

ҲАБИБИЙ

ДЕВОН

Тошкент
Рафур Фулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти
1980

ББК 84 У3
X 12

У ч и н ч и н а ш р

Ҳабибий.
Девон.—3-инчи нашр.— Т.: Адабиёт ва санъат нашриёти, 1980.—
488 б.

Отаҳон шоир Зокиржон Ҳабибийнинг номи ўзбек шеърхонларига маъ-
рум ва манзур. Девон тўқсон баҳорни кўрган шоир ижодиётининг сарҳи-
си бўлиб, янги замон, шонли Ватан севгисини, халқимизга бахту саодат
бсрган улуғ партиямизни баланд овоз билан мадҳ этади.

Ҳабиби. Деван.

ББК 84 У31

Ж $\frac{70403 - 146}{M352(04) - 80}$ Доп.— 80 4702057020

МАВЛОНО ҲАБИБИЙ

Севишли шоириниз мавлоно Ҳабибийнинг номи деярли ҳар кунги тилларда такрорланиб туради. Ҳабибийнинг радиодан, телевизордан куйга солиниб айтиладиган дирабо ғазаллари жуда кўп вақтдан бери адабиёт ва санъат шинавандаларининг қалбига завқу шазқ тўлдириб келмоқда.

Ўлкамизда бўлиб турадиган тўю томошалар, сайилу базмлар, концертлар Ҳабибий ғазаллари билан айтиладиган ёқимли яллалар, шўх қўшиқларсиз ўтмайди. Шунинг учун ҳам шоир Ҳабибий асарлари халқ орасида кенг тарқалган, адабиётга ташна бўлган шинаванда ўқувчилар бу ажойиб, серзавқ ғазалларни жону дилдан севиб ўқийдилар.

Ҳабибий икки асрни кўрган ва икки даврда яшаб ижод қилган шоир. Кўҳна жаҳондан зулматини мангу қувлаб, улуг Октябрь қўб-ши чиққан вақтда Ҳабибий йиғирма еттиларга кирган навқироп йиғит эди. Эски дунёнинг жабру жафоларини, золимлар, бойлар, амалдорлар, руҳонийлар, текинхўрлар, ҳаромтомоқлар томонидан камбағал халқ бошига келтирилган мислсиз зулм, азоб, зўрликларни ўз кўзи билан кўрган, ўз бошидан ўтказган Зокиржон, меҳнаткашларга бахту саодат, сзодлик, адолат, тенглик, бахтли ҳаёт олиб келган Октябрь инқилобини сонсиз меҳнаткашлар, ўтмишда жафо чекканлар билан бирга камоли қувонч билан кутиб олди. Бу чексиз қувонч бекор бўлиб чиқмади: Октябрь инқилоби Ҳабибийларга ўхшаганларнинг бахтини етди, ижодига ривож ва равнақ берди, ғазалларига қанот берди, чуқур ва ҳаётли мазмун бағишлади. Инқилобдан илгари ғаму ғусса билан кўз ёш тўккан шоир Ҳабибий, инқилобдан сўнг янги зamon, бахтли ҳаётнинг, озод инсонларнинг қўшигини барала қуйлай босилади. Нурли ҳаёт, янги дунё — коммунизм қураётган халқларнинг кизилтег қахрамониона, жаҳоншумул юмушларини, ер учун, сув учун, нур учун олиб борилган курашлар, меҳнат ва ижод, меҳру муҳаббат, дўстлик-биродарлик, янги ҳаёт қуриш йўлида қялган жаягу жадаллар, азиз Ватан, шонли халқ «оқ олтег» ижодкорлари, халқ азми, халқ гайрати билан бунёд этилган ГЭСлар, каналлар, ошилган қўриқлар, боғу бустичга айланган

чўллар, саҳролар, мардлик ва матонат, севги ва садоқат каби мавзулар шоир ижодидан кенг ўрин ола бошлади. Унинг ижоди ранг-баранг ва муаттар гулларга тўлган гулшанини эслатади. У шеърятнинг турли турларида қалам тебратди, ўз кучини синаб кўрди ва ҳар соҳада, ҳар жанрда ҳам маҳорати зўр санъаткор эканини кўрсатди.

Ҳабибий, Лутфий, Атоий, Навоий, Бобир ва бошқа классик шоирларимизнинг бой ижодидан самарали фойдаланди, ўрганди, уларни ўзига устоз деб билди ва уларнинг йўлини давом эттириб келмоқда. У ҳали ёш экан, Муқимий, Фурқат, Завқий каби шоирларимиз барҳаёт, ўз ижодларининг авжига чиққан, довруқлари узоқларга кетган пайтлар эди. Адабиётга катта ихлос қўйган, шеърят булоғига ташна бўлган, қалби жўш уриб турган ёш Зокиржон, уларнинг шеърларини меҳру муҳаббат билан ўқир, тўю томошаларда, сайилларда уларнинг сўлим ғазаллари билан айтиладиган яллаларни завқу шавқ-ла тингларди. Ғазалхон уларни ҳам ўзига устоз ҳисоблади.

Ўз она тилидан бўлак, форс-тожик тилини ҳам пухта ўрганган шоир Ҳабибий классик адабиётимизнинг, арузнинг қонун-қоидаларини, сир-асрорини яхши биладиган, уларни ўз ижодида катта маҳорат билан қўллаш оладиган, ҳозирги шеърятимизда ғазалхонликни тараққий эттиришда ўзининг муносиб ҳиссасини қўшиб келадиган уста ва устоз шоирларимиздан бири. Унинг ғазаллари ажойиб, мураккаб истиора, ташбиҳ, муболага, лутф, тасвир, таъриф, тавсифларга бой. Ҳабибий ўз ғазалларига ширин, чуқур, мазмундор, ширали, ўйноқи, равон, мусиқали сўзлар, ифодалар, тўлиқ ва жарангдор қофиялар топиб ишлатишга моҳир. Унинг жозибador ғазаллари қўшиқ равонлигига, мусиқийликка эга. Шунинг учун ҳам унинг чиройли ғазаллари бастакор ва хонандаларимизнинг диққатини ўзига тортади ва уларнинг куйига дарҳол туша қолади. Шоир Ҳабибийнинг девониди:

«Ногаҳ сариф юзимни ҳакими замон кўриб
Ё васл, ё ўлим деди бу дард учун даво».

(«Можаро»)

«Кимки юксалмоқ тилар, аввалда бирлашмак керак,
Этмагай мақсадга эл интилмаса то бирлашиб».

(«Бирлашиб»)

«Бўлса кўзим томчилари кўл агар,
Ўйнар онинг мавжида сонсиз ҳубоб».

(«Хубоб»)

«Донаи шатранж эрур инсон жаҳон майдониди,
Юрса фикр этмай бўлур беш-ўн қадамда кишту мот».

(«Ширин ҳаёт»)

«Оташин юз бирла жононим солиб жонимга ўт,
Куйдирар жисимини жонимдан ўтиб қонимга ўт.

Қатра-қатра кўз ёшим кўксим тўла маржон каби,
Ўйласам таъсир этибдир чашми гирёнимга ўт.

Шуъла ташлаб, ярқираб ёнган қизиллар барг аро,
Гул эмас — тушган магар гулзору бўстонимга ўт.

Дашту саҳроларни айландим жунуним кўзғалиб
Ким, туташди ақлу идрок, шеъру дostonимга ўт»,—

(«ЎТ»)

каби сўзлар жавҳарлари, шеъринг дурдоналари кўп учрайди.

Шоир Ҳабибий ўз шеърларида ёш авлодни яхши ахлоққа, поки-
за хулққа ундайди. У ўз асарларида жоҳилларни, нодонларни, ҳа-
садгўйларни, ифвогарларни, тақаббурларни, бебурдларни, лаганбар-
дорларни, вафосизларни қаттиқ танқид қилади, улардан кулади,
ўқувчиларни ундай ярамас одамларга ва одатларга қарши кура-
шишга чақиради.

Ҳабибий янги замон, шонли Ватан севгисини, халқимизга бахту
саодат берган улуғ партияимизни баланд овоз билан мадҳ этади.
Уни эъзозлаган, унга совет шоири деган юксак унвоп берган, уни
ардоқлаган, уни қурмат қилган совет халқини, совет давлатини са-
доқат билан, меҳру муҳаббат билан кўкларга кўтариб мақтайди.
Чунки у Муқимийлар билан Ҳабибийлар тақдир орасидаги фарқ-
нинг сабабкори улар яшаган замон, улар яшаган тузум эканини ях-
ши билади.

Ўз даврида эътибор тополмай, камбағалликда, хору зорликда
яшаган шоир Муқимий:

«Мулки Ҳинду Марвдин келсам топардим эътибор,
Шул эрур айбим, Муқимий, мардуми Фарғонаман»,—

деб фарёд чекди.

Замона зулмидан, зolimлар дастидан, нодонлар таънасида, жо-
ҳиллар ҳақоратидан зада бўлган, ўз ватанини тарк этиб, гариб бо-
шини узoқларга, бегона юртларга олиб кетишга, огир ғурбат йўли-
ни ихтиёр этишга мажбур бўлган шоир Фурқат:

«Чархи кажрафторнинг бир шевасидин доғмен,
Айшни нодон суриб, кулфатни доно тортадир»,—

деб йиғлайди.

Бизнинг замонамизда яшаган, бизнинг замонамизда ижоди қуяф-
риб гуллаган шоир Ҳабибий эса:

«Бўлди жонларвар қўшиқлар, яллалар эл оғзида,
Ҳар сўзимни айлади қимматбаҳо, дурдона сўз»

Бахтиёр ўлкамда сўз оқланди «оқ олтин» каби,
Гуллади, гул-гул очилди, гуллагандек шона, сўз.

Зўр шараф топдим, Ҳабибий, оқибат эл қошида,
Дил тўлиқ завқу бошимда давлатим, ҳамхона сўз»,—

(«Яна сўз ҳақида»)

деб мароқ билан куйлайди. Шоир Ҳабибийнинг бахтли тақдири устозларининг бахтсиз тақдирига сира ҳам ўхшамайди. Шунинг учун ҳам у замондан мамнун, даврдан хурсанд. У Улуғ Октябрни олқишлаб шеър ёзар экан, бундай дейди:

«Яша йиллар, яша, бизларга порлоқ нур сочиб келдинг,
Қизил байроқ билан қарши олурмиз ҳар қачон ишлаб».

(«Улуғ Октябрь»)

Шоир гуллаган ўлкани айланиб юриб, баҳра олади, ҳузур қилади, хурсанд бўлади:

«Баҳра олдим кунда бир хушбаҳра жойларда юриб,
Лафзи жонларвар, самимий ошноларни кўриб.

Кечалар гулшанда айландим, Ҳабибий, ухламай,
Ишқ уза булбулдаги савту садоларни кўриб».

(«Фарғона сайҳати»)

Шоир Ҳабибий ўтмиш замон билан ҳозирги замонни таққослаб туриб, қуйидаги хулосага келади:

«Ўлкамда ҳур яшайди инсон азизу озод,
Ўз эрки бирла хуррам, бир лаҳза қайғу йўқ, шод.
Ҳозирги турмушимдан мамнунлигим энёда.
Ҳар дамда шукр этарман ўтмишни айласам ёд».

(«Озод»)

Бахтиёр шоир севинчи ичига сиғмай, ўзига ўзи хитоб қилади:

«Эй Ҳабиб, ўйна, кул, турмушинг бўлди гул,
Чекмаси ғам кўнгил, бўл яшаб навбахор!..»

(«Яшнади»)

Шоир умри ўтиб қолганидан, кексайиб қолганидан ўкинмайди, аксинча, ўзининг узоқ, сермазмун, серфайз умри билан, пири бадавлатлиги билан фахрланади:

«Кўрдим оламга келиб саксон кузу саксон баҳор,
Бу баҳору кузини ким кўрса дегайлар бахтиёр».

(«Муборак ёш»)

Ҳа, энди тўқсон баҳорни кўрган шоир Ҳабибий чиндан ҳам жуда бахтиёр, ҳар қанча фахрланса арзийди. Чунки бундай сермазмун узоқ умр, табаррук ёш ҳар кимга ҳам насиб бўлавермайди! Бу — азиз, юзи, кўзидан нур ёғиб, мулоим юзи доим кулиб турадиган, оғзидан ҳазилу мутойиба аримайдиган, оқ кўнгил, хушқақчақ, дилкаш, ширинсухан, ширин суҳбат, улфатихон одамнинг тўқсон ёшга бориб қолганига ишонгингиз келмайди. Шу ёшга келиб ҳам шоир қалам билан қозонни тарк этгани йўқ, меҳнат қилгани қилган, ёзгани ёзган. Балки худди шу ижодий меҳнат, адабиётга бўлган ихлос, шеърятга бўлган муҳаббат уни қаритмас. Айниқса, Ҳабибий муҳаббат ҳақида ғазаллар битганида жуда ҳам яшариб кетади. Гўё у, оламини, гўзалликни, гўзалларни бўзбола кўзи билан кўриб, севги лаззатини бўзбола тили билан ифода этгандай бўлади. У ишқий ғазаллар ёзган пайтларида кўксига кекса мўйсафиднинг эмас, ёш йигитнинг қалби уриб турганини ҳис этади. Ана шундай пайтларда, унинг қарини билмайдиган қалбидан ошиқларнинг, бўзболаларнинг, барно қизларнинг қонига оташ, қалбига ҳаяжон соладиган оташин, дилрабо ғазаллар соф булоқ сувидек қайнаб, ўйнаб, тошиб чиқади. Ахир:

«Ҳар кишининг таъбига лойиқ севикли ёри бор,
Толемдан ўргилай ёримга ҳеч ёр ўхшамас».

(«Гулчехра дилдор»)

«Ҳар замон кўрсам, ёшим улғайса ҳам, эй, сарвиноз,
Қоматим ҳам бўлмагай, қўлга асо даркор эмас»,—

(«Даркор эмас»)

каби байтларни кўнгли ёш, шўх шоирларгина айтиши мумкин-да!

Ўз замонасига, ўз халқига ҳалол хизмат қилган шоир асло қаримайди, доим халқнинг ҳурматига, муҳаббатига сазовор бўлади, деганлари рости. Фикримизча, мавлоно Ҳабибий ҳам ўшалар жумласидан. Унинг ҳурмати доим халқнинг кўнглида, унинг китоби халқнинг қўлида, унинг ғазаллари халқнинг тилида!

Мавлоно Ҳабибийнинг халқимиз бахтига, яна узоқ йиллар яшашига, яна қўй ажойиб ғазаллар ижод этишига умидвормиз, тилакдошмиз.

УИҒУН

Ўзбекистон халқ шоири.

МУАЛЛИФДАН

Ҳурматли адабиётчи ва адабиётшунос дўстларим! Мен Андижон область, Пахтабод район, Қўқон қишлоқ, Соё маҳаллада кам ер деҳқон оиласида 1890 йили туғилиб, шу оила тарбияси билан эски мактабда ўқиб, хат-саводимни чиқардим. Яна шу қишлоқдаги мадрасага кириб, мадраса қондаси бўйича дарслик китобларни ўқиб юрдим. Лекин адабиётга кўп қизиқар эдим. Еш ҳаваскор бўлганим учун дарсларим орасида ҳам Алишер Навоий, Ғолибий, Ғузулий, Ғуракат, Муқимий ва бошқа турли баёзларни жуда севиб равон ўқийдиган бўлдим, чунки адабиётда аруз вазилининг мусиқийлиги, сўз санъатидаги ранго-ранг шакллар, яъни ғазал, қасида, мусаддас, мухаммас, мураббаъ, рубоий, таржеъбанд, таркиббанд, туюқлар, соқийнома, маснавий қитъалар, яна вазилининг тузилишига кўра берилган номлар, масала: мустазод, номатбуъ, мутадорак, қўш қофия, баҳри тавил, яна шеърнинг беағи, бўлган ажойиб қофиялар, чиройли ўхшатгшлар, киноя, латифа, истиора, мажозлар, айниқса Алишер Навоийнинг «Ҳамса»сидаги фасоҳату балоғати, Ғузулийнинг «Лайли-Мажнун» достонида муболағида устидидаги жўшқин маҳорати ўқиган сайин муҳаббатимни ўзинга тортиб, мени мафтун қилар эди. Бора-бора йигирма ёшларимда шеър ёзишга киришдим. Адабиётда кўп учрайдиган араб, тожик, ўзбек жўзларини, яъни лугатларини кучим етганича ўрганиб, аруз вазилининг турли баҳрларини билиш учун диққат билан кўп ўқидим, ёздим. Қандай шеър ёзган бўлсам шу қишлоқда бирга дарс ўқишга етук шоир, олим, дўстим Муҳаммадхон (тахаллуси Махжурий) ва яна бир ўрга ёшлик, пешқадам, жогузабон шоир Зокирқори (тахаллуси Зокирий), яна Андижонда адабиётчи ўртоқлардан шоир Сайфий, Улфатий, Анисий ва бошқа шеършунос қадрдонларнинг самимий муҳокамаларига ҳавола қилар эдим. Бу ўртоқларнинг маслаҳатли ёрдамлари билан теганоя бўлиб ёзиб юрдим. Аммо эски хурофот олимларининг қошида шеър ёзиш билан машғул бўлиш вақтни зое ўтказган бўлур эди. Шунинг учун ҳам баъзи адабиётда бебаҳра халқлар орасида сўз гавхарларининг қиммати йўқ эди. Адабиётчиларнинг ҳам эътибори кам эди. Бу хурофий олимларнинг ноҳақ

ман қилишлари менинг адабиётга бўлган оташин муҳаббатимни сўндиролмади.

Мен ўз эрким билан куйлашда давом этдим. Лекин Ўзбекистоннинг чет бир қишлоғида яшаганим учун, ҳар бир кўрган, билган, олган таассуротларимни халқ талабига мувофиқ замонавий қилиб тасвирлашда кўп ёрдамга муҳтож бўлиб юрдим.

Ўзбек адабиётини майдонга чиқаришда кўп машаққатлар чекиб, катта ҳисса қўшган устоз Алишер Навоийнинг 500 йиллик тўйи бўлиши муносабати билан бутун асарларининг турли нусхаларини топиб, бир-бирларига солиштириб чиқиш учун 1938 йил Тошкентда Комитет тузилди, шул Комитетга катта олим бўлмаса ҳам, адабиётчи ва адабиётшунос кишилар керак бўлиб, Андижондан беш кишини таклиф қилдилар. Бу шарафли таклифга шоир Махжурий, Улфатий ва Анисийлар билан камина ҳам келиб, шул муҳокама хизматида иштирок этдим, бу Комитетда бир қанча нодир асарларни кўриб, ўқиб, адабиётга меҳру муҳаббатим яна тўлқин урди, малакамни оширишга жиддийроқ киришдим.

Ўзбек адабиётининг бир томонида бармоқ вази бўлиб, бир томонида аруз вазилари бўлиши бу адабиётнинг катта бойлигига далолат қилади. Фақир аруз билан бирга бармоқ вазида ҳам ижод этишга интилиб, бир қанча шеър ва дostonлар ёзиб, меҳнатқаш халқимга туҳфа қилдим.

Аруз алоҳида бир илм бўлиб, бу илм келгуси авлодларга осон қўлланма бўлишини назарда тутиб, кўп адиблар, масалан: Рашиддин Вот-вот «Ҳадойиқус сеҳр», Абдураҳмон Жомий «Аруз», Муҳаммад Бишир Қайс «Ҳадоеқул Ажам» номли асарлар ёзиб кетганлар ва бошқа адиблар ҳам кўп меҳнатлар натижасида арузнинг асосий вази баҳрлари ўн тўққиз хил бўлиб шохчалари билан юздан ортиқ эканлигини аниқлашиб, ҳар қайси баҳрга алоҳида бир байт билан қалб ва ўлчов ясаб, номларини ҳам белгилаб қолдирганлар. Жумладан: ўзбек адабиётининг бош ташаббускори бўлган устоз Алишер Навоий ҳам ўтмиш адибларнинг асарларидан мукаммал фойдаланиб, ўзбек шеърларининг вазилига мослаб «Мезонун авзон» («Вазилар тарозуси») номи билан пухта илмий бир асар ёзиб, бизларга қолдирганлар. Камина ўз меросимиз бўлган бу қимматли асарни икки-уч карра қизиқиб ўқир эканман, арзуини турли вазилари мен учун маҳбуб ва марғуброқ тушди. Турли вазиларда турли шеърлар ёзиб, билимимга лойиқ ўтмиш устозларнинг услубига кўра бир девон тузиш орзуси кўнглимга гулгула солди. Яна баъзи адабиётчи ва адабиётшунос самимий ўртоқларнинг дўстона таклифлари ҳам камина учун руҳий озиқ бўлди. Кексалгимга қарамай, жиддий ҳаракатимда давом этиб, қўлингиздаги девонни арузнинг қирқ беш хил вази ва бу баҳрларнинг исмлари билан тузишга киришдим.

Итмомига еткурдим. Каминанинг бу арзимас хизматлари билан кексалигимни назарда тутиб, жексапарвар партиямиз кўп нағифот ва мукофотлар билан тақдирлаб, руҳини кўтарди. Қўллаб-қўлтиқлаб келди.

Рубоий

Бўлиб бахтим иш узра ёру ёвар
Бошимда турди гўё меҳри ҳовар.
Азизлар, афв этинг кўпдур хатоси
Будур кекса Ҳабибий илтижоси.

ҒАЗАЛЛАР

«Алиф» ҳарфининг аҳбобларининг анжуманлари

ИШҚ ДАРСИ

Эй ёронлар, ишқ дарсин қилганимда ибтидо
Жилвагар эрди кўзимда позанин бир маҳлиқо.

Сафҳайн оразда ҳар лаҳза ўқиб холу хатин,
Ҳарна мазмун бўлса бўлди шубҳасиз кўнглимга жо.

Сўзласам ишқу муҳаббатдан очилгай чехраси
Бор экан билдим муборак зотида меҳру вафо.

Ишқ аро Фарҳоду Мажнунларга тан бергай жаҳон
Қилмади тарки муҳаббат кўрди кўп жабру жафо.

Тан берурман эмди ҳар меҳнатга тоқат кўрсатиб,
То тирик борман бу йўлдан ёнмагайман мутлақо.

Яшнагайман дам-бадам кўрсам таннимга сигмайин
Ой юзидан касб этиб кўнглим, кўзим нуру зиё.

Сенга ҳам бўлгай муяссар, эй Ҳабибий, васли ёр,
Бўлмагай асло умиду орзулар барҳаво.

1961

У Л К А М

Улкам ягона дуняда, бемислу бебаҳо,
Ҳосил берурда тупроғи қийматли кимё.

Ерлар етилди бўлди оқ олтинга катта кон,
Айлай кўзимга тоза бу тупроқни тўтиё.

Халқим тамоми меҳнату роҳатда беғубор,
Бир-бирларига ёру вафодору ошно.

Яйраб яшарга кўкраги кенг ҳам фазолари,
Роҳат қилурга боғ била бўстони хушҳаво.

Сувлар ариқлар ичра тиниқ мавж уриб оқиб,
Қилгай кўзимни равшану кўнглим топар зиё.

Тонг чоғларинда табъу димоғларни чор этиб,
Сочгай ёқимли тоза, ширин ҳидларин ҳаво.

Доим Ҳабибий оғзида эркин таронаси,
Чунким ҳамиша партиямиз ёру раҳнамо.

1946

НАВО МАҚОМИ ҲАҚИДА

Қилгай чаманда ҳар кеча бир бенаво наво,
Билдим ўзимга эскидан ул ошино наво.

Жон куйдириб гул ишқида шўришли авж этар
Билмам нечук тарона бу роҳат физо наво.

Таъсир этарки мен каби ким аҳли дард эса
Жонлар озиқ олур яна дардга даво наво.

Қандоғ навоки англаса ҳар ким ҳузур этар,
Бўлди саҳар насимида савту садо наво.

Жон бахш этар кишига бу овози хуш нахуш
Маҳзун фиғон бу нолаи булбулму ё наво.

Тонг чоғининг ҳавосида бир файзу баҳра бор
Еткурғуси қулоғлара боди сабо наво.

Қўрдим Ҳабибий, дилкашу санъатшунос элим,
Ҳар базму тўй эшитмасе бўлмайти то наво.

1964

КҰНГИЛ ҚҰВОНЧИ

Кел эй кўнгилнинг азизи кўп этма истиғно,
На деб ўзингга менн аввал айладинг ошно.

Дилим чароғи, кўзим нури, тан мадорисан,
Азнз бошнинг ҳақи, бир лаҳза бўлма беларво.

Қаро кўзингга кўзим тушмаса ёмон ҳолим
Фироқинг ўтига йўқ сабру тоқатим асло.

Замону асрим аро эй.ягона фарзона,
Жаҳонда борму киши сен каби гўзал зебо.

Кулиб кўзинг қирида илтифот этар чоғда
Қнё-қнё боқшинг кимни қилмагай шайдо.

Чаманда кўкка боқиб қолди бир кўриб наргис,
Бўлурму дуняда кўзлар кўзинг каби шахло.

Чинн эътиқодим ила софу тоза меҳрингни,
Ҳабибий, сафҳан сийнамда айладим иншо.

1941

ШИРИН СЎЗ

Топгай ширин сўзинг била ҳар бенаво наво,
Бўлгай яна эл олдида кўп норасо расо.

Бу қомату жамолу тароватки сенда бор,
Кўбдим қошингда бир неча нозик адо адо.

Қилгай муаттар атр ила оламини субҳу шом,
Кирсанг чаманга қилгали касби ҳаво ҳаво.

Юрсанг чаманда ўпгай аёғингни сабзалар,
Бўлгай шифои васл ила меҳри гнё гнё.

Булбул каби саҳарда наво қилсам айб эмас,
Ушшоқ элига бўлғуси кўп нораво раво.

Лофи муҳаббат урмасун олдинда ўзгалар,
Бўлмас алар муҳаббати ҳеч бериё риё.

Тотсам, Ҳабибий, бодайи васлингни то абад
Бергай кўзу кўнгилга бу кайфи сафо сафо.

1933

КҮЗИ ШАҲЛО

Карашма бирла ҳушим олди бир кўзи шаҳло,
Тағофил айлади-ю, кетди боқмади асло.

Кўнгилда оҳи жаҳон сўзу юз ғаму андуҳ,
Дилимда дарди фироқу бошимда минг савдо.

Тешик-тешик жигаримдан булоқ ўлиб қонлар
Кўзимда тўлмоғу тошмоқ била улуғ дарё.

Хаёли лаъли лаби масту майпараст этди,
Қаро кўзин қараши қилди волаю шайдо.

Ажабки ҳар туну кун ёра ёр экан ағёр,
Ғарибу ғамзадалардан ҳамиша бепарво.

Хумори бодайи васли билан хароб ўлдим,
Хуморим аччиғи то қилмагай мени расво.

Ҳабибий, кўз тутаман иштиёқи васли билан,
Нечук аламки яна қилса нозу истиғно.

1925

ТОҲИРУ ЗУҲРО

Эл оғзида ширин афсона эрди Тоҳиру Зуҳро —
Муҳаббат бирла чирманган ҳақиқий ошиқи шайдо.

Замона зулм ила отди азим дарёга Тоҳирни
Ва лекин қаърига тортмай кўтарди бошига дарё.

Букун майдонда шону шавкат ила жилвагар бўлди
Чин ошиқликни таълим айлаб элга бу ики барно.

Очилган, яшнаган гулшанда ранго-ранг олиб илҳом
Нахуш санъат билан тасвир этибдир Собир Абдулло.

Неча душман чиқиб тўсмоқчи бу нури ҳақиқатни,
Қолиб нури ҳақиқат ёв ўзи барбод бўлур аммо.

Ҳақиқат шами ўчмас зулму даҳшатнинг шамолидан,
Адолат байроғи қайрилмагай бир зарра ҳам асло.

Ҳабибий, эътиқодим шулки, иқболу зафар бизда,
Нечунким янги-янги кунда бўлмоқда ҳунар пайдо.

1942

М О Ж А Р О

Дўстлар дилимда севгнию бошимда можаро,
Бу можаро ахири қилур қоматим дуто.

Қўрдим жамолин ул кунни, зулфи тузоғиму?
Кўнглим қуши илинди, нетай бўлди мубтало.

Қайдан ёпишди менга бу шўришли ишқу ғам,
Билмам на қилай ўртага олди мени бало?!

Ногоҳ сариф юзимни ҳакими замон кўриб,
Ё васл, ё ўлим деди бу дард учун даво.

Ўнглаб, йўлида кўз тутиб ўлтирсам айб эмас,
Шояд кўзимга босган изи бўлса тўтиё.

Лутфу карамлар айласа деб интизориман,
Таъсир этарму кўнглига бу оҳ-у илтижо?

Эзгу умиду истагинг албатта ҳал бўлиб,
Қилгай, Ҳабибий, охири ул дилбаринг вафо.

1964

ҲАЛВО

Мени йўқлаб юбормиш бир қадрдон ошно ҳалво,
Сурурим ҳаддин ошди — келди айни муддао ҳалво.

Тановул айласам завқим тўлиб, яйраб-яшаргайман,
Кўзимни қилди равшан, бўлди гўё тўтиё ҳалво.

Ажойиб топди роҳат жоним, оғзимга бериб лаззат,
На хуш қувват бағишлар билмадим ё жону ё ҳалво.

Табиат хира андак лоғару ҳам талх ком эрдим,
Кўнгил ҳам ғаш эди — сэйқал бериб қилди зиё ҳалво.

Бухорода ҳақими ҳозиқ олим бу — Али Сино
Ҳамоно кексаларни ёд эгиб топган даво ҳалво.

Ширин ҳалво каби туздик, Ҳабибий, бир ширин сўхбат,
Едик, олқишладик бир неча хешу ақрабо ҳалво.

1959

«Бе» ҳарфининг баракотларининг бошланишлари

МАКТАБ

Жаҳонда илму фаннинг кони мактаб,
Тугалмас кони бепоёни мактаб.

Муҳаббат қилса ким илму ҳунарга,
Ширин жон бирла тенг жонони мактаб.

Вужудин илм ила гавҳар қилурга,
Қидирса чоралар имкони мактаб.

Тўлиқ илму адаб олмоққа аввал
Кишининг ғайрату виждони мактаб.

Азиз ёшлар учун ёшлик ганимат,
Билимсизнинг бўлур армони мактаб.

Ривож олса не чоғлик илму урфон,
Мадад бахшу мадору жони мактаб.

Шарафли келди махлуқ ичра инсон —
Шараф узра шараф ҳам шони мактаб.

1947

Ж А Н О Н И М К Е Л И Б

Кўнглим ором олди, ғамлар кетди жононим келиб,
Қайси жонондирки гўё жисм аро жоним келиб.

Тўлган ойдек юзларидан нур олиб ҳар дам кўзим,
Яшнадим, ҳар бир томирда ўйнади қоним келиб.

Кўкка бошим етди фаҳр айлаб кўнгил тоғдек ўсиб,
Йўқлаб, аҳволим сўраб, шавкатли меҳмоним келиб.

Бўлди қизгин суҳбат, айланди қадаҳлар тўхтамай,
Ялла қилди соз олиб, қўлга, ғазалхоним келиб.

Шоду хуррамлик қуёши бошим узра сочди нур,
Завқим ошди севгили ёрим, қадрдоним келиб.

Дилда ётган шубҳали мушкул муаммо бўлди ҳал,
Чин вафо йўлига кирган мушкул осоним келиб.

Тарк этай меҳрин десам тобора меҳрим ортадир,
Дилга ҳар лаҳза, Ҳабибий, аҳду паймоним келиб.

1955

УЛУҒ ОКТЯБРЬ

Кел эй шавкатли Октябрь бўлурмиз шодмон ишлаб,
Ватан тупроғини қилдик тугамас пахта кон ишлаб.

Яша йиллар, яша, бизларга порлоқ нур сочиб келдинг,
Қизил байроқ билан қарши олурмиз ҳар қачон ишлаб.

Улуғ рус халқи бирлаш қанча миллат, ишчи-деҳқонлар,
Самимий дил билан бир-бирга бўлдик меҳрибон ишлаб.

Ҳама ёшу қари колхозчилар хизматда бирликда,
Улуғ ниятли кўкракларда кўрсатдик нишон ишлаб.

Бино қилдик оқ олтин бирла оьборларда юксак тоғ,
Ютуқлар биздадир, туздик ажаб янги замон ишлаб.

Ватан сақловчи, жанговар қизил аскар бўлиб ҳушёр,
Турар толмас билак, қўрқмас юрак, чин посбон ишлаб.

Саодатли, шарафли кун, ўзинг бизларга хуш келдинг,
Ҳабибий, шеър ила табрик этай бир дoston ишлаб.

1939

БОЛУ ГУЛОБ

Арзи аҳволимни айтай, тингла, эй олижаноб,
Ранг-баранг таъсир этар ҳар жумлаю ҳар фаслу боб,

Орзуи васл эрур дилда ҳамиша завқ ила,
Лекин ўйлаб қўрқаман, олгай танимни изтироб.

Турфа сартопо гўзал шаклу шамоил жо-бажо,
Сарв қомат, юзларинг гул, сўзларинг болу гулоб.

Кўз йўлингда, жон танимга сиғмайин таклиф этиб
Нома ёздим, шояд олгайман ижобатлик жавоб.

Суҳбат аро дилраболик бирла бахш айлаб нишот,
Базмимизни гуллатурсан нўш этиб гулгун шароб.

Кунда бир йўл айланиб оламга нурафшон бўлу,
Касб этиб нуру зиёни оразингдин офтоб.

Мен Ҳабибий, назм ила таҳрир этай васфийгини
Бу муҳаббат нома деб ишқ аҳлига бўлгай китоб.

1965

БИРЛАШИБ

Ўзбекистон кўп ютуқлар қилди пайдо бирлашиб,
Бўлди кўзгудек ҳама диллар мусаффо бирлашиб.

Қанча мушкулларни ҳал қилди қазиб зўр-зўр канал,
Бўлди мўл ҳосилга кон, чўл бирла дарё бирлашиб.

Ташналаб, сув кўрмаган қирга, адирга сув бериб,
Боғу бўстон қилдилар, бир қанча доно бирлашиб.

Қайси кун колхоз тузилди, топди унвон бирлашиб,
Ташналикка энди йўл қўймаймиз асло бирлашиб.

Қимки юксалмоқ тилар, аввалда бирлашмоқ керак,
Етмагай мақсадга эл интилмаса то бирлашиб.

Партия раҳбарлигида кун сайин равнақ топиб,
Қилдик озод эл улуғ тўю томоша бирлашиб.

Янги-янги янгиликлар кашфу ижод этгали,
Халқимиз яқдил, Ҳабибий, чекдик имзо бирлашиб.

1947

ФАРҒОНА САЕҲАТИ

Завқу шавқим тўлди дилга дилрабларни кўриб,
Нозпарвар позанин — нозик адоларни кўриб.

Сайр этиб айландим ўйнаб қилгали касби ҳаво,
Қулди мақсад ғунчаси меҳру вафоларни кўриб.

Райг-баранг гулзору боғу муҳташам олий бино,
Роҳат афзо, беғубор обу ҳаволарни кўриб.

Ташнайн васлу жамол эрдим узоқларда қолиб,
Ўйлаган йиллар муқаддас муддаоларни кўриб.

Сухбат аро пок виждону зарифу хуш калом,
Фаҳму донишда етук ақли расоларни кўриб.

Баҳра олдим кунда бир хушбаҳра жойларда юриб,
Лафзи жонпарвар самимий ошиноларни кўриб.

Кечалар гулшанда айландим, Ҳабибий, ухламай,
Ишқ уза булбулдаги савту садоларни кўриб.

1960

ШАРОБ

Соқнё, сунгил, ғанимат, ўтмаспи даврон, шароб,
Қўзларимдан тўкилур сенсиз ҳама ичган шароб.

Ишқ ила бемор экансан деб рангим кўрган замон,
Ёр ила нўш айла деб фармонлади луқмон шароб.

Дам-бадам тутсанг паё-пай тўлдириб олтин оёқ,
Маст ўлай бўлсин баробар куфр ила имон шароб.

Ўйлаб-ўйлаб фурқати жононни ҳар дам қўрқаман,
Чиқса жон не ғамки жонон бирла ичсам жон шароб.

Лаъли лабнинг бодасидан ўзгалар сероб эрур,
Мен бу ерда ҳажр ила нўш айлагоним қон шароб.

Яхши сўзлаб бир қўлнинг кўксингда, бир илгингда жом,
Менга сундинг ул кеча таъзим ила ҳайвон шароб.

Неткум охир жомаю дасторини қилмай гаров,
Мен Ҳабибий, дайр ичинда бўлмаса арзон шароб.

1914

Х У Н О Б

Келмади деб ҳажр ила эрдим хуноб,
Шарҳи бўлур ёзса неча фаслу боб.

Бўлса кўзим томчилари кўл агар,
Уйнар анинг мавжида сонсиз хубоб.

Тегди келиб руқъаи мушкин рақам,
Ташна эдим, дилда гаму изтироб.

Хаста кўнгул топди фараҳ, кетди **рам**,
Руқъа кулиб сўзлади очди ҳижоб.

Меҳру муҳаббат бари мазмунлари,
Бошдин оёғ барча хатосиз савоб.

Бода каби руқъа қилиб майпараст,
Бўлдим ўқиб кунда чу масти шароб.

Соғлиғимиз яхши, бутун онла,
Тинглашамиз, яллаю, тору рубоб.

Тунда, Ҳабибий, неча ё дўст деб,
Фикр этаман кўздан узоғ бўлди **хоб**.

1969

«Те» ҳарфининг такаббурларининг танқидлари

ШИРИН ҲАЁТ

Ўйласанг дунё тилисму турли бойлиқ коинот,
Ҳар ким ўз таъбига лойиқ олғали заҳру набот.

Баъзилар олса наботу, баъзилар заҳр олдилар,
Ибрат ол ким хоину кимга хиёнат келди ёт.

Донаи шатранж эрур инсон жаҳон майдонида,
Юрса фикр этмай бўлуր беш-ўн қадамда кишту мот.

Бўлса илму меҳнатинг йўлдошу ақлинг, раҳбаринг,
Шунда топгайсан қидирсанг коинот ичра нажот.

Қўлга меҳнат олсин аввал ҳар киши бахт изласа,
Топтилар меҳнат билан кўзлар улуғ унвону оқ.

Катта денгизларнинг ости, устида юрса биров,
Баъзилар кўкларда парвоз айлади ишлаб қанот.

Фан калиди бирла кашф этди замон олимлари,
Эй Ҳабибий, турфа янги янгилик ширин ҳаёт.

1961

АДОЛАТ

Дунёда совет бирла яшар шонли адолат,
Халқ ичра яшар то абадий бахту саодат.

Саҳроларимиз бўлди оқ олтинга хазина,
Меҳнатда неча бўлса будур фазлу шарофат.

Қишлоғу шаҳар, боғу чаман, шираю шарбат,
Ҳар соҳада эл кўрсатадур илму жасорат.

Булбул каби ҳар лаҳза бу гулшанда ғазалхон
Бўлсанг не ажаб, меҳри била дилда ҳарорат.

Йўқ, дарду алам мадҳин ўқиб ўтса ҳаётим
Касбу ҳунарим шул мени бу айни садоқат.

Сўз берса киши ҳар иш уза ваъдада турсун,
Бўлмайди ҳалол ишласа ҳар жойда хижолат.

Завқим келадур элда кўриб завқу сафолар,
Айниқса бу кун назми Ҳабибийда аломат.

1935

СУҲБАТ

Бу кун қилдик ажойиб янги-янги ошино суҳбат,
Нечук суҳбат, синиқ дилларга гўё мумиё суҳбат.

Йиғилди бастакору сози-ла созанда хушхонлар,
Дутору, танбуру, даф, ғижжаку най жо-бажо суҳбат.

Расо табъу, расо фаҳму, расо сўзлик билимдонлар,
Муносиб бир-бирига барчаси бўлди расо суҳбат.

Улашди кунга тун гаҳ аския, гоҳи ғазалхонлик,
Бағишлаб базм элига ранг-баранг завқу сафо суҳбат.

Қилиб хониш Навоидан ширин овоз ила хўблар,
Бериб ҳар лаҳза биздек бенаволарга наво суҳбат.

Муяссар бўлди ҳарна истагим, ҳеч қолмади армон,
Кўнгил кўзгуси зангланган эди, берди жило суҳбат.

Ёниб бахтим чароғи парпираб қасри саодатда,
Тонг отгунча, Ҳабибий, бўлди айни муддао суҳбат.

1939

У Т

Оташин юз бирла жононим солиб жонимга ўт,
Куйдирур жисмимни жонимдан ўтиб, қонимга ўт.

Қатра-қатра кўз ёшим кўксим тўла маржон каби,
Ўйласам таъсир этибдур чашми гирёнимга ўт.

Куйди бағрим, бўлди пайдо қатба-қат доғ узра доғ,
Рахна солди, топди йўл чоки гирибонимга ўт.

Кипригимга лахта қонлар сачрагай учқун мисол,
Сачрагандек ёрни кўрган чоғда мужгонимга ўт.

Шуъла ташлаб, ярқираб ёнган қизиллар баргаро
Гул эмас — тушган магар гулзору бўстонимга ўт.

Дашту саҳроларни айландим жунуним қўзғалиб
Ким, туташди ақл идрок, шеъру достонимга ўт.

Эй Ҳабибий, ҳам чекарга қолмади тоқат ахир,
Бора-бора кетди, найлай, сабру самонимга ўт.

1969

«Се» ҳарфининг собит қадамларининг самаралари

Б А Ҳ С

Ақлу фан бирла қилур эл еру осмон бирла баҳс,
Қоинот ичра топилган барча имкон бирла баҳс.

Бўйсунар илм олдида дунёдаги борлиқ бари,
Бўлса ҳам зўр куч қилолмас оқил инсон бирла баҳс.

Олға босмоқ бирла меҳнаткаш, баҳодир халқимиз
Бўлдилар ғолиб, қилиб кенг пахта майдон бирла баҳс.

Янгилик ижод этиб инсондаги қудрат билан
Айладик кўп денгизу, дашту биёбон бирла баҳс.

Бўлса ҳар кимда шарофатли ирода, орзу,
Иштиёқи васл ила қилгай кўнгиш жон бирла баҳс.

Аҳли донш сўзламас то ўйламай ҳар кимсага,
Оқибат қилгай хижолат қилса нодон бирла баҳс.

Баҳрасиз, худбин кишилар синдирар сўз қийматни,
Сўзни тўхтат, истама хотир паршон бирла баҳс.

Эй Ҳабибий, айла илм ойнасини қалбинга жо,
Мақсаднинг бўлса агар Мирриху Чўлпон бирла баҳс.

А Б А С

Баҳрасизлар бирла ўтган умру фурсатлар абас,
Тоза, жонпарвар каломи, аҳли ҳикматлар абас.

Базм аро жўш урса қайнаб соз ила хонандалар,
Қилмагай таъсир қизгин базму суҳбатлар абас.

Баъзи бир каж фаҳму худбинларга минг жон куйдириб,
Қилса ҳурмат бирла танқиду насихатлар абас.

Маснади суҳбатга лойиқ аҳли дониш бўлса ким,
Суратаро, у қуруқ ҳайбатли савлатлар абас.

Ишлаганда ақлу идрокингни ишлат аввало,
Йўқса ҳосилсиз бўлур, беҳуда меҳнатлар абас

Бир ёмонга раҳм гўё жавр эрур юз яхшига,
Гар аниқланса ёмонлик раҳму шафқатлар абас.

Эй Ҳабибий, кимдаким завқи муҳаббат бўлмаса,
Сидқ ила ҳар қанча кўп қилсанг муҳаббатлар абас.

1960

«Жим» ҳарфининг жононларининг жилвалари

МУҲТОЖ

Жамолингни кўрарга кўзларим шому сабо муҳтож,
Висолнинг иштиёқи бирла ёру ошино муҳтож.

Шарафли илтифотингни ҳамиша орзу айлаб
Гадолар-ку муқаррар, балки мағрур ағниё муҳтож.

Садоқат кўрсатиб пбрат учун Фарҳоду Мажнундек
Пўлингда сонсиз ишқ аҳли қилурга жон фидо муҳтож.

Фараҳ афзо ширин суҳбатларингни кўрса ким бор,
Яна кўрмоқ умид айлаб расою норасо муҳтож.

Кўриб гулшанда гулни ул юзингдан бир нишондир деб,
Кутиб кулкусини қилгай саҳар булбул наво муҳтож.

Этиб роҳатда тунлар ноз этиб ноз уйқудан турсанг,
Юзингни бўзасига эрталаб обу ҳаво муҳтож.

Ҳабибий, қилдим арзу илтижо меҳри вафо излаб,
Қачон таъсир этар деб сенга арзу илтижо муҳтож

1961

ЕМОН ОШНА

Емон йўлларга бошловчи рафиқу ошинодан кеч!
Расоларга яқин бўл, бефаросат, норасодан кеч!

Адабсиз, баҳрасизлар суҳбатин ҳаргиз ҳавас қилма,
Тўкилгай обрўйинг, беҳуда завқу сафодан кеч!

Аниқ билмай ишонма баъзи бир савлатга, суратга,
Сўзи бемағзу пуч ёнғоқ каби суратнамодан кеч!

Гупирса гап сотиб, лоф урса-ю, аҳду вафоси йўқ,
Хижолат бўлмаган андишасиз, ул бевафодан кеч!

Самимий ошиноман деб, ҳамиша айбинг истовчи,
Тили дилга мувофиқ бўлмаган аҳли рибдан кеч!

Зарарни истама ҳеч кимсага бухлу ҳасад бирла
Мабодо дилда, бу зарарли муддаодан кеч!

Ҳабибий, қош кериб, мағрур боқма элга, камтар бўл,
Назардан қолма, бадахлоқ ила кибру ҳаводан кеч!

1961

САНЪАТИНГ

Ориф Қосимовга

Мухтарам дўстим, азизим, халқаро кўп хизматинг,
Хизматингни сояснда келди бахтинг, давлатинг.

Эй, Қосим ўғли Орифжон, бўлсин иқболинг баланд,
Донг чиқардинг, шахру қишлоқларга кетди шуҳратинг.

Умринг олтмишга тўлибдир, юзга ҳам тўлсин омон,
Саҳналарда янграсин қўлингда созинг, санъатинг.

Камтару дилкаш, ёқимли сўзларинг, лобар ўзинг,
Бахш этар жонларга роҳат базму, файзу, суҳбатинг.

То абад эркин яшарсан кўрмайин ранжу алам,
Соҳиби фазлу ҳунар устозинг, олим улфатинг.

Қўллади, қўлтиқлади санъатни севган партиям,
Бу улуг ҳурматга еткурди дуторинг, меҳнатинг.

Ғам ҳужум этса қаю дилга, Ҳабибий, ҳар маҳал,
Тор-мор этгай сенинг васлингда бўлса шавкатинг.

1970

«Ҳе» ҳарфининг ҳалокатларининг ҳурриятлари

С У Б Ҳ

Тоза дилларга фараҳ афзою файз осор субҳ,
Кўргузиб тун пардасида партави дийдор субҳ.

Баҳраманд айлаб латофатли, ёқимли юз очиб,
Сочгай оламга мулойим, беғубор анвор субҳ.

Шарпасиз, оҳиста бир хушбўй насимин тарқатиб,
Пок тийнатларни ғафлатдан қилур бедор субҳ.

Илму фанда ҳар оғир мушкулни ҳам қилмоқ учун.
Бўлмас аҳволинг паришон кошифи асрор субҳ.

Ишни бос уйқусида, бўлғай унумли, ётма деб,
Кимда меҳнатга муҳаббат бор, этар ҳушёр субҳ.

Тонг ёришган чоғда сакраб тур, кўнгил равшан бўлур,
Ризқу рўзи истасанг бўлғай ҳамиша ёр субҳ.

Эй Ҳабибий, сўз қидирсанг назм учун тун кечалар,
Лаҳза-лаҳза бахш этар илҳом ила ашъор субҳ.

1961

«Х» ҳарфининг ходимларининг харидорлари

Ш У Х

Бўлмагай ёрим каби ҳар кимсанинг ҳам ёри шўх,
Қадду қоматга ярашган феълию атвори шўх

Сухбат оролиғда базм аҳлин ўзига ром этар,
Лоларанг май тотса бўлгай лоларанг рухсори шўх.

Бузмагай шўхликда ахлоқу адал қонунини
Ўйнаган шўх-шўх қаро оҳу каби хуммори шўх.

Ялла қилса кўкка чирмашган майин овоз ила,
Жонга роҳат бахш этар сарпардаю гулёри шўх.

Ўйнашиб гуллар билан гул фаслида гул тергали
Лобарона юрсалар гул-гул ёниб рафтори шўх.

Боғбон қиз боғбонликда билимдон мунча ҳам,
Шириау шарбат билан тўлган, етилган нори шўх.

Олма тергай олмазорда олма юз ўртоқ ила,
Завқ этиб кўрдим, Ҳабибий, ҳамдаму ҳамкори шўх.

1961

ТАЛХ

Насиҳат талх экан нодон учун, билким, шакар ҳам талх,
Чунон ҳам талх эрур ҳатто, агар бирла магар ҳам талх.

Нечук нодонки ул нодон зарардур қилмиши донм,
Ёмону яхшилардан берсанг ибратли хабар ҳам талх.

Насиҳат талху аммо нафи кўп доруйи луқмондек,
Қабул этмас мизожи панжи устози падар ҳам талх.

Ҳама инсонни зўр бахту саодатларга еткурган
Қаю инсонки меҳнат аччиғу, илму ҳунар ҳам талх.

Етаклаб яхши йўлга яхшилардек яхши бўлғай деб,
Муҳаббат бирла қилса яхшилар яхши назар ҳам талх.

Лазиз умри ўтар беҳуда ғафлат бирла ҳайронмаң,
Тўлиб меҳнат билан келгай десанг илгинга зар ҳам талх.

Ажабким, эй Ҳабибий, жонкуяр дўсту қадрдонлар
Самимий ошино, қавму қариндошу, жигар ҳам талх.

1961

«Дол» ҳарфининг додхоҳларининг даражалари

У М И Д

Бахту йқбол истасанг қил илму урфондан умид,
Илму урфонинг била инсофу виждондан умид.

Бесабаб мақсад муяссар бўлмағи мумкин эмас,
Ақлу дониш бирла излаб топган имкондан умид.

Яхши ҳосил орзуси бўлса ҳар кимда қилур,
Меҳнату обиравон, хуршиди рахшондан умид.

Нозу неъматни фаровон бўлмағин аҳли жаҳон,
Ҳар маҳал ҳар ким қилур деҳқону боғбондан умид.

Қондириб хўп сув билан аввал билимдонлар билиб,
Сўнгра қилгай ташна ҳар дашту биёбондан умид.

Ўзни кўрсат халқ аро, ибратнамо меҳнат билан,
Бўлса қалбингда агар хирмон тўла дондан умид.

Ўйласанг, оламни обод этган инсон қудрати,
Эй Ҳабибий, узмагил қудратли инсондан умид

1964

МАРД

Элга, меҳнатга муҳаббат боғлаган ҳушёр мард,
Қайда меҳнат бўлса бўлган ҳозир у тайёр мард.

Меҳнатимдур бахту иқболим деб ихлос айлагай,
Дилда сақлаб кечалар бўлгай саҳар бедор мард.

Кўнгил оқ, дил беғараз, содиқ ватанпарвар, ҳалол,
Ҳар маҳал ҳар жойда кўрсанг халқ ила ҳамкор мард.

Қалбда ғайрат, фидокорона чаққонлик билан
Олга сургай ишни ҳар дам, турмагай бекор мард.

Дилкашу камтар, очиқ чеҳра, мулойим, кўплари
Хушқалому серҳикоя, суҳбати гулзор мард.

Халқу давлат қошида ҳурмат учун лойиқ бўлиб,
Қаҳрамон деб олди унвон, бўлдилар донгдор мард.

Олқишим, доим кўпайсин, деб Ҳабибий, мардлар —
Улканнинг фахри, саломатликда бўлсин бор мард.

1961

О З О Д

Улкамда ҳур яшайди инсон азизу озод,
Ўз эрки бирла хуррам, бир лаҳза қайғу йўқ, шод.

Ёшу қари тамомин бордур хату саводи,
Бўлди ҳама билимли, нодонлик ўлди барбод.

Озод шаҳру қишлоқ, гулзору, боғу бўстон,
Меҳнатга бўлди машғул ҳурматли тоза авлод

Нақшин бинолар олий, хушқомату фараҳбахш,
Ҳар кўча-кўйлар асфальт, бўлди ажойиб обод.

Халқ ичра қадру қиммат, бир-бирга борди-келди,
Ҳар уйда нағма ялла, йўқ жавру, зулму бедод.

Ҳозирги турмушимдан мамнунлигим зиёда,
Ҳар дамда шукр этарман ўтмишни айласам ёд.

Сайр айладим, Ҳабибнӣ, тобора тўлди завқим,
Бир-бирларидан афзал ҳар жойда янги ижод.

1961

ФАРҲОД

Топиб мақсадга йўл фарзона Фарҳод,
Бўлур Ширин билан ҳамхона Фарҳод.

Уриб Ширин учун Хисравни тожин
Учирди бошидан мардона Фарҳод.

Рақиблар кетди, бошланди улуғ тўй,
Ясаб тоғ устида кошона Фарҳод.

Бўлиб тўйхонанинг атрофи машъал,
Юрар гирд айланиб парвона Фарҳод.

Келин кокиллари сонсиз ниҳоли
Безалган кўксида дурдона Фарҳод.

Чақирди кимки дўсту ошинодур,
Қилиб бегонани бегона Фарҳод.

Ҳабибий, офариндан бошқа сўз йўқ,
Ҳақиқий бўлди бу афсона Фарҳод.

1943

«Зол» ҳарфининг зифунунларининг завқлари

Қ О Ғ О З

Саломимни олиб ёрим сари чаққон югур, қоғоз,
Бориб одоб ила остонасида лаҳза тур, қоғоз.

Қабул этмоқ ишорат бўлса ўзни топширар чоғда,
Баҳона бирла илгин ўп, қаро юзларни сур, қоғоз.

Ёриб кўксингни сўз бошларда оҳиста, шошилмасдан
Менинг фурқатдаги аҳволи зоримдан гапур, қоғоз.

Мабодо хотири кирланмасун, ғоятда бўл ҳушёр,
Нечунким ёр таъби нозикун озодадур, қоғоз.

Жавобин олмасанг атрофин айлан, ёнма ёнгулча,
Жамолин шамига парвона янглиғ ўзни ур, қоғоз.

Магар хат берса жон қўйнида асраб, эҳтиёт айлаб,
Ҳабибий, кўз тутарман, мунтазир қилмай кетур, қоғоз.

1946

Л А З И З

Келди ҳар инсон учун умр ичра ширин жон лазиз,
Жондан ортиқ бўлса менга суҳбати жонон лазиз.

Дилбаримнинг тола-тола сочи қилгай хушдимоғ,
Ўзгаларга бўлса гулшанда қаро райҳон лазиз.

Пистайи хандонни ҳар базм аҳли хуш кўргай вале,
Нозанним ноз этиб қилса ярим хандон лазиз.

Ухламай ҳар кеча гул кулгусининг шавқи билан,
Субҳининг файзи яна булбулдаги афғон лазиз.

Авж олур завқим Навоий назмига боқсам агар,
Турфа ҳам Фарҳод Ширин бобида дoston лазиз.

Баъзи бир бедарду нокас таъбиянинг ҳайрониман
Суҳбати донолар аччиғ бўлса-ку нодон лазиз.

Эй Ҳабибий, рашиқ этолмай қолса ғафлатда фалак,
Бўлса қошимга келиб дилдор азиз, меҳмон лазиз.

1961

У С Т О З

Забардаст олиму илм авжида топган мақом, устоз,
Сухан майдонида шеърим Алишер, ассалом, устоз.

Езилган турли назму, наср ила девону достонинг,
Табаррук сақланур, халқ ичра бу ширин калом, устоз.

Хусусан бўлди дастуриламал, «Мезонул авзонинг»
Ҳама назм аҳли қилгай жону дилда эҳтиром, устоз.

Ҳамниша сен талаб қилган замону, илми урфонлар
Бугун бизларда авж олмоқ билан қилгай давом, устоз.

Еқимли нағма бирла сўзларинг янграйди ҳар уйда,
Ҳузур айлаб кўнгиллар, баҳра олгай субҳи шом, **устоз.**

Келиб дунёга сонсиз ҳасрату армон билан кетдинг,
Ва лекин қолди шавкатли, шарафли, яхши ном, устоз.

Ўзинг ўлган билан оламда қимматли сўзинг ўлмас,
Ўнутмай, ёд этиб ҳар йил юборгай эл паём, устоз.

Фидокорона халқим деб ҳаётинг борича турдинг,
Ҳабибий, қанча кўп васф айласам бўлмас тамом, **устоз.**

1966

«Ре» ҳарфининг рухсораларининг жилванамоликлари

Ф А Р О В О Н

Фаровонлик элимда қайси донои замондандур,
Ватанпарвар, адолатпеша, содиқ меҳрибондандур.

Ҳужум этган ёвуз душманни барҳам бўлганин билсанг,
Жаҳонга донғи кетган партия нусрат нишондандур.

Азиз ёшлар билан топди камол, авж олди илму фан,
Бунинг асрори ҳикматли китобу дostonдандур.

Неча ҳал бўлмаган мушкулни ҳал қилди баҳодирлар,
Диловар халқимиз — меҳнатни севган қаҳрамондандир.

Қўпайди пахтазору, гулшану, боғу гулистонлар,
Зироат илмига моҳир билимли боғбондандир.

Ҳама ёшу қари одобу ахлоқи билан мақбул,
Шарафли бу гўзал турмушда бўлмоқ посбондандир.

Ҳабибий, ҳур диёрим гулладн, ўсди саодатда,
Ватан оройиши бош узра турган соябондандир.

1947

МУҚАДДАС ЕР

Бу муқаддас ер қучоғида азиз жонлар ётур,
Энг шарафли олиму, ҳурматли инсонлар ётур.

Давлату мансабга дил берма, аёғ остига боқ,
Минглаб Искандар каби шавкатли султонлар ётур.

Паҳлавонлик бирла мағрурона босма бир қадам,
Юрса ерга ларза солган марди майдонлар ётур.

Қонли жангларда Ватан деб қон кечиб бўлган шаҳид,
Қаҳрамон қонли кафан, арзанда қурбонлар ётур.

Йўл очиб эл ризқига, ерни ёриб меҳнат билан
Мамлакатни қилган обод уста деҳқонлар ётур.

Юрма истиғно қилиб, ноз этма ҳуснингга боқиб,
Нозанин, соҳибжамол, озода жононлар ётур.

Эй Ҳабибий, чиқмагил зинҳор адаб қонундан,
Пок адаб, оташнафас, доно сухандонлар ётур.

1945

КУКЛАМ

Кўклам қизи юз очди, мусаффо безанибдир,
Эгнида яшил жомаси зебо безанибдир!

Ноз уйқусидан уйғониб, оқ олтинин эслаб,
Кўк сабза кийиб, шудгору сахро безанибдир.

Ҳар турли чечаклар била сеп ёзди биёбон,
Кўксида қизил лолаю раъно безанибдир.

Қудратли баҳодирларини чорлади майдон,
Бошланди улуғ тўю томоша, безанибдир.

Боғлаш учун ўз аҳдини иш бирла вафога
Файратли йигитлар чекиб имзо, безанибдир.

Меҳнаткаш, азиз элни кутиб боғу чаманлар,
Гулдаста тутиб, манзилу маъво безанибдир.

Мўл ҳосил учун зўр кураш устинда, **Ҳабибӣ,**
Фарғона, Самарқанду Бухоро безанибдир.

1953

КЕЛДИ ЕР

Тўлган, етилган ой каби базмимга ўйнаб келди ёр,
Бўлди тилаклар жо-бажо базм аҳли эрди интизор.

Файзу тараб, завқу нашот тобора қизгин авж олиб,
Оташ нафас бўлди ҳама ўз меҳрин айлаб ошкор.

Ишқ аҳлининг аҳволдан бир-бир сўраб шафқат ила
Ҳар дилда бўлса дарду ғам сўз бирла қилди тору мор.

Шўхона эркинлик билан бир журъа қилди бода нўш,
Гул-гул ёниб, лола бўлиб суҳбатни қилди лолазор.

Рамзу ишоратлар узра сеҳру табассумлар яна
Қошу кўзининг ғамзаси тил қушларин қилди шикор.

Нозик табиат маҳвашим маҳрам бўлолмас ҳар киши
Ким суҳбатига топса йўл, дерлар ани эл бахтиёр.

Қалбим тўла фахру гурур, бахтим, мададкорим бўлиб,
Шукр айлайин ёр олдида топдим, Ҳабибий, эътибор.

1963

ЖОНОН ТОПАР

Ким жаҳон бўстонида бир сен каби жонон топар,
Топса ҳар ким сен каби жононни гўё жон топар.

Бўлса меҳринг нури ҳар дилда қоронғу бўлмагай,
Чунки ул хуршиди раҳшону маҳитобон топар.

Бўлмагай холи хаёлингдан кўнглил кошонаси
Ғам сипоҳи кирғали анда нечук имкон топар.

Ишқ ўтига қуймагай ёр бўлса ким ёри билан
Мушкул эрмас дард учун дармон киши луқмон топар.

Кўрмади мислингни давронлар ўтиб даврон кўзи
Сен каби бир нодирн давронни қай даврон топар.

Қилмасанг ташриф кулбамга қачон кўз мардуми
Йўлга термулмоқ билан бир севгили меҳмон топар.

Қулмасун меҳринг билан ҳайронлигимга ўзгалар,
Кўрса ҳуснингни Ҳабибийдек ўзин ҳайрон топар.

1945

Ў Х Ш А Р

Жанобинга жаҳонда қайси бир олижаноб ўхшар,
Жаҳоноро жамолингга магар ҳам офтоб ўхшар.

Сочингдан толалар оқ юзга тушган чоғда, жононим,
Езилган назм ила оқ саҳфалик хушхат китоб ўхшар.

Қизилман, қирмизиман деб ҳақиқ ўхшатмасун ўзни,
Қизарган бирла ўхшарму, лабинга лаъли ноб ўхшар.

Тишинга ўхшаёлмасдан қизарди рашк этиб маржон
Ва лекин қатран шабнам бўлиб дурри хушоб ўхшар.

Табассум бирла қилган чоғда жонларвар такаллумлар
Ширин лафзингга ширинликда қанду ё гулоб ўхшар.

Хаёлинг базмида завқу сафобахш ул зилолингга
Бериб кайфи сафо маст айлаган гулгун шароб ўхшар.

Муҳаббат қиссасидан сўзлаган чоғда Ҳабибийга
«Ироқ», «Ушшоқ», «Ажам» машқ айласа чангу рубоб ўхшар.

1948

ҚҰЗҒАЛУР

Сайри гулзор этгали ҳар лаҳза жонон қўзғалур,
Чиқса ногоҳ қўзғалиб, жисмим аро жон қўзғалур.

Субҳ чоғида магар чиққанда ёрим тўлғониб,
Гул яқосин чек этар, булбулда афғон қўзғалур.

Юрсалар гулшанда ноз айлаб, кулимсаб дам-бадам,
Фунчалар таълим олиб кулгуни, хандон қўзғалур.

Ҳўнаганда силкиниб, юз узра сочи сочилиб,
Қилгали юз минг кўнгилларни паришон, қўзғалур.

Сакрар оҳу тоғда, бу кўз рашкидан, юз рашкидан,
Лолалар жисмида, аммо қип-қизил қон қўзғалур.

Лобарона оташин юз бирла кирса базм аро
Соз олиб созандалар қўлга, ғазалхон қўзғалур.

Кўрса ҳар кимда Ҳабибийдек муҳаббат шавқини,
Ғамза бирла эгма қош, остида мужгон қўзғалур.

1944

КҮРГИМ КЕЛУР

Бўйгинаңдан ўргилай, ҳар дам сени кўргим келур,
Кўрганимда термулиб ёнингда ўлтиргим келур.

Кўрмасам бир дам юрак ўйнаб чиқарга толпинур,
Қандайин кўнглимни сендан бир нафас бургим келур.

Сен биландир ҳар маҳал кўнглим, кўзимга йўқ илож,
Шул сабаб ҳарён сўроғлаб, ахтариб юргим келур.

Кўз юмиб очган чоғимда ой юзингга тушмаса,
Қайси тоқат бирла бир ерда тиниб тургим келур.

Рўбарў келсам кўришмоқни баҳона айлабон
Аввал илгини ўпиб, сўнг юз қўйиб сургим келур.

Ўйўқлагин гоҳо фаромуш айлама бошинг ҳақи,
Соғиниб тез-тез муҳаббат базмини қургим келур.

Ёнди бағримда, Ҳабибий, ишқинг ўти бетутун,
Дам-бадам кўкни тешиб ўтгудек оҳ ургим келур.

1944

СОФ ЮРАК

Бахтиёр ~~жалқим~~ эрур бир-бирига ўртоқлар,
Соф юрак, қалбида йўқ зарра губору доғлар.

Ҳар ким ўз севгани бирла яшар эркин, озов,
Сайр этар чоғда гўзал манзарали гулбоғлар.

Меҳнату, илму ҳунар топди камол, авж олди,
Бизга бўйсунди, эгилди неча юксак тоғлар.

Қатта кон бўлди оқ олтинга Ватан тупроғи,
Қирди чўллар бари ҳосилга, кетиб янтоқлар.

Аҳду паймонга вафо қилгани ҳар меҳнаткаш,
Боғлади меҳнат учун ғайрат ила белбоғлар.

Қанча кўп эркак-аёл ишлаб улуг ном олди,
Зарга айланди неча ташна, қаро тупроқлар.

То тириксан туну кун куйла, Ҳабибий, ашъор,
Бизга шавкатли, адолатли Қизил байроқлар.

1956

ЕРУ ОШИНО

Ўзига ҳар киши оламда ёру ошино истар,
Биров нодонга ёндашса, биров ақли расо истар.

Биров фазлу ҳунар касб этгали ғайратда бел боғлаб,
Садоқат бирла энг покиза виждон, раҳнамо истар.

Юракда ишқ ўти, васл иштиёқида югурганлар
Ҳамиша ташналаб ёрин висолидин даво истар.

Билимдонларнинг ибратли сўзидин баҳра олсам деб,
Муҳаббат бирла босган изларидин тўтиё истар.

Азизим, бир улуғ мақсадни қасд айлаб қадам ташла,
Талаб кўйида ҳар ким бахт учун бир муддаё истар.

Ёмон йўлда адабсиз юрса ким бебоку беҳуда
Топиб бир кун гирибонидин олмоққа бало истар.

Биров хилватнишинлик бирла завқ этса топиб лаззат,
Ҳабибий, сайр этиб, роҳат бадан касби ҳаво истар.

1969

СОБИР

Қадрдон, жонажон дўстим, азизу муҳтарам Собир,
Саодат гулшани олтмишга қўймишсан қадам, Собир.

Гўзал сўз қушларин сайд айлади зеҳнингни шунқори,
На мақсад бирла олсанг қўлга ҳар жойда қалам, Собир.

Жаранглаб саҳналарда оташин, жонпарвар ашъоринг,
Кўнгилларга бериб сайқал чиқарди бўлса ҳам, Собир.

Арузу, бармоқу, роману, турли пьесалар бирла,
Бўлиб чор қирра ҳикмат гавҳарин қилдинг рақам, Собир.

Еруғ юз бирла меҳнаткаш элимга жилвагар бўлдинг,
Карамли кексапарвар, давлатим қилмиш карам, Собир.

Муборак бўлсин, э дўстим, шарафли бу муборак тўй,
Омон бўл кўп замон, топгил камолу бўлма кам, Собир.

Жаҳонда номинг ўчмас то абад, йўқ эмди армонинг,
Муқимийдек юракда кетмагай доғу алам, Собир.

Ҳабибий, фахр этарман жонкуяр зўр дастгиримсан,
Гоҳи бўлдинг укам, гоҳ маслаҳатбахшим акам, Собир.

1965

АРЖУМАНД АЙЛАР

Мени нозик табиат нозанин ёр аржуманд айлар,
Кулиб, ширин-шакар сўзлар билан суҳбатни қанд айлар.

Қўришган чоғда ўйнатма кўзингни тўхтат ўзни деб,
Муҳаббат дарсидан таълим этиб, ҳар лаҳза панд айлар.

Қўлни елкамга ташлаб, дам-бадам кўнглим қушни овлаб,
Урилган ҳалқа-ҳалқа кокилин ўйнаб, каманд айлар.

Қуёшдек парпираб, гул-гул ёзиб чиқса саёҳатга
Гаҳи Фарғона, гаҳ азми Самарқанду Хўжанд айлар.

На хушдилдору дилбарликда йўқ монанди оламда,
Самимий ишқ элин ҳар жойда шоду баҳрамад айлар.

Муқаддас дилда пок ишқин тутолмас бўлса ким пинҳон,
Қиё боқмай, газабли қош чимиргай, нописанд айлар.

Бошим осмонга етган минг ташаккур бирла кўрганда,
Ҳабибий деб, олиб тилга эл ичра сарбаланд айлар.

1960

БОБОЛАР СЎЗИ

Етса алам қайси жасадга агар,
Ўзи билур, ўзга жасад беҳабар.

Ҳар кишининг томига гар ёғса қор,
Не иши бор ўзгани, ўзи кураар.

Ўз кўмачи устига ҳар ким ўзи
Тортади кул, ўзгага қилмас назар.

Боқмас оч аҳволига ким қорни тўқ,
Ҳар кишининг ўзига нафъу зарар.

Ўзганинг куймас этагин учи ҳам
Куйса сенинг жонинг агар ҳар қадар.

Айтмаса дил куйгаю айтса тили
Қондан оламу расми башар.

Яхшисин ол, ташла ёмонин бутун,
Айла, Ҳабибий, яна сўз мухтасар.

1961

БЎСТОНЛАРИМ БОР

Гул-гул очилган бўстонларим бор,
Ширин, ғазалхон хушхонларим бор.

Шарбатга тўлган сермева боғлар
Олтин учун кон майдонларим бор.

Қудратли халқим ҳар ишга тайёр
Оқил, миришкор деҳқонларим бор.

Олтин теришгай қизлар, жувонлар,
Атлас ярашган жононларим бор.

Илму ҳунар ҳам авж олди чандон,
Меҳнаткаш, аҳли унвонларим бор.

Қўқларда сонсиз шунқору лочин,
Оламга машҳур имконларим бор.

Қуйлай, Ҳабибий, аҳду вафодан,
Қалбимда ишқи дostonларим бор.

1961

ОДАМ БИЛУР

Одам аҳлини қадрини фарзона бир одам билур,
Қайғуликни қайғулик, хуррам сирин хуррам билур.

Очу муҳтожу яланғочларни билмас қорни тўқ,
Очлик, муҳтожлик бир ғамки, аҳли ғам билур.

Давлати соғлиқни соғлар, тан дурустлар билмагай,
Дард тортиб, шипга термулган кўзи пурнам билур.

Ишқ элига келганини қаттиқ узоқ ҳижрон тунин
Сабзадек ҳар кеча бўлган киприги шабнам билур.

Аҳли донишлар бировларга қилур ғамхўрлик,
Бефаросат масту мағрур аҳли қайдин ҳам билур.

Дўсти холис, ошинойи беғараз нозирлигин
Бўлса ғурбатда кишига улфату ҳамдам билур,

Эй Ҳабибий, кулфату роҳатни кўрганлар каби
Дарҳақиқат, кўрмаганлар билсалар ҳам кам билур.

1940

ЯШНАЙДИ БОҒЛАР

Уйнаб ёрим кирса ҳар дам яшнайки боғлар,
Чашма эрмас, бағрин эзиб йиғлайди тоғлар.

Кўнглим қушин сайд эткали донадур холи,
Қулоқларда ҳалқа-ҳалқа олтин тузоғлар.

Тишлаб-тишлаб олгим келур рашким авж олиб,
Кўрсам тишлаб турган чоғда зулфин тароғлар.

Тўлган ойдек ноз уйқуда ётса нигорим,
Нур устига нуриин сочар ёнган чироғлар.

Кеча-кундуз улфатимдур фикру хаёли
Йўл тополмас ойинан кўнглимга доғлар.

Нўш айласа васлин майин бир йўл ҳар киши
Қўлдан кетиб ҳуши, бўлгай девона соғлар.

Қўрдим ажаб мен, Ҳабнбий, нозу ғамзалар,
Гоҳи кулиб, гоҳ чекилгай қошу қабоғлар.

1944

Й И Г И Т Л А Р

Улкамда етишди хил йигитлар,
Ғайратли, етук дадил йигитлар.

Қирчиллама, навқирон, баҳодир,
Гул юзлари қип-қизил йигитлар.

Меҳнат била толмоқ ору номус,
Қудратда мисоли фил йигитлар.

Сўз вақтида сўзлар аввал ўйлаб,
Бир сўзли, уюл-кесил йигитлар.

Ҳар тўғрида элга ваъда берса,
Жон бирла бўлур кафил йигитлар.

Халқимнинг улуг таянчи, ёри,
Кўз нурию жону дил йигитлар.

Фахр айласам арзигаъ, Ҳабибий,
Меҳнаткашу мард, асил йигитлар.

1945

ЗАВҚУ САФОЛАР

Қимларда бор бизлардаги завқу сафолар,
Роҳат афзо боғимизда касби ҳаволар.

Алвон-алвон оқу қизил гуллар-чечаклар,
Кўм-кўк яшил себаргалар, саҳну фазолар.

Бир томонда сўзандалар, қўлларда сози,
Ялла қилса кўкка етган савту садолар.

Бир томонда саф-саф гўзал, гулчеҳра қизлар,
Кўз кўрмаган турли-турли рақсу самолар.

Уртамизга бегоналар йўл топмас асло,
Меҳру муҳаббатли бизда аҳду вафолар.

Эй Ҳабибий, келди на хуш озодлик даврон,
Бошимиздан кетди эски жабру жафолар.

1944

ИНСОН ТОПАР

Ҳар нимаким истаса инсон топар,
Топгали қасд айласа имкон топар.

Ташна ўлик чўлга биров берса сув,
Сув била ҳосилга кириб жон топар.

Янгилнк ижодини ахтарса ким,
Аҳлу ҳунар, ғайрату виждон топар.

Меҳнату сув бирла қақир ерга ҳам
Берса озуқ боғу гулистон топар.

Ишга қадам қўйса маҳорат билан
Халқ ичида ҳурмату унвон топар.

Шаҳру биёбонни кезиб инженер,
Ойннаи илми билан кон топар.

Сўзни, Ҳабибий, қила кўр қисқача,
Яхши бўлур кимки шараф-шон топар.

МЕНИНГ ЭЛИМДА

Менинг элимда бу кун ранг-баранг ҳунар топилур,
Замону аср кўрмаган асар топилур.

Ҳавога учмоқ агар истаса бўлиб шунқор,
Яшнндан ўткир учар чоғда болу пар топилур.

Ҳар ишга қўйса қадам суръату жасорат ила,
Кўринг, қадам-бақадам нусрату зафар топилур.

Харобу ташна ётар эрди дашту саҳролар,
Тамоми боғ ила бўстон бўлиб, самар топилур.

Очилди Сирнинг иши, ағдарилди зўр тоғлар,
Чироғи ёнди-ю, сув келди, нуру зар топилур.

Замонлар ўтди шўристон бўлиб бу шўрлик ер,
Очилди бахти букун шўр кетиб, гуҳар топилур.

Экинларингни, Ҳабибий, суғор Шириңсойдан,
Не ҳосил олсанг агар, энди худ шакар топилур.

1944

АСРОР

Уралиб бунда юрмоғим ночор,
Узлиб анда бормоғим душвор.

Согиниб ташнаман висолинга
Утиб ойлар кўролмадим бир бор.

Кечалар ўйласам қочиб уйқу,
Ётаман то саҳаргача бедор.

Ҳама дам дилда меҳрингу фикринг,
Номи покнинг тилимдадир такрор.

Талабимга етарман албатта,
Менинг ишқим учун қилур иқдор.

Бораман бир ўзим бошим бирла,
Кўнгил ором олур кўриб дийдор.

Ғазалим ҳарнаким деса билким,
Ана шулдир Ҳабибийда асрор.

1961

НЕЧУК ОДАМ

Ажабким баъзи одам ўзни донойи замонман дер,
Қуруқ, пуч мағиз, йўқ сўзлар билан ширин забонман дер.

Сухан майдонига жавлон уриб кирсам йиғинларда,
Бировдан дам емасман, сўзга полвон қаҳрамонман дер.

Буюк деб билгай ўзни ўзгалардан фаҳму идрокни,
Писанд этмай гупургай дилда кўркам хушфасонман дер.

Керилгай кибр ила мағрур ўзидан беҳабар, ғофил,
Ҳаволаб юрга-ю, гўё қуёшга соябонман дер.

Шарақлаб ҳар қаю суҳбатда ҳам беҳуда кулгулар,
Раиси суҳбату баланишинман, нуктадонман дер.

Муҳаббат лотин ургаи шалдираб бир халта ёнғоқдек,
Вафо йўқ қалбида, оғзида, лекин меҳрибонман дер.

Нечук одам, Ҳабибий, савлату суратга фахр айлаб,
Бу гулшанга ярашган сураторо арғувонман дер.

1957

АЗАМАТЛАР

Эй, шавқати зўр олиму деҳқон, азаматлар,
Арбоби ҳунар, энг улуғ инсон, азаматлар.

Ҳорманг, бажариб қойил этиб ҳар огир ишни,
Халқимизга қилиб аҳд ила паймон, азаматлар.

Заргар каби зар илмида кўп кўрсатиб ўзни,
Зар олими деб олдингиз унвон, азаматлар.

Қудратли совет халқисиз, оламга танилган
Сув бирла неча чўлга бериб жон, азаматлар.

Сизларни бу кун Мирзачўл ўз қўйнига чорлар,
Меҳнатга маҳоратли, билимдон, азаматлар.

Ҳар чўлга агар етса муборак қадамингиз
Бўлгай неча хил боғу гулистон, азаматлар.

Жон борича шавқатли сафингизда, Ҳабибий,
Донм бўлайин куйчи, ғазалхон, азаматлар.

1955

НАВБАҲОР

Дўстлар, қиш кетди-ю, келди муборак навбаҳор,
Жилвагар бўлди ҳамал буржида хуршид ошкор.

Мавж уриб анҳору дарёлар тўла обиҳаёт,
Тоғу тошларда мусаффо сув бўлиб келмоқда қор.

Уйготиб ҳар бир ўсимликни майин эсан шамол,
Ҳам ювиб ёмғир билан қилди табиат беғубор.

Жомаи зангор ила ҳар кунда ҳар ранг товланур,
Жўш уриб булбулга боғ ичра газалхонлик шиор.

Хуш димоғ этса ширин ҳидлар сочиб гулгунчалар,
Кўзни равшанроқ этар хушбаҳра, кўм-кўк сабззор.

Боғбон деҳқон билур, меҳнатга боғлиқ ҳосили,
Шул уч ойнинг қўйнида бир қанча бойлик тухми бор.

Ҳал қилур ҳар бир фаровонлик талаб шул фасл аро
Бўлса ғайрат қалбида меҳнатни қилгай ихтиёр.

Соф ҳаво, эркин нафас олмоқ билан ёшу қари,
Шаҳру қишлоқда, Ҳабибий, яйраб ўсгай бахтиёр.

1963

САБО КЕЛУР

Юзинг висолидин саҳар севинч олиб сабо келур,
Нахуш димоғ учун яна ширин-шакар ҳаво келур.

Кўзим йўлингда ҳар маҳал, кўнгил бориб келиб турар,
Кўзим кўзингга тушса гар кўнгил учун зиё келур.

Қуёш каби юзинг сари боқолмадим кўзим тиниб,
Танимни изтироб олиб, кўзимга бир ҳаё келур.

Гул ишқида ғазал ўқиб чаманда булбул ухلامас,
Қулоқларимга ҳар кеча ажаб майин садо келур.

Киши жаҳонда мен каби бўлурму толеи баланд
Қошимга сен каби ғўзал, қоши, кўзи қаро келур.

Ҳабибий, ташна, интизор ёқимли суҳбатинг учун
Узинг мурувват айласанг, бу ташнага даво келур,

1959

ТУҚУВЧИ ҚИЗЛАР

Бу фабриканинг кўкида чевар қизлар,
Атлас тўқимоқ фанлари яксар қизлар.

Корхона фазосига йиғилган чоғда,
Гўё кўринар ўртада ҳулкар қизлар.

Ултирса тўлин ой каби ўз жойларида,
Ҳар бирлари бир моҳи мунаввар қизлар.

Атлас каби гулчеҳра, мулойим ахлоқ,
Бир-бирларидан дилкашу дилбар қизлар.

Гул юзларининг акси билан ранго-ранг,
Гул солса чеварликда баробар қизлар.

Мактабда кўзим тушди, ажойиб оқшом,
Қўлларда қалам, қўйнида дафтар қизлар.

Олқишлагай эл бирла Ҳабибий доим,
Ҳамкори бўлиб бахти муқаррар қизлар.

1946

ГУЛ ЭРУР

(Жомий газалининг таржимаси)

Бўстон жононига наргис кўзу юз гул эрур,
Соя солган барги гулга шохи бир сунбул эрур.

Ғунчалар фируза ранг манқал эрурким анда гул,
Ўт сочар ҳар дам нишон доғи дили булбул эрур.

Дашту саҳролар май ичгайлар булутлар жомидан,
Юэларида лолалар ул бодадан гул-гул эрур.

Сабзалардин сабз бўлган ерларин ҳар пуштаси,
Тевалардурким чўкиб ётган либоси жул эрур.

Сочларин ўрди тароғлаб ўз қўли бирла сабо,
Келди жонони чамандин бошда чун кокул эрур.

Ўзгариб аҳволи, Жомий, шеърининг таъсиридин
Қушлар овози билан гулшан аро гул-гул эрур.

1964

ТАНБУР

Қулоғимга етишди нола қилгандек сабо танбур,
Нечук бу нола билмам нағмаи булбулму ё танбур.

Хунар кўрсатса ҳар бир пардада жавлон уриб нохун,
Берур базм аҳлига бир ўзгача кайфи сафо танбур.

Эшитса жон қулоғи бирла ҳар ким ўзгарур ҳолат,
Фараҳ бахш этса дилга, руҳ учун бергай ғизо танбур.

Гаҳи йиғлатса, гоҳ кулдурса, гаҳ ўйнатса тонг эрмас,
Қўнгилдан ўткарур ўтмишни бир-бир жо-бажо танбур.

Кўриб таъсир этарда соҳирона зеру бамларни
Қолур ҳайратда ҳар кимса қилса «Гулёр»у «Наво» танбур.

На хуш файзу тарабдур соз ила хонанда жўр этса,
Бўлур ўз маҳрамига суҳбат оро дилрабо танбур.

Юракнинг риштасига боғланиб побаста ҳар торни,
Қилур мафтун ўзига элни бўлганда сато танбур.

Нечук мадҳ этмайин бундоғ очик-ойдин ҳақиқатни
Ҳабибий, мен учун айниқса айни муддао танбур.

1964

ҚАҲРАМОНЛАРГА САЛОМ

Салом, эй қаҳрамонлар, иш бажарган ишчи-деҳқонлар
Ватанга меҳрибон, содиқ, азиз меҳнаткаш инсонлар.

Жасорат бирла мушкуллари бир-бир қилдингиз осон,
Топилди ҳар на истак бўлса мўл ҳосилга имконлар.

Кириб ҳосилга чўллар сув ичиб зар бўлди тупроғи,
Оқ олтин кони бўлди ташналаб ётган биёбонлар.

Ҳамиша улфатингиз ғайрату меҳнат бўлиб йўлдош,
Бажо бўлмақда озод элга берган аҳду паймонлар.

Терим чоғларда айниқса маҳоратли чевар қизлар,
Ажойиб қилдингиз кенг пахта майдонларда жавлонлар.

Шарофатли, ҳалол меҳнатдаги ҳикмат аён бўлди,
Мукофот этди шонли партия орденлар, унвонлар.

Муборак меҳнатингиз мадҳида булбул бўлиб сайраб,
Муҳаббат бобида куйлар Ҳабибийдек газалхонлар.

1947

МАРГИЛОН

Фабрикаи Марғилон денг неча юз шоввозлар,
Кўрдим иш узра бари бир-бирларидан созлар.

Тола-тола танда қилса бирлари ўз сочидек,
Бирлари тортиб дўконга айлағай пардозлар.

Бирлари шоҳи тўқишда бўлса чаққону чевар,
Беқасам бирла банорасида бири мумтозлар.

Қилса хиргойи бири, атлас тўқиб, гулёр ўқиб,
Моки бирла жўр этиб қилгай бири шаҳнозлар.

Бирлари силлиқ жужунча ишласа белос этиб,
Бирлари хушранг шарф ишлар, керак деб ёзлар

Гул юзидек бирлари гул-гул ёниб гул боғласа,
Бирлари иш ўргатишда меҳрибон устозлар.

Дастлаб бахмал тўқишгай дастгоҳин машқ этиб,
Ҳар йиғитларким ҳунар, меҳнатсевар жонбозлар.

Ҳар саволимга, Ҳабибий, деб жавоб айтур чоғи,
Қилдилар нозик ипақдин ҳам мулойим нозлар.

БОҒБОН КЕЛУР

Чўллар, букун бошинга улуг боғбон келур,
Сонсиз яроғу аслаҳали полвон келур.

Машъал ёқиб қуёш каби Фарҳод тоғида,
Равшан қилурга ўлкани меҳри жаҳон келур.

Озод этарга шўру тиканлар ҳужумидан,
Тортиб қўшин саф олдида нусрат нишон келур.

Ёўқдир гумону шубҳа, кетар энди ташналик,
Лутфу карамли севги-ла чин меҳрибон келур.

Шўру тиканлар ўрнига унгай гулу шакар,
Жонбахш этарга мавж уриб обиравон келур.

Сероб этарга голибу қудратли эл билан,
Яъни букун иш устига бир қаҳрамон келур.

Йўл топмас энди киргали ваҳшнйлар, ўғрилар,
Шону шарафли шуҳрати зўр посибон келур.

Келган Ширинсой ичра ўшал сувни сув демай,
Дерман, Ҳабибий, сув каби жисмингга жон келур.

1943

МУЪТАБАР

Кимдаки бўлса илму фан дуняда муътабар бўлур,
Қўйса қадам ҳар иш уза ёри унинг зафар бўлур.

Бўлса мукамал илму фан, бўйсунар унга қонот,
Кўкда — ҳавода юксалиб, учғали болу пар бўлур.

Айшу фароғат истаса меҳнату орият керак,
Турмуши умри борича тинчу ширин-шакар бўлур.

Бўлса юракда ғайрати, ғайратича маҳорати,
Шонли замона аҳлидан раҳмат ила назар бўлур.

Ишласа боғу бўстон, турли китобу дoston,
Номи жаҳонда ўчмагай, тарих учун асар бўлур.

Халқини севса ҳар киши тургай иш устида ҳалол,
Бахти бўлиб ҳамиша ёр, номи улур башар бўлур.

Ерга, Ҳабибий, чин озиқ меҳнату сув экан ҳамон,
Меҳнату сувга қонса бас, тупроғи мисли зар бўлур.

1912

ЕР УЛТУРУР

Эй дил, орсм ол букун, қошингда дилдор ўлтирур,
Ҳар томонга боқма ўйнаб кўзларим ёр ўлтирур.

Меҳрибон, содиқ, ширин сўз, дилкашу андешалик,
Дилдаги покиза ишқингдан хабардор ўлтирур.

Бахту иқболинг қуёши чеҳра очди, сочди нур,
Гуллатиб суҳбатни, яшнаб лола рухсор ўлтирур.

Энг шарафли фазл эрур инсонга деб аҳду вафо,
Ҳар нафас меҳру муҳаббат айлаб изҳор, ўлтирур.

Сақлаб ўзни, чиқмагил зянҳор адаб қонунидан,
Ким улуғлар олдида ўлтирса, ҳушёр ўлтирур.

Кечалар базм ичра ўлтирса муҳаббат аҳлини
Ҳурмат айлаб, ухламай бир лаҳза, бедор ўлтирур.

Фахр этиб ҳар қанча шукр этсанг, Ҳабибий, шунча оз,
«Лайли-Мажнун»дан ўқиб оҳиста ашъор ўлтирур.

1945

КОНЛАРИМИЗ БОР

**Улкамда оқ олтингаки майдонларимиз бор,
Дуняда шараф-шон ила дostonларимиз бор.**

**Ҳар дилда Ватан фаҳри билан завқу сурури,
Зўр тоғларимиз, бағри тўла конларимиз бор.**

**Мавж урган оқин сувлари, дарёлари бирла,
Гулзору чаман, боғ ила бўстонларимиз бор.**

**Устунлигимиз дуняда ҳар соҳада машҳур,
Ҳар ёнда туганмас қалин ўрмонларимиз бор.**

**Меҳнатда маҳоратли, садоқатли, баҳодир,
Арбоби ҳунар, олиму деҳқонларимиз бор.**

**Ев бўлса биров бизга, юриб ердану кўкдан,
Барҳам берамиз, қудрату имконларимиз бор.**

**Бахтим, шарафим шулки, Ҳабибий, Ватан узра,
Шавкатлари зўр шонли қўмондонларимиз бор.**

1946

ДУСТЛАР

Қаҳрамон, толмас билак меҳнатда зўр занг, дўстлар,
Гуллатиб кенг пахта майдонларни ҳорманг, дўстлар.

Ҳар иш ўз вақтида бўлсин, пухта бўлсин аввало,
Алданурсиз қилсангиз меҳнатга найранг, дўстлар.

Элга берган ваъда юз бўлгунча эсдан чиқмасин,
Босмасин дил кўзгусин ғафлат билан занг, дўстлар.

Бой бериб қўйманг бу фурсатларни бепарво бўлиб,
Токи қилманг ҳосил олган чоғда аттанг, дўстлар.

Бурчингизни оқлаб, эркинлик билан, қойил қилиб,
Булбулигўё бўлиб минбарда сайранг, дўстлар.

Бу шарафли меҳнат айни роҳату, бахту камол,
Кўнглингиз бўлгай оқ олтин бирла ҳамранг, дўстлар.

Шуҳратингиз ер юзин тутсин, Ҳабибий, истагим,
Кўкни тутсин шодиёна қилган оҳанг, дўстлар.

1957

СУВ КЕЛУР

Мавж уриб янги каналлардан мусаффо сув келур,
Ҳар кўнгил оинасига ранг-баранг туйғу келур.

Яп-яланг чўлларни зумрадгун яшля япроқ этиб,
Қўйнида сув бирла тўлган гавҳару инжу келур.

Қанча саҳро ташналикдан қовжираб ётган эди,
Гуллатиб, гул чехра аксин кўрсатиб кўзгу келур.

Яшнаган гулшанда яйраб ошиён этмоқ учун,
Сув эмас суръатда сапчиб, кўз тикиб оҳу келур.

Фирқираб роҳат бадан шаббода қирғоқлаб эсиб,
Шарқираб, ўйнаб-тўлиб, тўлқин уриб кулгу келур.

Партия ғамхўримизнинг марҳамат дарёсидан
Қатра кам бўлмас, тугалмас, давлати мангу келур.

Бизга бу меҳнат, Ҳабибий, айни иқболу шараф,
Зарра гайрат бўлса ҳар дилда нечук уйқу келур?

1942

БАХТИМИЗ ЕР

Иқболимиз, бахтимиз ёр кенг пахтазоримиз бор,
Кенг пахтазоримизга зўр ифтихоримиз бор.

Тоғларда турли конлар, қирларда ғалла беҳад,
Улкамда бу тугамас ёру мадоримиз бор.

Бир қанча қон-қариндош миллатлар иттифоқимиз,
Бир-бирларига ғамхўр ҳешу таборимиз бор.

Авж олди илму урфон ҳам хилма-хил саноат,
Не қилмоқ истасак биз эрк-ихтиёримиз бор.

Ҳар ишда қилғай илғор, ҳар соҳада зафардор,
Қудратли, шонли байроқ, зарҳал шиоримиз бор.

Халқ олдида берилган ҳар қанча ваъда бўлса,
Юз бўлмоғи муқаррар, номусу оримиз бор.

Бу бахт учун, Ҳабибий, тинмай ташаккур айла,
Йўлбошчи партия бор — чин ғамгузоримиз бор.

1947

ҲУШЁР ЁР

Бормикин оламда сендек дилкашу ҳушёр ёр,
Риштаи жон зулфинг ичра бўлгали хуштор тор.

Сайр этиб кирсанг дамо-дам раста-раста гулларин
Пўл уза баргин поёндоз этгали гулзор зор.

Дилда меҳру иштиёқнинг, тилда номинг то абад,
Тинмай ахтармоқ сўроғлаб мен учун даркор кор.

Қатраи завқи муҳаббат шарбатидин нўш этиб,
Чарх уриб кездим ҳамиша курраи даввор вор.

Интизорингман кўзим нури тўкилмасдан бурун,
Раҳм этиб кулбамга йўқлаб лоақал бир бор^а бор.

Ишқ ҳукмин ҳар дам ижро айласанг лутфинг била,
Мен учун қилғил қаро сочингни эй дилдор дор.

Арзи ҳолимни, Ҳабибий, ёздим ашъорим билан,
Қилма ноз айлаб қўлингга тегса бу ашъор ор.

1929

ФАРҲОД ҚУШИҒИ

Кўринг поёни йўқ чўллар бўлибдур боғу бўстонлар,
Очилмиш хилма-хил гуллар топиб зийнат хиёбонлар.

Ширинсой устида Фарҳод, қилиб тош қазмоқ иш ижод,
Ҳама меҳнат бўлиб барбод, юракда қолди армонлар.

Замонамга етиб навбат — элим кўрсатди зўр ғайрат,
Шараф деб бизга бу меҳнат, жасорат қилди деҳқонлар.

Кесилди ҳар буюк тоғлар, келиб булбул, кетиб зоғлар,
Чечаклар очди янтоқлар, кулиб дашту биёбонлар.

Очилди Сирнинг асрори, замон Фарҳодларин ёри,
Тиниқ сувлар бўлиб жорий кўпайди пахта майдонлар.

Топилди бир тилисми нур Ватан аҳлин қилиб масрур
Бўлур бу нур ила машҳур юз очди илму имконлар.

Билимдон партия аввал Кремлдан ёқиб машғал
На мушкул бўлса қилди ҳал, ёзилди катта дostonлар.

Ҳабибий, халқим, аҳбоби йиғилмиш суҳбат арбоби,
Тузилмиш тўйнинг асбоби, келиб ҳурматли меҳмонлар.

1943

УЧ СУЗ БИР МАЪНО

Гўзал бир меҳрибон маҳбубу маъшуқу нигорим бор,
Ғам эрмас қоҳишу андуҳу, қайғу, ғамгузорим бор.

Фалақдан, осмондан, кўкдан ошгай фахр этиб бошим,
Садоқатли, қадрдон ошною дўсту ёрим бор.

Билимли ҳамнишини, мунису улфатларим бирла,
Буюк, озода, олий кишвару шаҳру днёрим бор.

Жаҳонда, дуняда, оламда мен ёлғиз эмас, дўстлар,
Жигарбанду, қариндошу яқин хешу таборим бор.

Нигор ишқида чексам кулфату, жабру жафқ майли,
Қўрарман қувватим бору, кучим бору мадорим бор.

Бошимга келса тигу, ханжару шамшир, ёнмасман,
На бўлса тан берурман тоқату, сабру қарорим бор.

Кел, э соқий, бу кеча коса паймона қадаҳ тўлдир,
Ҳабибий, сипқарай мен одату, расму шиорим бор.

133

БОҒ ИСТАР

Ҳар лаҳза менинг кўнглим ёр истару боғ истар,
Ёр илгида боғ ичра май тўлган аёғ истар.

Билмам на таманнодир фикри била шод ўлмас,
Ҳар кеча тонг отгунча рухсору чароғ истар.

Йўл узра висол истаб қоқмай мижжа кўз тутгай,
Сайд этгали сайдини андоғки тузоғ истар.

Ноз этмади таннозим бир боқди сўраб ҳолим,
Бу расм ила одатдур, носоғини соғ истар.

Тонг чоғи сабо юрса атрин сочиб оламга,
Мушкин сочидин бир бўй олмоқни димоғ истар.

Мажнун каби овора Лайлиснинг ишқида,
Гаҳ шаҳру гаҳи қишлоқ, гаҳ дашт ила тор истар.

Ошифта Ҳабибийни ўз ҳолига қўймайдур,
На бир дам олур ором, на лаҳза фароғ истар.

1950

БАЪЗИ ОДАМ

Баъзи бир одам иш узра аҳд ила паймон этар,
Лекин ўз аҳдида турмас, ваъдасин ёлгон этар.

Илми йўқ, мансабга мағруру керилгай беибо,
Лоф уриб, ҳар мушкул ишни оғзида осон этар.

Қўйнимизни тўлдирар ҳар карра пуч ёнғоқ ила,
Бизни бундай феълу, хулқу, одати ҳайрон этар.

Эрта-ичдин деб, бугунги ваъдага борсанг агар,
Ҳафталаб, ойлаб югуртирмоқда саргардон этар.

Тўғри сўзли баъзилар қурбони бўлсанг арзигай,
Ҳарна дардинг бўлса кескин сўз билан дармон этар.

Бузгай инсоннинг мижозин пишмаган ҳар бир таом,
Пишмаган савдога кўз тутмоқ юракни қон этар.

Эй Ҳабибий, кутма ким мансабпараст эрса вафо,
Гар пиёда бўлса фарзин чап бериб жавлон этар.

1955

КҰРИБ КЕЛАДУР

Ұзим бу ердаю кўнглим бориб кўриб келадур,
Қошингда васлинг ила термулиб туриб келадур.

Бошингда айланадур ишқ ўтин ҳароратида
Ұзин саҳарлари парвонадек уриб келадур.

Борурда чалғимай, ўқдек бориб яшиндин тез,
Келурда йўлда мадори қуриб-қуриб келадур.

Гаҳи баҳона қилиб қад букиб кўришмоқни
Упиб қўлингни юзу кўзларин суриб келадур.

Гаҳи муқаддас ўшал бўсағангда таъзим этиб,
Изига қайтади, ёнбош била юриб келадур.

Карамлар этсанг аё мулки дилни султони,
Кириб қабулинг ила бир дам ўлтириб келадур.

Етолмайин соғиниб хаста дил Ҳабибингман,
Ұзим бу ердаю кўнглим бориб кўриб келадур.

1968

ЭЪТИБОР ЭТАР

Фахр айларамки бизни ҳам ул ёр ёр этар,
Ҳолим сўраб эл олдида зўр эътибор этар.

Санъатшуносу, оқилу дилкаш зариф учун,
Ишқу муҳаббат аҳлини кўп ихтиёр этар.

Бўлса кимники баҳраси йўқ ишқ завқидан,
Боқмас аларга бир йўли, номусу ор этар.

Тортиб ўзимни четласам андак ибо қилиб,
Чорлаб ўзига лутф ила меҳр ошкор этар.

Ҳар одамига судбатни бўлса насиб агар,
Боши фалакка етгудек ул ифтихор этар.

Албатта бир нигоҳ ила мен хоксорнинг
Бир кун бўлулки васл ила чин бахтиёр этар.

Нозу тағофил этса ҳам аввал Ҳабибийга,
Узмам умидим охири шафқат шир этар.

1966

САРФАРОЗ

Мени кўрса кулиб ёрим қўл ушлаб сарфароз айлар,
Мабодо бўлса ағёрим тағофил бирла ноз айлар.

Нигорим турфа ҳам зебо, ўзи дилкаш, кўзи шахло,
Сўзи ширин, фараҳафзо, ҳама изҳори роз айлар.

Қочиб ҳам бемуҳаббатдан, яна бебаҳра улфатдан,
Қуруқ, беҳуда суҳбатдан ҳамиша эътироз айлар.

Гўзал, озодаю танноз, зеҳи хушжону хушовоз,
Ўқиб «Ушшоқ» ила «Шаҳноз», қўлида сози соз айлар.

Етолган васл боғига назар қил деб қулоғига,
Ўзин ташлаб аёғига, ўпиб арзу ниёз айлар.

Карам кўрсатди гуно-гун, қилиб кўнглим қушин мафтун,
Ўмидим шул мени маҳзун, карам кўп, жаврин оз айлар.

Қуюндек айланиб гирён, Ҳабибий, бўлди деб сарсон,
Рақиблардан қилиб пинҳон, сўраб ҳол имтиёз айлар.

1968

ЖАНГЧИЛАР

Эй буюк, голиб, маҳоратли муқаддам, жангчилар,
Биздаги нусратга таҳсин этди олам, жангчилар.

Ҳар томонга тирқираб қочмоқдадур босқинчилар,
Бўлгай оламда бу хил шармандалик кам, жангчилар.

Евга раҳм этманг, уринг, ҳайданг, суринг, берманг омон,
Зарбали даҳшатни айланг зам уза зам, жангчилар.

Бир нафас фурсатни бой берманг, ғанимат, интилинг,
Тинмайин, тиндирмайин бир лаҳза, бир дам, жангчилар.

Ҳақ эгилгай, синмагай, ёр бўлди бизларга зафар,
Тор-мор айланг, беринг душманга барҳам, жангчилар.

Бундоғ ифлосу палидларни қириб ташланг тамом,
Қолмасин озода дилларда киру ғам, жангчилар.

Аргумоқлар ўйнатинг майдон аро, иш кўрсатинг,
Ҳар бирингиз жангда бир Баҳрому Рустам, жангчилар.

1944

МУСТАЗОД

Жоно, караминг бирла шарафли назаринг бор,
мендан хабаринг бор,
Кўйингда неча волау шайдо башаринг бор,
кўп ғамзаларинг бор.
Бўлдинг не ажаб мунча малоҳатли ширин сўз,
эй, шўхи қаро кўз,
Оғзинг тўла ё хушмаза ҳалвойи таринг бор,
тотлиғ самаринг бор.

Гул-гул очилиб, сочни тараб чиқдинг аломат,
ҳар кундаги одат,
Зебо безаниб, қўлда, қулоқларда заринг бор,
олтин камаринг бор.
Дурдона тишинг, лаъли лабинг ҳам қора холинг
бу ҳусни камолинг,
Ҳар лаҳзада, ҳар кимсага сеҳринг, ҳунаринг бор,
лаълу гуҳаринг бор.

Тунлар тўлин ой, кундузи ҳуршиди жамолинг,
халқ учра мақолинг,
Дил олмида кечаю кундуз гузаринг бор,
шамсу қамаринг бор.
Уртайди юракларни агар сўзга лаб очсанг,
сўз шаҳдини сочсанг,

Оташ нафасим сен менинг, ўтлиг асаринг бор,
балким шараринг бор.

Ҳар ерда кўнгил мулки бўлур сенга мусаххар,
йўқ шубҳа муқаррар,
Лафзингда Ҳабибийгаки шаҳду шакаринг бор,
фатҳу зафаринг бор.

1960

ЯНА МУСТАЗОД

Озод Ватаним бўлди оқ олтин била донгдор,
ҳурматга сазовор.

Ҳар ишга маҳоратли, дадил, сергаку табар,
жангларда зафардор.

Ўўлларда тузиб дабдабали шаҳр ила қишлоқ,
уйлар маданий, оқ,
Меҳнаткаш элим нур ичида бахти бўлиб ёр,
иқболи жиловдор.

Гул-гул очилиб яшнади ҳар гулшану боғлар,
порлайди чароғлар,
Яйрайди ҳама завқ ила хушбахра бу гулзор
сувлар тўла анҳор.

Тобора ривож олди ҳунар, ўсди саноат,
бу айна саодат.
Ҳар турли завод-фабрикалар бирла улуғвор,
ҳар тўғрида илғор.

Кон эрди буюк тоғлару саҳролар, адарлар,
очилди бу сирлар.
Нефту, кўмиру, газ, темир ўлкамга мадакдор,
фан аҳли хабардор.

Ғолиблик ила бўлди жаҳон ичра ягона,
қудратга нишона.
Учмоқда тўлиб кўкда пўлат лочину шунқор,
чаққон бари, ҳушёр.

Мангу яшасин шонли, улуг партия доно,
то тургунча дунё.
Умр ичра, Ҳабибий, ёзай олқини била ашъор,
мардона, фидокор.

ЎЗБЕК ХАЛҚИНИНГ СЕВИҚЛИ ШОИРИ БЎЛИМИШ
ҒАФУР ҒУЛОМНИНГ БЕМАҚАЛ ВАФОТИ УЧУН
АФСУС ТЎЛҚИНИ БИЛАН ЕЗИЛГАН ТАРИХИЙ
МАРСИЯ

Во дарго, келди даҳшат бирла шўришли хабар,
Оҳ тортиб ушладим бошимни, бўлдим беҳузур-

Рехлат этмиш жонажон фарзанди ўзбек халқининг
Шоирни ширин забону соҳиб идроку шуур.

Баҳр олиб ибратнамо ҳар шеърдан ёшу қари,
Ўзбекистон зийнати деб халқаро фахру гурур.

Қамтару лобар, улугвор олиму фозил эди,
Ҳар қўнгилга оқилона бахш этиб, файзу сурур.

Яйраб эркиликда ўтди давру давронлар суриб,
Кеча-қундуз бошига бахтин қуёши сочди нур.

Улмас оламда сўзи аммо ўзи ўлган билан,
Ҳар дилу ҳар уйда эл сақлайди бенуқсу қусур.

Кетди дўстим, бош олиб сайд этди сайёди ажал,
Тарихин дедим, Ҳабибий, (жонажон шоир Ғафур)

1966

БЕМАҲАЛ ҚОР

Мевалар гуллаб, гиёҳлар яшнаган, эрди баҳор,
Эй фалак, сендан кўринди бемаҳал расму шиор.

Бир мингу тўққиз юз ўттизинчи йил эди,
Апрель ўн етти-ю, эрта соат ўнда ёғди қор.

Зарра қўрқув бизда бўлмас ёки ишни тўхтатиш,
Қанча қилсанг бу каби рашку ҳасадлар ошкор.

Ёмғиру қорингни тўхтат, шошма, бўлма беқарор.
Бир кўни бўлгайки илму фаи берур сенга қарор.

Янги даврон шеvasи келди мусаффо, хушҳаво,
Сен ҳам энди там бериб қил янгиликни ихтиёр.

Эски одатларни тарк айла, совуқлик қилма кўл,
Ҳар иш ўз вақтида бўлса қилгай инсон эътибор.

Соқийе, кўнглимга ўт ёқ оташин ранг май билан,
Бу совуқликдан, Ҳабибий, қалтираб чолдим дутор

1939

Я Ш Н А Д И

Яшнади ҳур диёр, бағри кенг пахтазор,
Соф ҳаво-беғубор, халқимиз бахтиёр.

Еш ўғил ҳам қизим, юзлари қирминим,
Порлаган юлдузим илм эруру ихтиёр.

Бахт эрур меҳнати, меҳнати давлати,
Давлати ҳурмати, тоабад барқарор.

Ваъдага чин вафо дилдаги муддао,
Барча ёр, ошино, бир тилак, бир шнор.

Дуняга муўтабар кунда бир хушхабар,
Сўзлайин мухтасар, гуллади рўзгор.

Халқаро сарварим, энг ватанпарварим,
Партиям раҳбарим, меҳрибон ғамгузор.

Эй Ҳабиб, ўйна, кул, турмушинг бўлди гул,
Чекмасин ғам кўнгул, бўл яшаб навбаҳор.

1960

МУБОРАК ЁШ

Кўрдим оламга келиб саксон кузу саксон баҳор,
Бу баҳору кузни ким кўрса дегайлар, бахтиёр.

Водийи саксонгача турли-тумаи пистирмадан,
Кўп ҳаводислар ҳужум айлар ниҳону ошикор.

Бу сафар қаттиқ, узоқ, йўлдоши сабр ўлмоқ керак,
Йўлма-йўл тўфону бўронларга ҳам бўлгай дучор.

Посибон бўлмай киши ўз нафсига, қўйса қадам —
Йўл хатарли, кўп тойилмоқ эҳтимолу хавфи бор.

Гов бўлиб даҳшатли дарёлар, довонлар дуч келур,
Етмоғи манзилга мушкулдир, юриб лайлу наҳор.

Шоду қайғу бирла умр ўткаргай эл ким бўлса ҳам,
Ҳар бир инсонга жаҳон кенг бўлса гоҳи, гоҳи-чор.

Бу узоқ йўл ранжиму билмам сақолу сочим оқ,
Ё хазон фасли келиб ёғмиш сариқ юз узра қор.

Бахтим излаб шаҳру қишлоқларга кўчдим дарбадар,
Топдим охир бу муқаддас пойтахт ичра қарор.

Оврилиб соврилмадим тун-кун, Ҳабибий, шукр этай,
Соябоним, давлатим қўллаб ҳаминша бўлди ёр.

1970

«Зе» ҳарфининг забардастларининг заковатлари

ЛЕНИН УЧУН

Ўзбекистон элимиз, ўлкани обод этамиз,
Ўзни рус халқи била бир улуг авлод этамиз.

Дашту саҳроларимиз бўлди бутун боғу чаман.
Турли-турли заводу фабрика бунёд этамиз.

Топшириқ бўлса не иш бизга улуг партиядан,
Танда жон борича ижро қиламиз, шод этамиз.

Маърифат ўсди тараққий топиб, авж олди ҳунар,
Хилма-хил техникаю мўъжиза ижод этамиз.

Бизнинг оқ олтину конлар бари иқболу зафар,
Евни яксон қиламиз, зарб ила барбод этамиз.

Ўсди ахлоқу адаб бирла ўғил-қизларимиз,
Эски афсонани чин Ширину Фарҳод этамиз.

Бизни ҳурликка чиқарган отахон Ленин деб,
Барча ёшу қари олқишлар ила ёд этамиз.

1944

ИНСОН АЗИЗ

Ақлу сўз бирла жаҳон бўстонда инсон азий,
Келди бу инсон азий, андоғки, тапта жон азий.

Сўзида бўлса ишончу аҳду паймонда вафо,
Қилғуси, ҳар жойда бундоқ аҳд ила паймон азий.

Бўлса ҳар кимда ҳалол меҳнат, ирода, орзу,
Соф юрак, ғайрат, муҳаббат, илм ила урфон азий.

Соҳиби илму ҳунар бўлмоқ керакдир аввало,
Биз яшаб турган замонда бўлмагай нодон азий.

Халқимизга зебу зийнат, мамлакатнинг қудрати,
Пахта майдонида кўрсатса ўзин деҳқон азий.

Баъзилар меҳнатда меҳнат қаҳрамони ном олиб,
Зўр шараф топди, эл ичра бўлди беармон азий.

Эй Ҳабибий, ҳарна борлик бўйсуниб инсон учун,
Қилгай инсон хизматин инсон азий, инсон азий.

1945

С У З

Эл ичра босмагай иш олға, бұлмаса то сўз,
Кўнгилга баҳра берур, берса яхши маъно сўз.

Жаҳонда сўз тўла, аммо бари баробар эмас,
Тафовут айлади қийматда пасту боло сўз.

Бировда бўлса ширин сўз, тамом нафъу ҳузур,
Бўлур бировда қуруқ мағзи йўқ, томоша сўз.

Тасаддуқи бўлайин баъзи-баъзи сўзларнинг,
Юрак мадори бўлур, турфа ғайратафзо сўз.

Лаб очмас ўйламайин сўзга соҳиб андиша,
Бажаргай ўз сўзини сўзлаганда доно сўз.

Тонарму арслон изидан, йигит сўзидан деб,
Мақол бордир, ажойиб, чуқур муаммо сўз.

Вафони кўзла, Ҳабибий, Ватанга сўз берсанг,
Чароки бўлди кўнгил сафҳасида имзо сўз.

ЯНА СЌЗ ҲАҚИДА

Бизга минг йиллар қиё боқмай, бўлиб бегона сўз,
Донмо шеър аҳлини қилган эди афсона сўз.

Қай куни майдонда тикланди адолат байроғи —
Қилди шеърим лашкарин голиб, очик пешона сўз.

Бермаган эрди хурофот аҳли эрк, ашъор учун,
Катта йўл очди, зафар топди бу кун мардона сўз.

Бўлди жонпарвар қўшиқлар, яллалар эл оғзида,
Ҳар сўзимни айлади қимматбаҳо дурдона сўз.

Ёнди иқболим чароғи парпираб, ўчмас мудом,
Бўлди атрофимда ўйнаб, айланиб парвона сўз.

Бахтиёр ўлкамда сўз оқланди оқ олтин каби,
Гуллади, гул-гул очилди гуллагаддек шона, сўз.

Зўр шараф топдим, Ҳабибий, оқибат эл қошида,
Дил тўлиқ завқу бошимда давлатим, ҳамхона сўз.

1949

ТАЛАБИМ

Талабим—то абадий шафқатингиз,
Ҳавасим — кунда ширин суҳбатингиз.

Шарафим, бахтим эрур гоҳи кулиб
Боқасиз, лол этадур савлатингиз.

Не ажаб, сизга ҳам вола экан,
Магарим бўлмаса бир хислатингиз.

Караму лутф ила аҳд айладиңгиз,
Бўладур энди қачон фурсатингиз.

Кўзимиз йўлда, келинг бўлса агар
Чаманим сайри учун рағбатингиз.

Ҳама дам ёндашадур икки рақиб,
Не бало ҳамдамингиз, улфатингиз.

Дилу жон сизга бўлиб ёру, Ҳабиб,
Юрагим ичра яшар ҳурматингиз.

1960

ПАХТАМИЗ

Ўзбекистон кўксида очилди гавҳар пахтамиз,
Ишчи-деҳқонлар бу фанда заргару зар пахтамиз.

Кечалар порлаб-чарақлаб яшнаган юлдуз эмас,
Жилва бирлан кўкда акс этмиш муқаррар пахтамиз.

Эҳтиром айлаб Ватан аҳлин, тўқилган чоғлари
Бўлди ўз шаънига лойиқ зебу зевар пахтамиз.

Айладик меҳнатни биз шону шараф деб эътиқод,
Кўнглимизни тўлдириб, қилди мунаввар пахтамиз.

Чеҳр очиб ҳар эрталаб бир ўзгача пардоз ила,
Дам-бадам элга бағишлар завқи дигар пахтамиз.

Давлатим, фахрим заводларда оқ олтин: тоғ-тоғ,
Бўлди зўр шуҳрат қозонмоққа сабабгар пахтамиз.

Мақтасам, ҳар қанча мадҳ этсам, Ҳабибий, шунча оз,
Чунки тобора кўпаймоқда саросар пахтамиз.

1946

УЛУГ БУРЧ

Ҳар ишни партия тоширса биз бажо қиламиз,
Ҳамиша бизга улуг бурч эрур, адо қиламиз.

Баҳодирона садоқатли ҳур диёр аҳлин,
Ҳар ишда қалбига сайқал бериб, зиё қиламиз.

Ватанга меҳру муҳаббатли посбонлармиз,
Бу тоза тупрогини кўзга тўтиё қиламиз.

Қанал қазиб, оқизиб сувни ташна саҳрога,
Иковни бир-бирига ёру ошно қиламиз.

Қаерда бўлса экин битмаган қўриқларни
Шарафли меҳнатимиз бирла кимё қиламиз.

Гўзал-гўзал чаману пахтазор этиб чўлни,
Безантириб неча нақшин бино бино қиламиз.

Ҳабибий, ёшу қари бирла ҳар план узра,
Элимга ваъда бериб, ваъдага вафо қиламиз.

1947

ХУШ КЕЛИБСИЗ

Бу кун кулбамга жоно, хуш келибсиз,
Тилак бўлди муҳайё, хуш келибсиз.

Кўзимнинг нурини айлай пойандоз,
Келиш хўп келди зебо, хуш келибсиз.

Ширин суҳбат қуриб қаймоқлашайлик,
На хуш келмоқ бу танҳо, хуш келибсиз.

Келиш бўлмас келишган бу келишдек,
Келишни қўйманг асло, хуш келибсиз.

Келиш узра келишдек хўп келишдик,
Келинг албатта гоҳо, хуш келибсиз. ✎

Келиш хуш келдию кўнглимга ёқди.
Кетш хуш келмас аммо, хуш келибсиз.

Яшанг бахту саодат бирла доим,
Туринг тургунча дунё, хуш келибсиз.

Ҳабибий, шубҳасиз ҳал бўлди эмди
Неча мушкул муаммо, хуш келибсиз.

1961

ЧЕВАРЛАР

Пахтазор ичра кирар эрта саҳар, қизларимиз,
Халқ учун, давлат учун тергали зар, қизларимиз,

Соцларин бошларига турмаклашиб ғайрат ила,
Топдилар суръат учун янги ҳунар, қизларимиз.

Икки қўл тенг ҳаракат қилгай ажаб шох оралаб,
Ҳар бири бир-биридан уста чевар, қизларимиз.

Кундалик нормаларин юз қилишиб юзлари оқ,
Гоҳи шўх ялла қилур, гоҳи лапар, қизларимиз.

Тер тўкиб оқу қизил гуллар ила ҳамранг эрур,
Терганин ҳар чигити, юздан асар, қизларимиз.

Зўр тилак қалбида бор ақлу, номусу ор,
Меҳнатин ҳосили мўл, тотли шакар, қизларимиз.

Офарин деди ҳама ёшу қари, завқи тўлиб,
Раҳмату олқиш олиб тонди назар, қизларимиз.

1956

КОМСОМОЛЛАР ҚУШИҒИ

Ватанпарвар, баҳодир, элга йўлдош комсомолларсиз,
Билимдон, аҳли дониш, паҳлавон, ёш комсомолларсиз.

Емон мақсад билан ҳақ йўлга гов бўлган ғанимларни
Жасорат бирла қилган сирларин фош комсомолларсиз.

Ёвуз душманга барҳам берган, урган, тор-мор этган,
Қилиб даҳшатли зўр жангларда бардош, комсомолларсиз.

Очиб сонсиз қўриқларни гулистон айлаган чоғда,
Диловар қаҳрамонлар бирла сафдош комсомолларсиз.

Шарафли партия қўлтиқлаб, ардоқлаб етиштирган
Самимий, энг яқин, гўё кўзу қош, комсомолларсиз.

Ҳур ўлкаминг мадори, шавкати, шони, улуғ авлод,
Қувонгайман, Ҳабибий, қон-қариндош комсомолларсиз.

1948

ИШЧИ УРТОҒИМГА

Эй муҳаббатли, қадрдон дўстимиз, ўртоғимиз,
Чин кўнгил бирла элим, юртим суюнган тоғимиз.

Қаҳрамонлик қилдингиз майдони меҳнатда мудом,
Зарга айланди Ватанда тошимиз, тупроғимиз.

Алж олиб сизлар билан ишлаб чиқармоқ шеваси,
Нур сочиб тобора юксалмоқдадир байроғимиз.

Бу гўзал гулшанга чанг солмоқда душман кўз тикиб,
Бўлмагай зоғу зағонларнинг макони боғимиз.

Келса ёв биздек баҳодирлар учун номусу ор,
Қувлагаймиз, қолмасин дилда, юракда доғимиз.

Жангчиларга ҳар маҳал, ҳар жабҳада ёрдам беринг,
Биз ҳам эрмиз, жангга чорлар белдаги белбоғимиз.

Эй Ҳабибий, тушмасин гарданга қуллик занжири,
Оғзимиздан кетмас нону, суту, қаймоғимиз.

1944

МУДДАО БИЛАН ҚУРАМИЗ

Коммунизмни бутун ошино билан қурамир,
Бузиламас ўртада аҳду вафо билан қурамир.

Адолат устида зарҳал шиору байроқ пла,
Шарафли партиямиз раҳнамо билан қурамир.

Мунаввар айлади фан машъали кўнгилларни,
Кезиб Ватанда еру кенг фазо билан қурамир.

Тамоми сирлар очилди ҳунар камол топди,
Самимий зўр талабу муддао билан қурамир.

Пачоқлаб ағдарамиз бўлса ҳар нечук говлар,
Билимли олному ақли расо билан қурамир.

Эл ичра асру замонлар бу орзу эрди,
Юракда ғайрату завқу сафо билан қурамир.

Коммунизм сарн олга дадил қадам ташлаб
Баробар элга безалган бино билан қурамир.

Ҳабибий, куйла, ғазалхонлигинг ривож олгай,
Баҳодирона улуғ пешво билан қурамир.

1961

БАТАН ҲИМОЯСИ

Батан ҳимояси деб муддао билан борамиз,
Тамоми ҳешу табор, ақрабо билан борамиз

Агар чақирмаса ҳам бизни шонли партнямиз,
Йигитга номусу ор, илтижо билан борамиз.

Ғазаб ўти урадир ҳар юракда фаввора,
Ёв ичра ларза солиб, можаро билан борамиз.

Қиличдан ўтказамиз от қўйиб ёвуз ёвни,
Бу эътиқод ила аҳду вафо билан борамиз.

Бошида тинмайин ўқ ёғдирурга ёмғирдек
Пўлат қуш ўйнатиб, учқур ҳаво билан борамиз.

Бу яшнаган чаманимни, Ҳабибий, ёд айлаб,
Қўнгилда меҳрию завқу сафо билан борамиз.

1942

ДИЛДОРЫНГИЗ

Ургулай бұлсам гүзал, Ширин каби дилдорынгиз,
Меҳнату роҳатда ҳамдам, ёшингизда ёрингиз.

Навқирон хушқомату лобар, диловарсиз ажиб,
Ким кўзу кўнглимни олди оташин рухсорингиз.

Судбатингиз оҳким бир дамда мафтун айлади,
Жон бағишлаб турфа жонгарвар, шакар гуфторингиз.

Бўлди бағрим қон чиқолмай бир қадам остонадан,
Раҳм этинг, мен нотавон, йўл узра бўлдим зорингиз.

Дардманди ишқ эрурман, эй ҳақими ҳазиқим,
Чорасозим сиз, давоси васлингиз-дилдорингиз.

Бошим узра келсангиз жавлон уриб, от ўйнатиб,
Йўлингизда жон фидо қилмоққа мен тайёрингиз.

Эй Ҳабибий, ўз-ўзимча ойга сўзлаб кечалар,
Лаҳза ҳам уйқуга бормас кўз бўлиб бедорингиз.

ҲАҲУЗ

Оқим келмоқчи эрди, келмади, ёрим ҳануз,
Ҳар маҳал ўз аҳдида турган вафодорим ҳануз.

Лола рухсорига хол айлай десам кўз мардумин,
Жилвагар бўлмас кўзимда лола рухсорим ҳануз.

Сабзалар бўлди пойандозу очилди гунчалар,
Иттизори мақдамидир боғу гулзорим ҳануз.

Телбараб тун-кун қуюндек айланурман ахтариб,
Ўйламасму қайда қолди деб дилафгорим ҳануз.

Арзи ҳол этлим садоқат устида жон куйдириб,
Нега таъсир айламас тасдиқу иқрорим ҳануз.

Кўнглимиз гаш, дил мушавваш не учун келмайди деб,
Билмадим бир йўл хабар олмайди дилдорим ҳануз.

Мунча бепарво Ҳабибийнинг ҳабиби демаким,
Етмаган ёким қўлига ёзган ашъорим ҳануз.

1962

КЕЧА-КУНДУЗ

Узингсан менга ҳамдам кеча-кундуз,
Қошимдан кетма бир дам кеча-кундуз.

Кўзимдан бўлса ғойиб лаҳза расминг,
Ўраб келгай алам-гам кеча-кундуз.

Югурдим дарбадар шавқингда йиғлаб,
Кўзимда тўхтамас нам кеча-кундуз.

Бўлиб шайдо сени бир кўрса шаксинг,
Ўўқотгай ўзни одам кеча-кундуз.

Кезай ўлгунча мен бир кекса ошиқ,
Асо қўлда, қадим ҳам кеча-кундуз.

Ажабким юрсам излаб чўлда-кўлда,
Хаёлинг яхши маҳрам кеча-кундуз.

Ҳабибий арзини, жоно қабул эт,
Бўлай ёнингда мен ҳам кеча-кундуз

1970

«Син» ҳарфининг саодатмандларининг сарварлари

БЕРЛИН ФАТҲИНИНГ ТАРИХИ

Жаҳонда бормиким бизнинг Ватандек ашрафу ақдас,
Гўзал, бир хушҳаво, тупроғи, боғу гулшани наврас.

Вафо расми бузиб, андишайи хом бирла макр айлаб,
Босиб олмоқ учун от қўйди бирдан тўдайи нокас.

Элим сар-сар каби юрди, югурди тор-мор этди,
Тўзиб тоқат қилолмай, қочди душман мисли хору хас.

Шошилмай, тўхтамай сурдик, зафар бизларга ёр бўлди,
Бу шўришлик уруш охир бориб Берлинда бўлди бас.

Бўлиб даҳшатли жанглар, ўтди сонсиз давру давронлар,
Бунингдек фатҳу нусрат кўрмаган бу гумбази атлас.

Ҳабибий, офарин деб, тан бериб сўрсанг неча оқил,
Деди тарихи фатҳин (мард совет байроғи) бўй эгмас.

1945

НОДИРИ ДАВРОН

«Сенингдек нодир даврон топилмас,
Менингдек соф дилу виждон топилмас.

Кўнгил мулки жамолинг бирла ойдин,
Юзингдек бир маҳитобон топилмас.

Кўзим тун-кун йўлингда интизоринг,
Висолингдан бўлак имкон топилмас.

Неча кўп бўлса ҳам жанони дилкаш,
Сенингдек дилкушо жанон топилмас.

Агар жон кетса ҳам, сен кетма зинҳор,
Билурсан менга сениз жон топилмас.

Юзингни кўрса ким ҳайратда аммо,
Тишиқ ойинадек ҳайрон топилмас.

Муҳаббатдан, Ҳабибий, сўзладим кўп,
Нечоғлиқ сўзласам ёлғон топилмас.

1960

И Н Д А М А С

Билмадим айбим надур, кўрганда дилдор индамас,
Ноз эрурму ё газабдур, нозанин ёр индамас.

Турганимда сўз умид айлаб, йўл узра термулиб,
Лоақал бегонавор, ўтганда бир бор индамас.

Ишқ савдоси билан савдойи бўлдим ухламай,
Сурати аҳволи зоримдан қилиб ор индамас.

Ҳаддин ошди нотавон кўнглимда дарду ҳасрати,
Ингламайму севги дардин қилсам изҳор индамас.

Жонга роҳат бўлгай, «Ушшоқ» айла жононим десам,
Машқ этар илгига соз олганда «Гулёр» индамас.

Кўз учи бирла боқиб кулди билинди шунчалар,
Шарм этиб бегоналар олдида ночор индамас.

Сафҳан рухсорим узра шарҳи дилдан бир газал
Кўз ёшим бирла, Ҳабибий, ёздим ашъор индамас.

1925

ГУЛЧЕҲРА ДИЛДОР

Уйласам гулчеҳра дилдоримга дилдор ўхшамас,
Лоларанг рухсорига ҳар лола рухсор ўхшамас.

Дилраболик расмида ахлоқу атвори гўзал,
Боқсангиз ҳар бир гўзал ахлоқу атвор ўхшамас.

Лобарона юрса таннозим чаманда айланиб,
Ўзгалар таннозу лобарликда зинҳор ўхшамас.

Ялла қилса соз ила «Гулёр»у, «Шаҳноз»у «Ажам»,
Роҳат афзолиғда ҳар «Шаҳноз»у «Гулёр» ўхшамас.

Ҳар кишининг таъбига лойиқ севиқли ёри бор,
Толемдин ўргилай ёримга ҳеч ёр ўхшамас.

Иштиёқи васли қалбимда ҳамиша жўш урар,
Васли гулзорида бўлсам ўзга гулзор ўхшамас.

Маҳвашимнинг суратин чиздим, Ҳабибий, шеър ила,
Қўрсатурда суратин шеъримга ашъор ўхшамас.

1961

ДАРКОР ЭМАС

Менга, жоно, сендин ўзга дилрабо даркор эмас,
Дилга ҳам васлингдин ўзга муддао даркор эмас.

Ҳар замон кўрсам ёшим улгайса ҳам, эй сарвиноз,
Қоматим ҳам бўлмагай, қўлга асо даркор эмас.

Ўргилай қўйсанг қадам кулбамга равшанроқ этар
Қўзларимни хоки пойинг, тўтиё даркор эмас.

Гул юзинг бирла фараҳ топгай кўнгнил ғамлар кетиб,
Сайри гулзору чаман касби ҳаво даркор эмас.

Зулфинг ишқ аҳлини димоғин чоғ этар сунбул каби,
Нофани тотор ила мушки хито даркор эмас.

Сухбатингни завқи масту майпараст айлар мени,
Бодайни ноб айлаган кайфи сафо даркор эмас.

Ялла қилса уйғониб ёринг, Ҳабибий, субҳидам,
Нагма пардсз андалиби хушнаво даркор эмас.

1968

АТЛАС

Бўлиб олий табиат халқимизга мўътабар атлас,
Музайян ўлканинг ҳар ёғига қилсам назар:атлас.

Қуёшнинг тобиши бирла жило берганда ранго-ранг,
Ажойиб кўрсатур ҳар тобланишда бир ҳунар атлас.

Мулойим турфа ҳам роҳат бадан оромижон эркан,
Бу гулшанда хотин-қизлар эса товус, пар-атлас.

Ярашгай мунча ҳам гулчеҳра қизларга бўлиб зийнат,
Қўнгилдан кеткизиб ғаш бўлса қилгай мисли зар атлас.

Безанди ҳур Ватан, тўйхонадек атласга чулганди,
Қўринг ҳар кўча-кўю хонадонлар сарбасар атлас.

Ўзига жалб этиб кўрган замон атласфуруш қизлар,
Қўзимни олди, билмасман, бўлиб қизлар магар атлас.

Ривож олди, Ҳабибий, халқаро тобора бозори,
Бўлиб ҳар нақшу, рангу нусха ҳар хил жилвагар атлас.

ЕЧИЛМАҒАН ТУГУН

Судралиб ялқов юрар ẽ масту, ẽ хушёр эмас,
Шалпайиб ẽтмоқ иши ẽ уйқу, ẽ бедор эмас.

Соядек бир гавда бұлгай жылвагар кўз олдида,
Бу нечук инсон эрур ẽ йўқ эмас, ẽ бор эмас.

Камчилик устида ким сўз очса тургай бўзрайиб,
Қон қилур одамни ẽ инкору, ẽ иқрор эмас.

Хонадони узра ҳам суду зарарни ўйламас,
Не бало ўз ақлига ẽ душману, ẽ ёр эмас.

Ҳар маҳал ҳешу тобору маҳраминг ёнингда, ул —
Лекин иш вақтида йўқ, ẽ ҳешу, ẽ агёр эмас.

Кун кечиргай бошқаларга юк бўлиб, сурбет бўлиб,
Қандайин тушмуш бўлур ẽ ишда, ẽ бекор эмас.

Охирин ўйлаб, Ҳабибий, ҳар замон қотгай бошим,
Эписзу ношуд, бўшанг, ẽ соғу, ẽ бемор эмас.

1960

У Х Ш А М А С

Партиямдек чин қадрдонга қадрдон ўхшамас,
Шавкату шонига ҳар бир шавкату шон ўхшамас.

Соябон бўлмоқ Ватан узра қўмондонлар иши,
Биздаги маршал қўмондонга қўмондон ўхшамас.

Илму фан авж олди, гўё бўлди бир дорилфунун,
Гуллаган-ўсган бизнинг давронга даврон ўхшамас.

Бизда майдонларки поёнсиз оқ олтин конидир,
Олтин унмоқда бу майдонларга майдон ўхшамас.

Яшнади боғу гулистон, бўлди озод ўлкамиз,
Яшнамоқда ҳар гўзал боғу гулистон ўхшамас.

Бўлди меҳнат қаҳрамони давримиз деҳқонлари,
Бизни деҳқонларга асло ўзга деҳқон ўхшамас.

Бўлдим эркин эл қаторида, Ҳабибий, бахтиёр,
Партиямнинг топган имконига имкон ўхшамас.

1942

«Шин» ҳарфининг шахбозларининг шавкатлари

ҚОРА КҮЗ

Нахуш ул гўзал қаро кўз ҳама эл фидоси бўлмиш,
Магарам мусаххар этган кўзининг қароси бўлмиш.

Гўзалим гўзаллар ичра гўзалу ягона дилбар.
Гўзалимнинг кўп гўзаллар, биламан, адоси бўлмиш.

Кўз учида боқди бир йўл қилиб ўзгача табассум,
Юрагим дукиллаб урди бу ҳамон вафоси бўлмиш.

Кўзим ой юзига тушгач бўладур кўнгил мунаввар,
Яширин мунаввар этган юзининг зиёси бўлмиш.

Кезадир ҳамниша кўнглим, талаби висолу суҳбат
Яна қурмағурда, билмам, нима муддаоси бўлмиш.

Кеча-кундуз ошиқ аҳли йўли узра мунтазирдир,
На учунки ташналарнинг юрагин давоси бўлмиш.

Агар учрасам, Ҳабибий, кетар эрди ақлу идрок
Юзи лола бўлгай ул ҳам, ажабо, ҳаёси бўлмиш.

1950

АЖОЙИБ УҒИЛ-ҚИЗЛАР

Замона кoinот асрорини қилмоқда бир-бир фoш,
Бўлиб бир-бирга фан олимлари ҳамкору, ҳам-йўлдош.

Ҳаётин илм учун бахш айлаган содиқ талабчанлар,
Чиқарди санъатин майдонга иш узра қилиб бардош.

Етишди ҳар етук олимлар олға интилиб тун-кун,
Бу кун ҳайратга қўйди олам аҳлини, бўлсалар ҳам ёш.

Муҳаббат боғлаб ўз устозига ёндашди, йўл топди,
Яқин бўлди чунон ҳам бир-бирга мисли кўзу қош.

Очиқ юз бирла эркин халқу давлат қошида эмди
Берур комнга лаззат олсалар оғзига нону ош. ♪

Гумону шубҳага йўл бермагай фан қудратин кўрган,
Бўлиб равшан аниқ билдимки, райҳон ундирар деб тош.

Ҳабибий, фахр этарман ўз кўзим бирла кўриб ҳар дам,
Ажойиб ҳар ўғил-қизларки лобар бизга қон-қардош.

1961

О Л Қ И Ш

Дилимда ишқу-меҳринг, тилда олқиш,
Ҳамиша кеча-кундуз, ёз ила қиш.

Шарафли суҳбатингдан баҳра олмоқ,
Ажабким бўлди менга энг зарур иш.

Узоғдан бўлса ҳам кўрсам бўлиб шод,
Агар бир кўрмасам андуҳу қоҳиш.

Ўқирман дам-бадам ишқий ғазаллар,
Қилурман гоҳи ялла, гоҳи хониш.

Чаманда ухламай булбул саҳарлар,
Менингдек хониш этгай дема нолиш.

Юракда сақладим ишқингни пинҳон,
Мабодо бўлмагай деб элда миш-миш.

Эшит арзимни ёздим жонажоним,
Ҳабибий, тушди бир кўнглимга хоҳиш.

1961

«Сод» ҳарфининг содиқларининг садолари

И Х Л О С

Агар қилса киши меҳнатга ихлос.
Қилибдур халқ ила давлатга ихлос.

Қўлидин бермас ахлоқу адабни,
Кам этмас олқишу раҳматга ихлос.

Керак инсон учун инсонга ҳурмат,
Қариндош, ёру дўст, улфатга ихлос.

Яқин бўлгай ҳамниша яхшиларга,
Юракда қайнаса хизматга ихлос.

Очилгай турли асрору муаммо,
Кўпайса нақадар ҳикматга ихлос.

Адабни беадабдан ўрганур ким,
Очиб кўзни қилур ибратга ихлос.

Ҳабибни, ҳарна иш ғайратга боғлиқ,
Шунинг-чун элда кўп ғайратга ихлос.

1961

Х О С

Дилга орому фараҳ бермоқ дилоромимга хос,
Бу ниҳон сирни демак изҳору эъдомимга хос.

Дам-бадам фикру хаёли кўнглим ичра мавж урар,
Кўп умиду орзулар субҳ ила шомимга хос.

Илтифоту раҳму шафқатлар ишорат остида,
Тилга олмоқ васфини ижоду илҳомимга хос.

Истаганча ҳамнафас бўлсам тонг эрмас ёр ила,
Ёр беағёр суҳбат қутлуғ айёмимга хос.

Васли ёру ишқ завқин билмагай бебаҳралар,
Лаззати базм висоли мавсаду комимга хос.

Жилвагар бўлмоқ табассум бирла оҳиста боқиб,
Лаҳза-лаҳза бодаи гулгун тўла жомимга хос.

Мен Ҳабибийни Ҳабибим деб ҳабибим сўзласа,
Бу, Ҳабибий, айни бахтимдур менинг номимга хос.

1961

«Зод» ҳарфининг заифларининг зарбдорлари

А Р З

Эй сабо, еткур бориб мендин қадрдонимга арз,
Яъни ул жон бирла тенг шафқатли жононимга арз.

Сухбатидир мен учун ороми дил, жоп роҳати,
Ташнаман ширин зулоли оби ҳайвонимга арз.

Мен бу ерда орзуи васли бирла интизор,
Узгалар бирла у ерда шоду хандонимга арз.

Бўлди мушкул мунча ҳам гоҳо жамолин кўрмагим,
Меҳрибон ҳожатбарору мушкул осонимга арз:

Бор гоҳида ўпиб остонасин таъзим ила,
Сўнгра қил ўзни тутиб соҳиб шараф-шонимга арз.

Тонг эмас тонг чоғи қилса марҳамат кулбам сари,
Бўлса равшан кўзларим хуршиди рахшонимга арз.

Мен Ҳабибий, назми-ла изҳори аҳвол айладим,
Яъни таъсир айласа шояд ғазалхонимга арз.

1961

Ғ А Р А З

Бўлса матлаб суҳбатнинг ширин мақолингдур **ғараз**,
Кўйнинг атрофида кезмоқдан висолингдур **ғараз**.

Телба кўнглим ҳар тарафга қилса жавлон айб **эмас**,
Лаҳза таскин топгани фикру хаёлингдур **ғараз**.

Ухламасдан ойга боққан кечаларда мақсадим,
Ой эмас, эй ой жамолим, ой жамолингдур **ғараз**.

Оқ юзингга термулиб ҳайратда боғланса не тонг,
Кўзларимнинг мардуми ўз жинси холингдур **ғараз**.

Чикса оғзимдан муҳаббат сўзлари бенхтиёр,
Тоҳиру, Фарҳоду Мажнундан саволингдур **ғараз**.

Ташналарни қонидур лафзинг, зилолинг сўзласанг,
Сўзла, жоно, ташнаман лафзинг зилолингдур **ғараз**.

Номи покнингни Ҳабибий, тилга олсам ҳар маҳал,
Дилда доим олқишу, бахту камолингдур **ғараз**.

«Итқи» ҳарфининг талабаларининг тоқатлари

Х А Т

Жанобингдан олиб келтирди бир гулчеҳра дилбар хат,
Кўзимни қилди равшан ҳам димоғимни муаттар хат.

Келиб топширди элдан ёширин саҳву хато қилмай,
Садафдек хифз этиб конвертинг ўз кўксида гавҳар хат.

Қўлимга олдим, одобин бажо айлаб қулоқ солдим,
Гапирди кулгу бирла ҳар ғазалда шаҳду шакар хат.

Ёмон кўзли, бузуқ ният, ҳасадли душман аҳлига
Алифлар тигу аммо нуқталар пайкону лашкар хат.

Гулу гулзору, богу бўстон сайрин гапирмасман,
Томоша айласам настригу, райҳону санавбар хат.

Маю майхонаю, соқню мутрибни ҳавас қилмам,
Менинг-чун ҳар сўзи бир мутрибу, соқню соғар хат.

Қалам киприк, таҳайюр қоғозига кўз ёшим бирла,
Ҳаббий, сенга ёздим қосидим гўё кабутар хат.

1913

ҒАЛАТ

Юрса ким нотўғри йўлга ақлу виждони ғалат,
Ақлу виждони ғалатким бўлди, бил, қони ғалат.

Рост бўлгай ростлар, ёлғонлари ёлғон бўлур,
Рост деб ишлатса ҳар ёлғонни ёлғони ғалат.

Нописанд айлаб азиз инсонни таҳқир этса ким,
Бўлмагай деб қўрқаман топган шараф-шони ғалат.

Уйламай тўплаб ҳарому шубҳали давлат билан
Қилсалар нақшин бино у кўшк, айвони ғалат.

Қўз бўяб тадбир ила ҳар қанча кўп топса киши,
Ўтмаса нозик томоғдан ош ила нони ғалат.

Кўп замонларким паришон сўз била масту аласт,
Сурган ул кайфи сафо, у давру даврони ғалат.

Эй Ҳабибий, кўкка боқса кеккайиб, мағрур ким,
Ер чизиб охир хижолатдан пушаймони ғалат.

1961

«Изги» ҳарфининг зафардорларининг зуҳурлари

Л А Ф З

Бўлдилар шону шарафли бор учун инсонда лафз,
Қолди инсон хизматида бўлмади ҳайвонда лафз.

Лафз эрур бир гавҳарӣ қийматбаҳо, монанди йўқ,
Асру давронлар яшар девон ила дostonда лафз.

Бўлса кимнинг зотида аччиқ-чучук, яхши-ёмон,
Тилга келгай мавж уриб аввал юракда, қонда лафз.

Ваъда қилса ҳарнаким ўз эътиборин сақласин,
Жо-бажо бўлмайди меҳнат бўлмаса деҳқонда лафз.

Истасанг авлоди одамга ширин турмуш ҳаёт,
Қўллагай ҳар жойда бўлса ҳар нафас, ҳар онда лафз.

Баҳра олгай бир-биридин аҳли дониш дўстлар,
Беғаразли бўлса равшан дилдаю виждонда лафз.

Қимга сўз берсанг сўзингни оқла, сўз қадрин ошир,
Зўр урин тутгай, Ҳабибий, аҳд ила паймонда лафз.

1961

МАҲФУЗ

Бўлур инсофу виждон бирла ҳар инсонда жон маҳфуз,
Билур оқил киши бир жон эмас, балким жаҳон маҳфуз.

Қўриқлайдур вужудинг қалъасин бор ақлу идрокинг,
Ватан бўлгай садоқат бирла турса посбон маҳфуз.

Ҳамиша тўғри йўлда юрса ким турли маломатдан,
Ҳаёти борича халқ ичра бўлгай бегумон маҳфуз.

Азиз инсон, азиз инсон деб инсонни азиз этса,
Азиз инсон бўлур ҳар лаҳза, ҳар он, ҳар замон маҳфуз.

Қалам ҳам яхшиларнинг яхши васфин яхши васф ~~отгай~~,
Шарафли яхшиларнинг ҳурматидин кўп ёмон маҳфуз.

Адолат соясида эл яшаб тинчу омон доим,
Тамоми шаҳр ила қишлоғу, боғу бўстон маҳфуз.

Адаб қонунидин чиқмай, Ҳабибий, сўзлагил зинҳор
Фалокатга йўлиқмас кимдаким бўлса забон маҳфуз.

1961

«Айн» ҳарфининг оқилларининг адолатлари

ТАМАЪ

Эй биродар, айласанг дунёни дунёда тамаъ,
Меҳнатингга чоғлаб эт бу борлиқ ашёдан тамаъ.

Жон бағишлар қайда бўлса ўйнаб оққан сувларинг,
Қилса бўлгай ҳар нечук бойликни дарёдан тамаъ.

Олди ҳосил умрида бир туп гиёҳ ундурмаган,
Меҳнату сув бирла қилган дашту саҳродан тамаъ.

Мақсадинг бўлса агар илму ҳунар ахлоқ-адаб,
Боқма нодонларга, қил илм аҳли, донодан тамаъ.

Тўрт фасл обу ҳаво асрорин очганлар қилур,
Сабъайи сайёра у буржи сурайёдан тамаъ.

Баҳра олмоқ истасанг жонга озук деб айлагин,
Мутриби покиза хушхон назму иншодан тамаъ.

Эй Ҳабибий, кўз тутиб ишқу муҳаббат расмини,
Қим қилур мендек ҳақир ошифта шайдодан тамаъ.

1961

Ж А М

Бир неча содиқ соғинган ошинолар бўлди жам,
Фаҳму гидроки тўлиқ, ақли расолар бўлди жам.

Ҳар бири бир турфа дилкаш, соҳиби фазлу ҳунар,
Кўп замонли орзую муддаолар бўлди жам.

Бўлди қизгин базм ажойиб оташин сўзлар билан,
Сўзлари дурдонаи қийматбаҳолар бўлди жам.

Гаҳ Навоий, гаҳ Фузулий, гоҳи Жомийдан ўқиб,
Булбули гўёдин ортиқ хушнаволар бўлди жам.

Бир ишорат бирла ҳар қандоқ кўнгилни жалб этар,
Узларидан кўзлари шўх дилраболар бўлди жам.

Оқилона ўртада ҳазлу адибона калом,
Дўсти холис, беғараз, қалби сафолар бўлди жам.

Шоду хуррамлик, Ҳабибий, дилга сигмай мавж урар,
Нозанин гулчехралар, нозик адолар бўлди жам.

1961

АЛВИДО

Эй жонажон, азизиму жононим, алвидо,
Вир дамгина кўз олдида меҳмоним, алвидо.

Тегди келиб хазон ели афсус, бемаҳал,
Тўлган чоғингда боғ ила бўстоним, алвидо.

Кетдинг узоқ сафарга бошингни олиб, нетай,
Топган жаҳонда ҳарна шараф-шоним, алвидо.

Ташлаб мени бу кулфату ғамхонага ўзинг,
Иўл бўлсин эй севикли, қадрдоним, алвидо.

Золим ажалдин аҳли жаҳон топмади омон,
Бўлсин йўлингда садқа ширин жоним, алвидо.

Ғарқ этмасин ўзимни деб андиша айларам,
Бўлса кўзимни ёшлари тўфоним, алвидо.

Тоқай, Ҳабибий, йиғламай оху фиғон била,
Қолди юракда ҳасрату армоним, алвидо.

1966

«Ғайн» ҳарфининг ғолибларининг ғайратлари

ТУҒРИ БУЛ

Тўғри бўл, дўстим, агар бўлсин десанг таъбингни чоғ,
То абад яйраб яшарсан халқ аро эркин фароғ.

Тўғрига раҳмат дегай, эл эрига лаънат дегай,
Тўғрининг қалби чароғу эгрининг қалбида доғ.

Эрига бўлсанг яқин, эл эгри кўргайлар сени,
Эгри кўзгу қайда кўрсатгай бировни тўғри, соғ.

Қалбакилик бирла ҳеч яшнаб униб-ўсмас киши,
Бир масал борким, кўқармас дейди қалб одамда боғ.

Эгри ўсганда ўтиндан бошқа бўлмас ҳар ёғоч,
Тўғриликдан юрса аъмоларга йўл бошлар таёқ,

Тўғри бўлса кимки бўлмас эрига ҳаргез яқин,
Бир нафас турмай камон бирла қочар пайкон узоқ.

Тўғри бўлди то алиф одам кўтарди бошига,
Эгриликдандир пасод остида бўлди дол аёқ.

Қўлга келса эгрилик бирла наким бўлмас насиб,
Узгага кетгай, Ҳабибий, ҳарна сайд этса тузоқ.

1961

ДАРИҒ

Токай умр ўтгай укам, беҳуда, бепарво дариг,
Ешлигингдек то бу дам қўйдинг қадам бежо дариг.

Юрмоғингдир бодан ғафлат билан масту аласт,
Қанча сўз бўлди ўзингга келмадинг асло дариг.

Вақт ўтиб афсус ила қилсанг пушаймонлар насуд,
Бўлса ҳам кўз ёшларинг Жайҳун каби дарё дариг.

Келмоғу кетмоқдур оламга гадодур, шоҳдур,
Қимга қилмишдур вафо бу бевафо дунё дариг.

Йўлдан озганлар билан юрса киши йўлдан озиб,
Тушмагайму бошига шўришли бир савдо дариг.

Қилса нодонликда иш нодон ахир аттанг қилур,
Иш охирин қилгай ўйлаб қилмагай доно дариг.

Чиқса мағрурона ким чекдан хижолат остида,
Бўлмагай сўзга Ҳабибийдек тили гўё дариг.

1965

«Фе» ҳарфининг фуқароларининг фахрлари

Ҳ А Й Ф

Агар беҳуда юрсанг ҳар даминг, ҳар бир замонинг ҳайф,
Қолурсан орқада афсус этиб қилган фиғонинг ҳайф.

Тўкиб кўз нуруни меҳнат билан олган билимлар ҳам
Ҳавога учгаю барҳам бўлур, суду зиёнинг ҳайф.

Зарарни кўрсатиб ақлинг, ҳидоят қилмаса илминг,
Риёзатлар чекиб бир қанча берган имтиҳонинг ҳайф.

Умиду, орзу-мақсадларингни йўлда қолдирсанг
Қолур муҳмал бари, оғзингга теккан ошу нонинг ҳайф.

Кўзинг оч, урма болта ўз оёғингга ўзинг зинҳор,
На бўлғай бўлса ҳурматли китобу дostonинг ҳайф.

Қўй, эмди элтадур охир бу йўл разолатга,
Фанимат ёшлигинг то бўлмағай эрку инонинг ҳайф.

Ўзинг андиша қил, халқу жаҳон ибратнамо мактаб,
Умид узма, Ҳабибий, бўлмағай ҳақли баёнинг ҳайф.

1961

ЛАТИФ

Келди баҳору бўлди ёқимли ҳаво латиф,
Бўлмас ҳаво бунинг каби роҳат физо латиф.

Майли, табассум айлади гулшанда гунчалар,
Эсгай бошида ҳар кеча боди сабо латиф.

Ҳар тун фиғону нолаи булбул нечук деманг,
Достон ўқиб гул ишқида қилгай наво латиф.

Боқсанг кўзингни равшан этар тўтнѐ каби,
Боғу чаманда сабза униб сурмасо латиф.

Соғлом қилиб шикаста кўнгилларни яшнатар;
Ҳар бир нафасни деса бўлур мумиѐ латиф.

Бўлса не тонг зарифу газалхонлар улфатим,
Чиқса фалакка нағмаи савту садо латиф.

Гул фаслининг саѐҳати ҳар кимга хуш келур,
Айниқса мен, Ҳабибийга, бўлгай даво латиф.

1966

М А О Р И Ф

Жаҳонда илм учун раҳбар маориф,
Тўлиғ илму ҳунарпарвар маориф.

Сочар илм авжида оламга нурин,
Қуёш осо, маҳи анвар маориф. •

Маориф—қилни қирқ ёрган билимдон,
Билим бозорида заргар маориф.

Билимезни билимликка тенг этмас,
Билур ким шиша, ким жавҳар маориф.

Кишига ўргатиб илму адабни
Қилур бир дилкашу дилбар маориф.

Ҳаваскор ўлса ким ҳикматга андак,
Қилур мактабда сардафтар маориф.

Маориф айласа суръат, Ҳабибий,
Талабгар аҳлини айлар маориф.

1926

«Қоф» ҳарфининг қаҳрамонларининг қудратлари

И Ш Қ

Чин нисонинг ҳаёти ичра қонуни китоби — ишқ,
Муқаддас, тўғри йўлга бошлаган ҳар фаслу боби — ишқ.

Бўлиб дунёда нисонлар вужуди ўзга бир дунё,
Кўнгил авжида жонпарвар, мураббий, офтоби — ишқ.

Ватанпарвар, баҳодир қаҳрамонлар, марди майдонлар,
Уриб душманини жангда, зарб ила берган жавоби — ишқ.

Қиммики чин ҳамият, зўр ирода соҳибни бўлса,
Юракда мавж уриб, ғайратга киргизган шароби — ишқ.

Етар ўз мақсадига одам авлоди, бўлур обод,
Улуғ мақсад билан қалбига боғланган таноби — ишқ.

Ширин сўз, суҳбаторо жўралар, нозик табиатлар,
Йигилган чоғда қизгин суҳбату, созу рубоби — ишқ.

Ҳабибий, куйласанг покиза қалбингда муҳаббат бор,
Ватан меҳри билан пайванд этилган боб-боби — ишқ.

1918

ПАРВОНАРОҚ

Сен эдинг жисмимда азиз жононароқ...
Мен эдим ошифталигда телбаю девонароқ.

Субҳи иқболим каби кўнглимга нурафшон эдинг,
Фаҳм этар эрдим ўзимни бахтли пешонароқ.

Базминг ичра шамъи рухсоринг фидоси бўлғали,
Кўп эди парвона, аммо мен эдим парвонароқ.

Меҳрибон, ошиқ навозу ошинопарвар эдинг,
Мардлардан аҳду паймон устида мардонароқ.

Улфатим, севган азизим, яшин ғамхўрим букум
Езугим не эрди, ёзғурдинг бўлиб бегонароқ.

Фаҳму, идроку адаб, фазлу ҳунар бобида ҳам
Бир неча фарзоналардан сен эдинг фарзонароқ.

Бас қил истиғнони энди мен, Ҳабибий, то бўлай
Мастлардан бодан васлинг билан мастонароқ.

1940

ҲАМДАМ ЙЎҚ

Ширин жонимдан ўзга бир вафолик ёру ҳамдам йўқ,
Яна бу хаста кўнглумдан бўлак сирринга маҳрам йўқ.

Ҳаётим ичра кўрдим турли даҳшатли ҳаводислар,
Жаҳон ғамхонасида хилма-хил мен чекмаган ғам йўқ.

Бор эрди дўстларим, улфатларим, қавму қариндошим,
Кетибдур қанчаси андак замон ўткунча билмам йўқ.

Ажал жаллодига ёшу қари, шоҳу гадо тенгдур,
Саноғлик дам, ажал келган дами ортиқча бир дам йўқ.

Ўзимга ғамкаш излаб ким билан ким ғамлашур бўлсам,
Ғамимга ғам қўшар, ғамлашганимда ғамимиз одам йўқ.

Наким борлиққа йўқликдан келибдур йўқ бўлур охир,
Кўринган бунча борлиқ ҳам бўлур албатта кам-кам йўқ.

Қани ул қудрату, ҳусну, жамолу навқирон ёшлик,
Ҳабибий, бир тиниқ ойнага оҳиста боқсам йўқ.

1923

МЕҲРУ МУҲАББАТ

Азизим, на учун аввалгидек меҳру муҳаббат йўқ?!
Қадрдон дўсти холислик қани, бир парча хат-пат йўқ?!

Туғилса камчиликдан камчиликлар, камчиллик бўлмас,
Демасмиз камчилик бу камчиликни, ҳақли ҳужжат йўқ.

Жаҳонда камчилик битсин, кишилар камситар охир,
Нечунким камчилик ҳар кимда бўлса қадр қиймат йўқ.

Ўраб оғзингдаги сўз гавҳарни бир парча қозоғга,
Юбормоқ шунчалар душвор эрурму ё мурувват йўқ.

Ўзинг ерли кадрсан, балки бир колхозга бошлиқсан,
Билурман, ўпка қилмасман, ишинг бисёру фурсат йўқ.

Сенинг эркин ҳаётигнги тиловчи хайрхоҳингман,
Дилимда зўр муҳаббат бору, аммо қўлда давлат йўқ.

Биродар, камчилик юзланмасин, соғ бўл, саломат бўл,
Ҳабибий, ҳазил этарман заррача ёлғону тухмат йўқ.

1950

Я Х Ш И Р О Қ

Мен сени қўлдан агар бой берсам ўлган яхшироқ,
Доғи ҳижрону фироқингдан қутулган яхшироқ.

Бўлса гар бегонанинг фикри юракда заррача,
Лахта-лахта қон тўлиб, чоки сўкулган яхшироқ.

Юз тилим бўлсин тилим, ҳар кимсани зикр айласам,
Тил демасман бу каби тилни тутулган яхшироқ.

Ўзгага боқса кўзим кўр бўлсин, оқсун гавҳари,
Қосаси тупроқ ила тўлсун, кўмулган яхшироқ.

Гар қулоғим бошқа бир кимни каломин аңғласа,
Қар бўлиб бундай қулоқ бир йўл узулган яхшироқ.

Юрса кўйингдан бўлак йўлга оёғим бир қадам,
Банди-бандидан сениб, юрмай букулган яхшироқ.

Бўлмаса кўнглим, Ҳабибий, тоза меҳринг манзили
Хонаи жисмим хароб ўлсун, бузулган яхшироқ.

1943

Ч О П И Қ

Яшнатиб тобора ўстирган экинни ҳар чопиқ,
Пахтани айниқса, эй деҳқонлар, этгай зар чопиқ.

Зўр ўрин тутгай чопиқ деҳқончилик қонунида
Муддаодан юқори ҳосилга жонпарвар чопиқ.

Ёт гиёҳларнинг ҳужумин тор-мор айлаб тамом,
Илдизин қирқиб қуритмоққа ажаб ханжар чопиқ.

Чикмасин дилдан план устида берган ваъдалар,
Кечаю кундуз талаб қилгай ҳама шудгор чопиқ.

Дам-бадам сув юргизиб тез-тез бермоқ билан
Пахта майдонларни олтин айлагай аксар чопиқ.

Ранг-баранг гуллар чиқарса шоналар ҳар шох уза,
Зеб учун пардоз этарга зиннату зевар чопиқ.

Кетмон ўрнида акучник юмшатиб бергай озик,
Хайдамоқ бир сар, Ҳабибий, лекин икки сар чопиқ.

1936

ТУҚУВЧИ ЁШЛАР ҚУШИҒИ •

Эй кўзим, илму ҳунар севган қариндошларга боқ,
Санъати нозик ўзин таъби каби ёшларга боқ.

Уйнашиб то фабрикамга етгунча кулку билан,
Иўлда айтилган қўшиқлар бирла йўлдошларга боқ.

Ишга тушгайлар тароғланган ипақдек саф чекиб,
Бу ўриш-арқоқ каби сафларга, сафдошларга боқ.

Дастгоҳи бирла машқ этган ажойиб нақши бор,
Шоҳию атласдаги гулларга, наққошларга боқ.

Шарқираб арқоғи тишлаб ўтган ул моки билан,
Уйнаган эпчил қўлу, моҳир кўзу қошларга боқ.

Эй Ҳабибий, ўлкамизнинг зўр қувончу зийнати,
Бу ҳунарни қўлга келтирган азиз бошларга боқ.

1947.

ШАРОФАТ ЙҮҚ

Жахон ашѐсида инсондаги олий шарофат йўқ,
Нечукдурким, аларда нутқу, ақлу чин фаросат йўқ.

Билинди ақлу сўз бирла, азизу муҳтарам инсон,
Ва лекин бир неча инсонки бор, инсонча ҳурмат йўқ.

Кўрингай майпарастлик баъзи бир ёшу қариларда,
Оёқ ерда туролмас ору, номусу хижолат йўқ.

Келур масти аласт уйга, ғазаб бирла сочиб заҳрин,
Юракни эзгани бундан аламлироқ жароҳат йўқ.

Тузиб ҳикматли чек, кам-кам ҳуру пинҳон, деди **Хайём**,
Бузиб чекини бузар турмушни, афсусу надомат йўқ.

Дамо-дам кўча-кўйда бемаҳал шовқин-сурон, гавго,
Ҳақоратларки, одамларга бўлгай, одамият йўқ.

Юқумли бу касал пок ўлкага тоқай тушургай доғ,
Замон луқмонларида халқ учун ё меҳру шафқат йўқ

Илож этмас, ачинмас баъзилар бу ишга, ҳайронман,
Муҳаббат халқ учун тилда бўлур, дилда садоқат йўқ.

Бўлур инсони комил ҳар ким ахлоқу адаб бирла,
Адабсиз бўлса, элдин анга нафрат бору раҳмат йўқ.

Ҳабибий, кўп ширин турмушни талх этди бу аччиқ май,
Тириклик шулми охир, заҳри қотил бу, ҳаловат йўқ.

«Коф» ҳарфининг камангирларининг камончилари

ОБОД ЭТДИК

Барча эл бир бўлишиб, ўлкани обод этдик,
Ер билан сувни элим сингари озод этдик.

Дашту саҳроларимиз бўлди бутун гул боғлар,
Турли-турли заводу фабрика бунёд этдик.

Не талаб қилса Ватан биздан улуғ бурч англаб,
Иш билан раҳбаримиз партияни шод этдик.

Маърифат бирла ривож олди ҳунар ўлкамда,
Хилма-хил, дуняда йўқ мўъжиза ижод этдик.

Ўсди ахлоқу адаб бирла ўғил-қизлар ҳам,
Эски афсонани чин Ширину Фарҳод этдик.

Бизни ҳурликка чиқарган отахон Ленинни
Ҳар ширин суҳбагаро тилга олиб, ёд этдик.

1946

НОЗИК

Хиром айлаб нигорим жилвагар бўлди ажаб нозик,
Табиат, қадду қомат, нозик ахлоқу адаб нозик.

Чаманда кўрмадим бир ғунчани буидай назокатли,
Очилган ғунчадек гул фаслида гул юзда лаб нозик.

Мукаммал ақлу дониш фаҳму идрокига тан бердим,
Киноя бирла ўтди ўртада бир қанча гап нозик.

- Бу кеча васл базмида мени маст этди, айланди.
Тиниқ гулранг маю олтин қадаҳлар лаб-балаб нозик.

Дамо-дам ошиқона, ўйламай, мастона сўз қотсам,
Чимиргай эгма қошни, қилгай оҳишта ғазаб нозик.

Ҳамиша соясида бирга бўлмоқдур умид, аммо,
Ололмасман тилимга, ёширин дилда талаб нозик.

Ҳабибий, ёр ила ўлтирсанг одобин бажо келтур,
Нечунким ўйлаганда васл учун бўлган сабаб нозик.

1955

ҚОМАТИНГ

Эй жаҳон боғида битмуш мунча зебо қоматинг.
Бўлди гулзору чаманга зийнат афзо қоматинг.

Бир томонда сарв қадлар турсалар саф-саф бўлиб,
Бир томонда сарви қоматликда танҳо қоматинг.

Гул очилмиш боғаро сарв узра деб ҳайрондир эл,
Мен билурман сарв эмас бўлгай ҳамоно қоматинг.

Нақш эмас, товуснинг жисмида рашкинг заҳмидир,
Тож эмас, бошига солган турли савдо қоматинг.

Ўз хиромига ўзи кулмеқда каклик тоғаро,
Қилди лобарлик билан юрганда шайдо қоматинг.

Бора-бора очилиб яшнаб-тўлиб топсин камол,
Кўрмасин ўз даврида камликни асло қоматинг.

Қоматингни мадҳи йўқ тилни, Ҳабибий, тил демас,
Дарҳақиқат, лойиқи ашъору илшо қоматинг.

1940

ЎЗБЕКИСТОННИ КЎРИНГ

Яшнаган, гул-гул очилган Ўзбекистонни кўринг,
Хушхаво, хушбахра, кўм-кўк боғ-бўстонни кўринг.

Тер тўкиб пешонадан ишлайди ҳар эркак, аёл,
Меҳнатидан бахту равнақ топган инсонни кўринг.

Умрида сув кўрмаган қирларга бахш айлаб ҳаёт,
Гуллатиб, обод этар, эл топган имконни кўринг.

Чеҳра очган, кулган оқ олтин билан зийнат толиб,
Яшнаган, барқ урган ул собиқ биёбонни кўринг.

Ҳар план узра дадил имзо чекиб эл қошида,
Аҳду паймонин бажарган ишчи, деҳқонни кўринг.

Маърифат ўси, очилди илму фаннинг сирлари,
Кунда-кунда янги ижод, илму урфонни кўринг.

Мадҳ этай, куйлай, Ҳабибий, бахту иқбол устид,
Элга бахш этди саодат, янги давронни кўринг.

1948

ГУЛИСТОН

Эй гўзал гулистоним, хушҳаво қишинг, ёзинг,
Баҳр олурга ҳар фаслинг — янги-янги пардозинг.

Ҳар тараф хиёбонлар, топди гул билан зийнат,
Мармаринг тиниқ, асфальт йўлма-йўл пойандозинг.

Барча олиму деҳқон хизматингда ҳар доим,
Завқ ила қучоғингда посбону дамсозинг.

Ёт гиёҳлар ундирмас илдини қириб-қирқиб,
Меҳнатингги роҳат дер қаҳрамону шоввозинг.

Юзларингга қўндирмас заррача ғубор асло,
Қўз қаросидек асрар меҳрибону жонбозинг.

Дам-бадам ўқир мадҳинг, жонга бахш этиб роҳат,
Турли-турли хушхонлар, булбули хушовозинг.

Бахтиёр Ҳабибийсан, яшнади гулистонинг,
Нур сочар Кремлдан партиянг бор, устозинг.

АВВАЛ БАҲОР

Меҳнаткаш элни шод этар аввал баҳорини кўринг,
Аввал баҳор иш бошлаган кенг пахтазорини кўринг.

Кенг пахтазор майдонида бир-бирга ҳамкору рафиқ,
Бир-бирга ҳамкору рафиқ ёру мадорини кўринг.

Ёру мадори қаҳрамон, меҳнатга моҳир, соф юрак,
Меҳнатга моҳир, соф юрак, расму шиорини кўринг.

Расму, шиору одати озод элим озод яшар,
Озод элим озод яшар, эрк, ихтиёрини кўринг.

Эрк, ихтиёрин бермайин, тинчлик учун имзо чекиб,
Тинчлик учун имзо чекиб, аҳду қарорини кўринг.

Аҳду қарорин мард эли бузмас жаҳонда то абад,
Бузмас жаҳонда то абад номусу орини кўринг.

Номусу ори бор учун тобора яшнаб-гуллаган,
Тобора яшнаб-гуллаган шаҳру диёрини кўринг.

1956

САЁҲАТ ЗАВҚИ

Чиғиб кенг пахта майдонларни кўрдик,
Адирда яшнаган донларни кўрдик.

Ҳама эркак-аёл якдил, баробар,
Киришган ишга полвонларни кўрдик.

Тракторларни тўхтатмас туну кун,
Ажойиб топган имконларни кўрдик.

Чигит эсмоқда қизғин ҳар томонда,
Билмли, кўзли деҳқонларни кўрдик.

Қуёш нури билан ўйнашган ўткир
Жилоли қанча кетмонларни кўрдик.

Етилган шудгору кўкраклари кенг,
Оқ олтин бергувчи конларни кўрдик.

Ҳабибий, Собир, Қуддус — уювлон
Азиз меҳнаткаш инсонларни кўрдик.

СЕНИНГ

Гар ёмон бўлсам ҳам эй жоно, ёмонингман сенинг,
Яхши бўлсам тонг эмаским, жонажонингман сенинг.

Келгай аввал номинг огзимга, агар сўз бошласам,
Номи покнинг бирла доим нуктадонингман сенинг.

Сўзларинг жонимга роҳат, тандурустлик бахш этар,
Сўзла жоним, ташнаи ширин забонингман сенинг.

Ухламасман кўйинг атрофида тунлар айланиб,
Ким вафо бирла қўриқчи поснбонингман сенинг.

То абад ишқингда содиқман десам ёлғон эмас,
Тоза виждонликда бўлган имтиҳонингман сенинг.

Дилда ким меҳрингни муҳри бирла бўлган нақши бор,
Хоҳи яхши, хоҳ ёмонман, меҳрибонингман сенинг.

Васл гулзорини, Ҳабибий, ёд этиб булбул каби
Кечалар куйловчи васфу дostonингман сенинг.

1961

МУНЧА СОЗ

Мунча латифу мунча соз лолаузори кўринг,
Лолаузори қирмизи фасли баҳорини кўринг.

Фасли баҳори ям-яшил жоман сабзаранг кийиб,
Жоман сабзаранг била кўзи хуморини кўринг.

Кўзи хумору ғамзали, оғзида шўх таронаси,
Оғзида шўх таронаю қўлда дуторини кўринг.

Қўлда дутору яллasi, юрса чаманда сайр этиб,
Юрса чаманда сайр этиб лайлу наҳорини кўринг.

Лайлу наҳори ўзгача, қошида тургай ою кун,
Қошида тургай ою кун, ҳамдаму ёрнини кўринг.

Ҳамдаму ёридин нахуш зийнату, нуру ҳусн олур,
Зийнату нур олур, ажаб, расму шиорини кўринг.

Расму шиори нстаги ошиқи содиқу ҳалол,
Ошиқи содиқ ўлмаса номусу орини кўринг.

1939

ЕШ БОШИМ.

Айтайин сирримни эй қийматли сирдошим менинг,
Келди бахтим, кўкка етди ёш экан бошим менинг:

Жонажоним партиям қўлтиқлади, йўл бошлади,
Меҳрибоним, раҳбарим, ғамхўру йўлдошим менинг.

Офтобим нур сочар порлаб Кремль авжида,
Шахду шаккардан ширинроқ бўлди талж ошим менинг.

Қўп замон юрдим яёв то авж олиб илму фаним,
Легкавой «Победа» бўлди эмди извошим менинг.

Зўр тилак халқим учун бўлсин Ватан тинчу омон
Оқибат еткурди бу давлатга бардошим менинг.

Яшнадим, ўсдим, Ҳабибий ишладим суръат билан,
Олган илҳомим — ёмон кўзга отар тошим менинг.

1939

У Қ И Н Г

Эй ўқиш шавқинда юрганлар, юрнинг чаққон, ўқинг,
Чин кўнгил бирла ўқишнинг даври бу даврон, ўқинг.

Ўйлангиз, ёшлик ғанимат ҳар кунин, ҳар соати,
Ўтмасин беҳуда ўйнаб бир нафас, бийрон ўқинг.

Ҳар билимсиздап билимлиkning нечоғлик фарқи бор,
Ғайрату меҳнат қилинг, то танда бордур жон ўқинг.

Ҳамдамингидир китобу, дафтари қоғоз, қалам,
Билмоқ истанг кеча-кундуз, борица имкон ўқинг.

Ўйнамоқ, кулмоққа мактабдошу тенгдошлар билан,
Ушҳаво, озода мактаб, боғ ила бўстон, ўқинг.

Интилинг ҳар имтиҳон чоғида устун бўлгудек,
Шунчалар фурсат топиб бормоқ эмас осон, ўқинг.

Баъзи-баъзи баҳрасизларга яқин ёндошмангиз,
То Ҳабибийдек юракда қолмасин армон, ўқинг!

1935

ОШКОР ЭТДИНГ

Эй қаро кўзим, ул кун ўзни ошкор этдинг,
Кўз учиди бир боқдинг, дил қушин шикор этдинг.

Қатра-қатра нўш айлаб суҳбат ичра гулранг май,
Бўлди оташин юзлар, турфа лолазор этдинг.

Бошқа нозанинлардан сенсан ошнопарвар,
Ошнога лутф айлаб, ўзгалардан ор этдинг.

Маҳрами висол этдинг, халқ аро шараф топдим,
Дўстларимнинг олдида ёру бахтиёр этдинг.

Кўрдим ой жамолингни кўзларим бўлиб равшан,
Бир йўл илтифот айлаб, дилни беғубор этдинг.

Қолмади юракларда зарра ҳасрату армон,
Дам-бадам ҳужум этган ғамни тор-мор этдинг.

Ноз этиб, Ҳабибийнинг ишқин имтиҳон айлаб,
Расми дилраболикда янги бир шоир этдинг.

1946

ЯХШИ ЖОНОНИМ

Сендан ўзга кимни дерман, яхши жононим ўзинг,
Кўзларимга нуру гўё жисм аро жоним ўзинг.

Тўхтамас кўнглимда сенсиз бир нафас сабру қарор,
Зоти покинг ҳурмати, севган қадрдоним ўзинг.

Гулшаним, боғим, гулистоним висолнинг, суҳбатинг,
Толеим, баҳтим, шарафли шавкатим, шоним ўзинг.

Ўйласам, майгун лабингни фикри маст айлар мени,
Маснади кўнглимда энг ҳурматли меҳмонми ўзинг.

Лаҳза танҳоликда бўлмасман, хаёлинг улфатим,
Маснади кўнглимда энг ҳурматли меҳмонми ўзинг.

Икки мисра шеър ўқирман, ишқнинг мазмуни бор,
Қош эмас ул сафҳан ҳуснингда девоним ўзинг.

Мен, Ҳабибий, чекмагайман то абад зулмат гамин,
Кундузи равшан қуёш, тун моҳитобоним ўзинг.

1942

ЭИ НАВОИИ

Эй Навоий, келдингу кетдинг, фароғат кўрмадинг,
Ғам единг мазлумлар устида, ҳаловат кўрмадинг.

Ҳикмату фан маҳзани бўлдинг жасорат кўрсатиб,
Лескин ул золимлар ичра лаҳза роҳат кўрмадинг.

Қоплаб эрди маърифат нури жаҳолат зулмати,
Худлараст, бебаҳра давлатда адолат кўрмадинг.

Илму, инсофу ватанпарварлик эрди мақсадинг,
Чиқмади майдонга бир соҳиб шижоат, кўрмадинг.

Ғарчи сен ер остида, кўкка кўтарди халқимиз,
Шухратинг тутди жаҳонни бениҳоя, кўрмадинг.

Қайтадан тиргизди гўё кимёгар партия,
Дуняда бундай садоқатдек садоқат кўрмадинг.

Ўтган асрингни, Ҳабибий, ўйлаб афсус айладим,
То бу даврон келгуча даври саодат кўрмадинг.

1944

ЕЗЕВОН

Эй ватаншарвар баҳодирлар, садоқат кўрсатинг,
Янги ободлик учун қудрат, жасорат кўрсатинг.

Езёвон майдонида бошланди ишлар авж олиб,
Зўр беринг мардона, жанговар маҳорат кўрсатинг.

Дўстимиз, ҳамкоримиз рус халқи бор, биз бахтиёр,
Қанчалар бор бўлса меҳнатда шарофат, кўрсатинг.

Биз атоқли қаҳрамонмиз, қаҳрамон авлодимиз,
Қаҳрамон халқ ичра бўлса ҳарна одат, кўрсатинг.

Ташна чўлларни ёқимли сув билан қондирдингиз,
Шаҳру қишлоқлар тузинг, минглаб иморат кўрсатинг.

Шўра, янтоғ ўрнида унсин оқ олтин, гулласин,
Янги дунё, янги эл, янги вилоят кўрсатинг.

Ибрат олсинлар Ҳабибийдек кўриб бахт истаган,
Тоза виждон, меҳнату, бахту саодат кўрсатинг.

1953

ИККИ ДЎСТ

Дўстлар, шонли башар Жомий, Навойини кўринг,
Соҳиби фазлу ҳунар Жомий, Навойини кўринг.

Шуъла сочгай кеча-кундуз шеърят осмонида
Ҳам чунон шамсу қамар Жомий, Навойини кўринг.

Бирлари тожик, бири ўзбек ва лекин бир талаб,
Дил билан тил бир магар Жомий, Навойини кўринг.

Бу ҳақиқий дўстлик расми советлар даврида
Бўлди ҳар кун жилвагар Жомий, Навойини кўринг.

Назм гулзорига оройиш берибдир мунча ҳам,
Ранг-баранг гул сарбасар Жомий, Навойини кўринг.

Ҳар маҳал сўз мулкининг фатҳ этгали қўйса қадам,
Ери иқболу зафар, Жомий, Навойини кўринг.

Бўлса деб меҳнаткаш эл тинчи омон қўлда қалам,
Ухламай шому саҳар Жомий, Навойини кўринг.

Эй Ҳабибий, кўп асар қолдирдилар ибратнома,
Бўлди олам баҳравар, Жомий, Навойини кўринг.

1968

ИШЛАМАСАНГ

Тишламоқ борму ҳалол иш ила нон, ишламасанг,
Элга кенг, тор бўладур сенга жаҳон, ишламасанг.

Ишла эл нафи учун шону шараф истар эсанг,
Боқмагай ҳурмат ила аҳли замон, ишламасанг.

Олдилар меҳнат этиб кўплар улуг ному нишон,
Бўлмагай сенда улуг ному нишон, ишламасанг.

Меҳнатинг бўлмаса, йўқ фазлу камол, айшу ҳузур,
Турмушинг бўлғуси тобора ёмон, ишламасанг.

Кунда нордонгина бир дакки егай оиладан,
Қайнамас ҳафтада ҳам уйда қозон, ишламасанг.

Қўрмадим дангасада бахту саодатдан асар,
Қўрқаман, чеккай азоб охири жон, ишламасанг.

Уйлагин, рангинг ўчиб юрма сўриб тиш кирини,
Кирмагай уйга бирор халтада дон, ишламасанг.

Ибрат ол кўзни очиб, ишласа ким бўлди азиз,
Қўрқаман, чеккай азоб охири жон, ишламасанг.

Эй Ҳабибий, ҳаракат бирла келур ҳар баракат,
Оқибат халқ ичида бўлгай аён, ишламасанг.

1952

НАЗАР АЙЛАСАНГ

Нахуш, ўргилай, караминг била қарасанг кулиб, назар айласанг,
Юрагингдаги ғаразингни ҳам билайин, надур, хабар айласанг.

Кечалар ётиб мижжа қоқмайин боқиб ойга зор ила нола қил,
Асар айлағай бориб, эй кўнгул, магар оҳ ўтин шарар айласанг.

Чаманим сенинг қадаминг учун неча даста гул била мунтазир,
Йўлнинг устида тураман кутиб, кўраман дебон тузар айласанг.

Боқиб ўзгага тарк этиб яна ғамзаю яна ишва-поз,
Нега ўлмайин, нега куймайин, яна бул ажаб ҳунар айласанг.

Неча ошиқ эли куйиб-ўртаниб сени кўргали кезар ахтариб,
На бўлур эди кўра қолсалар чиқиб ўзгинанг сафар айласанг.

Бу таровату бу карашма бор, ўсиб-улғайиб топасан камол,
Мени ҳам ўзинг яқиним бу деб, яқининг каби башар айласанг.

Ажаб эрмас ул юрагинг эриш ширали-ширин нафасинг билан,
Бу Ҳабибийга қилиб илтифот ҳама талх ошин шакар айласанг.

1967

ДУСТИМ, ОРДЕН МУБОРАК

Эй муҳтарам азизим, янги зафар муборак,
Тонг чоғида эшитдим бир хушхабар, муборак.

Давлатнинг илтифоти ҳурмат нишонн бўлгай,
Хизматда халқимиздан топдинг назар, муборак.

Қутлуғ сафарда бўлмиш иқболу бахт ёринг,
Қалбингга партавафшон, кўксингда зар, муборак.

Халқим дединг, югурдинг ислоҳ учун фидокор,
Гоҳ ерда, гоҳи кўкда айлаб сафар, муборак.

Исминг билан вазифанг бўлмиш нахуш муносиб,
Иўқса бўлурму бунча фазлу ҳунар муборак.

Бидъат билан хурофот авж олди халқ ичинда,
Маҳв этгали курашдинг боғлаб камар, муборак.

Файзу тараб вужудинг ширин забону камтар,
Оғзингда борму билмам оё шакар, муборак.

Бу равнақингга бонс жабҳангда жилвагардур,
Лавҳи дилингда нақшни панди падар, муборак.

Нурин сочиб туну кун бошингда соябонинг,
Яъни ики мураббий шамсу қамар, муборак.

Мадҳинг ўқиб, Ҳабибий, қалбимда чин талаб шул,
Эркин яша замонлар кўрмай зарар, муборак.

1968

К Е Л Д И К

Колхозга чиққан созандалар тилидан

Бу гулшан соз эди, соз устига соз этгали келдик,
Қадрдонларни шод айлаб сарафроз этгали келдик.

Шарафли меҳнату ҳам бахт нури бирла юксалган,
Сизнингдек уста деҳқонларни мумтоз этгали келдик.

Этаклаб тергани оқ олтинни, эй колхозчи ўртоқлар,
Жаҳонга бўлдингиз ойина, пардоз этгали келдик.

Олиб қўлларга нозик созу тилларда ширин ялла,
Фалакка етгудек жўр айлаб, овоз этгали келдик.

Муҳаббат боғлашиб, сизлар билан ҳар кеча базм айлаб,
«Баёт», «Ушшоқ»у, «Гулёр»у, «Чапандоз» этгали келдик.

Чаман булбулларидек сайр этиб гулзору боғларда,
Ҳамиша яйраб эркинликда парвоз этгали келдик.

Ҳабибий, мақсадим — тинчлик, фаровонлик давом этсин,
Кўнгилларни баҳор айёмию ёз этгали келдик.

1943

ТУЙ МУБОРАК

Устозим, эй Навонӣ, бахти бақо муборак,
Беш юз йил охирида кўрдинг вафо, муборак.

Фарзонайи замона ўз меҳридан нишона,
Кўрсатди тўй баҳона, чин ошно муборак.

Шавкатли базму суҳбат, ҳар дилда бир муҳаббат,
Тўйхона топди зийнат, саҳну фазо муборак.

Қўлларда жоми матлаб, сўз бодаси лабо-лаб,
Нўш олдида жаранглаб кайфи сафо муборак.

Таннози нағма пардоз, созандалар олиб соз,
Жўр айламоқда овоз, савту садо муборак.

Тўлди жаҳонга номинг, бўлди буюк мақоминг,
Ҳар ўлкада каломинг, ширин адо муборак.

Очилди зўр тилисминг, сарлавҳаларда исминг,
Ҳикматли фаслу қисминг топди бино муборак.

Бўлсанг эди ўзинг ҳам меҳмонларингга ҳамдам,
Тўй устида дамо-дам эл қилса то муборак.

Соқий, кетур пиёла, юзларни айла лола,
Бўлдим, Ҳабибий, вола, топдим наво муборак.

1947

ЯНГИ ЙИЛ

Шарофатли, муборақ, эй улуғ айём, хуш келдинг,
Қадрдон халқ учун маҳбубу дилором, хуш келдинг.

Тузиб ҳар уйда қизғин базму ранго-ранг зиёфатлар,
Ҳама ёшу қари кутмоқда бу оқшом, хуш келдинг.

Оғир меҳнатда ҳам толмас билак қудратли қўлларда,
Зафар бахшу мусаффо бода тўлган жом, хуш келдинг.

Қачон оғзимга олсам янги йил деб номи покингни,
Берур комимга лаззат бу шарафли ном, хуш келдинг.

Баланд иқбол учун янги шиору янги қонунлар,
Кремлдан олиб келдинг нахуш инъом, хуш келдинг.

Ватанининг соябони марҳаматли партиям васфин
Езар бўлсам, замонлар бўлмагай итмом, хуш келдинг.

Қадам қўйдик, Ҳабибий, лобарона асл мақсадга,
Тузилди режа, бердинг бахт учун илҳом, хуш келдинг.

1961

МУБОРАК — ҒАФУР ҒУЛОМ

Эй шоири замона, бахту зафар муборак,
Шавкатли партиямдан топдинг назар муборак.

Қилдинг ҳамиша меҳнат, ёшларга бўлдинг ибрат,
Ҳар бир сўзинг насиҳат, ширин-шакар муборак.

Қалбингда нарпираб нур, шеъринг жаҳонга машҳур,
Бўлдинг элингга манзур, олий башар муборак.

Учмас жаҳонда номинг, бўлди буюк мақоминг,
Ҳикматга бой каломнинг берди хабар, муборак.

Дўстим дедим, югурдим, ихлос ила юз урдим,
Ҳар хонадонда кўрдим сендан асар, муборак.

Олтмиш деган ёшингда, давлат қуши бошингда,
Севганларинг қошингда, тотлиқ самар муборак.

Кўрдим, Ҳабибий, ҳар он порлоқ юзинг дарахшон,
Бошинг уза нигоҳбон, шамсу қамар муборак.

1963

К Е Л М А С А Н Г

Кўнглим ором олмагай бир лаҳза, бир он, келмасанг,
Толпинур ҳар дам танимдан чиққали жон, келмасанг.

Менга бу ҳижрон туни келди қоронғу ҳам узоқ,
Бўлмагай равшан уйим, эй моҳитобон, келмасанг.

Иўш эгарман аччиқ-аччиқ ҳажру фурқат кунжида,
Кўзларимнинг косасида лаб-балаб қон, келмасанг.

Тўлдириб қўйнимни хом янғоқ била кетсанг агар,
Уксиниб, кўнглимда қолгай чиқмас армон, келмасанг.

Кўз тутиб ўлтирмайин йўл узра ҳар ён термулиб,
Хотирим сочинг каби бўлгай паришон келмасанг.

Неча йўл меҳру муҳаббатдан дам урдинг, ўйлагил,
Шунча қилган ваъдалар бўлмасми ёлғон келмасанг.

Гар ёзар бўлсам, Ҳабибий, келмасингнинг ҳасратин,
Халқ аросида бўлур бир катта дoston келмасанг.

1938

ДИЛДОР ҰЗИНГ

Бир кўрсатиб рамза билан дийдор ўзинг,
Лутфу карам қилдинг кулиб наҳор ўзинг.

Шайдо қилдинг минг дил қушин бир ноз ила,
Нозанинлар ичра ажаб ҳушёр ўзинг.

Раста-раста гуллар кўриб таъаним этар,
Гулшан ичра қилганингда рафтор ўзинг.

Қўл ушлашиб аста-аста юрсам агар,
Сайрим учун бўстон ўзинг, гулаор ўзинг.

Завқим тўлиб ичга сиғмас, меҳринг кўриб,
Қилдинг бу кун ўз аҳдингга иқрор ўзинг.

Кўкка бошим етиб, кўнглим тоғдек ўсар,
Кулбам сари қўйсанг қадам бир бор ўзинг.

Ҳар ким кўрса, Ҳабибийдек таҳсин ўқур,
Дилраболик кўп ярашган дилдор ўзинг.

1943

ЖАНГГА ЮРИНГ

Мулкимизга кирди ёв, эй марди майдонлар юринг,
Зарбамиздан титрасин дашту биёбонлар, юринг.

Ўзини бир ўткир қиличга урди Гитлер, ақли йўқ,
Найзабозликда, қиличбозликда чаққонлар, юринг.

Тоза тупроққа разил, ифлос оёқларни босиб,
Сукдилар тумшуқ, урайлик тоза виждонлар, юринг.

Болта урди ўз оёғига фашист гитлерчилар,
Урмасак ҳайдаб юракда қолгай армонлар, юринг.

Эр йигитларга йигитлик кўрсатар кундир букуни,
«Урра» деб йўл бошланг, эй шонли қўмондонлар, юринг.

Шер оёғида эзилсин ул палид итлар бутун,
От қўйиб олға босайлик, шери давронлар, юринг.

Ҳар қаю иш узра голяблик, Ҳабибий, шевамир,
Жангга кирганда енгилмас жангчи полвонлар, юринг.

1941

ҒОЛИБЛАРГА

Эй дилоромим, зафардорим, шитоб айлаб келинг,
Тоабад ўзни улуғ ҳурматга боп айлаб келинг.

Қўндирибсиз мулки мақсадга вафо байроғини,
Қилсин оламни мунаввар, офтоб айлаб келинг.

Фитнагар ағёрлар қилмишларидин тавба деб,
Бош эгиб, қолсин хижолатда, итоб айлаб келинг.

Кеча-кундуз кўз тутарман келсалар деб, термилиб,
Борми содиқликда мендек, эҳтисоб айлаб келинг.

Дўстларим кўнглини обод этгали от ўйпатиб,
Шум рақибларнинг қаро кўнгли хароб айлаб келинг.

Қон ютиб қолсин бузуқ мақсад, ёмон кўз бўлса ким,
Кўрсатинг ўзни, юрак-бағрин кабоб айлаб келинг.

Бегумон билдим, Ҳабибий, бор экан меҳру вафо,
Сиз муҳаббат дostonидан китоб айлаб келинг.

1945

ЖАҲОНИМ ЁЗИНГ

Жону жаҳоним ёзинг, ному нишоним ёзинг,
Ному нишоним ёзинг, жону жаҳоним ёзинг.

Қоши камоним ёзинг, зийнати ҳусну жамол,
Зийнати ҳусну жамол, қоши камоним ёзинг.

Шавкату шоним ёзинг, бахтим, улуғ давлатим,
Бахтим, улуғ давлатим, шавкату шоним ёзинг.

Зикри забоним ёзинг сўзга лаб очсам агар,
Сўзга лаб очсам агар зикру забоним ёзинг.

Пири муғоним ёзинг масту аласт айлаган,
Масту аласт айлаган пири муғоним ёзинг.

Рози ниҳоним ёзинг, сенга бўлур арзи ҳол,
Сенга бўлур арзи ҳол, рози ниҳоним ёзинг.

Мадҳу баёним ёзинг, ҳарна, Ҳабибий, десам,
Ҳарна, Ҳабибий, десам, мадҳу баёним ёзинг.

1966

К Е Л М А Д И Н Г

Ваъда қилдинг, мунтазир бўлдим, нигоро, келмадинг,
Ғам уза ғам бўлди, савдо узра савдо, келмадинг.

Уйлаб-ўйлаб топмадим айбим надур, боис надур,
Менга бу тоғдан оғир мушкул муаммо, келмадинг.

Кўз уйда ҳар замон бўлсанг нетар меҳмон келиб,
Нотавон кўнглимда васл эрди таманно, келмадинг.

Шунчалар ҳам нозу истиғномидур, эй бағри тош,
Келмасингни андак нзҳор этмадинг ё келмадинг.

Раҳму шафқат бўлса зотингда тағофил қилма деб,
Ёлвориб ҳар жойда кўп қилдим тавалло, келмадинг.

Кўзларим ёши бири Жайхун, бири Сайхун бўлиб,
Қўрқаман ғарқ этмагай бу икки дарё, келмадинг.

Узгалар бўлғай қачон келсанг рафиқу ҳамдаминг,
Арз этар эрдим уруб кўксимга танҳо, келмадинг.

Ухламай тунлар, Ҳабибий, йиғласам кўкка боқиб,
Кунда бошимга келур бир йўл сурайё, келмадинг.

1968

ЖАНГДАН КЕЛГАН ЙИГИТЛАРГА

Эй кўзим, жигарбандим шодмон этиб келдинг,
Кўкка етқуриб бошим, осмон этиб келдинг.

Хурмати элим-юртим энг шарафли бурчим деб,
Халқаро йигитликни бир аён этиб келдинг.

Қаҳрамону мардона жанг аро бориб ўғлим,
Халқимиз учун ўзни меҳрибон этиб келдинг.

Ёлғизим, суянганим сенсен, э кўзим нури,
Катта қонли жангтоҳни имтиҳон этиб келдинг.

Кексалик келиб эрди, дилда кўп эди армон,
Яшнатиб-яшартиб сен, навжувон этиб келдинг.

Фахр этиб қувонгайман, ёвни тор-мор айлаб,
Жангчилар аро ўзни қаҳрамон этиб келдинг.

Нусрату зафар топдинг, раҳбаринг бўлиб бахтинг,
Хур Ватан учун ўзни посбон этиб келдинг.

1945

«Лом» ҳарфининг лоларуҳларининг латофатлари

И Қ Б О Л

Қачонким бизда меҳнат кўрди айлаб эҳтиром иқбол,
Жамол очди кулиб таъзим ила берди салом иқбол.

Эзилган халқ эдик, хунхору золимлар қўл остинда,
Элимни қилди Октябрь билан олиймақом иқбол.

Ҳамиша партия йўлбошчимиз, ғамхўримиз бўлди,
Жаҳонда донг чиқардик, берди зўр шавкатли ном, иқбол.

Ҳалол меҳнат билан ғайрат қилиб тун-кун шитоб айлаб,
Ташаббус бирла юрдик, бизга охир бўлди ром иқбол.

Очилди оқибат бахту саодатларнинг асрори,
Калид меҳнат экан, англатди мазмунинг тамом иқбол.

Ўғил-қизлар ажойиб бўлди жанговар ватанпарвар,
Нахуш бу қаҳрамонлар бирла топди интизом иқбол.

Ҳабибий, илму урфондан тўлиқ баҳр олди авлодим,
Ҳар ишда бахтимиз йўлдошу ёр бўлди давом иқбол.

1946

МАЙ БАЙРАМИ

Тоғда қулиб лола саросар қизил,
Шаҳр ичига зийнату зевар қизил.

Келди баҳорим қизил алвон билан,
Шуъласидан кўкдаги ҳулқар қизил.

Шонли, улур байрамимиз устида,
Сўзлагали ўртада минбар қизил.

Тўлди қизил байроғу зарҳал шпор,
Бошдан-оёқ бўлди баробар қизил.

Кечалари турли чароғ аксидан,
Бўлди чаман саҳни мунаввар қизил.

Яйради мактабдаги ёш қиз, ўғил,
Ғунча каби қўйнида дафтар қизил.

Кирди қизил майдон аро саф тузиб
Завқ ила халқим юзи яксар қизил.

1949

КУНГИЛ

Ҳар кишининг севгилик ёри кўнгил,
Маҳрами асрору дилдори кўнгил.

Уйноқи, нозик яшиндан тезу шўх,
Жисм уйинда эрка сардори кўнгил.

Қайси бир ишга юрак дов урмаса,
Маслаҳатбахшу мадаккори кўнгил.

Боғланур меҳнатга инсон бахти деб
Ҳамдаму ҳампеша, ҳамкори кўнгил.

Фарқ этиб яхши-ёмонни билгали
Тоза кўзгудан намудори кўнгил.

Ишда илғор этгали ҳар жабҳада,
Раҳбару сергак жиловдори кўнгил.

Ақли идрокнинг, Ҳабибий, бўлса ёр,
Илму урфоннинг талабкори кўнгил.

1956

АЗИЗ ОДАМ

Азиз одамсан эй одам, азиз одамдек одам бўл,
Азизу муҳтарамлик истасанг меҳнатда маҳкам бўл.

Азиз одам бўлолмас одам одам сурати бирла,
Жаҳон таҳсин дегундек олиму соҳиб ҳунар ҳам бўл.

Кими бебаҳрадур кўз тутма андин баҳра олсам деб,
Умидинг баҳра бўлса яхшиларга ёру ҳамдам бўл.

Муқаддас мақсадинга тўғри йўл еткургай албатта,
Етиб мақсадга умринг ичра иззатда мукарам бўл.

Суқулма ҳар нечук сўзларга, ҳар суҳбатда бўл ҳушёр,
Агар сўзга лаб очсанг, ўйла аввал, бир нафас дам бўл.

Ҳар иш қилсанг, Ҳабибий, пухта қил, беайбу бенуқсон,
Кўнглини тиндириб ойна янглиғ шоду хуррам бўл.

1962

БИР КЕЛ

Дилоромим, сен эй фарзона, бир кел,
Юзинг нурига мен парвона, бир кел.

Садафдек кўксим ичра меҳри покинг,
Асл, қимматбаҳо дурдона, бир кел.

Унутма, илтифотингни кам этма,
Эл ичра бўлмайин афсона, бир кел.

Юзи гул, сарви қомат, сочи сунбул,
Қўзи наргис каби мастона, бир кел.

Қилур бўлсанг менинг кулбамни равшан,
Бўлайлик иккимиз ҳамхона, бир кел.

Рақиблар қон ютиб қолсин йўлингда,
Очиқ-ойдин, дадил, мардона бир кел.

Узим танҳо, Ҳабибий, кўз тутарман,
Қадам еткурмагай бегона, бир кел.

1948

БАХТИМИЗ

Бахтимиз меҳру маҳи очди жамол,
Яшнади гулшанимиз, топди камол.

Ям-яшил сабза бўлиб жилва қилур,
Ҳар томон боғу чаман, тоза ниҳол.

Эл бўлиб бир-бирига ёру мадор,
Интилиш олға бутун фикру хаёл.

Пахта кон бўлди ҳама дашт ила чўл,
Лаб-балаб тўлди канал, келди зилол.

Ишладик, турмушимиз бўлди шакар,
Тишлагай ишласа ким, элда мақол.

Соҳибни илму ҳунар ёшу қари,
Меҳнату ҳосилимиз бўлди ҳалол.

Гуллади, ўсди, Ҳабибий, Ватаним,
Тонг эмас бўлса жаҳон элга мисол.

1945

ОҚ ОЛТИН ХАЗИНАСИ

Пахта майдонларда айлаб турфа жавлон Янгийўл,
Халқаро ўзни бугун қилди намоён Янгийўл.

Аҳду паймон қилса ҳар иш узра устун бўлғали,
Не қадар иш бўлса мушкул, қилғай осон Янгийўл.

Қўрсатиб майдони меҳнатда жасоратдан нишон,
Топдилар ҳур мамлакатда шухрату шон Янгийўл.

Ибрат олсинлар келиб деҳқонлар энди тап бериб,
Энди мўл ҳосил олурға топди имкон Янгийўл.

Янгийўл ҳам, Янгнер ҳам, янги сув, янги бинно,
Янги деҳқон, янги боғу, янги бўстон Янгийўл.

Пахтадек оқ айлашиб юзларни юз бирла букун
Қўймади дилда чигитдек доғу армон Янгийўл.

Қўкка бошлар етди эл қошида ерга боқмади,
Эй Ҳабибий, деса бўлғай, пахтага кон Янгийўл.

1946

МИРЗАЧЎЛ

Бўлди жасорат билан пахтага кон Мирзачўл,
«Туз»лари зар бергуси, қирлари дон Мирзачўл.

Ташна чўл эрди бурун, зор эди меҳнат учун,
Шону шарафдан букун берди нишон Мирзачўл.

Бағридаги конларин, ҳар неча имконларин,
Олиму деҳқонларин қилди аён Мирзачўл.

Сувлари мисли зилол, мевалари худди бол,
Гирқираб ўтгай шамол, роҳатижон Мирзачўл.

Меҳнати роҳат деди, айшу фароғат деди,
Бахту саодат деди, янги замон Мирзачўл.

Эл қилур ишга жадал, дилда зафар ҳар маҳал,
Ёзди Ҳабибий газал, бўлсин омон Мирзачўл.

1955

КАНАЛ ҚУШИҒИ

Бахту иқболим қуёши чиқди, кўрсатди жамол,
Ўзбекистонда қазилди зўр канал, оқди зилол.

Дашту саҳролар қуруқшаб ётган эрди асрлар,
Санчилик қаттиқ тиканлар бағрига шўрида ҳол.

Ҳайқириб Норин азим дарё бахил ҳайбат билан
Ташналарга бир қиё боқмай ўтарди бемалол.

Инженерлар, ишчилар ҳам қаҳрамон колхозчилар
Жаҳд ила саҳро сари юзланди андоқким шамол.

Тилда ялла, дилда ғайрат, қўлда кетмону метин,
Қўкка парчинланди тошлар парчаси юлдуз мисол.

Суръат айлаб истаган жойдан бўғизлаб боғладик,
Биздаги қудратни кўргач кетди дарёдан мажол.

Гул униб янтоқлар ўрнида гулистон бўлди чўл,
Яшнади, ўсди, Ҳабибий, ҳур Ватан топди камол.

1939

ҲУР ДИЕР

Қўрингай ҳур диёрим жондин афзал,
Юракда меҳри қайнар қондин афзал.

Гўзал гуллар, дарахтлар раста-раста,
Ажойиб боғ ила бўстондин афзал.

Еқимли ҳид билан эсган насими
Бўлур жон роҳати, дармондин афзал.

Ҳалол меҳнат билан эл берди пардоз,
Топпиб имконни, ҳар имкондин афзал.

Қириб ҳосилга чексиз дашту саҳро,
Оқ олтин мавж урар юз кондин афзал.

Ҳама ёшу қари бир-бирин донм
Қилур ҳурмат, азиз меҳмондин афзал.

Тўлиб тўлқин урар дилда, Ҳабибий,
Сурурим бор, ҳисобу сондин афзал.

1955

ТЕМИР ИЎЛ

Юракда эрди зўр армон темир йўл,
Бугун қурмоқдадир даврон темир йўл.

Узоқ водийни боғлаб Москвамга,
Қилур йўл мушкулин осон темир йўл.

Тузолмай ўлди туз йўл карвонлар,
Тузар бизнинг қизил карвон темир йўл.

Бир ойлик йўлни оту теваларга
Қилур бир кунли йўл альон темир йўл.

Баҳодир халқимизга катта раҳмат,
Қароқумни қилур бўстон темир йўл.

Ғазалхонликда Хоразм аҳли машҳур,
Бўлур тарих ила дoston темир йўл.

Ҳабибий, яшнаб илму, ҳикмату фан,
Ватан жисмига бўлгай жон темир йўл.

1947

«Мим» ҳарфининг меҳнаткашларининг маҳоратлари

Х А ЛҚ И М

Жаҳон майдонида меҳнатга моҳир қаҳрамон халқим,
Ҳама деҳқончилик илыида донон замон халқим.

Улуғ рус халқига ёндошди, шуҳрат топди оламда,
Муҳаббат боғлади, бўлди қадрдон жонажон халқим.

Садоқат бирла ёзни ёзу қишни қиш демай ишлаб
Яратди гулшану, гулзору, боғу бўстон халқим.

Ҳалол меҳнат учун меҳри яшар қалбида, жонида,
Бирн олим, бири деҳқон, бири зўр боғбон халқим.

Фаровонликда турли нозу неъмат, шираю шарбат
Қилур халқимга меҳнат ҳосили деб армуғон халқим.

Нахуш бахту саодат ўз ёри, ўз юрти, ўз эрки,
Қучоқлашган, ўпишган, бир-бирига меҳрибон халқим.

Ҳар иш узра жиловдори зафар иқболи йўлдоши,
Ҳабибий, шукур этай, ҳар соҳада нусрат нишон халқим.

1959

Қ И З Л А Р И М

Илму ҳунарга интилуру бир печа опа қизларим,
Чин онаю сингил каби балки дугона қизларим.

Мақтаб агар садаф экан кўксида парварниш топиб,
Илм ила бўлди бебаҳо дурри ягона қизларим.

Ғайрат ила кўнгилларин қилди билим хазинаси,
Дилдаги завқу шавқидин юзда нишона қизларим.

Қўлда китобу дафтари, бир-биридан гўзал бари,
Саф чекишиб билим сари бўлди равона қизларим.

Айни саодат, айни бахт келди нахуш замонамиз,
Яйраб ўз эркида яшар қутли замона қизларим.

Кирса чаманга ўйнашиб куйла, Ҳабибий, ялла қил,
Кўкка садоси чирмашур қилса тарона қизларим.

1956

ОЛАМУ ОДАМ

Тузулмиш пухта бир кенг уй бўлиб инсон учун олам,
Бу уйда қилди турмуш жуфт бўлиб Ҳавво билан Одам.

Безалган ҳайратафзо собиту сайёралар бирла,
Кув бирла келин шунда бўлур чин мунису маҳрам.

Кўринг, уй гумбазида тўлган ой порлоқ чароқ эркан,
Суриб тун пардасин ҳар ёнга, равшан айлагай ҳар дам.

Маъоши ҳарна бўлса ерда тупроқ ичра пинҳондур,
Ҳарорат бирла ундургай, пиширгай меҳри ҳовар ҳам.

Мудом айланса ҳам тобора яшнаб-гуллагай обод,
Шикасти кўрмагай, бўлмиш биноси турфа мустаҳкам.

Нахуш турмуш тугулгай бир ўғил, бир қиз нков бир йўл
Утиб йиллар балоғатга етар ўйнаб-ўсиб кам-кам.

Тузиб қонун ўғил-қизларни пайванд этди бир-бирга,
Кўпайтирмоқда инсон наслин ўйлаб чекдилар кўп ғам.

Ҳалол меҳнат, зироат, чорва бўлди ризқ учун касби,
Ҳабибий, ибрат олмай, қон эрур бағрим, кўзим пурнам.

1968

Б И Л И М

Ақл учуң бир раҳнамои машъал осодир билим,
Дилга жо қилмоқ бутуң, лекин муаммодир билим.

Ўйласанг ганжи азим эркан билим, поёни йўқ,
Еки мавж урган тўлиб шавкатли дарёдир билим.

Бир нафас вақт ўтмасин беҳуда, ўғлим-қизларим,
Изласанг ҳар жойда ҳам тун-кун муҳайёдир билим.

Қилма ёшлик, ёшлигининг бил ганимат, кўзин оч,
Кўк сари уч гарчи мирриху сурайёдир билим.

Мақсадинг шаҳбозини сайд этгали йўл изласанг,
Олимона сўзларинг паррон ўқу ёдир билим.

Яшнатиб оламни обод этгали зийнат бериб,
Дарҳақиқат офтоби олам ородир билим.

Баҳрасизларга билимни қилма ташбих, англамас,
Ишқу завқи йўқ, алар фикрида анқодир билим.

Эй Ҳабибий, муҳтарам нисонга оройиш бўлиб,
Жўш уриб ҳар дилда бўлса ҳурмат авзодир билим.

1967

ЎЗБЕКИСТОНИМ

Зафар бўлсин муборак, эй баҳодир Ўзбекистоним,
Баҳодирликни қойил қилдинг охир Ўзбекистоним.

Табиат рашк этиб найранг била йўл тўсди, ғов бўлди,
Бузиб ўтдинг, қилиб ғайратни зоҳир Ўзбекистоним.

Билурман, боғбонсан, довиюрак меҳнаткаш авлоди,
Зи роат илмида устозу моҳир Ўзбекистоним.

Етиб келдинг, буюк эрди довлар ҳам узоқ манзил,
Қўтарган тоншалаб дурру жавоҳир Ўзбекистоним.

Ҳама таҳсин деди, бундай оғир мушкулни ҳал қилдинг,
Бўлибсан турфа ҳам ҳар ишга қодир Ўзбекистоним.

Ҳамиша қайда бир вайрона бўлса қилгали обод,
Дилингда ғайрату меҳнатга ҳозир Ўзбекистоним.

Муқаддас тупроғингни васф этай деб ўйласам ҳар дам,
Тилим ҳам лолу ақлим бўлди қосир Ўзбекистоним.

Ҳабибий, шод эрурман бу шарафли муждани англаб,
Бошингда партия ғамхўру нозир Ўзбекистоним.

Ч А М А Н И М

Чаман-чаман очилиб тоза, кенг фазо чаманим,
Бўлибсан ўзгача хушбахра, хушхаво, чаманим.

Ҳамиша гул-гул очилган, гўзал диёримсан,
Ҳимоянг устида жоним қилай фидо, чаманим.

Келиб ёқимли, ширин ҳидларинг димоғларга,
Кўзу кўнгилга берур ҳар нафас зиё, чаманим.

Ҳузур этар ҳама ўз ишқидан ўқиб дoston,
Саҳарлар айласа булбулларинг наво, чаманим.

Гиламларинг ёзилур сабзаю чечаклардан,
Элимга роҳат учун айни муддао, чаманим.

Яшар ҳамиша элим юзлари қизил, соғлом,
Тотимли меваларинг, сувларинг даво, чаманим.

Тилимда мадҳу дилимда муҳаббат-меҳринг,
Ҳабибий, мадҳинг ўқиб умр этай адо, чаманим.

И Б Р А Т Н А М О

Расо фаҳму билимдон яхшиларга ошино бўлдим,
Билимсиз нотавону норасо эрдим, расо бўлдим.

Етаклаб тўғри йўл кўрсатди шонли партиям, халқим,
Улуғ ҳурматга халқ ичра сазовору расо бўлдим.

Қачонким сочди нурин парпираб хуршиди Октябрь,
Агар тупроғ эсам бу нур ила бир кимнё бўлдим.

Ҳаётим ўтди йиллар кир чопонда, қадрү қийматсиз,
Қаро мунчоқ эдим, дурдонайи қийматбаҳо бўлдим.

Муқаддас бу тилаклар бор эди қалбимда пинҳони,
Муяссар бўлди, бахтим кулди, айни муддао бўлдим.

Кўринг меҳнат, садоқат ҳосилин мендан, азиз дўстлар,
Садоқат бирла меҳнат қилдиму ибратнамо бўлдим.

Ҳабибий, деб тараннум қилди чолғу бирла хушхонлар,
Ёқимли жонга роҳат яллаю, савту садо бўлдим.

1960

ЎҒЛИМ, ҚИЗИМ

Бахту иқболи буюк, эй жонажон, ўғлим, қизим,
Тер тўкинг, жон борича меҳнатда жон, ўғлим, қизим.

Қимки топса бахту давлат, илму меҳнатдан топар,
Келди меҳнаткаш учун эркин замон, ўғлим, қизим.

Дилда бўлса қанчалар ғайрат, садоқат халқ учун,
Кўрсатинг, майдонда бўлгай имтиҳон, ўғлим, қизим.

Ўзбекистон кўрки оқ олтин, тугалмас бойлиги,
Ҳожат эрмас қийматин қилмоқ баён, ўғлим, қизим.

Қолмасин бир тола ҳам ерда, чаноқда, тез теринг,
Бўлмасин халқимга, давлатга зиён, ўғлим, қизим.

Қатралардан бўлса дарё, толалардан тонналар,
Заррача йўқдир бу сўзларда гумон, ўғлим, қизим.

Айланиб минглаб ғарам кўрдим, Ҳабибий, фахр этиб,
Кўкка бош чеккан кумуш тоғдан аён, ўғлим, қизим.

1956

К У Р М А Д И М

Қоматингдек дуняда бир қадди зебо кўрмадим,
Оразингдек ҳусн гулзорида раъно кўрмадим.

Лаб очолмай гунчалар ҳайратда қолди бир кўриб,
Сўзга лаб очганда сендек сўзда гўё кўрмадим.

Уйнаган шўх-шўх қаро кўзларни кўп кўрдим ва лек
Шунча кўзларда кўзингдек кўзни шахло кўрмадим.

Нақшу тасвиригга диққат бирла сар-тосар боқиб
Зарра бу шаклу шамоил ичра бежо кўрмадим.

Нозайинлар, қоши ёлар ҳам кўнгил овлар мудом,
Дил қушин сайд этгали қошинг каби ё кўрмадим.

Суҳбат оро дилбари таннозларинг базмида
Расми-дилбарликда сендек дилбар асло кўрмадим.

Майпараст этди Ҳабибийни висолинг бодаси,
Узга майларда шунингдек кайфи саҳбо кўрмадим.

1939

САФАРГА ҚЕТГАН ЕР УЧУН

Ҳажр ила афсус этиб бармоқларимни тишладим,
Битди сабрим, энди тоқат борича тиш тишладим.

Сен кетиб, кетди қўлимдан ҳарна айшу роҳатим,
Сөгиниб ўйлаб на ором олдимү на ишладим.

Маст эканман бодаи васлингни қадрин билмадим,
Қайда ҳам бўлса омон бўлсин дедим, олқишладим.

Айрилиқ дарди чунон ҳам нотавон этмиш мени,
Пашшани кўрсам товуқ фаҳм айладим, киш-кишладим.

Келса тонг йўқ деб букун ё эрта кулбам саҳнини
Зийнат оро бергали шошқин қириб-қиртишладим.

Тушмади кулбамга хуршиди жамолинг шуъласи,
Оқ ўтин гулхан қилиб бу қиш, Ҳабибий, қишладим.

1953

ЕЛҒИЗИМ

Нозанинлар ичра, эй жоно, ўзингсан ёлғизим,
Ёлғизим деб, жону дилни боғладим ёлғиз ўзим.

Иштиёқингда юрак ўйнаб, йўлингда термилиб,
Қоқмагай киприк кўзингга тушмасин ҳар дам кўзим.

Партав афшон офтоби олам ародир юзинг,
Кўз қамашгай рўбарў бўлса юзинг бирла юзим.

Сухбатинг фасли баҳоримдир, яшар жону кўнгил,
Қандайин ўшар баҳоримга қишу, ёзу кузим.

Меҳрибонликда нахуш қалбингга қалбим тўғридир,
Тўғри келса тонг эмасдир юлдузингга юлдузим.

Кеча-кундуз сен биландирман, хаёлинг ҳамдамим,
Менга ҳам бўлгай тунинг тун, кундузингдир кундузим.

Тотли сўзингдан умид айлаб, Ҳабибий, сўзласам,
Айб эмасдур, ўйлагил тотлиг сўзинг узра сўзим.

1960

КАМ-КАМ

Ҳамона менга бўлгай ёр ёру ошино кам-кам,
Муборақ васлидин куйган юрак топгай даво кам-кам.

Муҳаббат бирла дилдан дилга йўл бордир, аё дўстлар,
Мужсар бўлгай энди сабр ила бу муддао кам-кам.

Тагофил бирла истигнолари токай давом айлар,
Бориб таъсир этар қалбига арзи илтижо кам-кам.

Ҳасад бирла ҳамиша икки соф виждонга гов бўлган
Қаро ният рақибларнинг бўлур бахти қаро кам-кам.

Саҳарлар кўз тутарман, кўкка боқиб, ухламай бир дам,
Умидим, кўп шарафли мужда келтургай сабо кам-кам.

Олур номимни тилга қайда кўрса илтифот айлаб,
Кўнгил мулки бўлур субҳи жамолидин зиё кам-кам.

Билурман бевафолик расми йўқдир зоти покида,
Ҳабибийга берилган ваъдага бўлгай вафо кам-кам.

1961

РАҲМИ ЯУҚ

Билсам эрдим раҳми йўқ золимни ёр этмас эдим,
Бунчалар душвор экан, ишқ ихтиёр этмас эдим.

Қўрмоқ истаб эртадан то кеч йўлида термулиб,
Бу улуғ неъмат кўзимни интизор этмас эдим.

Хом сут эмганман, нетай, қўнғлимни гар олдирмасам,
Кенг бу оламни ўзимга тангу тор этмас эдим.

Ранг-баранг таъну маломатларда ўзни войким.
Телбараб афсонаю девонавор этмас эдим.

Оқибатни фикр этиб андиша қилсам аввало,
Ўзни даҳшатли балоларга дучор этмас эдим.

Лайливаш ёримни деб Мажнун каби элдан қочиб,
Масканямни энг буюк тоғларда гор этмас эдим.

Қатра-қатра томчилаб қонли ёшим қайғу билан
Мен, Ҳабибий, қайда бўлсам лоззор этмас эдим.

1969

ОРОМИЖОН

Қириб гулшанда бир қомат расо, оромижон кўрдим,
Бўлибдур зеби гулшан, билмадим ё арғувон кўрдим.

Агар ҳар кимсага бир боқса қилгай волаю шайдо,
Очиқ сиймосида меҳру муҳаббатдан нишон кўрдим.

Такаллум қилсалар ҳар сўзда бир лаззатли ҳикмат бор,
Қолур ҳайратда ҳар қандоғ суҳандон, нуқтадон кўрдим.

Нахуш олий жаноб ул кўнгли оқу, раҳму шафқатли,
Менингдек дўстларга дўстпарвар, меҳрибон кўрдим.

Юракда ишқ ўти, бошида бир севгини савдоси,
Қўлида ишқ бобидан ёзилган дoston кўрдим.

Садоқат кўнгил боғловчилар тобора авж олмиш,
Ажаб одобу ахлоқ узра мақбули замон кўрдим.

Кўзим тушди, Ҳабибий, кетди қўлдан ақлу гидроким,
Латофатда мулоим, гулбадан, ширин забон кўрдим.

1961

ҚУШ ҚОФИЯ

Элга қилиб лутфини инъом ом,
Айлади кўп дилни дилором ром.

Дона бўлур холи кўнгил мурғига,
Қора сочини қилса гуландом дом.

Суратини ишқ эли, бил иттифоқ,
Қўйди кўриб сарвари асном ном.

Чиқмагудек бўлди маҳим ноз этиб,
Абр била келди бу оқшом шом.

Кўйи сари гаҳ йиқилиб, гаҳ туриб,
Қўйган эдим ҳар қаю ҳангом гом.

Дафъи хумор этгали кирган чоғим,
Чопди бу дайр ичра саранжом жом.

Кўрди, Ҳабибий, деди, ҳукм айлади,
Кўнглим аро эрди бу аҳком ком.

1933

Қ А Л А М И М

Ажойиб этди улуғ истагимни ҳал қаламим,
Енимда ҳамнафасим эрди ҳар маҳал қаламим.

Қачонки эрку ҳуқуқ берди элга Октябрь,
Яратди шеър ила дoston гўзал-гўзал қаламим.

Очилди йўл адабиёт учун синиб ғовлар,
Тўсолмас энди биров, кўрмагай халал қаламим.

Элим ўз эркида тарона қилмоқ учун
Яратди ранг-баранг ижод этиб ғазал қаламим.

Улуғ Ватандаги авж олган илму фанларни
Езарда не талаб этсам, қилур амал қаламим.

Саҳифа саҳнида жавлон қилиб юрар чоғда,
Узин тутиб қиладур суръату жадал қаламим.

Мени элимга таништирди назм ила сўзлаб,
Қаламкаш аҳлига бўлуру масал қаламим.

1948

ЖОНОНИМ ДЕДИМ

Мен сепи жоно, дилу жонимда жононим дедим,
Нега жононим дедим, яъни дилу жоним дедим.

Мавж урар қалбимда васлинг иштиёқи ҳар нафас,
Ким топиб сайқал бўлур соф ақлу виждоним дедим.

Соғиниб тез-тез, юракда жўш уриб меҳринг ўти,
Жисм аро ўйнар, тирклик бонси қоним дедим.

Гул юзинг, ширин сўзинг жонимга роҳат, кўзга нур,
Сухбатингни яшнаган боғу гулистоним дедим.

Сен билан бўлсам кўпгил мулки қоронғу бўлмагай,
Моҳитобон, кеча-кундуз меҳри рахшоним дедим.

Дам-бадам ўйнаб-кулиб кулбам сари қўйсанг қадам,
Хонумоним садқаю жонимни қурбоним дедим.

Рўбару келганда, эй дўстим, Ҳабибий, деб агар
Илтифот этсанг эл нчра қолмас армоним дедим.

1962

СОҒИНДИМ

Биродарлар, нетай, номеҳрибон ёримни соғиндим,
Ололмай тилга меҳри дилда дилдоримни соғиндим.

Агар сўзга лаб очса офарин дер аҳли донишлар,
Мулойим, хушкалому шаҳд гуфторимни соғиндим.

Бўлиб зийнат назокат гулшанида арғувон янглиғ,
Ярашган қадду қомат, сарви рафторимни соғиндим.

Ғазалхонлик қилай деб булбулосо ухламай тунлар,
Очилган, яшнаган гулчеҳра, гулзоримни соғиндим.

Димоғни чоғу кўзни равшан этгай сунбулу лола,
Шунинг-чун сочи сунбул, лола рухсоримни соғиндим.

Йўлида кўз тутиб тун-кун бошим айланди, кўз тинди,
Кўзим кўрса кўзин деб кўзи хумморимни соғиндим.

Жафо расмин қўйиб ёрим, вафони ихтиёр этмиш,
Ҳабибий, шукур этай, содиқ вафодоримни соғиндим.

1968

БОЛАДАН ОТА-ОНАГА ХАТ

Салом, эй ғамгузорим, отам-онам,
Улуғ юртим, диёрим, отам-онам.

Баҳодирлар сафида олға босдим,
Уриш ёвни шиорим, отам-онам.

Дуодан тўхтаманг зинҳор-зинҳор
Мададкорим, мадорим, отам-онам.

Ёвуз ёвни тамом этмай борурға,
Келур номусу орим, отам-онам.

Саломат бораман, қайғурманг асло,
Иўлимда интизорим, отам-онам.

Саломат бораман, қайғурманг асло,
Гўзал боғим, баҳорим, отам-онам.

Учарман лочини тезпар билан тенг
Ҳабибий, бахтиёрим, отам-онам.

1944

УЧҚУРҒОНДАН ТОШҚЕНТГА КУЧИШ

Биродарлар, бу ерда неча кун меҳмон бўлиб кетдим,
Кетишга кетдимۇ кетган учун ҳайрон бўлиб кетдим.

Муҳаббат боғлашиб колхозчилар, хизматчилар бирла,
Яшаб, ўйнаб юардим, соҳибни армон бўлиб кетдим.

Хусусан жон билан тенг бир неча ўртоқларим қолди,
Чунон ҳам хўрсиниб, ўпкам тўлиб волон бўлиб кетдим.

Узилмасдан муҳаббатнинг ипи кўнглимга боғланган,
Жудолик бўлди мушқул, йиғладим, гирён бўлиб кетдим.

Қадрдон ошиной беғаразларда қолиб жоним,
Қуруқ жисмим билан сурат каби бежон бўлиб кетдим.

Қучоқлашдик, ўпишдик, хайри маъзур айлашиб, йиғлаб,
Сочилди ақлу идроким, дилим вайрон бўлиб кетдим.

Умидим шулки, бу кетмоқ саодат сари юзлангай,
Ҳабибий, йўлма-йўл ашъор ўқиб, хушхон бўлиб кетдим.

1938

ТАВБА ҚИЛДИМ

Юзи эй меҳри моҳим, тавба қилдим,
Кечир недур гуноҳим, тавба қилдим.

Кўзинг тушди кўз, кўнглим илинди,
Иков икки гувоҳим тавба қилдим.

Гўзал сен, турфа, бемислу ягона,
Етарму қилган оҳим, тавба қилдим.

Мени ёр этмагингда зарра йўқдур
Гумону иштибоҳим тавба қилдим.

Азиз бошинг ҳақи, лутфу карам қил,
Узинг шафқатпаноҳим, тавба қилдим.

Дилимга лашкари ғам йўл тополмас,
Ширин фикринг сипоҳим, тавба қилдим.

Тутуб меҳрини ни дилда, мен, Ҳабибий,
Улуғ бўлмоқда жоҳим, тавба қилдим.

1957

АНДИЖОНИМ

Ассалом, эй боғу бўстон Андижоним, ассалом,
Андижоним, балки эй жону жаҳоним, ассалом.

Танда жоним борича меҳринг яшар жоним билан,
Меҳри жонпарвар, севикли жонажоним, ассалом.

Тўтиё қилсам муқаддас тупроғингни нежаб,
Ўйласам роҳат топар ҳар лаҳза жоним, ассалом.

Парвариш топдим сенинг қўйнингда, фарзандинг эдим,
Вояга еткурдинг, эй қутлуғ маконим, ассалом.

Зийнатинг шафқат шиору ҳам етимпарварлигинг,
Соф юрак, меҳнатга моҳир қаҳрамоним, ассалом.

Нозу неъматга фаровон ҳимматинг андозасиз,
Бағри кенг меҳмоннавозим, меҳрибоним, ассалом.

Ваъдани оқлаб оқ олтиндек юзинг ҳам доим оқ,
Мадҳу дostonим, Ҳабибий, армуғоним, ассалом.

1950

**ЎЗБЕКИСТОННИНГ КАТТА-КАТТА ҚУРИЛИШ ВА
ИНШООТЛАРИДА ОҚИЛОНА РАҲБАРЛИК ҚИЛГАН
УСМОН ЮСУПОВНИНГ БЕВАҚТ ВАФОТИ УЧУН ЕЗИЛГАН
ТАРИХИЙ МАРСИЯ**

Дариғо, қадрли олий меҳрибоним,
Жаҳонда кўзни юмди жонажоним.

Бу мотамдан юрак-бағрим эзилди,
Оқиб ёш ўрнида кўзларда қоним.

На бир мен, балки аҳли Ўзбекистон
Дер эдилар қуёшим, соябоним.

Ҳама катта-кичик, эркак-аёл ҳам
Ачинди, йиғлади, йўқдир гумоним.

Табиат ҳам шу кунлар тутди мотам,
Солиб даҳшат замини осимоним.

Ҳамиша халқ учун меҳнатга тайёр,
Ватанпарвар, баҳодир навқироним.

Ўзи заҳматкашу меҳнатда пишган,
Диловар, хушкалому нуктадоним.

Қимики бўлса меҳнаткаш, анинг-чун
Фидо дер эрди жоним, хонимоним.

Ани меҳнаткаш аҳли ҳам дер эрди,
Рафиқим, раҳбарим, чин посбоним.

Нечоглик мушкул ишларни қилиб ҳал,
Билимдонликда бўлган имтиҳоним.

Ҳар ишга отланиб юрса, йўл олса,
Жилвдори зафар нусрат нишоним.

Шарафли мақдами ҳар жойга етса,
Бўлиб сермева боғу бўстоним.

Каналлар қаздириб кўп ташна чўлга,
Бағишлаб жон келиб оби равоним.

Топилди турли бойлик Бекободдан,
Металл ҳам нур учун энг катта коним.

Хусусан ташна шўрлик Мирзачўлга
Бориб Сирни оқизган паҳлавоним.

Неча ерда қурилди сувга омбор,
Фаровон бўлди дер эл ошу номим.

Қорақум ичра киргизди темир йўл,
Деди Хоразм учун бу армуғоним.

Биёбонларда тузди шаҳру қишлоқ,
Безалди, яшнади янги замоним.

На иш ким қилса меҳнаткаш биландир,
Билимдон, соҳиби эрку иноним.

Жаҳонда қолдириб ўлмас асарлар,
Ўзи кетди жафокаш қаҳрамоним.

Ўзи ўлган билан ҳам номи ўлмас,
Бўлур, шоҳид асрлар достоним.

Ҳақиқатпарварим, раҳбарларим ҳам
Тўлиқ ҳурматлади деб отахоним.

Ҳаётим борича бўлгай вазифам,
Дилимда фикри энкр этгай забоним.

Қалам ожиз бўлиб тавсиф этарга,
Ёзолмай тўхтади мадҳу баёним.

Ҳабибий, соли таърихин чекиб оҳ —
Деди: «Моҳир шарафли боғбоним».

1966

ХИЛМА-ХИЛ ОДАМ

Ажабким одам авлоди бўлибдир, хилма-хил одам,
Тенг эрмас ақлу донишда, бири ортиқ, биридир кам.

Бириким билгаю билганлигини ҳам билгай оқил ул,
Яшар эркин жаҳонда қайда бўлса юксалиб кам-кам.

Бириким билмасу билмаслигини билгай бу ҳам яхши,
Билай деб билмагани қилса билганларга бўйнин ҳам.

Бириким билмасу билмаслигини ҳам билмас, оҳ, афсус,
Шу ҳам одам сафида юргай одамга бўлиб ҳамдам.

Бириким билмасу аммо билурман деб билур ўзни,
Мураккаб жаҳл эрур бу йўқ давоси, деди дуқмон ҳам.

Бириким тунду, кеч фаҳму ўжар, занг боғлаган қалби,
Сукут эт анга, зинҳор сғзинг очма, урма асло дам.

Чин одам бўлмас одам шакли одам бўлса ҳам дўстлар,
Юрар илму ҳунардан баҳрасизлар ҳам бу кенг олам.

Ҳабибий, оч кўзингни, билмак иста, саъю кўшиш қил,
Билимсиз бўлсанг аҳволинг на бўлгай, юрмагил беғам.

1967

«Нун» ҳарфининг наққошларининг намойишлари

СОЯБОНСАН

Азизим партиямсан, меҳрибонсан,
Қуёшдек бошимизда соябонсан.

Қадам қўйсанг ҳар ишга бахт йўлдош,
Зафар ёринг бўлиб нусрат нишонсан.

Топар лаззат киши ҳар бир сўзингдан,
Билимдон олиму ширин забонсан.

Фаровонлик Ватанда сен биландир,
Ҳур ўлкам жисмига гўёки жонсан.

Гулистон бўлди саҳролар, адирлар,
Ажаб доно, шарафли богбонсан.

Яшар ўз эркида ул гайратингда,
Адолатпеша маҳбуби жаҳонсан.

Ҳабибий, ўйлаб-ўйлаб фахр этарман,
Қадрдон раҳнамосан, жонажонсан.

1943

ДОҲИЙ ЛЕНИН

Жаҳонда кўрса ҳам турли бало, жавру жафо Ленин,
Давом этди ишини, қалбида эзгу муддао Ленин.

Кўнгилда кўп эди мақсад ва лекин умр оз эркан,
Планлар тузди тезлаб, ухламай шому сабо Ленин.

Ёруғликка чиқолмас эрди меҳнаткаш эзилганлар,
Адолат байроғини кўкка кўтармас бўлса то Ленин.

Мукаммал кўрсатиб тадбиру доҳийликни оламга,
Ажаб инсон қилолмас ишни қилди жо-бажо Ленин.

Ватан душманлари ўқ отди, мажруҳ этди рашк айлаб,
Жаҳондан юмди кўзни дардинга топмай даво Ленин.

Ўзи ўлган билан қўлланмаю йўллама, сўз қолди,
Бу сўзлар бахт эрур халқимга, содиқ раҳнамо Ленин.

Ҳамиша бахту иқболи бўлиб ёру мададкори,
Ҳабибийдек жафокашларга бўлди пешво Ленин.

1968

ҒАЙРАТЛИ ХАЛҚ

Чиқдилар ғайрат билан фарҳоди давронлар **букун**,
Яъни меҳнаткаш неча колхозчи-деҳқонлар **букун**.

Дунядан кўчган эди Фарҳоду Ширин зор-зор,
Келди ўз жойига ўтган аҳду паймонлар **букун**.

Икки ошиқ ўртасида шоҳи Хисрав ғов эди,
Парчаланди ғову Хисрав, хону хоқонлар **букун**.

Уйнашиб тўй-тўйлашиб айтиб қўшиқлар, яллалар,
Қилгалн аҳду никоҳин келди меҳмонлар **букун**.

Мирзачўл қўйнига Ширин сойи ўйноқлаб кириб,
Гуллагай чексиз қақир дашту биёбонлар **букун**.

Қўп замону аср ўтиб бу мушкул иш ҳал бўлмаган,
Бизни қудратдан топилди барча имконлар **букун**.

Эй Ҳабибий, кел, томоша айла Фарҳод тоғини,
Очилур маҳфий, тугалмас маъдану конлар **букун**.

1943

ОЗОД ЭЛИМ

Яйради озод элим бахту саодат билан,
Шонли, улуғ партия раҳбар адолат билан.

Олға қадам ташлади чин маданият сари,
Соҳиби илму ҳунар бўлди жасорат билан.

Бўлди муҳаббат билан меҳнат иков жуфту ёр,
Гуллади турмушлари айшу фароғат билан.

Ваъдасини оқламоқ колхозимиз бурчи деб,
Тузди план пухталаб ақлу садоқат билан.

Кўкда қуёш тобиши, қалбида ғайрат ўти,
Кўзлади кузни ҳама ишда маҳорат билан.

Қимнинг иши бўлса хом кузда пушаймон бўлиб,
Юз қизариб тер чиқар, дилда хижолат билан.

Содиқу илғорини элга, Ҳабибий ёзай,
Тариху дoston қилиб шону шарофат билан.

1946

ПАХТАДАН

Ўзбекистон аҳлига тан берди дунё пахтадан,
Катта-катта тоғлар ижод этди ҳатто пахтадан.

Очилиб юлдуз каби чексиз Ватан майдонида,
Яшнади, бўлди мунаввар дашту саҳро пахтадан.

Тўлди сонсиз хирмону, қопу этак олтин билан,
Яйрашиб колхозчи қизлар бўлди зебо пахтадан.

Кеча-кундуз тинмай омборларга кирсин деб кумуш,
Қаҳрамон халқим яратди, катта дарё пахтадан.

Унди мўл ҳосил, саноат эҳтиёжин қоплади,
Халқимиз не истаса, бўлди муҳайё пахтадан.

Пахта майдонларни кезган завқ ила куз фаслида
Ҳар кўнгил ойинаси бўлгай мусаффо пахтадан.

Қайси жонки пахтанинг фикрида эрмас, жон эмас,
Мадҳу тавсифин, Ҳабибий, қилдим иншо пахтадан.

НОЗ ҚИЛУРСАН

Садқанг бўлайин, менга ажаб ноз қилурсан,
Кўп қилма десам ноз, кулиб боз қилурсан.

Зебо безаниб шоҳию атлас била ҳар кун,
Сочларни тараб, ўзгача пардоз қилурсан.

Гул фаслида гул тергали сен қайси чаманга
Гул-гул очилиб, завқ ила парвоз қилурсан.

Созингни олиб қўлга майин ялла қилурда
«Гулёр» тилак эрди, «Чапандоз» қилурсан.

Раҳмат, гўзалим, гоҳи карам бирла меъни ҳам
Васлинг майидин масгу сарафроз қилурсан.

Тан берди ҳама сендаги соф ақлу адабга,
Ошиғ элнини ҳурмату эъзоз қилурсан.

Ҳар кимсага кўп лутфу карам айладинг, аммо
Дилбаста Ҳабибийга нечук ноз қилурсан?

ДАВРОН УТМАСИН

Келди айёми баҳор, иш даври бир он ўтмасин,
Бир нафас ғафлатда бу қимматли даврон ўтмасин.

Қадру қимматда баробар жон билан ҳар соати,
Кутмоқ албатта керак шудгорда, арзон ўтмасин.

Ҳар иш ўз вақтига боғлиқ, деб масал бор эл аро,
Кетмасин қўлдан бу қизғин вақту имкон, ўтмасин.

Энг шарафли бурчимиз деб ишда ўзни кўрсатинг,
Кузги ҳосил вақтида афсусу армон ўтмасин.

Аҳду паймон қилдик эл олдида имзолар чекиб,
Ваъда ёлғон бўлмасин, бир зарра нуқсон ўтмасин.

Эрта-кеч мақсадни кўзланг, тўхтаманг, олға босинг,
Меҳнатингиз куймасин, афсусу армон ўтмасин.

Эй Ҳабибий, иш сифатли бўлсин, аввал пухталанг,
Ўзланг ўйлаб, аҳду паймон узра ёлғон ўтмасин.

ҚҰЛГА КЕЛГАЙ

Қўлга келгай дилдаги ҳар муддао меҳнат билан,
Қайда бўлса бўлгай ишлар жо-бажо меҳнат билан.

Олга бос илму ҳунар қилсанг талаб айлаб жадал,
Бўлдилар, виждонли, содиқ, раҳнамо меҳнат билан.

Яхши раҳбар бўлса ақлинг, меҳнатинг бахту камол,
Бўлгай эл ичра вужудинг кимийе меҳнат билан.

Ўйласанг бошдин-аёғ меҳнат фазилат, хосият,
Норасолар оқибат бўлгай расо меҳнат билан.

Бўлмаса меҳнат ўсимлик ҳам ўсолмас, яшнамас,
Кеча-кундуз қўзғалиб топди жило меҳнат билан.

Бўлма ялқов, оч кўзингни, орқадá қолмоқ уят,
Етдилар мақсадга ёру ошино меҳнат билан.

Янгилик ижод этиб ёшлар ажойиб туздилар
Янги шаҳру, янги қишлоғу бино меҳнат билан.

Эй Ҳабибий, аҳду паймон айласанг ҳар соҳада
Ётма беғам, аҳду паймонга вафо меҳнат билан.

1960

Ж О Н О Н С А Н

Кўзим нури латофатда нахуш озода жононсан,
Нечук ҳам яхши жононсан, менинг жисмим аро жонсан.

Сенинг меҳринг билан тўлган дилимда не тилак бўлса,
Дедим қошу қабоғимдан яқин ёру қадрдонсан.

Топилмас дунёда сендек ёқимли дилбари дилкаш,
Гуландомим, дил оромим, мулойим роҳатижонсан.

Баҳор айёмидек завқим тўлиб тўлқин урар кўрсам,
Очилган ғунчадек яшнаб хазонсиз бир гулистонсан.

Чаманда қўлга соз олсанг Навоийдан ўқиб-куйлаб,
Қолур ҳайратда булбуллар ширин куйчи ғазалхонсан.

Қошимдан кетма бир соат, кўнгил ташна висолингга,
Кўзим тўйсин жамолингга, азиз, ҳурматли меҳмонсан.

Ҳабибий, кечалар ўйлаб улангай тунларим кунга,
Кўзимдан уйқу бегона, иложин қил, билимдонсан.

1957

Б У Ё М А С И Н

Бенбо ҳар кимса ёрим бирла ҳамдам бўлмасин,
Бўлмагай мақбул мардуди назар ҳам бўлмасин.

Ишқ одобин бажо келтирмаган ҳар бул ҳавас,
Эркалаб ёндошмасин ёнига, маҳрам бўлмасин.

Кирмасинлар васли базмига рақиблар йўл топиб,
Шўру савдо қўзғалиб ташвиши олам бўлмасин.

Боқмасин ким баҳрасиз бўлса муҳаббат завқидан,
То менинг покиза кўнглим манзили ғам бўлмасин.

Энг улуғ бахтим назаргоҳида бўлмоқ жўлвагар —
Куймасин бағрим, жудоликдан кўзим нам бўлмасин.

Соясидек бирга бўлдим юрса, турса ҳар маҳал,
Мен учун бир лаҳза бу дамдан бўлак дам бўлмасин.

Кечаю кундуз, Ҳабибий, истагим топсин камол,
Сояи давлат бошидан кетмасин, кам бўлмасин.

1943

НИГОРИМСАН

Азизим, арзим эшит, лайливаш нигоримсан,
Муҳаббат аҳли учун марҳамат шиоримсан.

Кўзинг кўзимга боқиб қилди сеҳр ила мафтун,
Кўзимдан олма кўзинг, эй кўзи хуморимсан.

Келиб жаҳонга сени кўрдим, эй дилоромим,
Ўзингдан ўзга демасман, ягона ёримсан.

Кўзимга нуру дилимга сурур эрур васлинг,
Тилимда васфинг эса, дилда ифтихоримсан.

Саёҳати чаману гулшан нстамас кўнглим,
Ўзинг кўнглимга фараҳбахшу гули зоримсан.

Бошим самога етиб сўрганингда ҳолимни,
Юракда қолмади ғам, турфа ғамгузоримсан.

Ҳабибий, ҳар нимаким топсам ишқ йўлида,
Шарафли ҳосилиму, хонимону боримсан.

1962

ОМОН БЎЛСИН

Муқаддас ўлкам ажаб хушҳаво, омон бўлсин,
Эли жасуру ери кимё, омон бўлсин.

Фазоси гулшану обу ҳавоси жонпарвар,
Ёқимли мевалари худ шифо, омон бўлсин.

Ариқлар ичра тиниқ сувлари оқар ўйнаб,
Кўнгилга, кўзга бағишлаб зиё, омон бўлсин.

Яшар ўз эрки била турли халқу миллатлар,
Тамоми бир дилу бир муддао, омон бўлсин.

Ҳалолу дилкаш эрур боғбону деҳқони,
Ҳар ишни қойил этар жо-бажо, омон бўлсин.

Оқ олтин илмига моҳир чидамли меҳнаткаш,
На ваъда айласа қилгай вафо, омон бўлсин.

Ҳабибий, истагим, озод элу диёрим ила,
Шарафли ёру азиз ошино омон бўлсин.

1959

КЎРСАТМАСИ Н

Ерим агёримга лутф айлаб, карам кўрсатмасин,
Ўзгага лутфу карам, бизга алам кўрсатмасин.

Ваъда қилди васл учун, ғам тортаман келмас ҳануз,
Бузмасун ўз ваъдасин, ғам узра ғам кўрсатмасин.

Иштиёқим ҳаддан ошди кеча-кундуз кўз тутиб,
Келса келсин, мунтазир дийдамда нам кўрсатмасин.

Қамситиб мендек самимий дўстини эл қошида,
Шум рақиблар сори ташрифи қадам кўрсатмасин.

Боқсалар ҳар бир муҳаббат завқидан бебахралар,
Ўз очиб, гул-гул ёниб, боғи эрам кўрсатмасин.

Йўл очилди васл гулзорига, бахтим бўлди ёр,
Мен учун бу қутлуғ дамдан бошқа дам кўрсатмасин.

Ташналаб эрдим, Ҳабибий, гўймайин дийдорига,
Басдир энди, илтифотин бизга кам кўрсатмасин.

1958

ҚУРБОН БУЛАМАН

Жононим учун садикаю қурбон бўламан,
Кўзлардан узоқ бўлса паришон бўламан.

Кўрганда гўзал ҳусну жамолин, ажабо,
Ҳайратда қолиб сурати бежон бўламан.

Бир лаҳза кўнгил тўхтамай излар, нетайин,
Ўйлаб ўз ишим устида ҳайрон бўламан.

Кулбам сарига қўйса муборак қадамин,
Бошимни қўйиб йўлга, нигорон бўламан.

Лутф айласаю бўлса муяссар карами,
Мен ҳам абадий бир улуғ инсон бўламан.

Васф айлагали сафҳада юрса қаламин,
Қалбимга тўлиб завқи ғазалхон бўламан.

Рад қилмасалар хаста Ҳабибий сўзини,
Тобора яқин ёру қадрдон бўламан.

1963

БЎЛСИН ОМОН

Дўстлар, кенг шаҳар ила қишлоғимиз бўлсин омон,
Яшнаган, гул-гул очилган чоғимиз бўлсин омон.

Ости нефту усти оқ олтинга кону мевазор,
Зарга айланган қаро тупроғимиз бўлсин омон.

Қаҳрамон элга фаровонлик бағишлар ёзу қиш,
Шираю шарбатга тўлган боғимиз бўлсин омон.

Пахта майдонларга боқсанг кўзни равшанроқ этар,
Ялтироқ, фируза ранг япроғимиз бўлсин омон.

Кунда-кунда чорвамиз ўсмоқда яйраб ўзгача,
Беғубор ўт, соф ҳаволи тоғимиз бўлсин омон.

Ер юзида тинч-омонликнинг таяғчи, тутқаси,
Шонли, қудратли буюк байроғимиз бўлсин омон.

Фахр этиб ҳар қанча мадҳ этсам, Ҳабибий, ўрни бор,
Меҳрибон йўлбошчимиз, ўртоғимиз бўлсин омон.

1959

ЖОНИМДАСАН

Эй, малоҳатли дилоромим, дилу жонимдасан,
Меҳрибонлик бирла огушимдасан, ёнимдасан.

Жой олибдур лавҳи қалбимда муборак суратинг,
Бўлдинг улфат ҳар нафас, ҳар лаҳза, ҳар онимдасан.

Кўзларимда кеча-кундуз жилвагарсан, парпираб
Кундузи хуршиду тунлар моҳитобонимдасан.

Сайри гулзор айласам ҳар гулда кўргайман сени,
Бахту иқболим будир, гулзору бўстонимдасан.

Номи покинг зикри ҳар доим тилимдан тушмаган,
Чайнаган оғзимдаги ошим билан нонимдасан.

Кўп яша, соғ бўл, саломат бўл, азизим, ўйна-кул,
Ранжу қайгудан узоқ, шавкатли давронимдасан.

То тирикдурман, Ҳабибий, тоза меҳринг дилдадур,
Балки дил эрмас, юракда, қайнаган қонимдасан.

1967

МУЖГОН

Кўринди бир ажаб, якбора мужгон,
Узун қайрилгану қоп-қора мужгон.

Қиличбоз, найзабозлик расми бирла
Юракни тешди, қилди ёра мужгон.

Мусаххар айлади дил мулкин охир
Толиб тадбиру макру чора мужгон.

Кўнгил фаттон кўзига бўлди мафтун
Ўзига тортадур тобора мужгон.

Гаҳи мумтоз этиб элдан қилур шод,
Гаҳи айлар дилимни пора мужгон.

Кўзим тушган замон билмам, Ҳабибий,
Қилибдур сеҳр ила овора мужгон.

1963

ДИЛДОР ҰЙНАСИН

Бу адолатли шириң давронда дилдор ұйнасин,
Ұар томонга ташлабон кокилларин ёр ұйнасин.

Гулласин, тобора авж олсин бу қизгин базмимиз,
Сидқ ила меҳру муҳаббат айлаб изҳор ұйнасин.

Айланиб майдон аро, бир-бир боқиб кулгу билан,
Кўп соғинганмиз ҳама содиқ харидор ұйнасин.

Жилва бирла майда босиб чарх уриб, кўз тиндириб,
Боқмайин ҳар бул ҳавасларга қилиб ор ұйнасин.

Ұар қадамда тўлғаниб ноз айлаганда ғамзали
Ярқираб кўзгу каби кўксиде тумор ұйнасин.

Соф юрак, озода ёшларга ярашгай ұйнамоқ,
Завқ ила рақс этгали кимдир сазовор ұйнасин.

Меҳрим ортиб ногаҳон, оҳ этмайин бенхтиёр
Лаҳза, ҳар лаҳза Ҳабибийдан хабардор ұйнасин.

1939

МУҲАББАТ ШИРИН

Жумлаи инсонга муҳаббат ширин,
Аҳли муҳаббат била суҳбат ширин.

Ҳар киши ўз жинси билан яйрагай,
Бўлса қачон жинс ила улфат ширин.

Файзу фараҳбахш адабиёт ила
Фалсафаи санъату ҳикмат ширин.

Тер чиқариб сидқ ила пешонадан
Қилса бадан тарбия, меҳнат ширин.

Бахту саодат сари йўл очгали,
Фаҳму фаросат била ғайрат ширин.

Хизматни ўз аҳлига манзур этиб,
Олса киши, олқишу раҳмат ширин.

Дилда, Ҳабибний, тилагин халқ учун
То абадий назм ила хизмат ширин.

1963

ЕР БЎЛСИН

Ҳар ким ўзининг ёри бирла ёр бўлсин,
Яйраб яшасин, эрк ўзида бор бўлсин.

Ёрим, ажабо, менга яқин ёр бўлди,
Иқболи буюк, бахти мададкор бўлсин.

Аҳдига вафо қилса на хуш, жононим,
Одам элида номус ила ор бўлсин.

Ноз айлаб азиз ошиқ элин зор этса,
Охир ўзи ҳам ошиқ ўлиб, зор бўлсин.

Ёримга биров боқса ёмон кўз бирла,
Кенг олам анинг кўзларига тор бўлсин.

Ошиқ элига таъна қилиб ким кулса,
Ёр қилсин у ҳам, йўлда кўзи чор бўлсин.

Дўстим деса гар хаста Ҳабнбий сен деб
Хотирга олиб гоҳи хабардор бўлсин.

1953

БЕҲУДАМАН

Эй ёронлар, мунча ҳам расвоману беҳудаман,
Йўқму инсофим, ҳарому шубҳага олудаман.

Топмадим тавфиқ андак вой, аҳволимга вой,
Бош кўтармай хоби ғафлатдан ҳануз уйқудаман.

Менда гар бўлса эди шарму ҳаё, ўз ҳолима
Ҳар нафас лозим эмасму йиғламоқ, кулқудаман.

Қилмушим доим шарорат, тарки ахлоқу адаб,
Не бўлурман деб ахири қоҳишу қайғудаман.

Чорполардек емак-ичмакдин ўзга йўқ ишим,
Оқибатни ўйласам, зокир бўлиб ҳу-ҳудаман.

Нотавонман, сустан, қоҳилману ҳам дангаса,
Йўқдур инсонлик менинг шаънимда, ҳоки тўдаман.

Утган умримга, Ҳабибий, ҳайфу афсусим келиб
Зор йиғлаб кечалар кўз мардумидек сувдаман.

1920

А Я Ж О Н

Лутфихон аяга

Меҳрингиз тушди дилу жоним аро, жон аяжон,
Ургилай жону дилим сизга фидо, жон а.жсн.

Меҳрибон, оқиласиз, дилкашу камтар онасиз,
Кўрмадим заррача ҳам кибру ҳаво, жон аяжон.

Лутфихон, номингиз оламда яшар то абадий,
Чунки сизда кўп эрур лутфу ато, жон аяжон.

Яллангиз аҳли муҳаббатга бўлур жон озуғи,
Қилсангиз саҳнада гар савту, садо, жон аяжон.

Муҳтарам жон онахон деб ҳама эл тилга олур,
Сизда ҳам кўп ҳамага меҳру вафо, жон аяжон.

Мендаги меҳру муҳаббат не учун авж оладур,
Бўлмаса сизда агар меҳригиле, жон аяжон.

Кўрдингиз етмиш узоқ йилни, яшанг кўп йил,
Қўллади партиямиз шому сабо, жон аяжон.

Мен, Ҳабибий, кўраман кунда дил ойинасида,
Кунда бир ўзгачасиз, вожабо, жон аяжон.

КИР ЧОПОНМАН

Босмачилардан қочиб, катта дарё кечиб,
Бўтақора қишлоғига аммамизни паноҳ тор-
тиб борганимда дўстим Сайфи ўз уйига
таклиф қилган эди. Бу таклифга борол-
маслик учун ёзилган узрнома.

Зоҳирда агарчи навжувонман,
Ботинда вале қади камонман.

Эй яхшилар, айлай арзим изҳор,
Бечора ғарибу нотавонман.

Қошинга боролмай энди, Сайфи,
Узр этгани лолу безабонман.

На мулку, матоу на ватан бор,
Бир хушк наҳиф жисму, жонман.

Сизларни паноҳингизга қочдим,
Ўз юртига сиғмаган ёмонман.

Қўй, йўқлама, мен каби ёмонни,
Бир эски ямоғу кир чопонман.

Бахтим қуши ҳам келар, Ҳабибий,
Бу кунлар ўтар, бўлай омон ман.

1919

ЖАНГЧИ ЯИГИТ ҚУШИҒИ

Бўлди ёш қалбимда зўр жанг ишқи пайдо, бораман,
Жон онам, рухсат тилайман, тўсманг асло, бораман.

Қон кечиб жангда отам мардона жанг қилмоқдадур,
Бўлмагай мард ўғлининг аҳдида бежо, бораман.

Уйласам, ҳар дам ҳамият ўти дилда мавж урар,
Солгали душман бошига шўру савдо бораман.

Боғладим пешонани, ғайратга миндим эл учун,
Майли, мен бўлсам фидо, йўқ зарра парво, бораман.

Мен баҳодирларча бир иш кўрсатай, сиз ёш деманг,
Айлайин ёв қонини майдонда дарё, бораман. ➤

Неча минглаб навқирон, тенгдошларим бўлди шаҳид,
Жонга жон деб қўлда ханжар, дилда даъво, бораман.

Эй Ҳабибий, от қўйиб то еткунимча урра деб,
Қилгали Берлинда байроғимни барпо, бораман.

1943

ОНАДАН БОЛАГА ХАТ

Евга қул бўлсам, аё ўғлим, жаҳонни найлайн,
Яхшидир ер устидан ости, бу жонни найлайн.

Гулшанимни қилсалар зоғу зағонлар ошиён,
Қайтариб урмай, қуруқ оху фиғонни найлайн.

Катта қилдик қолса деб биздан нишон, мард бўлмасанг,
Орқамизда сен каби қолган нишонни найлайн.

Урмасанг ёв кўксига мардона бу ханжар билан,
Белдаги белбоғу тўғи исфиҳонни найлайн.

Қаҳрамонсан, зарра йўл берсанг агар бегонага,
Келмаган бир иш қўлидан қаҳрамонни найлайн.

Соябонсан, бш кўтар, ёга жавоб эт зарб ила,
Йўқса сендек бир эмас, минг соябонни найлайн.

Кексалик келди, Ҳабибий, кетса гар озодлигим,
Чин буким, жону, жаҳону хонимонни найлайн.

1942

ҚУЕШУ ОИ

Ҳарна борлиқ баҳр олиб ўсгай қуёшу ойдин,
Муҳтарам инсон яна хушбахра боғу жойдин.

Қилмаса меҳнат-риёзат ким топар фазлу камол,
Яхши ишланса бўлур чинни жонон лойдин.

Сўзласанг ҳар кимнинг ўз ақлига чоглаб сўзлагин,
Қутмагай от хизматин ҳеч кимса ёш бир тойдин.

Ўйламасдин сўзламоқ ҳар сўзни ҳикматдин узоқ,
Оғзи қуйса тонг эмаским, иссиқ ичган чойдин.

Тил югирдак бўлса гар бошга кулфат келтирур,
Қайтиб ўз жойига келмас ўқ отилса ёйдин.

Камбагал ким тинчу, соғу иттифоқ аҳлу аёл,
Яхшидир нотинчу носоғ аҳлиятсиз бойдин.

Маърифатнинг сойи мавж ургай, Ҳабибий, эрта-кеч,
Комил инсон бўлмагай ким ичмаса бу сойдин.

1966

СҮЗ ХУСУСИЯТИ

Бўлди ҳурматли азиз инсонлар инсон сўз билан,
Бир-бирин кўрса салом оғзида ҳар он сўз билан.

Сўздаги ҳикматли энг олий фазилатларга боқ,
Бир томон ҳайвону инсон бўлди бир ён сўз билан.

Зебу оройиш бўлур инсон учун сўз гавҳарн,
Рутбаси ҳам юксалиб топгай шараф-шон сўз билан.

Элга ташвиқоту таргиботининг таъсири зўр,
Ҳар кўнгилга сингдирур мақсадни осон сўз билан.

Ким сукут этса, ўзин сақлаб, сири фош ўлмагай,
Чунки фарқ айлар ҳама доною нодон сўз билан.

Бўлмасун халқ ичра шўришли фасоду фитна деб,
Сақланур давлат иши кўп асру даврон сўз билан.

Қилсалар ислоҳ агар икки ғаним инсоф ила,
Тоза виждон бирла қилгай аҳду паймон сўз билан.

Уртада сўз риштаси белос ўриш арқоқ эса,
Бора-бора меҳр ила бўлгай қадрдон сўз билан.

Сўзласанг сўзла сўзинг бўлсин, Ҳабибий, озу соз.
Ўтган ишлар шоҳиди тариху дoston сўз билан.

1966

БИР ТОМОН

Бу нечук ҳижронки, жоно бир томон, жон бир томон,
Жонга дармон бир томону дарди ҳижрон бир томон.

Кенг жаҳон бўлмиш кураш майдони, билмам сир надур,
Шоили инсон бир томону, даҳру даврон бир томон.

Бир-бирига найзабозликдур бани одам, кўринг,
Илму урфон бир томону, жаҳлу нодон бир томон.

Гаҳ бўлур айшу, ҳузуру гаҳ бўлур ғамга асир,
Шоду хандон бир томону, зору гирён бир томон.

Халқаро тўю томошаларки қизгин авж олиб,
Ақлу виждон бир томону, журму нуқсон бир томон.

Уйласанг ҳайратда қолдиргай табнатнинг иши,
Чўл-биёбоқ бир томону, боғу бўстон бир томон.

Эй Ҳабибий, тоза тут ўзни фасоду фитнадан,
Лутфу эҳсон бир томону, рашку бўҳтон бир томон.

1569

КАРАМ ҚИЛ

Карам қил менга, эй шафқатли жонон,
Шараф-шонсан, шараф-шонсан, шараф-шон.

Яшар меҳринг дилимда то тирикман,
Қадрдонсан, қадрдонсан, қадрдон.

Олурман баҳра ҳикматли сўзингдан,
Сухандонсан, суҳандонсан, суҳандон.

Ҳаётим сен биландур менга жонон,
Дилу жонсан, дилу жонсан, дилу жон.

Хазонсиз яшнаган, гул-гул очилган
Гулистонсан, гулистонсан, гулистон.

Зарифу, дилкашу нозик табнат,
Билимдонсан, билимдонсан, билимдон.

Ҳабибийга бўлиб хушлаҳжа булбул,
Ғазалхонсан, ғазалхонсан, ғазалхон.

1970

«Вов» ҳарфининг вафодорларининг ваъдалари

С У В

Ҳарнаким бордур жаҳон ичра ҳаёти жони сув,
Яшнаб ўсмоққа томирларга югурган қони сув.

Раиғ-баранг боғу чаманлар бирла зийнатлар бериб,
Хушҳаво, хушбахра обод айлаган дунёни сув.

Ташналаб ётган қақир чўлларни ҳосилдор этиб,
Боғу, бўстону экинзор этилаи имкони сув.

Сув билан меҳнат иков ҳар ерда бўлса жуфту ёр,
Яхши ҳосил бергай, ул ерлар бўлиб ҳар ёни сув.

Нозу неъматга фаровон ҳам оқ олтин кони деб,
Донг чиқарган ҳур диёримнинг шараф ҳам шони сув.

Бир улуғ иш бошлади ўзбек қариндошлар буқун,
Энди гуллатгай гиёҳсиз дашт ила саҳрони сув.

Чиқди озод эл, Ҳабибий, зўр канал қазмоқ учун,
Мавж уриб, ўйнаб оқиб қилгай оқ олтин кони сув.

1947

ҲАЁТ СУВИ

Ҳар жойда ҳаёт учун асар сув,
Жондан берур ўйласанг хабар сув.

Ким истаса гуллатиш Ватанни,
Зўр бойлигу айни кону зар сув.

Чўл бағрига элтиб ишга солсанг,
Гулзор ила кўрсатур ҳунар сув.

Бир донани ерга сочса деҳқон,
Уз вақтида бирга минг берар сув.

Парвоз ила кўкка учса қушлар,
Мақсадга етарга болу пар сув.

Кўз равшану дил бўлу мунаввар,
Кўз олдида бўлса жилвагар сув.

Боғ айланиб ўтса, эй Ҳабибий,
Ҳар мевага бахш этар шакар сув.

1957

АҲДУ ВАФО

Жанобингга аҳди вафо қилмадимму?
Вафо расмини жо-бажо қилмадимму?

Кўзим интизору кўнгил гул юзингда,
Чу булбул саҳарлар наво қилмадимму?

Дилимда на бўлса тилак-орзулар,
Тилимга ололмай ибо қилмадимму?

Рақиблар қошида карам қилганингда
Эл ичра ғуруру ҳаво қилмадимму?

Кулиб гулшанимга қадам қўйдинг ўйнаб,
Узимни йўлингга фида қилмадимму?

Эзилган юракка шифобахш ўзинг деб,
Боқиб ой юзингга даво қилмадимму?

Жунундек Ҳабибий, кезиб дашту саҳро,
Муҳаббат шиорин адо қилмадимму?

1959

МЕҲРИНИНГ ПАЙВАНДИМУ

Бу насими субҳидам ёр уйқуда сескандиму?
Тутди мушк оламни ё кокиллари тебрандиму?

Бир қиё боқмоқда ҳар кимни ўзига тортадур,
Билмам авлоди башарму ё пари фарзандиму?

Ҳар нафас жонларга лаззат бергучи суҳбат аро,
Сўзлаган чоғда кулиб сочган лабини сўз қандиму?

Мунча ҳам таннозу нозиклик ярашган шўх экан,
Қуршаб атрофидан эл кетмас, ҳама дилбандиму?

Ҳусн бозорин қизитмиш мавж уриб ушшоқлар,
Нақди жон қўлларда, чин дил бирла ҳожатмандиму?

Боғибон ўхшатмасин рафтору гулсиз сарвини,
Маҳвашимга боқсун ул инсоф ила, монандиму?

Нега сўзларман, Ҳабибий, дам-бадам гул ёрдан,
Риштаи қўнглим хаёлу меҳрининг пайвандиму?

1943

«Ҳе» ҳарфининг ҳунармандларининг ҳимматлари

МУҚАДДАС ПОЙТАХТ

Ҳур днёрим жисмида доно, азиз бош Москва
Қилгай элнинг бахти узра фикру кенгош Москва.

Халқи жанговар, ватанпарвар, муқаддас пойтахт —
Бўлди зўр жангларда голиб, берди бардош Москва.

Доҳиймиз Ленин ётар бунда, муборак жисми бор,
Қўллади сонсиз эзилганларни қўлдош Москва.

Сочди нур Ильич чароғидек ҳақиқат машъали,
Зулму бидъат аҳли айлаб сирларин фош Москва.

Турли миллатларни бир-бирига муҳаббат боғлатиб,
Қилди мангу жонажон, дўсту қариндош Москва.

Ҳар бузуқ ният, ёмон кўзлик ёвуз душманларин
Қилди яқсар тор-мору кўзларин ёш Москва.

Бир тилак, бир муддао тинчликсевар халқлар билан
Бўлди гўёким яқинликда кўзу қош Москва.

МЕҲРУ МОҲ

Барқ уриб чиқса нигорим чиқди дерман меҳру моҳ,
Лаҳзада равшан бўлур дил олами бенштибоҳ.

Ақлу идроки буюк, нозик табиат мунча ҳам,
Лобарона юрса хушқомат, салобатли супоҳ.

Бир нафасда волаю шайдо қилур ҳар кимсани,
Билмадим борму муборак зотида меҳригнё.

Икки фаттон кўзлари кўнглим қушин сайд айлади,
Ўйласа икки кўзимнинг мардуми икки гувоҳ.

Ой юзидин касб этар нуру зиёни кўзларим,
Кўрмасам ҳар дам чиқар беихтиёр оғзимдан оҳ.

Меҳрибонлик шеvasин қўллаб карам қилса нетонг,
Аҳду паймонларни ёд элган чоғида гоҳ-гоҳ.

Қўйди кулбамга, Ҳабибий, деб қадам ўйнаб-қулиб,
Бўлди кулбам бир гўзал гулшан, муқаддас боргоҳ.

1961

ЎЗБЕК ЭЛИМ

Ўзбек элим ўз эркида, ишлар оқ олтин конида,
Яъни тугалмас бойлиги, кенг пахтазор майдонида.

Меҳнатни севган бахтиёр халқимда бор номусу ор,
Бўлгай вафоси ошқор ҳар аҳд ила паймонида.

Ғайрат қилиб эркак-аёл ҳар фанда бўлди баркамол,
Пешона тер меҳнат халол ҳар олимۇ деҳқонида.

Сонсиз ҳунар ижод этиб, ҳур ўлкани обод этиб,
Устодимизни ёд этиб асрайди меҳрин жонида.

Меҳнатга ғайрат раҳнамо, меҳнатдадур завоқу сафо,
Меҳнат ҳамиша муддао эл қалбида, виждонида.

Келганда ҳар йил фасли куз, бўлгай на бўлса ваъда юз,
Акси тушиб очганда юз, юлдуз бўлур осмонида.

Гуллар очилган ҳар томон, халқимга бўлсин армуғон,
Куйлар Ҳабибий ҳар замон, гул боғида, бўстонида.

СОВЕТ ХАЛҚИ

Кенг жаҳон майдонида шуҳрат советлар халқида,
Барча голиблик, зафар, қудрат советлар халқида.

Бахтиёр, содиқ ватанпарвар, баҳодир, қаҳрамон,
Довюрак, толмас билак, ғайрат советлар халқида.

Боғу, бўстону, тугалмас кону чексиз пахтазор,
Донг таратган шон ила шавкат советлар халқида.

Олиму деҳқон, ҳунарманд, аҳли ҳикмат, аҳли фан,
Янгилик ижодида суръат советлар халқида.

Галлага бой, нозу неъматга фаровон, бирдам эл,
Яйрашиб тўй-тўйлашиб ҳиммат советлар халқида.

Жонкуяр дўсту, мадакору вафодор, ошино,
Меҳру шафқат қадр ила, қиммат советлар халқида.

Фахр этиб куйлай, Ҳабибий, ҳур диёрим шавқида,
Тоza виждону ҳалом меҳнат советлар халқида.

1948

ЖОНИМ БОРИЧА

Кетмагай меҳринг, Ватан, жисмимда жоним борича,
Балки бир жоним демасман, устихоним борича.

Кўз қаросидек ҳамиша сақлайин бегонадан,
Ҳам фидо бўлсин йўлингда хонумоним борича.

Гулшанинг шавқида булбулдек ғазалхонинг бўлиб,
Жўш урай, қайнай, танимда тоза қоним борича.

Меҳнатингдир айни роҳат, айни иқболу шараф,
То тирикман, ер юзидан ошиёним борича.

Кеча-кундуз улфатим фикринг, хаёлинг муънисим,
Бўлмайн бир дам жудо нсму нишоним борича.

Куйласам роҳат топар жоним сенинг номинг билан,
Тушмас оғзимдан ширин зикринг забоним борича.

Қолган умримни Ҳабибий сарф эгай мадҳинг билан,
Ақлу, ҳушу, қудрату, тобу тавоним борича.

1946

ОНА МАКТУБИ

Тўқилса кўз ёшим кўк гумбази қолгай ҳубоб ичра,
Қуёш ҳам чиқса оҳим дуди оҳимдан ниқоб ичра.

Ватан меҳри юракда тўлқин урган чоғда ўй ўйлаб,
Плондек тўлғониб, жон қийналиб қолгум азоб ичра.

Чаманининг ҳар гули бир дилбари зебо бўлиб гўё,
Қўрингай кўзларимга ранг-баранг нозу итоб ичра.

Қувонсам арзигаёй шавкатли, шуҳратли дидоримга,
Хазинам олтиним бор иўксиди чексиз туроб ичра.

Муҳаббат қиссасидан сўз очиб қилсам газалхонлик,
Ўқинишгаёй ишқ эли назимини кўп заррин китоб ичра.

Мақоним рашки жаннат гулшанимининг тоза тупроғи,
Ётарман қўйнида роҳатда охир масту хоб ичра.

Ҳабибий, кетмасун деб ҳурлигим, эркинлигим қўлдан
Куним тунга, туни кунга улашгаёй изтироб ичра.

1943

О И И Н А

Ўз-ўзин сезмас киши ибратли туйғу бўлмаса,
Меҳнати кўз олдида бир тоза кўзгу бўлмаса.

Пахта майдони, боғу бўстондир Ватаннинг бойлиги,
Бўлмагай бу бойлик, аммо то оқин сув бўлмаса.

Берди Октябрь ёруғлик, биз етармиз қадрига,
Билмас эрдик қадрини ўтган қоронғу бўлмаса.

Садқайи одам денг ул одамни бепарво фалак,
Заррача дилда Ватан усгида қайғу бўлмаса.

Ҳақ билан ноҳақни фарқ этмас, берилгай нафс учун,
Кимдаки инсофу виждондан тарозу бўлмаса.

Қаҳрамон элга, Ҳабибий, бўлмагай ҳар ким яқин,
То очик чехра, ширин сўз, лабда кулку бўлмаса.

1946

МОСКВА

Жаҳонда гўзал бир жаҳон Москва,
Жаҳон жисмига мисли жон Москва.

Бутун илму фан қайнаган, бағри кенг,
Зафар ёру нусрат нишон Москва.

Ҳақиқатпарасту адолатшиор,
Ватанпарвару меҳрибон Москва.

Садоқатли, камтар, ширин сўз эли,
Очиқ чеҳраю жонажон Москва.

Қўриқлаб жаҳон тинчлигини кишварин,
Дилу жон билан посбон Москва.

Кремлда нури ҳақиқатки бор,
Яшар тоабат тинч-омон Москва.

Ҳабибий, кўзим бирла кўрдим дедим,
Жаҳонда гўзал бир жаҳон Москва.

1957

МАРДЛАР ҚУШИҒИ

Мард атаймиз кимки турса аҳду паймон устида,
Чекса ҳам ранж, узмагай меҳрин қадрдон устида.

Савлатига боқма, ким номард экан, дил боғлама,
Қолдирур охир сени доғи пушаймон устида.

Йўлда қолмайсан сафар қилсанг, сафар қил мард ила,
Меҳнату роҳатда ҳам шаҳру биёбон устида.

Оқлагай гар ҳамдаминг мард бўлса ҳамдамлик тузин,
Боқмагайсан ерга, бармоқ тишлаб армон устида.

Бўлма танбал, мард эсанг бундоқ тараққий чоғида,
Марду номард имтиҳон бўлмоқда даврон устида.

Кўнглида бўлса муҳаббат тухми озод эл учун,
Кўрсатур ҳар мард ўзин меҳнатда майдон устида.

Жондан ортиқ мард йигитлар қалбида номусу ор,
Интилури мақсадга ханжар турса ҳам жон устида.

Кетса кетсин жон, Ҳабибий, кетмасин виждони пок,
Мард учун йўқ зарра қадри жонни виждон устида.

1948

К Е Л С А

Яна кулбам сари ул қомати зебо келса,
Етар эрди бошим осмонга ҳамоно келса.

Хабар олмоқ улун инсонлар иши дўстлардан,
Кетар армон ҳамаси қолмайин асло, келса.

Мижжа қоқмай кечалар кўз тутаман йўл узра,
Қарам айлаб кўнгил овлаш била гоҳо келса.

Чаманим сайри учун ўзгани ҳамроҳ этмай,
Ажаб эрмас бугун-эрта танҳо келса.

Нима сир бўлса муҳаббатли, муборак дилда,
Биламан ҳал бўладир барча муаммо келса.

Не бало кўнглим этиб гулгула ором олмас,
Магарам қилса ниҳон ишқини ифшо келса.

Қадамин қўйса бошим узра, Ҳабибий куйлаб,
Қилайин келганини назм пла иншо, келса.

1959

БУ ЙИЛГИ ВАЪДА БОШҚАЧА

Ушбу йил ҳар йилгидан ҳам келди зебо бошқача,
Чунки йил бошида — аввал чекдик имзо бошқача.

Оқ момиқлар жилва қилгайлар кулиб майдон аро,
Не ажаб ўзни қилибдур ошкоро бошқача.

Бош кўтармасмиз теримни дўндириб, қойил қилиб,
Интилиб, ўмганлаб, олға сурмасак то бошқача.

Сабзаранг, бахмал либос ичра кўринган пахталар,
Толпинур бўйлаб теримчи қизга аммо бошқача.

Ҳар томонлардан заводларга туну кун мавж⁴уриб,
Тўхтамай оқсин оқ олтин мисли дарё бошқача.

Оқ этармиз пахтадан юзларни юздан ўтказиб,
Эл қошида кўнглимиз бўлгай мусаффо, бошқача.

Тутсин оламни, Ҳабибий, шуҳрату овозамиз,
Ҳар план тўлгандаги тўю томошо бошқача.

1945

ИНСОН

Бўлмагай инсон азиз яхши ҳунар қилмаса,
Ёки ўқиб илм ила ўзни гуҳар қилмаса.

Илму ҳунарнинг ҳама равнақи хулқу адаб,
Нафрат этиб эл қочар сўзни шакар қилмаса.

Жилва қилур ҳур Ватан ҳар куни бир ўзгача,
Гофилу бебаҳрадур кимки назар қилмаса.

Йўлдан адашгай киши, топмагай ўз бахтини,
Яхши насиҳат биров қилса, асар қилмаса.

Зарра бировнинг ҳақи ўзгага ош бўлмагай,
Охири шармандалик, кимки ҳазар қилмаса.

Ҳар кишининг феълени яхши аниқлаш қийин,
Бўлмаса то қўшниси ёки сафар қилмаса.

Ҳарна, Ҳабибий, дедим энг улуғ инсонким ул,
Фойдани кўп берса-ю, элга зарар қилмаса.

1955

ҲАР КИМ ЁЗ ҲОЛИГА ОВОРА

Қизик бозори олам, ҳар ким ёз ҳолига овора,
Шошилган барча одам, ҳар ким ёз ҳолига овора:

Қўнгилда хилма-хил фикру бошида юз туман савдо,
Чекиб ташвиш, алам-ғам, ҳар ким ёз ҳолига овора.

Югуртиргай ҳамиша, тўймагур нафси билан ҳирси,
Қарор олмайди бир дам, ҳар ким ёз ҳолига овора.

Юз ургай ҳар тарафга, битса ҳам иш битмагай ҳаргиз,
Юрар тобора илдам, ҳар ким ёз ҳолига овора.

Ажойиб кўз бўяш тадбиру, сеҳру, ҳийлаю найранг,
Бошим айланди, билмам, ҳар ким ёз ҳолига овора.

Тириклик шунчалар душвор эрурми, тинмагай ҳеч ким,
Кезар эркак-аёл ҳам, ҳар ким ёз ҳолига овора.

Ҳабибий, ўйна-кул, кўзни оч, кўп қийнама жонни,
Жаҳоннинг кори бир кам, ҳар ким ёз ҳолига овора.

1920

ЯХШИ СОАТДА

Табаррук нома сендин келди, дўстим, яхши соатда,
Нечук ул яхши соат, яъни бир вақти саодатда.

Кўзимга суртиб ўпдим, хўрсиниб, ўпкам тўлиб йиглаб,
Ўзим танҳо эдим ҳажрингни ўйлаб, ўзга ҳолатда.

Дилимда иштинёқу кўз югурди сафҳа саҳнида,
Кўнгилни тўлдириб дўстинг деди соғу саломатда.

Бошим кўкка етиб, кўнглим Сулаймон тоғидек ўсди,
Суруру завқ ила хиргойи қилдим, эски одат-да.

Сени сўзлатмоқ узра сўзладим, эй сўзда санъаткор,
Сўзимни айлама рад, мағзи йўқ, деб бу иборатда.

Умидим дилда кўп, васлингга ҳам восил бўлурман деб,
Зиёратга борурман айланиб сайру саёҳатда.

Ҳабибий, хат била бўлди садоқатли ширин суҳбат,
Шарафли фазлу ҳикматлар кўп эркан хатда ғоятда.

1969

ОҶУ БАРА

Кўзмидур ўйнар қошинг тоқида ё оҳу бара?
Ўйнамоққа оразинг гулзори олий манзара!

Мунча ҳам зебо тузулмиш гул ичинда ошиён,
Не ажаб, ҳай-ҳай, ясабдур кипригингдан панжара.

Чин буким, Чин мулки ичра инчунин йўқдур ғизол,
Сақлаган кўксиди, билмам, қайси тоғу ё дара.

Гул юзингни кўрди гуллар қўзғалиб рашку ҳасад,
Жисмида бўртиб униб чиққан тикан эрмас яра.

Сарву гулларга баҳона тебраниш келса пасим,
Лекин имлашга дебон бу ҳусну қоматга қара.

Хўблар кўрганда дерлар тан бериб инсоф ила,
Хўблардан хўблиғди хўбу мумтозу сара.

Борда нўш этсам, Ҳабибий, сенсиз эй олийжаноб,
Кўзларимдан тўхтамай тушмоқда гўё шаршара.

1939

П И Ё Л А

Тошкентда ишланбдур жононнамо пиёла,
Боқсам, кўзимга бергай нуру зиё пиёла.

Жонон десам ажаб йўқ, зарҳал, гўзал, музайян,
Чертсам кулиб, жаранглаб қилгай садо пиёла.

Хушнусха, юпқа, нозик, атрофи ложувард, оқ,
Қўймас кўнгилда ғамни бир ғамзудо пиёла.

Тошкент замини олтин, тупроғи созу енгил,
Ишланса яхши бўлгай қийматбаҳо пиёла.

Бир журъа чой ичилса келгай кўзига наққош,
Билмамки жоми жамшид бўлмиш бу ё пиёла?

Файзу тараб ёғилгай, базм ичра барча масрур,
Айланса элга бергай кайфи сафо пиёла.

Тургай кулиб оқ олтин кўк ложувард ичинда,
Бир-бирига рангу нақши хўб жо-бажо пиёла.

Ким кўрса офарин дер наққошу раҳбарига,
Чойни ичиб қўлидан ўткунча то пиёла.

Бўлмиш магар, Ҳабибий, тупроғи тоза биллур,
Меҳнат билан бўлибдур чин кимийе пиёла.

СОЗ АЙЛАР ЯНА

Келди наврӯз айланиб, оламни соз айлар яна,
Олам аҳлин ҳам яшартиб, сарфароз айлар яна.

Сабзалар, себаргалар равшан қилур кўзларни деб,
Қаҳрамон қишни суриб, хушбахра ёз айлар яна.

Лолалар, гуллар-чечаклар бирла оройиш бериб,
Боғу бўстонларни ранго-ранг жиҳоз айлар яна.

Жомасиз урён бўлиб қолган дарахтларни кўринг,
Яшнатиб япроқ ила бир сарвиноз айлар яна.

Нозанинлар сайр этар эгнида атлас товланиб,
Кўрса ишқ аҳлин тағофил бирла ноз айлар яна.

Борди-келди, халқаро тўю зиёфат бошланиб,
Меҳрибонлик авж олур меҳмоннавоз айлар яна.

Эй Ҳабибий, ҳарна бўлса ерда бўлгай жилвагар,
Кўзгалур элда муҳаббат ишқибоз айлар яна.

1969

ЎЗБЕКИСТОНДА

Ривож олди билим ҳар лаҳза, ҳар он Ўзбекистонда,
Ҳунарманд аҳли топди ранг-баранг кон Ўзбекистонда.

Адолат байроғи қай кун диёрим узра бош чекди,
Музаффар бўлди аҳли Ўзбекистон Ўзбекистонда.

Қўринди субҳи содиқдек ўшал кун нури Октябрь,
Қаро тунни суриб оҳиста ҳар ён Ўзбекистонда.

Еру сувларнинг умри беҳуда ўтган эди йиллар,
Кўпайтирмақда чексиз пахта майдон Ўзбекистонда.

Хусусан, пахтанинг устози бўлмиш аҳли Фарғона,
Ажойиб топдилар ҳар турли имкон Ўзбекистонда.

Саломат, тинч-омон ўттиз бешинчи йилга ҳам етдик,
Яшайлик, яйрашайлик ишчи-деҳқон Ўзбекистонда.

Безанди ҳур Ватан кўз кўрмаган боғу бино бирла,
Ким эркан, э Ҳабибий, қилса армон Ўзбекистонда.

1935

ҚУЛУПНАЙ

Гуллаган бозоримизда бўлди савдо қулупнай,
Меваларнинг элчиси бу, мунча зебо қулупнай!

Расталарда эрта кўкламда терилган жом-жом,
Яшнамоқда қип-қизил ёқут эрур ё қулупнай?

Қулупнай деб ўйласа ҳар ким, оғиздан сув келур,
Ялтироқ, нордон, ёқимли роҳатафзо қулупнай.

Тоза дастурхонга ёзу қишда ҳам зийнат берур,
Ранг-баранг лаззат билан бўлса мураббо қулупнай.

Еш ўғил-қизларни, айниқса, ажойиб шод этар,^А
Бошлагай то кузгача тўю томоша қулупнай.

Югза оҳиста қизиллик бахш этар ўз рангидак,
Бора-бора тозалаб қилгай мусаффо қулупнай.

Қанча кўп раҳмат десам деҳқонларимга лоф эмас,
Арзигай қилсам, Ҳабибий, назму иншо қулупнай.

БАХТИЁР

Ҳама бахтиёру эркин, не ажаб гўзал замона,
Ҳама дилда бир муҳаббат, ҳама тилда шўх тарона.

Бу шарафли Ўзбекистон, ери катта пахта майдон,
Эли уста, яхши деҳқон, ери қобилу ягона.

Ватанимга нур сочилди, чаманимга берди зийнат,
Неча хилма-хил қизил, оқ гул очилди, кулди шона.

Бошидан-оёқ бу водий безаниб, кумуш ранг олди,
Яна бошладик улуг тўй, ҳама уйда шодиёна.

Дилимизни қилди равшан, бажарилди аҳд-паймон,
Зафару ютуқдан элга бера бошлади нишона.

Талабим ҳамиша тинчлик, ҳунарим элим учун бахт,
Ғазалим эрур, Ҳабибий, асаримда ошиқона.

1948

БЕҲУНАР БЎЛМА

Жаҳонга келдинг эй инсон, қуруқ жонли башар бўлма,
Улуғ инсонча иш қил, яъни беилму ҳунар бўлма.

Очиб ибрат кўзин ҳар дам қулоқ сол сўзга, кўн ўйла,
Жаҳолат қўзғалиб ногоҳ очиқлай кўру кар бўлма.

Мабодо кўча-кўйда баъзи-баъзи танбал, ишёқмас
Йўлиқса бир қадам ҳам бирга юрма, ҳамсафар бўлма.

Ғанимат ёшлигингни билмайин беҳуда ўтқарма,
Ҳамиша оқибатни ўйла, ўздин беҳабар бўлма.

Ироданг яхши бўлсин то абад нонинг бутун бўлғай,
Бировлар баҳра олсин, сен бировга дардисар бўлма.

Саёқ юрмоқни қўй, меҳнатга бўйсун, истиқомат қил,
Кезиб кун-тун, Ҳабибий, беқарору дарбадар бўлма.

1965

БУЛОҚ БОШИДА

Сайр этиб кўрдим гўзад бу боғни гулзоригача,
Гул билан зийнатланиб, атрофи деворигача.

Дафъатан таъзим этиб қўйнига олди тоқлар,
Бордим оҳиста юриб гулхона, омборигача.

Саф чекиб меҳмонга тутгай ҳар дарахт ўз мевасин —
Олмаю шафтоли, ноку, анжирю норигача.

Кўз қамашгай ранг-бараңг гуллар очилмиш ҳар томон,
Талпинарлар жилва бирла баргидан хоригача.

Роҳатнжон бир тиниқ ҳавз устида шийпон, ажиб —
Ўйнаб оққан шарқираб тўлқинли анҳоригача.

Мунча ҳам меҳмоннавозу, дилкашу дилдор экақ,
Ишчи соҳибкоридан энг катта саркоригача.

Ибрат олсинлар Ҳабибидек келиб колхозчилар,
Бирма-бир кўздан кечирсин йўқидан боригача.

1946

САЛОМИНГ БЎЛМАСА

Боқмас эл раҳмат кўзи бирла саломинг бўлмаса,
Балки ахлоқу адаб узра давоминг бўлмаса.

Олиму меҳнаткаш элдан айлама ҳурмат умид,
Муҳтарам инсонга лойиқ эҳтироминг бўлмаса.

Ҳарна иш қилсанг ҳалол иш қил, ҳама таҳсин десин,
Қолмагай зикринг жаҳонда яхши номинг бўлмаса.

Сўз ширин бўлса шакардур, бўлса аччиқ заҳр эрур,
Сенга ким келгай яқин ширин каломинг бўлмаса.

Юрмагил беҳуда, тайинсиз маломатлар билан,
Бўлмагай умрингда роҳат интизоминг бўлмаса.

Бўлдилар инсофу виждонда башар пасту баланд,
Қай башардан дер сени, ўрнинг, мақоминг бўлмаса.

Эй Ҳабибий, ақл ила андиша қил, мумкин эмас
Етмоғинг эзгу талабга эҳтимоминг бўлмаса.

1968

«Ё» ҳарфининг ёшларининг яхшилари

Я Х Ш И

Гулчеҳра гўзаллардан чин аҳду вафо яхши,
Ишқ аҳли вафо узра жон қилса фидо яхши.

Эғнида ипак бахмал, кўк жомаю юз лола,
Юрганда хиром айлаб кенг саҳну фазо яхши.

Сўз очса муҳаббатдан оҳиста кулиб, тўхтаб,
Уйнаб сочини ушлаб турганда ҳаё яхши.

Гулшанда саҳар чоғи, гул шоҳида булбуллар,
Қилганда ғазалхонлик, шўх савту садо яхши.

Чолғусин олиб қўлга машқ айласа таннозим,
Жонларга озиқ бўлган «Гулёр»у «Наво» яхши.

Қўнглимдаги мақсадни арз этгали ёримга,
Гаҳ сайри чаман яхши, гаҳ кайфи сафо яхши.

Ёр васлин умидида ашғор ила мадҳ айлаб,
Қуйловчи Ҳабибийга хушбаҳра ҳаво яхши.

1951

ЯНГИ ДАВРОН

Ишлади ҳурликда халқим — янги даврон гуллади,
Ғам кетиб, роҳатда бўлди, жисм аро жон гуллади.

Кўрсатиб ғайрат қўриқларни очиб, обод этиб,
Қилдилар меҳнат ададсиз, пахта майдон гуллади.

Ташналаб ётган қақир чўлларга сув юргиздилар,
Кирди ҳосилга неча дашту биёбон гуллади.

Қолхозу совхозда оқ уйлар, қатор кенг кўчалар,
Янги шаҳру, янги қишлоқ, боғу бўстон гуллади.

Пахтазору, галлақору сабзавот, сермева боғ,
Нозу неъматга фаровон бўлди деҳқон, гуллади.

Ким садоқат бирла меҳнат қилди ўзни кўрсатиб,
Халқимиздан елди олқиш бирла унвон, гуллади.

Фахр этиб ҳар қанча мадҳ этсам, Ҳабибий, шунча оз,
Бора-бора топти шуҳрат Ўзбекистон, гуллади.

1950

БИЗНИНГ ЁШЛАР

Бизда ёшлар борки, гўё жон бири, виждон бири,
Давримизда нодири даврон бири, жопон бири.

Истаганча ҳосил олмоқда ҳалол меҳнат билан,
Меҳнатим бахтим деган деҳқон бири, боғбон бири.

Бир-биринга илму ҳикматда бўлиб ёру мадор,
Хилма-хил топгай тугалмас кон бири, нимкон бири.

Тору мор айлар ёвуз ёвларни чаққонлик билан,
Қилса жанг майдонида жавлон бири, полвон бири.

Халқ учун соғлиқни сақлаш хизматида эрта-кеч
Бўлса бемор аҳлига дармон бири, луқмон бири.

Ғайрату суръат билан тун-кун баробар сайр этар,
Лаҳзада саҳроён бепоён бири, осмон бири.

Санъат арбоби, Ҳабибий, шод этар ҳар дам ўқиб,
Роҳат афзо шеър ила дoston бири, хушхон бири.

ЁР ИШИ

Нозу истиғно экан назик табиат ёр иши,
Бўлмагай нозу тағофилдан бўлак дилдор иши.

Дилдаги доғи фироқимни юволмас кўз ёшим,
Маҳв қилмоқ доғи ҳижронимни гулрухсор иши.

Воқиф ўлмас аҳли гафлат ишқ элин кўз ёшидин,
Билгали юлдузлар асрорин кеча бедор иши.

Қайда билсин дарди йўқ бедард Луқмон қадрини,
Кўз тутиб кутмоқ ҳакими ҳозиқин бемор иши.

Ким даъвойи муҳаббат қилса турсин аҳдида,[†]
Ҳар муҳаббатнинг гоҳи роҳат, гоҳи душвор иши.

Булбул ишқин имтиҳон қилгай тиканлар бирла гул,
Бул ажаб келди гулу, гулчеҳраю гулзор иши.

Эй Ҳабибий, давлати васл узра мағрур ўлма кўп,
Чиқмасин ногаҳ ёмон ғаммози бадкирдор иши.

1946

О Й Ж А М О Л

Меҳри ойжамолинга кўнглим ошиён бўлди,
Меҳр эмас, вужудимга балки айни жон бўлди.

Кунда бир чиқиб хуршид оразингни шавқида,
Тўхтамай кезар дойим, кўкда саргардон бўлди.

Сенда эгма қошларни кўрдию хижолатдан
Янги ой булут ичра беркинниб ниҳон бўлди.

Сабзалар оёғинга юзни суртиб ўпкайлар,
Бу шарафдин онларга боғ аро макон бўлди.

Кўз учи билан ул кун менга бир кулиб боқдинг,
Шум рақибларим бағри лахта-лахта қон бўлди.

Ўз қўлингда май тутдинг кўз тикиб, Ҳабибий деб,
Анча бор экан меҳринг шаммайи аён бўлди.

1944

МИРЗАЧУЛ КОМСОМОЛЛАРИГА

Довюрак, меҳнатга полвон комсомол дерлар сени,
Чўлни қилган боғу бўстон комсомол дерлар сени.

Олга босган ҳар оғир ишларда тоқат кўрсатиб,
Чин баҳодир, марди майдон комсомол дерлар сени.

Мирзачўлни бир гўзал шаҳр айла, тан берсин жаҳон,
Бўлсин энди пахтага кон, комсомол дерлар сени.

Ғайратингни кўрсат, оқла комсомоллик номини,
Ҳар на қилсанг бордур имкон, комсомол дерлар сени.

Гул экиб гулшан қилиб, сермева боғ эт, яшнатиб,
Ишга моҳир уста деҳқон, комсомол дерлар сени.

Шаҳринг узра нур сочар Фарҳод қуёши эрта-кеч,
Бахтиёр, шавкатли инсон, комсомол дерлар сени.

Ёзди мадҳингни, Ҳабибий, топди зийнат сафҳалар,
Бўлди зўр тариху дoston, комсомол дерлар сени.

1944

БАРНОСИ

Бизни шайдо қилган барноларнинг барноси,
Бир мен эмас, дил боғлаган кўпдир шайдоси.

Кўрган замон ақлим шошиб ҳайратда қолдим,
Мафтун қилди ўйнаб турган икки шахлоси.

Дунё кўзи кўрган эмас бундай маҳвашни,
Тенгдоши йўқ, дилраболар ичра яктоси.

Сухбат аро ширин забон, ҳушёру дилкаш,
Қалбимдадур менга қилган меҳру парвоси.

Ёр васлининг завқу шавқи дилларда қайнаб,
Ҳар ишқ элин бошида бор ҳар хил савдоси.

Дўстлик учун бўлди маҳкам аҳду паймонлар,
Уртамизда бегонанинг бўлмас иғвоси.

Кўзларимда жилвагардур зебо сурати,
Бизни шайдо қилган барноларнинг барноси.

1960

ДАРЕ КАБИ

Ташна бўлдим васлингизга ошиқи шайдо каби,
Нега сиз нозу тағофилда, кўзи шаҳло каби?

Эй биродар, сизгя бу хилватнишинлик хўб эмас,
Камнамолик ҳам бўлурму шунчалар анқо каби?

Бир-бирига ҳазлу дахл этмак биз элнинг одати,
Ҳазл уза ранжиб қаро қошни чимирманг ё каби.

Салмоғингиз тоғдек бўлсин оғир ҳар соҳада,
Дўстларга кўнглингизни кенг қилинг дунё каби.

Умрингиз бўлсин узун, айшу тараб ҳаддан фўзун,
Гулга тўлсин гулшанингиз, жаннатул маъво каби.

Иўл топиб, енгил гуноҳларни кечиргайсиз бурун,
Иўл қидирмайсиз нечун, бизларга бепарво каби?

Ҳар гуноҳниким Ҳабибийнинг ҳабиби текшириб
Билмайин қилса, кечиргайлар улуғ дарё каби.

1960

Й И Г И Т Л И К

Биродарлар, йигитлик бир топилмас кимё келди,
Ғанимат билмайин сарф айлаганлар норасо келди.

Жаҳолат зулматида кўп замон беҳуда умр ўтди,
Оғир гафлатда қолганмиз билимсизлик бало келди.

Қурилди қай куни аҳкоми шўро ўсди маълумот,
Саводсизлик касалларга маорифдан даво келди.

Кўринди маърифат хуршиди, нури бўлди элга ом,
Ҳама касб этди бир-бир давримиз даври сафо келди.

Ятиму камбағаллар соҳиби фазлу ҳунар бўлди,
Билур ўз қадрини ким душману ким ошино келди.

Олур ҳар ким ҳуқуқни, бўлса ғайрат ўз кучи бирла,
Ҳалол меҳнат билан олганча олса ким раво келди.

Очилди ҳикмату санъат қапуси, бўлди бахтиёр,
Ҳабибийдек неча бебахтларга муддао келди.

1931

КОЛХОЗ БОҒЛАРИ

Авж олди, етди вояга колхозларининг боғлари,
Бўлсин кўзимга тўтиё олтин каби тупроқлари.

Бир ён ўрик, шафтоли, нок, бир ён узум, ҳар турли ток,
Бир ён тамоман олмазор, кўз илгамас қирғоқлари.

Бўлди хўп ободу гўзал, шарбатга тўлди мамлакат,
Хушбахра ранго-ранг чаман кенг шаҳр ила қишлоқлари

Кетди гумаю шумғия, қирқилди ёт илдиз бари,
Айланди гулга оқибат меҳнат билан янтоқлари.

Жонларга роҳат бахш этар гуллар ажаб ҳидлар билан,
Кўзларни равшанроқ этар фируза ранг япроқлари.

Юрдим, Ҳабибий, сайр этиб юрган сари югим келиб,
Фахр айладим завқим тўлиб гул-гул очилган чоғлари.

1946

РАҚҚОСА ҚИЗЛАР

Саҳлаи санъат тўлиб раққоса қизлар ўйнади,
Ёки билмам, осимон саҳнида ҳулкар ўйнади.

Ранг-баранг пардоз ила гул-гул ёниб, алвон бўлиб,
Қолдириб оламини ҳайратда бўлиб пар, ўйнади.

Бир-бирига қадду қоматда муносиб ҳар бири,
Гаҳи ўйнаб якка-якка, гаҳ баробар ўйнади.

Бирлари айниқса майдони ўйинда пирпираб,
Қанча юлдуз ичра гўё моҳи анвар ўйнади.

Офариндан ўзга бир сўз ҳам деёлмай қолди эл,
Кўрсатиб нозик ҳунар айланди, лобар ўйнади.

Эй Ҳабибий, ҳар томонга ташлаганда силкиниб,
Оқ тамоқ бирла қулоқда гавҳару зар ўйнади.

1944

БАҲОР НАСИМИ

Келди насими навбаҳор, ўлкамни пардоз айлади,
Саҳрони қилди лолазор, ер кўксини соз айлади.

Бел боғлади колхозчилар, юздан дам урган юзчилар,
Кўзлайди кузни кўзчилар, меҳнат учун ёз айлади.

Тонг чоғи эсганда сабо, гулларни уйғотди ҳаво,
Кўк майсаларни боғ аро баҳмал поёндоз айлади.

Қушлар ҳавода ўйнашиб, гулшанга келмоқда шошиб,
То келгуча завқи ошиб, пар ёзди, парвоз айлади.

Булбул чаманда нағмагар, гулга қилиб ҳар дам назар,
Ўз ишқидан сўзлар магар, минг турли овоз айлади.

Боғлар безанди гул тақиб, ўйнар тиниқ сувлар оқиб,
Яйраб яшар кўкка боқиб, ўз ҳуснига ноз айлади.

Созанда улфатлар баҳам, кўрдим, Ҳабибий, дам-бадам,
Жўр этди «Наврўзи ажам», эркин «Чапандоз» айлади.

1946

МЕҲНАТ ФАЗИЛАТИ

Нахуш меҳнатки меҳнаткашга дармону даво бўлғай,
Топиб сайқал кўнгил оннаси доим зиё бўлғай.

Шараф-шон келтирур ўз вақтида бўлган ҳалол меҳнат,
Нечунким кўрса ҳар ноошино ҳам ошино бўлғай.

Муқаддас дилга илму фан билан ғайратни жо қилсанг,
Учиб кўкларга ҳар дам сайргоҳинг кенг фазо бўлғай.

Жаҳонда хилма-хил кону тилсим очганлар инсондир,
Қадам қўйсанг ҳар ишга ақлу илминг раҳнамо бўлғай.

Чуқур фикр этса инсон қудратин ким ердаю кўкда —
Қолиб ҳайратда кўзлар ҳам очиқ сувратнамо бўлғай.

Бўлиб инсонга қудрагли қурол ҳар ишда илму фан,
На ишлар қилса қилган, ишлар айни муддао бўлғай.

Ҳамиша яхши бўлсин халқ аро ахлоқу одобинг,
Салобатбахшу гўё жоман қимматбаҳо бўлғай.

Аниқ билдим, Ҳабибий, кимки одат қилса меҳнатга,
Ишончин оқлаб охир элга эркин пешво бўлғай.

1964

Т Е Н Г Д О Ш И

Бўлолмас нозанинлар нозанин ёримни тенгдоши,
Нечук ҳайратда илги титрамай нақш этди наққоши.

Ёмон кўзлар мабодо фитна қўзгаб боқмасинлар деб,
Кўзин мардумлари шўхона тиг ўйнар, дема қоши.

Чаманда ҳар кеча поз уйқудан тургунча таннозим,
Булултар сув сепаб ўтгай, супургай субҳи фарроши.

Кўриб ҳар кунда бир, меҳри жаҳон йиғлаб хижолатдан,
Бориб мағриб сари кўк домани қон айлагай ёши.

Тун оқшом ёр ила мен, шам ила парвона жам бўлдик,
Баробар келмади бардошима парвона бардоши.

Ҳабибий, кимки ул соҳиб назардан бир назар топса,
Ўсиб тоғлар каби кўнгли фалакка фахр этар боши.

1944

ЕР КЕЛДИ

Ёр келди ёр келди, гул фасли баҳор келди,
Гул-гул очилиб яъни гулчеҳра нигор келди.

Кўрдим кўчада бир кун ағёр ила ёримни,
Рашк олди вужудимни, номус ила ор келди.

Ўз ёри била ҳар ким яйраб-яшасин ўйнаб,
Ўз эрки ўзида деб, хўп расму шиор келди.

Боғ ичра висол истаб, шам олдида айландим,
Барқ урди чақин янглиғ якбора дучор келди.

Дилдорим ажаб ҳушёр инсонга боқар бўлса,
Бебаҳрага йўқ лутфи ишқ аҳлига бор келди.

Ҳажрида қолиб ойлар, қийналган эди жоним,
Ташрифи қадам қилди, жонимга бакор келди.

Ошифта Ҳабибим деб, кўрганда сўраб ҳолим,
Шод айлади, гам кетди, қалбимга мадор келди.

1984

НИМА БҮЛДИ?

Келмоқчи эди, келмади ёрим, нима бўлди?
Ул сарви чаман, лолазорим, нима бўлди?

Дилдору, дилорому, вафодору ширин сўз,
Жоним била тенг лайли нигорим, нима бўлди?

Дунёга келиб топган улуғ давлату бахтим,
Шонни шарафим, йўқ ила борим, нима бўлди?

Мен бунда бўлиб ташнаю ёр унда эрур шод,
Қилмасму асар оҳ ила зорим, нима бўлди?

Ҳайратда боқиб, кечаю кундуз мижа қоқмай,
Кўз тинди кутиб, кўзи хуморим, нима бўлди?

Қосид, етакўр, арзу паёмимни баён эт,
Охир тугамай сабру қарорим, нима бўлди?

Гул-гул очилиб келса Ҳабибийни сўроглаб,
Яшнаб яшарай, фасли баҳорим, нима бўлди?

1953

УИЛА — СУИЛА

Ҳар эшитганларни ювгил сув каби,
Ҳарна кўрсанг айтмагил кўзгу каби.

Халқ ичинда қадру қиммат истасанг,
Камнамолик одат эт инжу каби.

Эҳтиёт айлаб адабнинг пардасин,
Сўзласанг таъсир эгар чолғу каби.

Дилкашу хушгап, ёқимли, пок бўл,
Мажлис аро дилбари дилжў каби.

Аҳли дардга суҳбатинг бўлсин даво,
Нок, анор, олма, беҳи, лиму каби.

Тегмасин ногаҳ маломат ўқлари,
Сезгиру ҳушёр бўл оҳу каби.

Камтаринликин Ҳабибий, шева қил,
Ҳам мулойим бўл мамик парқу каби.

1950

У И Н А Д И

Саҳнада гул-гул ёниб, бир қадди мавзун ўйнади,
Билмадим, кўз тинди ё кўкдан тушиб кун ўйнади.

Тўлди қарсак зал аро, бўлди талаб узра талаб,
Завқу роҳатдан қилиб дилларни мамнун ўйнади.

Чарх уриб айланди, кўрдим, гир-гир айланди бошим,
Тўхтамай бошимда гўё чархи гардун ўйнади.

Моҳирона кўрсатиб санъатда ранго-ранг ҳунар,
Қилгудек минглаб томошабинни мажнун ўйнади.

Бора-бора авж олиб, ўртаб вужудимни бутун,
Ишқ ўтидан сачраган қалбимда учқун ўйнади.

Санъатин санъатшунос Эрону Ҳиндистонгача
Кўрсатиб, элни қилиб шайдою мафтун, ўйнади.

Бир кўриб, минг офарин, дедим, Ҳабибий, тан бериб,
Ҳар қадамда кашф этиб ҳикматли мазмун ўйнади.

1955

МЕҲНАТ ШАРОФАТИ

Кўпдир ҳақиқат айласа меҳнат шарофати,
Қилмоқ кўрифу соҳибни ҳурмат аломати.

Меҳнат, муҳаббат иккиси жуфт бўлса то абад,
Давлат туғилгай, авж олур айшу фароғати.

Меҳнат элимда шавкату шонли вазифадир,
Қилгай азизу бўлмагай элнинг маломати.

Гафлат кишини охири хобу хароб' этар,
Ҳар кимнинг ўз жасорати — бахту саодати.

Етмас талабга, истаса меҳнатсиз айшу ком,
Бермас кишига фойда сўнгги надомати.

Эркин ҳаёту, иззату роҳатда умр ўтар,
Бўлса кўнгилда ғайрату виждон садоқати.

Ҳар кун, Ҳабибий, ақл ила оламдан ибрат ол,
Обод этибдур ўлкани меҳнатга одати!

1947

САЛОМАТ КЕЛДИ

Маҳвашим сайри чаман қилди, саломат келди,
Мен учун айни шараф, айни саодат келди.

Ҳар кеча фикру хаёли била уйқу йўқ эди,
Шукурким телба кўнгил тиндию роҳат келди.

Талх эди оғзиму лаззат йўқ эди ошимда,
Оби ёвгон эса ҳам энди ҳаловат келди.

Қутли кулбамга букун етди муборак қадами,
Изтироб олди вужудимни, ҳарорат келди.

Рашк этиб ҳасрат ила қолди рақиблар ҳайрон,
Шону шавкат била бир келди, аломат келди.

Оташин юз уза дурдона каби тер бирла,
Лабда кулгусию мастона хижолат келди.

Рўбарўсида туриб ерга, Ҳабибий, боқдим,
Кетди қалбимдаги сўз ўзгача ҳолат келди.

1958

ПАРДОЗ АЙЛАДИ

Ер ўзга пардоз айлади, соз олдию, соз айлади,
Жўр айлаб овоз айлади, «Гулёр»у «Шаҳноз» айлади.

Жонон ажаб ҳушёр экан, таннозу шўх дилдор экан,
Кўнглида меҳри бор экан, ишқ аҳлин эъзоз айлади.

Ширин шакардин сўзлари, оҳуга ўхшар кўзлари,
Бир кеча танҳо ўзлари кулбамга парвоз айлади.

Гул-гул ёниб яшнаб-тўлиб, гулшанга кирганда кулиб,
Гуллар кўриб, хандон бўлиб баргин поёндоз айлади.

Иллар яшаб бўлсин омон, менга бўлибдур меҳрибон,
Бегонадин айлаб ниҳон ўзига ҳамроз айлади.

Кирганда мен суҳбат аро, оҳиста қилди бир имо,
Бўлди муяссар муддао, эл ичра мумтоз айлади.

Қилсам, Ҳабибий, сўз талаб, чиқди қабогин бир қалаб,
Юз ғамза бирла эркалаб, бир дамгина ноз айлади.

1940

БИЛМАГАЙ

Соғлиқ олий неъмат, эл бемор бўлмай билмагай,
Кўз тутиб ҳозиқ табибга зор бўлмай билмагай.

Ҳар киши соғлиқ-хотиржамликни бойлик бўлганин
Дард ила ташвиш ўраб, афгор бўлмай билмагай.

Кенг жаҳонда истаганча яйраб умр ўтқарганин
То кўзига яйра олам тор бўлмай билмагай.

Фикри йўқ нодон машаққатсиз тирнклик лаззатин,
Ногаҳон иш мушкулу душвор бўлмай билмагай.

Навқирон ёшлик букилмас кучга тўлган даврини
Қартайиб қўлда асо, ночор бўлмай билмагай.

Ақл озиб масту паришонликдаги нуқсонларин
Ҳуши бошига келиб, ҳушёр бўлмай билмагай.

Масжиду мансаб ғурурида керилган яхшилар
Ўзин мансабдан тушиб, бекор бўлмай билмагай.

Жисм ила жонни, Ҳабибий, ишқ ўти куйдирганин,
Кечалар қоқмай мижжа, бедор бўлмай билмагай.

1969

У Р Г У Л А Й

Яшнаб очилган гулмусан, гулузорим ўргулай,
Жоним тасаддуқ сен учун, гулчеҳра ёрим, ўргулай.

Қўрганда ўзликдан кетиб олгай танимни изтироб,
Қолмас ўзимда ақлу ҳуш ихтиёрим, ўргулай.

Бўлгай ишим оҳу фиғон, ҳижрон тунн тонг откуча,
Билмам қачон таъсир этар бу оҳу зорим, ўргулай.

Қалбимда зўр гулхан бўлиб ёнгай тутунсиз ишқ ўти,
Қўқларга учсин кул каби жисмим, губорим, ўргулай.

Таъна-маломат тешлари мажруҳу афгор айлади,
Жоно карам қил, чора қил, кетди мадорим, ўргулай.

Раҳм айласанг ҳар дам нетар, мен телбаю девонага,
То элга кулгу бўлмайн, шафқат шиорим, ўргулай.

Васлинг хаёли улфатим, бахтим, Ҳабибий, шул, дедим,
Лекин гами ҳажринг нетай, хешу таборим, ўргулай.

1968

МАЙПАРАСТ

Ўргулай, даврингда даврон сурганингдан ўргулай,
Майпараствлар бирла суҳбат қурганингдан ўргулай.

Пойма-пой хиргойи оғзингга ярашгай мунча ҳам,
Довдираб гоҳ тентираклаб юрганингдан ўргулай.

Йўлма-йўл девор қучоғлаб, туртиниб кулги бўлиб,
Елкани суртиб, бошингни урганингдан ўргулай.

Костюму шим лою, тупроғу палит, пешона қон,
Масту мустағриқ бўлиб ўлтирганингдан ўргулай.

Кўз хира, нурсиз, сузик, кайфинг тароқ, шаклинг бузуқ,
Сўзлаёлмай лабларингни бурганингдан ўргулай.

Кўрса ким мастона таъзимингни минг раҳмат дегай,
Халқ ичинда бунча «ҳурмат» кўрганингдан ўргулай.

Дам-бадам ибратли панд этсам, Ҳабибий, ёлвориб,
Ўшқириб, жанжални бошлаб турганингдан ўргулай.

ЁВ ҚОЧДИ

Жаҳон ғоратгари шарманда, ул шиддатли ёв қочди,
Гўзал боғимни ёндирмоқ учун юрган олов қочди.

Ўзини эр атаб, фикр айламай, эрларга дуч келди,
Аёғига ўралди, бўлди белбоғи тушов, қочди.

Яроғлик ҳар яроғларни кўриб бизнинг йигитларда,
Яроғларким яроғсиз елкага осган кўсов, қочди.

Қизил байроғли жангчи армиямнинг ҳайбатин кўргач,
Танига ларза тушди, бўлди кўру кар, соқов қочди.

Хужум айлаб чиқарда чиқди мағрур, отланиб шошқин,
Қочарда қолди отлар, орқага боқмай, яёв қочди.

Ютуқ бизларда деб, ютқизди, кўз тинди, бош айланди,
Қўйиб ҳар ерга сонсиз мулку амволин гаров, қочди.

Томошо қил, Ҳабибий, ўғрилар, босқинчилар ҳолин,
Пачақланди, бузилди барча истеҳкому ғов, қочди.

1944

ЧАПАНДОЗ УЙНАДИ

Базм ичра бир жонан бу кун шўху чанандоз ўйнади,
Кўрсатди ранго-ранг ҳунар, хўп ўйнади, соз ўйнади.

Таъзим этиб ҳурмат билан бергай салом аввал чиқиб,
Кўз нуруни қилсам нетар йўлга пойандоз, ўйнади.

Қўлларни ташлаб ҳар тараф, товус каби бир-бир босиб,
Хандон этиб завқи тўлиб, пар ёзди танноз, ўйнади.

Пешонага қўлни қўйиб, қошни чимиргай тўлганиб,
Ҳар кимга ҳар хил эркалаб кулди, қилиб ноз ўйнади.

Айланди тез гўё учиб, ерга тегиб-тегмай аёқ,
Билмам кабутар чарх уриб қилганда парвоз ўйнади.

Қайнаб юракда ғайрати, тўлган мусаффо ой каби —
Раққосалардан бошқача бир турфа мумтоз ўйнади.

Тўлди чапақлар зал аро, қизгин томошабин ҳама,
Олқишлади айлаб талаб, чиқди яна, боз ўйнади.

Оғзимда таҳсин, офарин, ҳайратда қолдим ўйланиб,
Кўнглим, Ҳабибий, гўлмади, андаккина оз ўйнади.

1966

МЕҲМОН КЕЛМАДИ

Интизор айлаб мени ҳурматли меҳмон келмади,
Кўз тутиб, кўз тинди, бўлди зору ҳайрон, келмади.

Аҳду паймонин унутмиш ёки бепарво бўлиб,
Йўқса нечун бўлди бу чин ваъда ёлғон, келмади.

Изтироб олгай вужудимни саҳарлар ўйлаиб,
Қолмагай деб қўрқаман кўнглимда армон, келмади.

Қилган инсонни азиз инсон шарафли сўз эди,
Синдириб сўз қийматин ҳам қилди арзон, келмади.

Баҳра олсам деб муфарреҳ суҳбатидан чорладим,
Ҳофизни хушлаҳжаю хушнағма, хушхон келмади.

Бўлди аҳволим ёмон, титратма бирла тўлғаниб
Жон рамаққа келди, жон ўрнига жовон келмади.

Майли келмас бўлса соғу омон бўлсин ва лек,
Термулиб хон узра қолди ош ила нон келмади.

Таънан элдан хижолатман, Ҳабибий, найлайин,
Ёр бўлиб қаттиқ, узоқлик қилди осмон, келмади.

1966

ЖОМИЙ ҲАҚИДА ҚУШИҚ

Салом эй муҳтарам, алломаи аҳли башар, Жомий,
Улуғ устозу яъни соҳиби фазлу ҳунар, Жомий.

Китобу дoston, бир қанча назму наср ила ёздинг,
Сухар майдонида жавлон қилиб топдинг зафар, Жомий.

«Баҳористон»у «Ҳафт авранг» била девони ашъоринг,
Рисоланг мусиқида энг шарафли мўътабар, Жомий.

Олурлар баҳра ўз иҳлосига лойиқ жаҳон аҳли,
Муҳаббат бирла қилса ҳар китобингга назар, Жомий.

Еқимли сўзларинг ҳикматли, роҳатбахшу жонпарвар,
Уқилгай базму суҳбатларда сендан кўп асар, Жомий.

Нахуш илм авжининг равшан қуёши партав афшонсан,
Навоний хизматингга турдилар боғлаб камар, Жомий.

Адолат ўлкасида ким ҳақиқат нурини тўсгай,
Тилим ожиз, Ҳабибий, сўзни қилдим мухтасар, Жомий.

1964

БЕМОР ДУСТИМГА ХАТ

Биродар, бизни айлаб зор токай,
Етурсан эркалаб бемор токай.

Ажаб асҳоби қаҳф осо бу ётмоқ
Уйнинг бўлгай сенинг-чун ғор токай.

Кезиб фикринг саманди ухлаёлмай,
Жаҳонни айланур бедор токай.

Муқаддас боригоҳингдин чиқолмай,
Бўлурсан маҳви гулрухсор токай.

Шифони шофиял амров эгамдан —
Тилармен ҳар куни юз бор токай.

Кўриб турса келиб ҳозик табибинг,
Шифо топмоқ бўлур душвор токай.

Тузанганда мени йўқлаб келур деб,
Кўзим бўлгай йўлингда чор токай.

Самимий, чин ҳабибингман, Ҳабибий,
Қилурсан ташнаи дийдор токай.

1966

ТАРИХ

Бутун ҳаётида мактабдорлик қилиб, меҳнаткаш халқимизнинг ўғил-қизларини ўқитиб, хат-саводини чиқариб, минглаб шогирдлар етиштирган қўқонлик кекса устозимиз Пўлатжон Қаюмовнинг вафоти учун ёзилган

Улуғ устозимиз ўтмиш жаҳондан,
Дилимда қолди кўп армону доғи.

Забардаст олиму фозил табаррук,
Вужуди илму урфоннинг булоғи.

Кишининг кўз ёши дув-дув тўкилгай,
Бу мотамни эшитганда қулоғи.

Ёқимли ҳосилы ободу ахлоқ,
Билим юртин ширин сермева боғи.

Азизу ҳам лазизу суҳбат оро,
Очиқ меҳмон учун донм қучоғи.

Дариғо, кўз юмиб очгунча олмиш
Ажал сайёдининг қўйган тузоғи.

Боқиб халқимга тарихин, Ҳабибий,
Дедим у ўчмас (ёниб турган чароғи).

ТАРЖЕЪБАНД

I

Дилбарим бир дилбариким дилраболар дилбари,
Дилраболар дилбари дилдори, яъни сарвари.

Дилбаримнинг ҳар сўзи тотлиқ асалдин яхшидур,
Баҳра олгайлар эшитган чоғда ҳар ёшу қари.

Дилраболар ўйнашиб юрса чаманда сайр этиб,
Дилбарим бирёну бирён ўзга дилбарлар бари.

Кўзларим касб айлағай нур ой юзидин ҳар нафас,
Хийра бўлғай кўз кўзимдин бир нафас бўлса нари.

Ҳар дамимда шукр этай тобора меҳри ортадур,
Меҳриким қалбимдадур йўл топмағай ғам лашқари.

Ҳар бузуқ вият, ямон кўздин ҳимоят қилғали,
Қоши тиги исфихони, кияригидур ханжари.

Ишқ дostonида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлғай муқаррар дилбарим сар дафтари.

II

Дилбаримнинг лутфи кўл қилмас тағофил бирла ноз,
Кўрса ногоҳ марҳаматлар бирга қилгай сарфароз.

Аҳду донишда тўлиқ, фазлу ҳунарда баркамол,
Айлагай ножинсу нодон суҳбатидин эътироз.

Мавж урар ишқ аҳдида завқу фараҳлик, шодлик,
Жонга роҳатбахш озуқ бергай қўлига олса соз.

Кўрганимда келмас оғзимга ажабким лому мим,
Телбараб ўйнаб юрак айтолмагайман арзи роз.

Сарвинозим юрсалар гулшанда гул-гул очилиб,
Гул хижолат бўлгаю ҳайратда қолгай сарвиноз.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлгай муқаррар дилбарим сар дафтари.

III

Дилбарим қилса табассум' очилур боғ ичра гул,
Бу шарафдин қўзғалур покиза тупроғ ичра гул.

Сайр этиб гулзор аро кирса томоша қилгали,
Жилвагар бўлғай тиниқ зангори япроқ ичра гул.

Ёзу қишда шаҳру қишлоғимни кўрса айланиб,
Қилгай оламни муаттар шаҳру қишлоқ ичра гул.

Дашту саҳрою биёбон ҳам ажойиб яшнагай,
Балки боши кўкка етган бул буюк тоғ ичра гул.

Кечалар булбул ғазалхонлик қилур гул ишқида,
Чеҳра очгайлар кулиб ҳаттоки янтоқ ичра гул.

Арзигай бахтим учун ҳар қанча кўп фахр айласам,
Қай томон боқсам кўрарман ёру ўртоқ ичра гул.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлғай муқаррар, дилбарим сар дафтари.

IV

Дилбарим ҳар сул ҳавас бебаҳрани ёр айламас,
Васл гулзорига бирдам ҳам сазовор айламас.

Зийраку нозик табиат, хушкалом, андишалик,
Уйламай ҳар жой, ҳар мажлисда гуфтор айламас.

Тоza виждонлар учун лутфу карамлар беҳисоб,
Ошиқи содиқларин маҳрумни дийдор айламас.

Мендек ўз девонасига бодаи васлу жамол,
Илтифот айлар ҳамиша ташнаю зор айламас.

Аҳду паймон узра ҳар сўз бўлса хотирга олиб,
Уртамизда бўлган ўз аҳдини ипкор айламас.

Дам-бадам кулбамга ташриф айлагай танҳо ўзи,
Еширин меҳри юракда бору изҳор айламас.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлгай муқаррар дилбарим сар дафтари.

1961

V

Дилбарим олижанобу, соҳиби фазлу карам,
Дилраболар кўп ва лекин дуняда монанди кам.

Қомати сарву юзи гул, сўзлари тотлиқ самар,
Гар муяссар бўлса васли мен учун Боғи Эрам.

Ҳар замон ҳусну жамол, ахлоқини васф этгали,
Уйласам ҳайратда лол ўлгай тилим, ожиз қалам.

Бора-бора авж олиб иқболу, бахту давлати
То ҳаёти борича бўлсин азизу муҳгарам.

Халқаро эркин яшаб, гул-гул ёниб топсин камол,
Лаҳза ҳам нозик днлига етмасин андуҳу ғам.

Бевафоллик йўқ, Ҳабибий, дилбаринг сиймосида,
Ўзга дилбарлардин афзалдур вафо бобида ҳам.

Ишқ достонида қайд этса замон дилбарларин,
Зеб учун бўлгай муқаррар дилбарим сар дафтари.

1961

ТАРЖЕЪБАНД

Менингдек ташна ошиқларга васлингни даво дерлар,
Сенинг ҳам ишқ элига меҳрибону ошино дерлар.

Мени ким кўрса дилдорингга арзингни баён қил деб
Сени билган ҳама ақли расо, ақли расо дерлар.

Ширин ҳидлар билан олам муаттар бўлса тонг чоғи,
Магар мушкни сочингни тебратиб ўтмиш сабо дерлар.

Тун оқшом нега фарёд, фиғонлар бўлди деб сўрма,
Қилибдур гул юзинг шавқида булбуллар наво дерлар.

Йўлингда, бир кўрай, деб кўз тутиб турган қаро кўзлар,
Қудуминг тупроғин кўзларга қилсак тўтиё дерлар.

Қадрдон дўстларингни ўртасида фитна қўзғовчи
Бузуқ ният рақибларни ҳама бахти қаро дерлар.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар,
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

II

Бу кеча базм аро раққосан янги замон ўйнар,
Чунон ўйнарки ҳар ким кўрса гар мастона жон ўйнар.

Қуюндек чарх уриб айланса, элнинг боши айлангай,
Юракларда ҳарорат авж олиб, раққларда қон ўйнар.

Сочиб ўз атрини гулшанда райҳону, гулу сунбул,
Дам-бадам тебраниб ҳар ёнга сарву арғувон ўйнар.

Туну кун зар сочиб бошига саргардон қилиб ўзни,
Бўлиб навбат-банавбат ой била кун соябон, ўйнар.

Кулимсираб, лобарона йўргалаб юганда енг ташлаб,
Ҳаво тўлқин уриб қўзғалса еру осмон ўйнар.

Чақиндек оташин юз бирла жавлон қилса майлонда,
Тинимсиз изтиробни тўхтамай, жону жаҳон ўйнар.

Вафо бобида ҳам васф айланиб аҳли муҳаббатлар,
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

III

Саҳар файзида гулшан сайрига чиқсанг хиром айлаб,
Ғазалхонлик қилур мадҳингда булбуллар давом айлаб.

Йўлингда бош эгиб, саф-саф бўлиб таъзим этиб гуллар,
Улуғлар ҳар қадамда гул тутишгай эҳтиром айлаб.

Нахуш зийнат бўлқблур ҳусн уза одобу ахлоқинг,
Ҳама ҳайратда қолди базм аро кирдинг салом айлаб.

Агар ҳар кимса кўрса сўхбатингни ўзни олдиригай,
Ўзингга ром этарсан лаҳзада ширин калом айлаб.

Нечук сайёд эрурсан донан холинг била жоно
Ададсиз дил қушин сайд айладинг зулфингни дом айлаб.

Азиз бошнинг ҳақп, холис, қадрдон хайрихоҳингман,
Нетар келсанг дамо-дам, ўзгаларсиз, фасли шом айлаб.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар
Ўзига феълу атвори ярашган дилрабо дерлар.

1962

IV

Қадам етқурди кулбамга бу кеча дилрабо ёлғиз,
Қудумин тупрогин кўзларга қилдим тўтиё ёлғиз.

Юрак танбурига жон риштасин тор айларам тортиб,
Қилурман ёр учун созинга жўр айлаб наво ёлғиз.

Кўнгил таскин тополмас ўз қулогимда вафо узра,
Тоғиб хилватда изҳор этмасам арзимни то ёлғиз.

Юрак ўйнаб таннимга ларза солгай ўзгариб ҳолим,
Мабодо рўбарў келганда ул позик адо ёлғиз.

Адашмай ақлу идрокимдан ўзни эҳтиёт айлаб,
Муяссар бўлса оҳиста қилурман илтижо ёлғиз.

Ишорат бирла қошу кўз билан қошида ўтқизди,
Чунон ҳам кўрсатиб лутфу қарам қилди ризо ёлғиз.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар,
Ўзига феълү атвори ярашган дилрабо дерлар.

V

Жаноби жонажоним, жон билан тенг жонажонимсан,
Кел эй, жонимга пайванд айлагил жонингни, жонимсан.

Кўзимнинг нури, жонимнинг ҳузури, эй дилоромим,
Гўзалсан, ақлу донишда мусаллам, нуктадонимсан.

Ўқирман оразингни сафҳасида хату холингдан
Муҳаббат қиссасин ҳар дам, китобу дostonимсан.

Мени маҳруми суҳбат айлама, васлингга маҳрам қил,
Узинг даргоҳи кенг, соҳиб карамсан, меҳрибонимсан.

Навонидан ўқиб гоҳо, майин овоз ила тунлар
Қилурсан ялла, гўё андалиби яккахонимсан.

Қулоғу кўз йўли бирла, Ҳабибнй, баҳра изларман,
Вафодан, сўзла, жоним, дилкашу ширин забонимсан.

Вафо бобида ҳам васф айлашиб аҳли муҳаббатлар,
Узига феълү атвори ярашган дилрабо дерлар.

МУРАББАЪЛАР

СЕНДЕК ЖОНОН

Сендек жонон келган эмас ҳар оналардан,
Фарзонасан мумтоз ўзинг фарзоналардан,
Сақлаб доим ёмон кўзлик бегоналардан,
Кўзни узмам сендек кўзи мастоналардан.

Эй мен каби пок ошиқдан доим огоҳим,
Кўнглим майдонида меҳринг меҳри гиёҳим,
Бу шарафли бахтим бўлиб ёрим паноҳим,
Халқ ичинда озодаман афсоналардан.

Тўлган ойдек жамолингдан диллар мунаввар,
Ҳар кимсага бўлса васлинг бир йўл муяссар,
Давлат қуши қўнди деса бўлгай муқаррар,
Сенсан бахти буюк, очиқ пешоналардан.

Нозанилик ойинида соҳиб ҳунарсан,
Мен, Ҳабибий, ҳайратдаман қандоқ башарсан.
Қай садафнинг кўксигади тоза гуҳарсан,
Қадринг олий келди ўзга дурдоналардан.

ДИЛБАРИМ

Раҳм айла, эй жонажоним, дилбарим,
Кечаларни ыроқ моҳи анварим.
Дилраболар сардори сар дафтарим,
Дил мулкида сенсан меҳри ҳоварим.

Жисмим учун жонимсан, эй жонажоним,
Бахту иқбол, ақлу идрок, виждоним.
Кўз ёшларим бўлса абри найсоним,
Кўнглим—садаф, меҳринг—тоза гавҳарим.

Узгаларни ўзингга ёр айлама,
Бизни мушча зору афгор айлама.
Ўз аҳдингни бузиб инкор айлама,
Хўблар ичра, эй мисли йўқ сарварим.

Баҳра олгай кўзим шаҳло кўзингдан,
Лаҳза-лаҳза боқсам ойдек юзингдан.
Жонга роҳат келгай ҳар бир сўзингдан,
Эй сўзлари болу ширин шаккарим.

Давлатингни сояси бор бошимда,
Расминг тур ай кўз олдимда, қошимда.
Мен Ҳабибий, топдим лаззат ошимда,
Шукур эгарман сен бор, ошиқпарварим.

1966

ГУЛЗОРИМ ГЎЗАЛ

Мен яйраган богим, гулзорим гўзал,
Гулзоримга лойиқ дилдорим гўзал,
Кўнглимда асраган асрорим гўзал,
Тилда ёрим деган тажорим гўзал.

Севган ёрим илму ҳунарда мумтоз,
Ҳур ўлкага бергай санъатли пардоз,
Ҳар қанча кўп мадҳ айласам шунча оз,
Меҳрибоним, дўстим, ҳамжорим гўзал.

Ўйнаб ёрим юрса яшнайти гуллар,
Гулшан ичра ҳидлар сочгай сунбуллар,
Ўз ишқидан сўзлаб сайрар булбуллар,
Жўр айласа ёрим гулёрим гўзал.

Дилдоримни кўрса ҳар ким якбора,
Тоғдек ўсар кўнгли, қилса наззора,
Мен, Ҳабибий, меҳрим ортар тобора,
Чин ошиқни топган хуш ёрим гўзал.

1944

МУЖГОНЛАРИНГ

Уйнаб-ўйнаб кўнглим олди мужгонларинг,
Ширин-ширин сўзлаганда кулгонларинг,
Шўхликларинг, ғамзаларинг, жавлонларинг,
Гул чехралар шайдоларинг, ҳайронларинг.

Қоматингни гуллар кўриб қомат букар,
Аёнингга юзни суртиб ерлар ўпар,
Толпинганда йўлларингга баргин тўкар,
Ғунчалари кулгай кўрса хандонларинг.

Қошинг каби қошгивангда кersам қулоч,
Бўйгинангда бўйим ўлчай, сочинг мизоч,
Сенинг каби бирга бўлай, бахтимни оч
Йўқдир ажаб, сурсам давру давронларинг.

Кипригимда сочларингни тароғласам,
Томоғингга кўз мардумин ҳал боғласам,
Сен ухласанг, алла айтиб, ардоқласам,
Қўлим бўлса бўйнингдаги маржонларинг.

Зар сочадур бошларингда кундуз қуёш,
Ой ҳам тўкар шабнам каби ҳар кеча ёш,
Ою қуёш кеча-кундуз айлаб талош,
Кеча-кундуз кезгай икки сарсонларинг.

Мен, Ҳабибий, тез-тез бориб кўргим келур,
Аста-аста сен томонга юргим келур.
Ўйнаб-ўйнаб завқим тўлиб кулгим келур,
Бундоқ ёзай яхши-яхши дostonларинг.

1938

ФАРЗОНА

Эй мисли йўқ дилбар, дилкаш фарзона,
Сўзлар ширин, кўзлар сузук мастона.
Қай садафдан келгай сендек дурдона,
Кўнглим истар бўлмоқ сенга ҳамхона.

Ҳар дам хиром айлаб кирсанг гулзора,
Гуллар кўксин йиртиб қилгай юз пора.
Севги куйини куйлаб булбул бечора
Ўз ниқидан тинмай ўқир афсона.

Ой жамолнинг кундуз қуёш, тун моҳим,
Қалбим ичра меҳринг — меҳри гиёҳим.
Юрсам, турсам дилда фикринг ҳамроҳим,
Халқ ичра мен шундай очиқ пешона.

Ўз даврингда даври даврон сурсанг-чи,
Йўқлаб Ҳабибийингни тез-тез кўрсанг-чи,
Дўстлар билан ширин суҳбат қурсанг-чи,
Сен бор, бўлмас қалбим уйи вайрона.

МУХАММАСЛАР

ШИРИН МАҚОЛ

Менинг бахтим уза раҳбарларим ширин мақол этди,
Ишимдан, турмушимдан, барча ҳолимдан савол этди,
Ешим улғайса ҳам қартаймасун деб навниҳол этди.
Яшартиб назм гулзорнда қўллаб, баркамол этди,
Нечук шукур этмайни, оғзимдаги ошимни бол этди.

Ўз эрким бирла сўз мулкида айлаб ранг-баранг таҳрир,
Гоҳи меҳнатда куйлаб, гоҳи ишқимни қилиб тасвир.
Нечук иш бўлса ўз вақтида қилдим, қилмадим таъхир,
Салоқат бирла қилган меҳнатимни айлашиб тақдир,
Сўзимнинг шарбатин эл оғзида тотлиқ зилол этди.

Қаро ўтмиш замонлар назм элин бебахт этмиш деб,
Етолмай воясига кўплари ҳасратда кетмиш деб,
Шарафли, шоили нисоннинг, шарафли ёши етмиш деб,
Мени чин кексапарвар партия етмишга етмиш деб,
Унутмай кўнглим овлаб яшнатиб рангимни ол этди.

Улуғ ҳурматга еткурди ахири сабру бардошим,
Ҳаммаша бахту иқболим бўлиб йўлдошу қўлдошим.
Ўсиб тоғларча кўнглим кўкка етди фахр этиб бошим,
На бир мен барча ёру дўстларим, қавму қариндошим,
Ҳабибим деб, Ҳабибий, берди кенг йўл, бемалол этди.

1960

МЕҲРИБОН БУЛДИ

Дилоромим бугун мен меҳрибонга меҳрибон бўлди,
Ажаб гулгун очилди, дилдаги меҳри аён бўлди.
Сочиб сўз гавҳарин, ҳолимни сўрди, нуктадон бўлди,
Кетиб ғам, турфа роҳат топди жон, оромижон бўлди,
Вафога ваъда берди, кулди, яъни жонажон бўлди.

Менинг шайдолигим бу нозпарвар дилрабодандир,
Ярашган қадду қомат хулқи хуш нозик адодандир.
Мулойим, гулбадан, ширин сухан, таъби расодандир,
Сурурим васфининг шавқидаги завқу сафодандир,
Яшар лавҳи дилимда нақши тасвиру нишон бўлди.

Қарам қилди нигорим, кўкка етди фахр этиб бошим,
Бу давлат то тирикман улфату қавму қариндошим,
Шарафли, энг улуғ бахту саодат ёру йўлдошим,
Ҳаётим гулладн, лаззат топиб оғзимдаги ошим,
Рақиблар рашк этиб, бағри эзилди, лахта қон бўлди.

Гўзаллардан гўзалдир хўбларнинг хўби, мумтози,
Қилур мафтун агар бир кўрса ҳар ким ишваю нози,
Муборак давримизнинг дилкашу, шўху чапандози,
Йўлига арзигай кўз пардасин қилсам пайандози,
Ҳабибийга самимий ошнолик бегумон бўлди.

1958

ВАТАН БОЙЛИГИ

Нозу неъматга фаровон ҳур диёрим хушҳаво,
Ерларн чексиз оқ олтин кони, гўё кимё.
Арзигаъ тупроқларин қилсам кўзимга тўтиё,
Қилди меҳнаткаш элим аҳду паймонда вафо,
Бўлди ҳар ишда улуг рус халқи ёру ошно.

Бағри кенг тоғлар, адирлар қилди конлар ошкор,
Ҳар томон ҳосилга бой майдон, ажойиб пахтазор,
Тинч-омонликнинг асоси шонли байроғу шиор,
Тоабад халқим адолат соясида бахтиёр,
Партия йўлдошимиз доно бу йўлда раҳнамо.

Янги-янги янгилик ижод этиб янги замон,
Кўкда ранго-ранг пўлат қушлар ҳамиша посбон,
Бир-бирига олиму деҳқони содиқ, меҳрибон,
Донг чиқарди, бўлди дунёда атоқли қаҳрамон,
Биз учун бундоқ шараф-шон келди, айни муддао.

ОШҚОР АЙЛАНГ

Келинг, эй қаҳрамонлар, қаҳрамонлик ошқор айланг,
Жасорат кўрсатинг, меҳнатни қонуну шиор айланг.
Садоқат бирла ҳар иш узра ўзини барқарор айланг;
Келинг, бу чўлни бир обод этинг, шаҳру диёр айланг,
Шарафли меҳнатингиз бирла элли бахтиёр айланг.

Берур мўл ҳосил энди истаганча пахта майдонлар,
Тушиб сонсиз бинолар, яшнагай чексиз-биёбонлар,
Кўнгиллар тоғдек ўсгай, гуллагай тобора деҳқонлар.
Бўлиб манзил-баманзил гулшану боғу хиёбонлар.
Очилсин ранг-баранг гуллар, чечаклар, лоззор айланг.

Ватанпарвар, музаффар, соябоним партиям доно,
Кремль осмонида тиниқ хуршид эрур гўё,
Бу шонли бахту давлат бошимиздан кетмасин асло.
Ҳабибий, Мирзачўл саҳроси бўлгай бир гўзал маъво,
Очилди бахт учун, иқбол учун йўл ифтихор айланг.

1952

ЕЛҒОН ЭМАС

Қайси жондур жонажон ўлкам учун қурбон эмас,
Жонажон ўлкамга қурбон бўлмаган жон жон эмас,
Жонидан кечмай ватанпарвар бўлиш осон эмас,
Қимдаким йўқдир Ватаннинг меҳри чин инсон эмас,
Халқ учун қайғурмаса виждон агар виждон эмас.

Кўрсатур деҳқонлар оқ олтинда ранго-ранг ҳунар,
Ҳар томонда яшнаган гуллар, дарахтлар жилвагар,
Баҳр олур кўнглим, кўзим равшан бўлур қилсам назар,
Мевалар оғзимга лаззат бахш этар ширин-шакар,
Ишда ҳар деҳқон ҳунар кўрсатмаса деҳқон эмас.

Гулламас яшнаб Ватан то элда меҳнат бўлмаса,
Ҳар иш олға босмагай меҳнатга рағбат бўлмаса,
Ўз элу ўз юртига меҳру муҳаббат бўлмаса,
Хилма-хил фанлар топилмас илму гайрат бўлмаса,
Ҳар наким дедим, Ҳабибий, лоф эмас, ёлғон эмас.

1943

ЯНГИ ДАРЕ

Шарафли партиям кўп ташна чўлларга назар қилди,
Гиёҳсиз неча минг гектарча шўр тупроқни зар қилди,
Қаро тошларни олий қадрли лаълу гуҳар қилди,
Қилолмас ҳеч бир инсон ишни қилди, бехатар қилди,
Канал қазмоққа Фарғонамга шафқатли хабар қилди.

Элим саф чекди, юрди кексалар ҳам ёш каби гўё,
Қазилди бир канал эл қудратидан турфа ҳам зебо,
Бўйинсунди, бурилди келди бизга мавж уриб дарё,
Кўриб ҳар ким деди бирликдаги қувватга салламно,
Муборак бу ютуқ халқимга ранго-ранг асар қилди.

Замонлар ўтди шўрлик зах билан афсона Фарғона,
У хоин хону бекларга бўлиб остона Фарғона,
Ёқимли, тоза сувлардан эди бегона Фарғона,
Безалди, яшнади бўлди букун Фарғона, Фарғона,
Ҳаётин гуллатиб турмушларин қанду шакар қилди.

Қувончим, қудратим, эй паҳлавон, колхозчи ўртоқлар,
Оқ олтин кони бўлди ҳур Вагада шаҳру қишлоқлар,
Тикан ўрнида гул унди келяб булбул, кетиб зоглар,
Бўйинсунгай, эгилгай бизга энди ҳар буюк тоғлар,
Буларни қилдиким, бир соҳиби илму ҳунар қилди.

Қувончим партиям шавкатли доно мамлакатпарвар,
Ҳамиша воқиф эл аҳволидан бир меҳрибон раҳбар.
Садоқатда бутун ёшу қари ғайратдадир яқсар,
Ҳабибий, шеър ила ёздим кўринг тарих учун дафтар,
Кўтарди Ўзбекистонни, жаҳонга мўътабар қилди.

1939

МИНГ РАҲМАТ

Аё баҳодир элим, ғайратингга минг раҳмат.
Оқ олтин устидаги меҳнатингга минг раҳмат,
Ҳар ишда олға бориш одатингга минг раҳмат,
Сурур завқинг ила ҳимматингга минг раҳмат,
Садоқатинг била чин суръатингга минг раҳмат.

Танимга меҳринг ила Андижонсану жонсан.
Оқ олтину, газу нефтинг тўлиқ улуғ коңсан,
Шифо бағишлар ажаб меванг, уста боғбонсан.
Зироат илмига олим, билимли деҳқонсан,
Букуниги шоғли буюк ҳурматингга минг раҳмат.

Нечоғлиқ этса талаб халқимиз бериб сўзлар,
Тутиб бу сўзни муқаддас кўнгилда колхозлар.
Баҳорда пухта қилиб кузда юзларни кўзлар
Амалда ўз сўзини оқлаб, оқ бўлиб юзлар,
Бу олган олқиш ила раҳматингга минг раҳмат.

Муборак энди улуғ шодиёна айёминг,
Шарафли бодаи меҳнат билан тўлиқ жоминг.
Ривож олур яна мўл ҳосил узра илҳоминг.
Жараңглаб ўлка юзин тутди шуҳратинг, номинг.
Ҳалолу тантанали шуҳратингга минг раҳмат.

Азиз дпёриму хушбахра пахта ободим,
Ватанга пахта беришда атоқли авлодим,
Тилаб, Ҳабибий, зафар кунда сен билан ёдим,
Ҳамиша партия бўлди етакчи устодим,
Жаҳонда то абадий давлатингга минг раҳмат.

1958

ЖОНАЖОНИМГА

Баён эт, эй сабо, арзимни бир-бир жонажонимга,
Қулоқ солгай қачон булбул каби чеккан фиғонимга,
Сингиб кетган шарафли меҳри қону устихонимга,
Хужум этгай рақиблар бир балокаш хаста жонимга,
Жунун таъсир этар деб қўрқаман покиза қонимга.

Дилу жоним учун дилдору дилкаш дилбарим эрди,
Кўнгилининг саҳфасида хушрақам сардафтарим эрди.
Замон дилбарларин мумтози, яъни сарварим эрди,
Ҳамиша менда бўлган бахт учун саъд ахтарим эрди,
Лаб очсам сўзга ҳар доим келур номи забонимга.

Кўзим термилди кунлар, ойлар ўтди, дилбаро келмас,
Тағофия айлагай васл эрди дардимга даво келмас.
Нечоглик ёлвориб кўрганда қилсам илтижо келмас,
Вафо расмин тутай деб ваъда берган ошино келмас,
Магар ҳам етмади оҳу фиғоним меҳрибонимга.

Қадам қўйсам на бўлгай гулшанимга эҳтиром айлаб,
Қошимга келсалар оҳиста-оҳиста хиром айлаб,
Бошим бирла югурсам, рўбарў бўлсам, салом айлаб,
Умидим шулки, кўнглимни олур ширин калом айлаб,
Ёзай васфин, Ҳабибий, зийнат ўлгай дostonимга.

1964

КАНАЛ ҚАЗАМИЗ

Юз очди бизга бу эркин замон, канал қазамиз,
Қадамни олға бос, эй қаҳрамон, канал қазамиз,
Жаҳонда кўрсатамиз бир нишон, канал қазамиз,
Қилурмиз энди оқ олтинга кон, канал қазамиз,
Яшайди сув била аҳли жаҳон, канал қазамиз.

Топилди сув кучидан қанча ҳикмату сирлар,
Яшил тус олди, тирилди сув ичмаган қирлар,
Ёритди ўлкани нур, парпираб электрлар,
Қўнгилда қолмади бир зарра доғ ила кирлар,
Билинди бизга букун сув ҳамон, канал қазамиз.

Замонлар оқдинг, азим Нурин, элни қилмай шод,
Ўриб тошинга неча бошни айладинг барбод,
Борурмиз энди ширин сувларингни айлаб ёд,
Хунарда ҳар биримиз паҳлавону бир Фарҳод,
Кучайди қудратимиз бегумон, канал қазамиз.

Қачонки битса канал, бизга сув равон келгай,
Ўлик ҳисобидаги қанча чўлга жон келгай,
Хароба чўлни қилиб боғу бўстон келгай,
На ҳосилки берур бизга — ошу нон келгай,
Очилди ер сири, бўлди аён, канал қазамиз.

**Кўнгилга сайқалу кўзлар учун зиёдир сув,
Сут ўрнида эмадир ташна ер, даводир сув,
Жаҳонда барча яшовчига муддаодир сув,
Ҳабибий, ҳар неча мадҳ айласам, раводир сув,
Бутун кўз олдида борлиққа жон, канал қазамиз.**

1939

САМАРҚАНД

Шарафли, бағри кенг майдон Самарқанд,
Зарафшон бирла зар афшон Самарқанд.
Ҳавоси тоза, гўё жон Самарқанд,
Ери зар қайнаган зўр кон Самарқанд,
Суви жонбахш этарга кон Самарқанд.

Тамоми халқи меҳнаткаш, миришкор,
Садоқат нурин айлаб юзда изҳор,
Нечук иш бўлса бир-бирга мададкор,
Жаҳонда бўлди меҳнат бирла донгдор,
Билимдон, боғбон, деҳқон Самарқанд.

Кўнгиллар оқу, марду олиҳиммат,
Очиқ дарвозалар дўстларга ҳурмат.
Ўулиқ дастурхон узра нозу неъмат,
Бўлиб ҳар хонада тўю зиёфат,
Вужуди боғ ила бўстон Самарқанд.

Муборак байроғинг бошингда турсин,
Ҳамиша пирпираб қошингда турсин,
Муқаддас бахт ёнбошингда турсин,
Зафар ҳамқору йўлдошингда турсин,
Олурсан йилда зўр унвон Самарқанд.

Кўринг ҳар пахта майдонларда шона,
Бўлур чин бахтимиз юздан нишона,
Нахуш порлоқ эрур янги замона,
Езай, куйлай, Ҳабибий, ошиқона,
Ажойиб лойиқи достон Самарқанд.

1959

ДОНГДОРЛАРГА

Садоқат бирла ҳар меҳнат учун тайёрлардан сиз,
Билимдону ширии сўзли шакаргуфторлардан сиз.
Севиб меҳнаткаш аҳли чин вафоли ёрлардан сиз,
Нахуш олий табиат, мисли йўқ ҳушёрлардин сиз,
Гўзаллардан гўзалсиз, дилкашу дилдорлардан сиз.

Билибсиз Турсунойдан, меҳнат айни бахт экан ҳар он,
Қизиқ кунларда қизгин ишлагайсиз толмайин чаққон,
Ярашган лоларанг юзга қизил атлас, қизил алвон,
Баҳона гул ва лекин, сиз учун булбул ўқир дoston,
Билурман, шул диёру гулшану гулзорлардан сиз.

Қаро сочларни чирмаб бош узра, кенг пахтазор ичра,
Суриб ишни план устида қайд этган қарор ичра,
Ҳамиша кузни кўзлаб, пухталаб аввал баҳор ичра,
Терим чоғида суръат кўрсатиб номусу ор ичра,
Улуғ шуҳрат қозонган қаҳрамон, донгдорлардан сиз.

Безалди меҳнатингиз бирла чексиз пахта майдонлар,
Ўқишгай кунда мадҳингизни ҳар жойда ғазалхонлар,
Бошингизда ҳамиша ою кун бўлсин нигоҳбонлар,
Ёмон кўз тегмасин, кўрманг ёмонлик даври давронлар,
Ҳабибий, назм этарман, лойиқи ашъорлардан сиз.

1949

ХАБАРДОР АЙЛАДИНГ

Ғамза бирла бир боқиб, жоно, мепи ёр айладинг,
Ошиқи содиқларинг қошида ҳам бор айладинг,
Қўнглим овлаб маҳрами асрору дийдор айладинг,
Лаҳза-лаҳза марҳаматларга сазовор айладинг,
Меҳру шафқат қанча бўлса дилда изҳор айладинг.

Дилраболар кўп ва лекин сен каби йўқ дилрабо,
Ошинолар ичра ҳам йўқ мен каби чин ошино,
Уртада бўлди узилмас меҳрибонлик жо-бажо,
Зоти покнингда ҳамоно бор экан меҳригиё,
Жилвагар бўлдинг, жаҳон аҳли харидор айладинг.

Қай томон боқсам кўзимда сен бўлурсан жилвагар,
Меҳри раҳшон кундузу тун моҳитобонсан магар,
Баҳр олиб кўнглим, кўзим равшан бўлур қилсам назар,
Недур аслинг, билмайин излаб хаёлим дарбадар,
Уҳламасман термулиб кўқларга, бедор айладинг.

Ўз қўлинг бирла сунарда май тўла жом ўзгача,
Дилни банд этди қаро сочинг бўлиб дом ўзгача,
Бўлди бизларга букун энг қутлуғ айём ўзгача,
Мен, Ҳабибий, ошиқона олдим илҳом ўзгача,
Лайли-Мажнун достонидан хабардор айладинг.

1958

ФУРҚАТ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Тортадур кўнглимни жоно, сендаги меҳригё,
Васлинг эрди мендаги холис умиду муддао,
Яшнаган боғимда қил яшнаб келиб касби ҳаво,
Эй малоҳат гулшанида андалиби хушнаво,
Бей фатонат иқтисорида фалотундин расо.

Дилраболар ичра келдинг сарвари, сардафтари,
Бўлмаган дунёда ҳеч кимнинг сенингдек дилбари.
Мунча ҳам порлоқ юзинг, сен қай садафнинг гавҳари,
Оразингдан хийра моҳу офтоби ҳовари,
Гарданинг байзолигини тийрадур субҳи сафо.

Иштиёқи суҳбатинг қалбимда, эй ширин калом,
Кўрсам ортиб ҳайратим, оғзимга келмас минму лом,
Кўзни тўрт айлаб йўлингда мунтазирман субҳу шом,
Жилва савдоси билан кулбам сари қилгил хиром,
Мақдамнинг тупроғидур жон дийдасига тўтиё.

Дилда фикринг, суратинг бўлгай кўзимда жилвагар,
Кўкка етди фахр этиб бошим, топиб сендин назар,
Меҳрибонлик шевасини қўллагандурсан магар,
Қосидиким еткурур кўйинг фазосидин хабар,
Сонурам филфавр, келди Худхуди шаҳри Сабо.

Масканим боғу, Ҳабибий, сайргоҳим лозор,
Булбулимдир нағмагар, менда ғазалхонлик шиор.
Улфатим иқболу давлат, соябоним бахтиёр.
Кулбайи эҳзонда доим зор, Фурқат, интизор,
Кўз ўйин ашкида ғалтон ашкидин бедасту по.

1959

ДИЛБАРИМ БОРДИР

Қаро кўзли, юзи моҳи мунаввар дилбарим бордир,
Садафдек кўнглим ичра меҳри гўё гавҳарим бордир.
Утар лаззатда умрим лафзи ширин шаккарим бордир,
Дилимда тўхтамас ғам, меҳрибон дилпарварим бордир,
Вужудим тупроғин зар қилгай андоғ заргарим бордир.

Кўринди дилраболарнинг сафинда бир ажаб зебо,
Агар бир кўрса ҳам ҳар ким йўқ иложи бўлмайин шайдо,
Хаёли яхши меҳмоним кўнгилда, мен эмас танҳо,
Юз урмас менга ҳижрон зулмати бир лаҳза ҳам асло,
Нечунким қалбим осмонида меҳри анварим бордир.

Мисоли йўқ латофатда мулоим гул баданларда,
Такалум қилсалар монанди йўқ ширин суханларда,
Лабидин рашк этар лаъл ул Бадахшону Яманларда,
Хироми қилди ҳайрон сарвини боғу чаманларда,
Ҳабибий, мадҳ этарман лавҳи дилда дафтарим бордир.

1942

САЙРИ ГУЛЗОР

Сайри гулзор истамам ул сарву раъно бўлмаса,
Базму суҳбат гулламас то суҳбат оро бўлмаса,
Ишқ завқин ким билур бир гулга шайдо бўлмаса,
Е муҳаббат бодасидин кайфи саҳбо бўлмаса,
Ишқ ила лоф урмасин бошида савдо бўлмаса.

Дилни мафтун этди оҳиста кулиб, ташлаб назар,
Ҳаддан ошди ҳайратим кўзимда бўлди жилвагар,
Ким кўрибдур дилраболар ичра бундоғ сеҳргар,
Рамз ила қошу кўзи кўрсатди ранго-ранг ҳунар,
Дил қушин сайд этди нечун қошлари ё бўлмаса.

Ишқ бир савдо экан, ташвишу ғам бошдин-оёқ,
Тўлқин ургай васл учун дилда умиду иштиёқ,
Васли бўлган чоғда ҳам кўнгилда хавфи ифтироқ,
Уртада ғаммоз эрур боз устига аҳли нифоқ,
Мен каби бардош этар ким қалби дарё бўлмаса.

Аҳди йўқ бул ҳаваслардан кечиб ор айлади,
Мен Ҳабибийни садоқатли топиб ёр айлади.
Меҳру шафқат бор экан қалбида, изҳор айлади,
Ҳарна бўлган аҳду паймонларга иқрор айлади,
Билмас эрди тоза бу ишқимни ифшо бўлмаса.

1949

ДУСТ ҲАҚИДА

Дўстлар, жондин ҳам ортиқ ота бирла она дўст,
Ҳар совуқ ел тегмасин деб соябон, ҳамхона дўст.
Жон фидо қилгай чароғим деб ики парвона дўст,
Бу иковдек жонкуяр бўлмайди, ҳар бегона дўст,
Меҳрибонликда топилмас, бебаҳо дурдона дўст.

Дўстларнинг дўстликда фарқин ўйла аввало,
Баъзилар тил бирла дўсту, баъзилар кўз ошино.
Баъзилар дастурхон узра кўрсатар меҳру вафо,
Баъзилар ўз нафи узра бир ғаразга мубтало
Бўлмагай то оқибат бемаънию афсона дўст.

Дўсти холис мунису ғамхўр, қадрдон, жонажон,
Ўртада гар бўлса ҳам ёвгон, умочу, чою нон.
Завқ ила қаймоқлашиб роҳатда бўлгай қалбу жон,
Хонадонга шоду хуррамлик тўлиб-тошгай чунон,
Ҳар замон эркин кириб келса босиб остона дўст.

Бўлмаса дўстинг маслаҳатбахшу билимдон, шод **этар**,
Сухбати ҳикматга бой, дил кишварин обод этар,
Дилда-ю, тилда Ҳабибий деб унутмас, ёд этар.
Ғам ҳужумин оташин сўзлар билан барбод этар,
Соф муҳаббат бодаси бирла тўлиқ паймона дўст.

ОҲИСТА-ОҲИСТА

Нигорим лутф ила қилгай салом оҳиста-оҳиста,
Қулоғимга етар ширин калом оҳиста-оҳиста,
Муҳаббат аҳдин этай эҳтиром оҳиста-оҳиста.
Билинди энди бўлгай менга ром оҳиста-оҳиста,
Қилур кулбам сари бир кун хиром оҳиста-оҳиста.

Ажаб жононлар ичра тенги йўқ гулчеҳра жононим,
Жаҳон гулзорининг оройиши сарви хиромоним,
Юрак ургаи дукиллаб ўйласам тўлқин билан қоним,
Ҳаётим лаззати, жон бирла тенг ёрим, қадрдоним,
Туғар албатта қошимда мақом оҳиста-оҳиста.

Кўзим тушса кўзига кўз учиди аржуманд айлаб,
Умидим кўп менинг ҳам йўқласа гоҳо писанд айлаб,
Шарафли суҳбатидан эл қатори баҳраманд айлаб,
Нахуш бахт ул ширин сўзлар билан комимни қанд айлаб,
Узилмас меҳрини қилгай давом оҳиста-оҳиста.

Замонлар ўтди, кўз йўлда бўлиб муштоқи дийдори,
Етар бир кун ҳабибига Ҳабибий ёзган ашъори,
Қадам ташриф этарди бўлмайин бегоналар ёри,
Намоён бўлса тенг йўқ шуъла ташлаб меҳри рухсори,
Кетар дил оламидан тийра шом оҳиста-оҳиста.

1958

ЖОНОН КҰРИНДИ

Чаманда бир гүзал жонон кўринди,
Юзи гул-гул ёниб, алвон кўринди,
Қаро сочи қаро райҳон кўринди,
Лаби гулғунчадек хандон кўринди,
Вужудимни олиб ўт, жон кўринди.

Қуёшдек барқ уриб чиқса нигорим,
Боқолмасман кетиб ақл, ихтиёрим.
Агар бир кўрмасам йўқдир қарорим,
Ўзи ҳал этмаса шафқат шиорим,
Бу мушкулга ҳама ҳайрон кўринди.

Гаҳи боқсам тўлини ойдек юзига,
Гаҳи шўх, ўйноқи, шаҳло кўзига,
Қулоқ солсам, гаҳи ширин сўзига,
Қолурман термулиб, ўйлаб ўзига,
Ажойиб, нодирни даврон кўринди.

Азизим, дилбарим, шўхи замона,
Қўлига соз олиб қилса тарона,
Ёнида жўр этиб айлаб баҳона,
Ҳабибий, куйласам мен ошиқона,
Етишмоқ васлига имкон кўринди.

1954

А Х Л О Қ

Қишида бўлса ахлоқу адаб, кибру ҳаво бўлмас,
Гапирмас ўйламай, ёлғончи бўлмас, сўз хато бўлмас,
Ҳар иш устида мағрурона лоф урмас, риё бўлмас,
Тукилмас обрўйи, қадрү қимматдан жудо бўлмас,
Бировнинг кўнгли қолмас, ошино ноошино бўлмас.

Нечоғлик бўлса ғайрат, шу қадар кўзгу бўлур меҳнат,
Етар мақсадга меҳнат бирла меҳнатқаш қилиб журъат,
Топар говвос бўлиб дарёи меҳнатдан дури роҳат,
Бўлур меҳнат билан ҳар жойда бўлса лойиқи ҳурмат,
Ҳалол меҳнат билан қилган маишат нораво бўлмас.

Сасдат, шарафли бўлгали илму ҳунар даркор,
Адашмай тўғри йўлда элга бўлмоқ мўътабар даркор,
Азиз қалбингни пок эт, қалбакиликдан ҳазар даркор,
Замонлар ўчмасин номин десанг, турли асар даркор,
Билимсиз, дунёга ўнвэн тополмас, пешво бўлмас.

Муҳаббат бўлмаса ҳар кимсада халқу диёрига,
Садоқат бирла ул дил боғламас хешу таборига,
Мадад қилмас ватандошу қадрдон дўсту ёрига,
Қиролмас жонкуяр, чин меҳрибонларнинг қаторига,
Кўнгида халқ учун, авлод учун меҳру вафо бўлмас.

Ҳабибий, кимда виждон бўлса, йўл бермас хиёнатга,
Ҳалол меҳнат билан етгай шарафга ҳам саодатга,
Маишатга берилмас, ташламас ўзни разолатга,
Қизармас, ерга бсқмас, оқибат қолмас хижолатга,
Эл ичра толеи шум бўлмасу бахти қаро бўлмас.

ДИЕРИМСАН

Озода, гўзал ўлкам, ҳурматли диёримсан,
Кўп заҳмат ила топган бахтимсану боримсан.
Жоним каби асрайман, номус ила оримсан,
Кўнглим очилур боқсам, орому қароримсан,
Ҳар ерда мададкорим, ҳар ишда мадоримсан.

Қўйингда ўсар яйраб энг бахтиёр нисонлар,
Бошдан-оёқ ол олтин саҳрою биёбонлар.
Албатга ўтар юздан зўр аҳд ила паймонлар,
Олтинга хазинамсан, боғим-ла баҳоримсан,
Ҳар ерда мададкорим, ҳар ишда мадоримсан.

Эл бирла Ҳабибий ҳам меҳнатда, садоқатда,
Бўлдинг, Ватаним обод шавкатда, адolatда,
Тобора совет халқи яшнайти саодатда,
Машҳури жаҳон бўлдинг шафқатли шноримсан,
Ҳар ерда мададкорим, ҳар ишда мадоримсан.

ЮНУС РАЖАБИЙНИНГ МУЗИКА ХИЗМАТИ ҲАҚИДА

Ургилай созандаларнинг созидан, чолғусидан,
Янги-янги берган ул илҳомидан, туйғусидан.
Йиғласа йиғлатгай, аммо кулдирар кулғусидан,
Бир нафасда шайхларнинг дўндирар ҳу-ҳусидан,
Фавзалар бергай хабар ҳар кимнинг ўз дилжўсидан.

Қилди бу санъатда хизмат Юнус устози, офарин,
Соф юрак бирла ҳамиша халқ ила бўлди яқин.
Устириб ёшларни етказмоқда, ғайрат қилди чин,
Баҳра олди истаганча кимки бўлса ҳамнишин,
Терди санъат баҳрининг қийматбаҳо инжусидан.

Тору парда, зеру бамларни муносиб банд этар,
Сўз била куй иккисин аввалда ҳўб монанд этар,
Бир-бирига боғлаб, усталик билан пайванд этар,
Гуллатиб суҳбатни суҳбат аҳлини хурсанд этар,
Ухламай бир дам кечиб тунлар ширин уйқусидан.

Чикди халқ оҳангини пардоз этиб овозаси,
Саҳналар саҳнига лойиқ яллалар андозаси,
Бўлди санъат дафтарини жон риштаси шерозаси,
Эй Ҳабибий, кимки толибдур, очиқ дарвозаси,
Ҳар кўнглини шод этиб озод этар қайғусидан.

1942

МУБОРАК МАИ

Муборак май келиб олий шараф ҳам шонимиз келди,
Саодатбахш улуг бабрам деган меҳмонимиз келди.
Қадамни катта ташлаб, олга босмоқ ошимиз келди.
На иш қилсак қилурмиз вақтимиз, имконимиз келди,
Яшайлик, яйрашайлик давримиз-давронимиз келди.

Баҳорим лола, фаслим лола, ер лола, ҳаво лола,
Хотим-қизларда юзлар лола, қўлларда хино лола.
Шарафли фасл эрур бу дашту, сахрою ҳаво лола,
Очилган чеҳраларда бўлди майдону фазо лола,
Намойиш бўлди порлоқ, лойиқи дostonимиз келди.

Тиниқ ойнадек асфальт эрур, йўл, шаҳру қишлоғим,
Қизил гулдек қизил юзли элим, юртим, қизил боғим,
Шноримга қуёш зар сочди, олтин бўлди ҳар ёғим,
Уроғу болга бирла қин-қизил юлдузли байроғим,
Сочиб дилларга ёғдулар, маҳитобонимиз келди.

Электрдек чарақлаб шаҳрим осмонида юлдузлар,
Қаро тушларни ҳайдаб ҳар томонга, келди юлдузлар.
Мунаввар бўлди диллар кўзгуси, равшан бўлиб кўзлар,
Олиб ҳар дамда илқому қувонч изҳор этиб юзлар,
Саноксиз бу ютуқлар келди, гўё жонимиз келди.

Хусусан мамлакатпарвар элимнинг чин мададкори,
Билимдон партия ҳам бахту иқболим бўлиб ёри,
Очилди яшнади ҳар илму фаннинг боғу гулзори,
Очилмоқда, Ҳабибий, маъдану конларнинг асрори,
Саноат гавҳари кўксига тўлган конимиз келди.

1939

КОЛХОЗЧИЛАР ҚУРУЛТОИИ

Қаҳрамон соҳиб ҳунарлар, мажлис ородир букун,
Қўнглимиз ойинаси равшан-мусаффордир букун,
Чеҳралар гул-гул очилган турфа раънодир букун,
Ҳарна истак бўлса халқимда муҳайёдир букун,
Чунки эл озоду эркин янги дунёдир букун.

Ишлаб оқ олтинга олний хизматин машҳур этиб,
Ҳар бири бир ўзгача ўз ҳосилни манзур этиб,
Қўрсатиб нозик, ажойиб санъатин масрур этиб,
Бир томонда яллэчи, хушхон йнгитлар жўр этиб,
Бир тараф созандалар, тўю томошодир букун.

Жам бўлиб бахту саодатли очиқ пешоналар,
Ҳар бири меҳнатга моҳир, олиму фарзоналар,
Аҳд-паймонин бажарган паҳлавон мардоналар,
Зийнати ўлкам, Ҳабибий, ҳамватан, ҳамхоналар,
Мавж уриб дилларда завқи, сўзда гўёдир букун.

1946

Я Ш А Н Г

Эй шарафли пахта устози — билимдонлар, яшанг,
Гуллаган меҳнат билан меҳнаткаш инсонлар, яшанг,
Қилдингиз қойил на бўлса аҳду паймонлар, яшанг,
Бу муқаддас мақсад узра топган имконлар, яшанг,
Ҳорманг энди қон-қариндошу қадрдонлар, яшанг.

Порлаган Шарқ машъали Тошкент, баҳодир, қаҳрамон,
Катта қарвонлар сафида Қашқадарё жонажон,
Шонли Фарғона, элинг энг уста деҳқон, боғибон,
Олтин ундирмоқда машҳур кимёгар Андижон,
Шуҳрати оламни тутган марди майдонлар, яшанг.

Ишни аввал пухталаб ғайрат билан кўкрак кериб,
Андижон шаънига лойиқ ваъдадан ортиқ бериб,
Бир чигит ҳам ерда меҳнат ҳосилини қўймай териб,
Яшнаб эркинлик билан минбарда сўзланг қийқириб,
Юзларин оқ айлаган колхозчи деҳқонлар, яшанг.

Бир-бирига ёр эрур ҳар ишда ҳар бир колхозчи,
Туироғи ҳосилга бой, бардам, гўзал, обод ўзи,
Халқи ҳам деҳқончиликда моҳиру ўткир кўзи,
Ваъда берса, ҳар иш узра бўлмаган ёлғон сўзи,
Қолмади дилларда зарра доғу армонлар, яшанг.

Тер тўжиб ўртоқлашиб, якдил ҳама эркак-аёл,
Меҳнатим деб роҳагим, ўз вақтида ишлаб ҳалол,
Юз дегам шону шарафли ном ила очган жамол,
Бу ютуқ бўлгай, Ҳабибий, элга ибратли мисол,
Мадҳ этар сизларни кўп тариху дostonлар, яшанг .

САЕХАТ ТАЛССУРОТИ

Кезиб кўп боғ ила бўстонни кўрдим,
Яшил, ферузаранг майдонни кўрдим,
Қўли гул, паҳлавон деҳқонни кўрдим,
Безалган дашти беармонни кўрдим,
Ва ё гулчеҳра бир жононни кўрдим.

Топиб айниқса халқимдин назар бўз,
Кириб ҳосилга бўлмиш мўътабар бўз,
Полизда кўрсатиб турли ҳунар бўз,
Шўр ўрнида бериб қанду шакар бўз,
Неча меҳмонпараст мезбонни кўрдим.

Ҳама деҳқончиликда зўр миришкор,
Юракда ғайрати меҳнатга тайёр.
Планин, кузчи ўйлаб кеча бедор,
Берилган ваъда узра номусу ор.
Баҳодир, қаҳрамон инсонни кўрдим.

Саҳар файзи билан булбул навоси,
Майин эсанг насим обу ҳавоси,
Бўлур жонга озиқ завқу сафоси.
Ҳабибий, бурчин оқлаш муддаоси,
Тугалмас зарга тўлган конни кўрдим.

1959

СУВ КЕРАК

Яхши турмуш қилгали ҳурлик деган даврон керак,
Эл ҳаётига ҳамиша сув керак, бустон керак,
Ҳар қачон сув келтирурга куч керак, имкон керак,
Давлату қудрат асоси пахтага майдон керак,
Катта ҳосил олгали толмас билак полвон керак.

Қанча чўллар ташналаб Тошкент шимолида, кўринг,
Эй баҳодирлар, жасорат бирла бел боғланг, туринг,
Гавҳари қобил ери, бағри тўла олтин, юринг.
Ганжи мақсадни очайлик, зарб ила кетмон уринг,
Бизга бу води берур ҳар қанча бўлса дон керак.

Сув чиқармоққа тиришган илгари ҳамжўп киши,
Бўлдилар беҳуда овора, ўтиб ёзу қиши.
Истаганча ғалла олмоқ хомхаёлу хоҳиши,
Пучга чиқди, бир пақирлик баҳра йўқ, охир ниши,
Иш бажармоққа ҳақиқий большевик виждон керак.

Лолалар, гуллар-чечаклар бирла яшнаб ҳар баҳор,
Меҳнат аҳлин айлағай бахту саодатларга ёр,
Сувга тўйса кимёгарликни қилғай ошкор,
Ким, Ҳабибий, берса сув, қилғай жавоҳирлар нисор,
Ўзбекистон аҳлига шундай хазина — кон керак.

1943

ЕР ҚУШИГИ

Қошимга уйқуда ҳар кеча дилрабо келадур,
Бошимга соя солиб, бахт учун ҳумо келадур.
Ажаб қулогима, ёлғон, деган садо келадур,
Қўзимга босган изи мисли тўтнё келадур,
Улуғ вазифасин айлабон адо келадур.

Етишмоқ истаб агар чиқса ёр ёрига,
Юракда меҳрин ўти лайливаш нигорига,
Қутиб кўзи кўчада, интизору зорига,
Муҳаббат ила юрар бўлса ўз дие́рига,
Севинчу мужда олиб, аввало, сабо келадур.

Бугун қучоқ ёза кўр, э гўзал, шарафли Ватан,
Тотимли меваларин боғлар айласин хирмон.
Бир-икки даста қилиб тутсин ўз гулин гулшан,
Безатсин ўзини рангин чечаклар ила чаман,
Баҳодирона садоқатли ошино келадур.

Ёнимда бўлмоқ учун дам-бадам тарона қилиб,
Ҳабибий шеърин ўқиб, завқ ила баҳона қилиб,
Қаро сочимни силаб, панжаларни шона қилиб,
Зафар нишонларини кўксида нишона қилиб,
Ширин ҳаётим учун айни муддао келадур.

1945

МАРДУМИ ФАРҒОНАМАН

Шеърнат майдонида қўйдим қадам мардона ман,
Бахту иқболу зафарга ҳамдаму ҳамхонаман.
Сипқариб эрку саодат бодасидан қонаман,
Кулфату, ранжу алам ташвишидан бегонаман,
Гулшанимнинг ишқида булбул каби парвонаман.

Чекди кўп заҳмат Муқимий, Фурқатий бечоралар,
Қаро қилди бахтини бир неча бағри қоралар.
Утди умри дарбадарликда юриб оворалар,
Еш хазон бўлди юрак-бағри бўлиб юз поралар,
Бўлмадим юз шукру туҳматлар билан афсонаман.

Еш эдим, назм аҳлининг қалбида қат-қат доғ эди,
Гул каби гулшангә зийнат берса ҳам янтоқ эди.
Наъмагар булбул хурофот олдида бир зоғ эди,
Жоҳилистон эрди, гавҳарлар қаро тупроқ эди,
Берди сайқал заргарим, бўлдим зару дурдона ман.

Қай кун чикди адолат бирла байроғу шиор,
Кетди зулмоти ҳасад, бўлди ҳақиқат ошкор,
Олди халқ эркин нафас, дил беғубору бахтиёр,
Йўл очилди ишладим, топдим шарафли эътибор,
Миллатим ўзбек, Ҳабибий, мардуми Фарғонаман.

1956

НАВОИИ ҲАҚИДА ҚУШИҚ

Навоий, боғу гулзоринг очилди яхши соатда,
Билимли боғбоним парварш қилмоқда гоятда.
Ўтиб асру замонлар, келди бу даврим саодатда,
Хиёнат маҳв бўлди, яшнадик энди адолатда,
Жаҳонга донғи кетган шону шавкатли вилоятда.

Қўрнини сафҳан «Ҳамса»ингда, ҳай-ҳай, турфа беш гулшан,
Тузилмиш «Ҳайратул аброр» ила «Фарҳоду Ширин»дан,
Яна ул «Лайли-Мажнун» бирла Искандар бўлиб равшан,
Гўзал зийнат бериб Баҳром ила бир ёнга илму фан,
Қизиқмоқ бирла халқим завқ этиб сайру саёҳатда.

Чиқиб бахтинг қуёши ҳур ватан авжида кетди шом,
Бўлиб суҳбатда «Чор девон»инг нишқ аҳлига дил ором,
Солиб дилларга «Маҳбул қулуб»инг ранг-баранг илҳом,
Муҳаббат бодаси тўлган муқаддас ҳар кўнғил бир жом,
Яшармиз жўш уриб мастонавор айшу фароғатда.

Адолат узра виждон бирла сўзлаб нуктадон бўлдинг,
Ҳур инсон ҳур яшар деб мустабидларга ёмон бўлдинг,
Сурилдинг ўз диёрингдан, маломатга нишон бўлдинг,
Муҳаббат боғладинг, меҳнаткаш элга меҳрибон бўлдинг,
Букун ҳақ сўзларинг эркин ривож олди ниҳоятда.

Қўшиқлар, яллалар жўр айлашиб шўхона дилбарлар,
Ғазалхонлик қилур ҳар дам гериб сўз конидан гавҳар,
Жаранглаб нағма бўстонида назминг булбули сайрар,
Ҳабибий, шарбати маъни тотиб эл оғзида шаккар,
Хазинам, обрўйим — давлатим бўлсин саломатда.

1964

УРУШ ОҚИБАТИ

Уйласанг йиллар қилиб ўтмиш қаро даврон уруш,
Шаҳру саҳроларда кўп ноҳақ оқизди қон уруш,
Боғу бўстонларин айлаб ер билан яксон уруш,
Қилди соғсиз тўлган обод ўлкани вайрон уруш,
Жон бағишлар бўлса тинчлик, лекин олгай жон уруш.

Жоҳилистон эрдию йўқ эрди илму маърифат,
Авж олиб даҳшатли ваҳшийларга рашку орият,
Энг улуғ инсонга ҳам бўлмай мурувват, марҳамат.
Интиҳосиз зулм ила қонлар юракда қатма-қат,
Қилди қонхўр, жоҳилу зolim амиру хон уруш.

Энди инсонлар бўлиб илму ҳунардан баҳраманд,
Қадру қиймат топдилар, бўлди азизу сарбаланд,
Жумла борлиқда ҳамон эркин, шарафли аржуманд,
Бир-бирин қилган нечук виждон ҳақиру нописанд,
Истамас дунёда инсон бўлса чин инсон уруш.

Бу юқимчил зўр фалокатдурки сартосар зарар,
Эски тарихлар тиниқ ойнадур қилсанг назар.
Уйламай, шарм айламай такрор этар қандоқ башар,
Тилга ҳам олма, Ҳабибий, айла сўзни мухтасар,
Қўрмасин авлодимиз бундан буён бир он уруш.

ФУРҚАТ ҒАЗАЛИҒА МУҲАММАС

Жудо бўлдим, эзилдим жонкуяр хешу таборимдин,
Узимда ҳарна бўлган аҳли ҳушу ихтиёримдин.
Хусусан кўзларимнинг нури ул, лайли нигоримдин,
Фигонким гарднши даврон айирди шоҳсуворимдин,
Ғамим кўп, эй кўнгил, сен беҳабарсан оҳу зоримдин.

Ишм саргашталиқда доду фарёд ўлди андоғким,
Бало қуршаб қуюндек жабру бедод ўлди андоғким,
Муҳаббат дарсида Фарҳод устод ўлди андоғким,
Ғуборим ишқ водисиде барбод ўлди андоғким,
Биёбонларда Мажнун тўтиё излар ғуборимдин.

Дариғо, юз ўғирди, кетди мендин бахту иқболим,
Тирикликда ҳузурим қолмади, бўлди ёмон ҳолим.
Чунон овора қилди телбадек чархи фалак золим,
Қизил қондир сиришким заъфарондур чеҳраи олим,
Мени ким кўрса фарқ этмас хазон бирла баҳоримдин.

Азалдин ишқ йўли мушкулу турли жафо бўлғай,
Узоқ тушгай Ватандин, хонимондин ҳам жудо бўлғай.
Юриб даҳшатли ғурбатлар кечиргай, бенаво бўлғай,
Муҳаббат дардидин ўлсам, ўтиб умрим адо бўлғай,
Қамишлар ўрнига меҳриғиё унгай мазоримдин.

Диёру ёр меҳри авж олур таркин қилолмасман,
Уралган пашшадек мақсад сари ё интилолмасман,
Ҳабибий, ташна лаб ҳайратда гирёнман жилолмасман,
Адашган ит каби; Фурқат, қаён борғум билолмасман,
*Қачон бўлғайки топкаймен хабар ёру диёримдин.

1959

НАВОИЙ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Васлидин қилдим умид андишайн хомим била,
Келмади бир йўла кутиб таклифу эълоним била,
Қайда бўлсин шодлиғ бу қора айёмим била,
Бир қадаҳ май ичмадим сарви гуландомим била,
Бир нафас уйрилмади даврон менниг комим била.

Улфатим қайғу, қариндошим алам, ҳолим ёмон,
Бўлмади бир йўл муяссар васли менга бир замон.
Ташналик ҳаддан ошиб, дафий хумор излаб қачон,
Қар майиким онсиз ичдим топқоли ғамдин омон,
Заҳри ғам гўё эзилмиш эрди ул жоним била.

Бир кеча бўлмоқ учун ул махлиқони ёнида, ~~а~~
Кўз тутармен тунга донм кунни бепоёнида,
Шомни кўрдим йириқдин кўк этокин қонида,
Тунга етмас кунни ўткардим ўлиб ҳижронида,
Кунга етгайманму ваҳ бу субҳи йўқ шомим била.

Бўлмади бизларга ҳаргиз улфату ром, эй рафиқ,
Узгаларга истаганча лутфу инъом, эй рафиқ.
Базм аро мен кирдим топди саранжом, эй рафиқ,
Қайда бўлсин музтариб кўнглимга ором, эй рафиқ,
Тутмадим ором-чун бирдан гуландомим била.

Қосидо ёр олдида дардимни бир-бир номин айт,
Тоқату сабрим битиб умримни ҳам итмомин айт,
Кетса дунёдин бу аҳвол ила сен деб зомин айт,
Эй сабо, ул гулға мўхлик фурқатим пайғомин айт,
Балки жон қасдин доғи еткур бу пайғомим била.

Бодаи нўш этмасам ўз илгини то бир айёғ,
Зоҳид аҳлин талх таънидин қолиб кўксида доғ,
Оғдарилғай бошим узра бу маломат бирла тоғ,
Кўнглим ичра буд ғами куфр ичра ўлсам яхшироқ,
Аҳлидин олиға боргунча бу исломим била.

Ишқ ўти дилда, Ҳабибий, ҳаддан ошди кун сайин,
Келди жон бўғзимга ҳар дам, инграмоқ бўлди майин.
Бу оғир дардим билан қандоғ жаҳондин кетмайин,
Эй Навоий, ўлсам армон этгумдир ичмайин,
Бир сабуҳи гулузори бода ошомим била.

ОРДЕН МУБОРАК

Раҳмат эй, майдони меҳнатда баҳодир қаҳрамон,
Зўр тилак, толмас билак ҳам соф юрак, ҳам тоза қон,
Кучга куч, ғайратга ғайратлар қўшиб янги замон,
Бўлди пешонангда субҳий бахту нқболнинг аён,
Қутли бўлсин кўксинг осмонида хуршидий нишон.

Кўкрагинг авжида кўрдим бир саодатли ҳилол,
Зийнат атрофида юлдузлар бўлиб гавҳар мисол,
Зўр муҳаббат бирла толмай ишладинг, топдинг камол,
Ҳосилий хизмат аниқланди керак эрмас савол,
Қим ҳалол ишлар ҳамниша партия чин меҳрибон.

Ўнгилиб, толмай дадил ҳар қаттиқ ишга бош уриб,
Кўп қийин мушуқулни ҳал қилдинг кўнгиллар тўлдириб,
Олға босдинг кўрсатиб суръат, баланд ўрлаб юриб,
Халқимиз бундай тўлиқ шавкатли меҳнатни кўриб,
Қилдилар тақдир, элим ҳурмат билан бўлсин омон.

Мавж уриб ғайрат суви дарёий қалбингда тошиб,
Очилиб орден гули, кўксингда турли яшнашиб,
Халқаро юксак мақому мартабанг кўкдан ошиб,
Манзили мақсадга етдинг яхшиларга эргашиб,
Барчаин ҳайратда қолдирди бу боғу богбон.

Партия чорлаб Кремлда муборак қошига,
Офаринлар деб баҳодир халқимиз бардошига,
Бир гули хуш рангни ўтқизди юракнинг бошига,
Тўлди қарсақлар Кремлнинг ичию тошига,
Жонфизо давлат саройи ичра қилди меҳмон.

Кўрсат энди ҳимматинг, орденга орден нар бўлур,
Қадду қоматга ярашган зиннату зевар бўлур.
Қадру қийматда вужудинг кимёю зар бўлур,
Давримиз келди, бутун умринг ширин-шакар бўлур,
Бу ютуқ бўлгай, Ҳабибий, зўр китобу дoston.

1939

БАШОРАТНИ КҮРИНГ

Партиямдан энг шарофатли башоратни кўринг,
Халқ учун бўлган муҳаббат ҳам садоқатни кўринг,
Аҳли меҳнатларга шафкатли адолатни кўринг,
Раҳнамою карвонликда маҳоратни кўринг,
Яъни битмас бахту иқболу саодатни кўринг.

Дашту саҳро ичра Хоразм эрди Москвадан узоқ,
Тийра даҳшатли Қорақумдан кўнгиллар эрди доғ,
Бу аламлардан темир йўлни қуриб топдик фароғ,
Қилди равшан илму фан ёқди Кремлдан чироғ,
Истаган мақсадга етмакда жасоратни кўринг.

Янги-янги янгилик бўлди темир йўлда аён,
Олди олқишлар Шовот аҳли саодат, қаҳрамон,
Тош қазиб янгиариқлик бўлди Фарҳоди замон,
Донги чиқди Онажон, Юсуф, Бобожон паҳлавон,
Завқ ила ёшу қари меҳнатга одатни кўринг.

Тарху таъмири дуторосо тузилмиш бу диёр,
Янги йўлга соз этиб тортиб темирдан икки тор,
Ранг-баранг ҳар парданай манзилда савту куйи бор,
Бўлди бу санъатшунос элдан бу санъат ошкор,
Янги созу янги йўл, янги саноатни кўринг.

Қолмади дилларда армон биз билан бўлди зафар,
Яшнадик, топдик тараққий касб этиб илму ҳунар.
Бўлди оқ олгинга кону ҳам қаро тупроғи зар,
Сайр этиб кўрдим, Ҳабибий, офарин деб сарбасар,
Энди ҳар манзилда роҳатли саёҳатни кўринг.

1947

АЙЕМИНГИЗ МУБОРАК

Эй иттифоқим аҳли, айёмингиз муборак,
Донги жаҳонга тўлган ҳур номингиз муборак,
Моҳтобу ҳам мунаввар оқшомингиз муборак,
Меҳнат майига тўлган бу жомингиз муборак,
Яйраш, яшаш кунидир, байрамингиз муборак!

Украину рус, белорус бизларга қон-қариндош,
Тупроғимизга бўлмиш тупроғи жуфту ёндош,
Ҳурликка чиқди охир, йилларча қилди бардош,
Аслин топиб қўшилди, ёр-ёрга бўлди йўлдош,
Шону шарафли мужда эълонингиз муборак.

Зўр-зўр канални қазган колхозчи қаҳрамонлар,
Шуҳратли комсомоллар — ғайратли паҳлавонлар,
Эрлар билан тенг ишлаб, сонсиз қизу жувонлар,
Ҳосилга кирди чўллар, сув келди — келди жонлар,
Ҳорманглар энди, дўстлар, оромингиз муборак.

Пешоналарда терлар меҳнатда дона-дона,
Меҳнатга жалб этибдир ҳурматли ота-она.
Меҳнат шарафлигидан олий нишон нишона,
Эй кўксига ярашган бу гавҳари ягона,
Уз халқингиздан олган инъомингиз муборак.

Кўнгли бузуқ ёмонлар ҳар жойда ҳам урилди,
Бизларда барча мақсад жой-жойида қурилди,
Ёр бўлди бахту иқбол, бизга боқиб бурилди,
Табрик этай, Ҳабибий, иш олдинга сурилди,
Ҳар лаҳза тоза-тоза илҳомингиз муборак.

1939

КОЛХОЗЧИЛАР АҲДИ

Жасорат бирла ҳар иш устида тайёрлардан биз,
Баҳодир, қаҳрамонлик бобида донгдорлардан биз,
Жаҳонга донг таратган довюрак илғорлардан биз,
Хусусан Ўзбекистон аҳлимиз, жаррорлардан биз,
Улуғ рус халқи бирла бирлашмиш ҳамкорлардан биз.

Ватан халқим учун слий, муқаддас, пок остона,
Диловорлар—йигитлар, ҳар бири бир ўзга фарзона.
Еру кўк титрагай майдон аро юганда мардона,
Келолмас ҳайбатидан ваҳм олиб ўлкамга бегона,
Қўлидан ориятни бермаган ҳушёрлардан биз.

Гиёҳлар ҳам униб, ханжар тутиб боғланди белбоғлар,
Хужум айлаб кўтарди лолалар нусратли байроғлар.
Дарахтлар чанг солурга панжа ёзди, дема япроғлар,
Қилурмиз ёвни маҳв энди, зафар бизларда, ўртоқлар,
Муҳаббат бирла боғланган вафоли ёрлардан биз.

Бўлур албатта бу ҳовлиқма душман ер билан яқсон,
Шошилди, ўйламай от қўйди, ноҳақ кўп оқизди қон,
Урармиз қайтариб, йўлни тополмасдан бўлур сарсон.
Ахири минг пушаймон бирла қалбида кетар армон,
Мижга қоқмай, Ҳабибий, кечалар бедорлардан биз.

1942

ҲУЗУЛИЙ ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Кўнглим олган бир гўзалларнинг гўзал жононидур,
Қалби пок ишқ аҳлининг виждони, балким жонидур,
Партав афшонликда ҳусн авжин моҳитобонидур,
Ул паривашким малоҳат мулкининг султонидур,
Ҳукм онинг ҳукмидур, фармон анинг фармониदур.

Одам аҳлига оғирдан ҳам оғир савдои ишқ,
Бора-бора ортадур, кам бўлмайин ғавғои ишқ,
Олғай ўз гирдобига айлантириб дарёи ишқ,
Сурди Мажнун навбатини, эмди банам расоийи ишқ,
Тўғри дерлар ҳар замон бир ошиқни давронидур.

Нозанинлар сарвари, нозик адою гулбадан,
Лобарона кирса оройиш топар боғу чаман.
Бўлса бардошимга минг таҳсин дер эрди кўҳқан,
Лаҳза-лаҳза кўнглим ўтидан шарафлардур чихан,
Қатра-қатра кўз дўкан сонманг сирешким қонидур.

Эй менинг ҳолимдан огоҳлар, қошимдан кетмангиз,
Ёқмагай нозик мизожимга алам, инжитмангиз,
Ким дегай ишқ аҳлининг додига бир йўл етмангиз,
Чоклар кўксимда тиғи ишқдан, айб этмангиз,
Ким жунун гулзорининг бунлар гули хандонидур.

Дилбаринг меҳри сингиб кетган азалдан қонинга,
Келсалар тонг йўқ, Ҳабибий, лутф айлаб ёнинга,
Ҳар нафас бу лутфи дармон бахш этар дармонинга,
Эй Фузулий, ўлаям раҳм эда ёр афғонинга.
Ағлагил зор ончаким, зор ағламоқ имконидур.

1960

СОБИР ҒАЗАЛИГА МУҲАММАС

Кўчат экишни қилиб зўр шиор, кўчат экин,
Бу хизматинг қиладур бахтиёр, кўчат экин,
Ватанга қудрату ҳам ифтихор, кўчат экин,
Етилса соя солур ҳар баҳор, кўчат экин,
Фалончи экди дегай эл, қатор кўчат экин.

Қўлинг узун бўладур, бўлмас иқтисодинг танг,
Дилингни оинаси боғламайди ғам била занг,
Ҳар ишни вақтида ким қилмаса қилур аттанг,
Баҳорда ёзни кугиб ёлма мевани севсанг,
Қилиб ўзингни муршкорбор, кўчат экин.

Шарафли меҳнат ила бўлди боғ ададсиз чўл,
Боқ энди ибрат ила бўлма кўп лаванду гўл,
Ерингни бир томонин боғ учун планлаб бўл,
Кўкарса мева берар шира-шарбати мўлу кўл.
Чўл ўрнини қила бер мевазор, кўчат экин.

Гилосу, ноку ўрик раста-раста ҳар ёқда,
Кўзингни равшан этар йилда гуллаган чоғда,
На хуш гўзал кўринур мева шаҳру қишлоқда,
Беҳини сув бўйига, олма саф чекиб боғда,
Узуму нашвати, анжир, анор кўчат экин.

Бу, меҳнатингни майи бирла тўлғуси жоминг,
Ҳамиша роҳат ила ўтгай умринг, айёминг,
Олиб қучоғига ҳар дам бўлур дилороминг,
Аср-аср яшасин экканинг, қолур номинг,
Ўзингни ҳам абалйлаб, чинор кўчат эккин.

Кўчат экишга тиришгин тишингу тирноқда,
Дарахтлар авж оладур катта йўлда, қирғоқда,
Ҳавода жилва қилур турли шоҳу япроқда,
Тош экса ҳам кўкарур сувга мўл бу тупроқда,
Бу ишга йилда бериб эътибор, кўчат эккин.

Замон талаб қиладур, бўл жавобида ҳозир,
Қўлингда парвариш эт эрта-кеч бўлиб нозир,
Кел энди, бўлсанг агар сен, Ҳабибийдек моҳир,
Белингни боғла, ганимат бу фурсат, эй Собир,
Ерингни айламайин интизор, кўчат эккин.

СОБИР ҒАЗАЛИГА МУХАММАС

Хизматингни кўрса ҳар фарзона шоввозим дегай,
Санъатингни саҳнаи санъатда мумтозим дегай,
Мева бермоққа ғизои руҳ учун ёзим дегай,
Сен агар созингни олсанг эл менинг созим дегай,
Ўлтириб гулшанда чалсанг, булбул овозим дегай.

Бахту иқболим деб ўз даврингни қилсанг эҳтиром,
Муסיқи майдонида жавлон қилиб кўрсат хиром,
Сафҳайи тариху дostonларда қолсин яхши ном,
Куй яратмоқни мақоми келди, ижод эт мақом,
Бахтиёр авлодимиз «Гулёр»у «Шаҳноз»им дегай.

Қудратин кўрсатмоқ истар бўлса қодир ноҳунинг,
Ўйнаса сим узра бебокона ботир ноҳунинг,
Зеру бамларда четинлик қилса зоҳир ноҳунинг,
Титраса ним пардалар устида моҳир ноҳунинг,
Қумри ҳу-ҳу бирла мизробингни дам созим дегай.

Субҳи чоғинда тараннумдан очилгай ғунчалар,
«Чоргоҳ» этсанг, такаллумдан очилгай ғунчалар,
Айласанг нолиш тараҳҳумдан очилгай ғунчалар,
Боғда гар чалсанг, табассумдан очилгай ғунчалар,
Созинга булбул қўниб, гул-ғунча пардозим дегай.

Гоҳи сарпарданг билан ғамли кўнгилини шод қил,
Қоҳишу ғам қолмасун, дил мулкини обод қил,
«Гиря» қил, сайқал била «Ушшоқ»ларни ёд қил,
Тўхтасин деб тутса ағёр, тўхтама, ижод қил,
Донмо эл ёд этиб, санъатчи устозим дегай.

Базм аро қилганда хиргойи майин овоз этиб,
Завқ ила созингга жўр айлаб, сени эъзоз этиб,
Ғамзали кўзни, Ҳабибий, сорн тирандоз этиб,
Тебраниб нозик адолар, нозанинлар ноз этиб,
Лутф ила Собирга илҳоминг менинг нозим дегай.

1946

ОЗОДЛИК УЧУН

Элга озодлик учун жанг қилган инсонлар ўтиб,
Чоралар излаб ватанпарвар, азиз жонлар ўтиб,
Зулму даҳшатда эзилган зору ҳайронлар ўтиб,
Чиқди Октябрь қуёши эски давронлар ўтиб,
Бу саодатга эришдик қанча қурбонлар ўтиб.

Иттифоқ элмиз жаҳонда, тинч яшаймиз тоабал,
Маҳв бўлсин кимки бизга интилиб қилса ҳасад,
Халқимиз тинчликни истар, қудрату куч беадад,
Бу шиори бирла олгай завқу, илҳому мадад,
Қўлга мақсад келди шоҳу, хону хоқонлар ўтиб.

Биз биландур кеча-кундуз бахту, иқболу зафар,
Кенг жаҳон аҳли яшаш истайди беҳавфу хатар,
Истамас жангни жаҳонда барча виждонли башар,
Иттифоқ осмонда тинчлик қуёши жилвагар,
Оқибат мустаҳкам имкон топдик имконлар ўтиб.

ДАРХОН КУЧАДАН АРИЗА

Айтайин, арзимни тингла, менки Дархон кўчаман,
Халқимизга хизматим сингган қадрдон кўчаман,
Шаҳр эли қатнайди донм, кагта корвон кўчаман,
Қилсалар асфальту зийнат берса жонон кўчаман,
Лекин иқболим очилмай келди, ҳайрон кўчаман.

Арзимас беш юз метрча энг ёмон жойим менинг,
Мавж уриб қиш фасли балчиқлар оқар сойим менинг,
Гар машина келса гортар комига лойим менинг,
Ким етар додимга деб ўтди йилу ойим менинг,
Ёзу қишда тупроғу лой қайнаган кон кўчаман.

Гурзовойлар қатнагайлар тонналаб устида юк,
Лоақал ўн беш маҳалламдан келиб ўтгай ўлик,
Тер бўлур тобут кўтарган элдаги ҳар қайси тук,
Қиш бўйи бағрим эзилса, қовжираб ёзда қуруқ,
Кўрсангиз ўнқир-чўнқир.гўё гўристон кўчаман.

Кўрса йўл бошлиқлари бир йўл келиб қилмай таранг,
Ўзни кўрсаггай эрдим кўкка сочиб тупроғу чанг,
Қоп-қаро лойимга боқса бўлгай эрди ҳангу манг,
Кўп плансиз кўча асфальт, эй Ҳабибий, тору танг,
Кўча бўлганга хижолатман, пушаймон кўчаман.

1959

ЯРАШМАГАН ҚИЛИҚ

Кекса ичүвчи тилидан

Дўстлар, изҳори ҳолу муддао қилмоқчиман,
Ешлар ила кексалар базмин раво қилмоқчиман,
Бодайн гулгун ичиб рангим хино қилмоқчиман,
Бу расо қадлар каби қаддим расо қилмоқчиман,
Қайда бўлсам қўлда шишамни асо қилмоқчиман.

Хира кўз, қомат букук, тиш йўқ, соқолу сочлар оқ,
Юз тириш, сўз пойма-пой, гап англамас вазмин қулоқ,
Ғўлдирар ҳар дам қорин ҳам каллаю қўл қалтироқ,
Нега базм ичра деманг бу ҳол ила қўлда оёқ,
Буйла суҳбатда бу дардларга даво қилмоқчиман.

Гарчи ёшлар бирла майхўрлик қариларга хунук,
Соқижон тамшантирар сўзлар ширин, кўзлар сузуқ,
Қурмағур оғзимга лаззат бергай аччиқ май чучук,
Дилраболар сочи сандоси бўлиб ортиқча юк.
Мен ҳам оқ сочу соқолимни қаро қилмоқчиман.

Эл маломат қилса ҳам таън ила парво қилмайин,
Аҳли суҳбатлар малол олса билиб ҳам билмайин,
Юз пичинглар қилса ҳам жойимдан асло жилмайин,
Термулиб базм аҳлига бир лаҳза ҳам айрилмайин,
Ичкари кирган шафақ кўзни зиё қилмоқчиман.

Эй Ҳабибий, ёзма кўп танқид этиб зарбулмасал,
Эътиқодим шулким, мен улфатчиликда бебадал,
Гулламас суҳбатлар ўз фикримча менсиз ҳар маҳал,
Кулдирай деб жўр бўлиб ҳар ялага бермай халал,
Базм гулзорида булбулдек наво қилмоқчиман.

1939

ТАКАСАЛТАНГ

Бир мақсади йўқ, мужмалу мнжгов, такасалтанг,
Иш бўлса чўчиб, қўрқади ялқов, такасалтанг,
Ош бўлса кекирдакни қилур нов, такасалтанг,
Донм ҳунари фитнаи ков-ков, такасалтанг,
Панд этса биров яхши, бўлур ёв, такасалтанг.

Санқиб кўчада дайди саёқ юргани юрган,
Бефойдаю валвала гап бўлса гунурган.
Бошига келиб бахт қуши қўнса учирган,
Тинч оилада тез-тез уриш қўзғаб ўкирган,
Фавғони қилур тинчлик учун гов, такасалтанг.

Меҳнаткаш элим нчра бунингдек такасалтанг,
Қилмишларидан қилмаса афсус этиб, аттанг,
Меҳнатга бўйинсунмаса аҳволи бўлур танг,
Элдан чиқарур охири бу ҳийлаю найранг,
Эл буғдой эса, бу қораминдов, такасалтанг.

Турмушга боқиб, ибрат олиб, кўзи очилсин,
Ишлайдию тишлайдини маъносини билсин,
Қим бўлдию қим бўлгай, ахир ишга қотилсин.
Меҳнатда Ҳабибий каби нуқсони ёпилсин.
Токай юрадур судралиб, анқов, такасалтанг.

1959

ДОИМ ТАЖАНГ

Бўлмагин зинҳор, азиз дўстим, очиқ кўру гаранг,
Босмасин май нўш этиб оннаи қалбингни занг,
Хонадонингда уруш бошлаб, ўринсиз қилма жанг,
Авж олиб нервинг фараҳсиз умр ўтар доим тажанг,
Бўлмагай то норизо ғамхўр отанг бирла онанг.

Тобакай ғафлатда юргайсан ўзингдан бежабар,
Ибрат ол кўзни очиб ҳар соҳага айлаб назар,
Турли-турли ўзгаришлар кунда бўлгай жилвагар,
Истаганча олсанг ўз эркингдадур нафу зарар,
Бўлсун ақлу, ҳушу, илму, ору виждонинг пасанг.

Мансабу, илму ҳунарга зийнат ахлоқу адаб,
Уйламай ҳар жойда, ҳар суҳбагда сўзга очма лаб,
Тез оғизликдан фалокатга йўлиқсанг не ажаб,
Қулфату роҳат кишига келса келмас бесабаб,
Камтаринлик одат эг, халқ ичра бўлма катта занг.

Қоинот ичра азизу муҳтарам инсон эрур,
Балки инсон бирла бўлган ақл ила виждон эрур,
Сен ҳам инсонсан, азизлик истанг осон эрур,
Меҳнату, илму ҳунар инсоф ила имкон эрур,
Назм ила панд айладим жон куйдириб ўйлаб аранг.

Мен, Ҳабибий, чин кўнгилдан қилдим арзу илтижо,
Дилда бўлсин мақсадинг олий, муборак муддао,
Тўғри йўлдан озмасанг, эркин яшарсан халқаро,
Йўқса умр ўтгай надоматда чекиб жавру жафо,
Элга кенг бўлган жаҳон бўлгай сенинг-чун тору **танг**.

1964

ДУСТИМГА МАСЛАХАТ

Бу-уб бу кенг, узун гуппингни, ўртоқ, бошқа кийим қил,
Тошиб бир маслаҳатдон аввало мўйлов билан им қил,
Пичиқчи бирла кенгаш, яхши тахмин бирла тақсим қил,
Туганмас мулк эрур, ҳеч кимсага билдирма дим-дим қил,
Олиб бир енгини пинжак, бирини пахталик шим қил.

Бутувроқ аврасидан кўрна, тўшак, ёстиғу адёл,
Сочниқ, дастурхону ҳам халта, хуржун қопу тўрбо ол,
Қавуқларини эшиб қил нўхта, арқон, боғлағайсан мол,
Чунон ҳам эҳтиёт этгилки, исроф бўлмасин ҳар ҳол,
Уйингни майда-чуйда бу буюмлар бирла лим-лим қил.

Бўзарган жойлари отга бўлар иссиқ-ёпиқ ҳар қиш,
Адифни тўғри қирқиб ол, бўлур уч-тўрт айил, тиркиш,
Қулоқчин бирла кўпчик ҳам чиқар, дилдан кетар ташвиш
Беш-олти калта-култа шолча қил, хом бўлма, энди пиш,
Бўйинча дикка-ку терлик билан бир-икки тўқим қил.

Тикилсин каттароқ бир пашшахона ёз учун астар,
Ун-ўн беш пайтава ҳам кўйлагу лозим беш-олти пар,
Узун белбоғ билан чойшаб рўмолча бирла фартуқлар,
Болишга солгани лахтақлари даркор бўлур аксар,
Эринмай парчаларни тўплабон бир тўда қийқим қил.

Ҳабибий, дўстона маслаҳат бердим, амал бўлсин,
Ҳаётинг гулласин, турмушларинг қанду асал бўлсин,
Қўполлик, рўдамолик йўқ бўлиб бир кунда ҳал бўлсин,
Қўч энди янгиликка, халқ аро зарбулмасал бўлсин,
Шалоплаб юрмасин, битсин нишони дунядан зим қил.

1938

ЯЛҚОВ

Саёҳат айладим, кўрдим ажойиб ранг-баранг ялқов,
Буюрсанг андаки бир ишни, қўзғалгай аранг ялқов.
Олифта баъзиси мағруру кеккайган, сатанг ялқов,
Ва лекин баъзиси тунду қўпол, дамдуз, тажанг ялқов,
Билимсиз, ишга тўмтоқ, бадқовоқ, ношуд, гаранг ялқов.

Халойиқ ичра ялқовлик юқумли, зўр касофатдир,
Кишини муттаҳам, бесбрў қилмоқлик одатдир,
Ишлашса кимгаки мақсадга еткурмас, фалокатдир,
Жасорат меҳнату, илму ҳунар бахту саодатдир,
Қўриб тоғдек зиғирдек ишни, бўлгай ҳангу манг ялқов.

Амалда меҳнату роҳатни кўрсатсанг қилиб тасвир,
Неча жон куйдириб қилсанг насиҳат қилмагай таъсир,
Биродарлар, не бўлгай бу касалга чораю тadbир,
Қилиб афсус ачиндим, ўйлаб-ўйлаб айладим таҳрир,
Агар ишдан гапирсанг, дафъатан бошлайди жанг ялқов.

Азизим, аҳли гафлатдан қочиб, меҳнатга бўл ҳозир,
Рафиқинг аҳли гафлат бўлса, ишдан қолдирур охир,
Увушса бир оёғинг, юргали бўлмас бири қодир,
Дилинг сайқал топар дунёда ҳар бир ишга бўл моҳир,
Қўнғил кўзгусига гафлат билан боғлайди занг ялқов.

Кел э, гафлатни тарк эт, кўз очиб бахт изла, меҳнат қил,
Белигни боғла, ғайрат бирла меҳнатга муҳаббат қил.
Ўзингни, меҳнатингни ўзга ялқовларга ибрат қил,
Ҳабибийдек ҳамиша аҳли меҳнат бирла суҳбат қил,
Ахири бўлмагай деб қўрқаман аҳволи танг ялқов.

МАЙНИ ТАРК ЭТДИМ

Майни тарк этдим, рақиблар қилсин армон, йиғласин,
Қимки доно бўлса кулсин, кимки подон, йиғласин,
Қурмағур нафсим, қилиб энди пушаймон йиғласин,
Сарф этилди беурин, қоқланди ҳамён, йиғласин,
Кўрмасин кўзим жимирлаб майни, мужгон йиғласин.

Эрта турсанг, қалтираб тол баргидек нозик юрак,
Сусту логар, бадбуруш жанжалчи, ҳар қандай зирак,
Тунд, карахт, инжиқ, кўнгил кир, иштаҳодан йўқ дарак.
Довдираш, эснаш, бош оғриш, жунжиш, ўхчиш, хирхирак,
Бу касалларга илож этмоқда виждон йиғласин.

Кеча-кундуз кўча-кўйда тентираб юрдим саёқ,
Сўзласа жон куйдириб, солмадим ҳаргиз қулоқ,
Хоҳи пиво, хоҳи вино, хоҳи коньяк, хоҳи оқ,
Нўш этиб уйга келурман, ерда турмайдура оёқ,
Шишалар бўйни узилсин, бош эгиб, қон йиғласин.

Эй кўнгил, бас қил ҳавасни, кўп ичиш беҳудадир,
Қайт қилиб, оғзи-бурун ҳам усти бош олудадир.
Дўстинг аттанг деб ачингай, душманинг кулгудадир,
Турмушинг аччиқ, туну кун оиланг қайғудадир,
Ҳаддан ошса тўлғониб тая, қийналиб жон йиғласин.

Беллашиб охир йиқилди май билан мардоналар,
Қандайин одамдир ул бадмастлар, девоналар.
Тўнтарилсин мастлардек, косалар, паймоналар,
Қайт Ҳабибийдек бу йўлдан, яйрасин ҳамхоналар,
Соврилиб кетган неча ҳасратли червон йиғласин.

1952

ЯНГИ ТЕМИР ЙЎЛ

Янги даврон аҳли сонсиз қилди пайдо янги йўл,
Қаҳрамонлар бирла бўлди дашту саҳро янги йўл,
Илм ила бўлди ҳаво ҳам катта дарё янги йўл,
Бўлмагай ранжу машаққат роҳатафзо янги йўл,
Етмагай мақсада ҳеч ким тузмаса то янги йўл.

Янги йўлнинг раҳнамози партия устозимиз,
Ақлу донишда ягона, мисли йўқ мумтозимиз.
Партия қонунида қилгай тараннум созимиз,
Ялла қилганда фалакка чирмашур овозимиз,
Илму урфон келтирур бизга саропо янги йўл.

Чоржўдан тузди бу йўлга план то Қўнғирот,
Юрди шавкат бирла саф-саф корвон то Қўнғирот,
Ҳар бири иш узра фарҳоди замон то Қўнғирот,
Тарҳ этиб ҳар ерга қасру ошиён то Қўнғирот.
Бўлди ҳал кўп асрлар эрди муаммо янги йўл.

Бу темир йўллар муҳаббат риштасидур эларо,
Бир-бирига боғланур барча севишган ошно,
Янги йўл, янги усуллар келди айни муддао,
Аҳли ҳикматлар узоқлик дардига топди даво,
Ҳар бекатда янги манзил, янги маъво янги йўл.

Қорақалпоқ, туркман, ўзбеклар бўлиб бир-бирига ёр,
Бўлди рус халқи бу ишлар устида ёри мадор,
Тонди осон йўл ҳамма мушкулни айлаб тор-мор,
Бу шарафли бахт ила қилдим, Ҳабибий, ифтихор,
Ихтиёр айлар ахири аҳли дунё янги йўл.

1947

ВИСОЛ ИСТАР

Ҳамниша ишқ эли ўз ёридан висол истар,
Висоли шавқида йўл фикр ила хаёл истар.
Чароғу хилват ила суҳбату жамол истар,
Лаб очса сўзга вафо узра қийлу қол истар,
Сўзига ташналари лаълидан зилол истар.

Нахуш кулиб юзидан парпираб ниқоб олса,
Гаҳи қўлига ғазалхон бўлиб китоб олса,
Гаҳи тарона учун танбуру рубоб олса,
Муҳаббат устида ҳам сўз очиб ҳисоб олса,
Юрак ҳароратидан қилса деб савол истар.

Кишига бўлса агар толен мададкори,
Ҳаёти ичра анинг ёри ёру дилдори,
Бўлур нафас-банафас меҳрибон хабардори.
Голиб висолига кенг йўл у ошиқи зори,
Ширин камоли билла жон ҳузури бол истар.

Мени нигорим ажаб шўху, дилбару зебо,
Замон гўзалларида тенги йўқ, ўзи танҳо.
Кўзин олур кишининг барқ уриб қуёшосо,
Яшаб замон-базамон кўрмасун завол асло,
Ҳабибий эртаю кеч топса деб камол истар.

1962

ДИЛЖУЛАРИ

Қайда бордур дилбаримнинг қомати дилжўлари,
Янги ойни эгди қайрилган ики абрўлари.
Элни шайдо қилди ширин сўзлари, кулгулари,
Кўзларининг рашкидан сарсон хўтан оҳулари,
Вола бўлди асримизнинг гулбадан, гулрўлари.

Уйнаб-ўйнаб саҳналарда юрса таннозим менинг,
Лобарона қўлга олса сөзини созим менинг,
Ялла қилган чоғда жўр айлаб хушовозим менинг,
Қандоғ ўтгай билмагайман қиш била ёзим менинг,
Ҳар кўнгилда бўлса қолмас қоҳишу қайғулари.

Кўрмоқ истаб ой билан кун айланиб оворалар,
Тўтилар олтин қафасда ҳар тешикдан мўралар,
Рашк этиб товус жисми бўлди ҳар ранг ёралар,
Ишқ ўтида кулга ўхшар булбули бечоралар,
Кеча-кундуз қумриларнинг тўхтамас ҳу-ҳулари.

Нозанинлар нозанини нозанини ёрим учун,
Бўлса Фарҳод юз ўгиргай эрди Шириндан букун,
Нега Мажнун кечмас эркан меҳри Лайлидан бутун,
Ишқ учун ким лоф урибдир мен Ҳабибийдан бурун,
Ҳасрат айлаб гсмчилайдур кўзларидан сувлари.

1937

ДИЛРАБО

Иўқ сен каби жаҳонда, гўзал, шўху дилрабо,
Тушган замон кўзингга кўзим бўлдим ошино,
Ойдек юзингда жилва қилиб шуълаи вафо,
Бергай кўзимга нуру кўнгил ҳам топар зиё,
Ишқ аҳлин ўз садоқати покиза раҳнамо.

Гулшан мунаввар ўлди жамолнинг зиёсида,
Кулди, очилди ғунчалар оғзинг ҳавосида,
Зикринг тарона ҳар кеча булбул навосида.
Мадҳнинг ўқирда боғ ила гулшан фазосида,
Васлинг ҳамиша дилдаги мақсуду муддао.

Эй дилбари замона, дилорому гул узор, ✕
Бўлса қошингда ҳар киши бир лаҳза бахтиёр.
Ширин сўзингда меҳру вафо бўлгай ошикор,
Қилдим, Ҳабибнӣ, мардуми чашмингни эътибор,
Бўлгай шикаста диллар учун турфа мумиё.

1947

НИГОРИМ КЕЛУР

Менинг дилнавозим, нигорим келур,
Сўзи шаҳду шаккар, нисорим келур.
Сурури дилим, навбаҳорим келур,
Очиқ чеҳра, кўзи хуморим келур,
Бошим кўкка етмасму ёрим келур.

Ниқоб очди, кўрдим ажаб дилрабо,
Мени сурати қилди суратнамо,
Кўнгил бўлди беихтиёр ошино,
На хуш васл ила қилгали бир даво,
Табибим, танимга мадорим келур.

Бўлибман негай, бир пари воласи,
Қизил юзлари гулшаним лоласи.
Муаттар қилур сочларин толаси,
Тўкилди кўриб ою кун жоласи.
Вужудимга сабру қарорим келур.

Муҳаббат кўнгил ичра эрди ниҳон,
Бўлиб анга ҳар дам тилим таржимон.
Қалам кипригу кўзда ёшим равон,
Юзим саҳфасига ёзай дoston,
Ғамим дафъига ғамгузорим келур.

Бўлиб менга ҳай-ҳэй, букун бахт ёр,
Қилиб меҳру, лутфу карам ошкор,
Вафо расмини айламиш ихтиёр,
Ҳабибий, қилай ҳарна борим нисор
Кулумсиб юзи лолазорим келур.

1939

ЯНА

Тўлган ойдек тўлғониб ул қомати зебо яна,
Ўз жамолга бериб шардоз ила оро яна,
Парпираб, гул-гул ёниб чиқди қўш осо яна,
Ошиқ аҳли бўлди гўё булбулигўё яна,
Қилди юзлаб мен каби шайдосини шайдо яна.

Боргоҳин айланурман дам-бадам шому сабо,
Шояд этган деб назар дилда муқаддас мудлао,
Истарам кўзга муборак тупроғидин тўтиё,
Халқаро бир йўл назар қилса бўлурман кимё,
Кимёгарликда ул мумтози мустасно яна.

Келдию кетди яшиндек барқ уриб танҳо ўзи,
Олди ўт жисмимни сочгандек шарар ўтлик юзи,
Турфа ҳам исзик мижозимга ёқар ширин сўзи,
Тонг эмас тушса кўзимга ўйнаган шаҳло кўзи,
Қурмағур кўнглим тусайдир келса деб танҳо яна.

Қалби покимда, Ҳабибий, шулки бир одий ҳавас,
Меҳрибонлик бирла аҳводинг нечук деб сўрса бас,
Бошим осмонга етар ҳар лаҳза бўлсам ҳамнафас,
Кўрганымда қилсалар нозу тағофил хўб эмас,
Нозанинлар нозанини айлаб истиғно яна.

1959

ПАХТА

Жаҳон аҳлига дўстлар, энг шарафли, мўътабар пахта,
Очилган ўлка бўйлаб кўз қамашгай симу зар пахта,
Ниҳоясиз биёбонлар кумушранг, сарбасар пахта,
Пўлат қушлар учиб кўкларда кезгай болу пар пахта,
Ҳар иш қилганда инсонларга бахш айлар зафар пахта.

Кезиб ҳар улкан омборларни кўрдим бўлди таъбим чоғ,
Бўлибдур кўкка бўй чўзган неча олтин гарамлар тоғ,
Тўлиқ бағрида лаззатли шифобахш мусаффо ёғ,
Узоқдан парпираб нусрат ишону лоларанг байроқ,
Кўрингай ёв кўзига барқ уриб ўтлиқ шарар пахта.

Кураш майдони дерлар жумлаи жондор учун олам,
Ҳужум айлар туман-турли ҳаво, иссиқ-совуқлар ҳам,
Қишу ёз, кеча-кундуз дафъин излайдур бани одам,
Саломатликни қўлдан бермаин деб ўйласа ҳар дам,
Бўлур ҳар соҳада инсонга қалқону сипар пахта.

«Оқ олтин» деб аталган пахта кону, бахту давлатдур,
Олурмиз бир чигит ҳам ерда қолдирмай, гапиматдур,
Азизу муҳтарам инсонга лойиқ зебу зийнатдур,
Бўлур аввалда меҳнат, охири айшу фароғатдур,
Фаровонлик билан турмушларин қилгай шакар пахта.

Муқаддас, ҳур диёрим, Ўзбекистон, пахтага консан,
Улуғ номингга лойиқ хушҳаво, кенг боғу бўстонсан,
Етиштирдинг ажойиб олиму, деҳқону боғбон сан,
Юзингни оқладинг, раҳмат, бажардинг аҳду паймон сан,
Жасорат бирла халқинг тердилар шому саҳар пахта.

Ҳабибий, кимёгар халқимиз оламни шод айлар,
Муҳаббат риштаси ҳар тола деб халқ эътиқод айлар,
Билур зар қадрини заргар, деб олам бизни ёд айлар,
Садоқат бирла меҳнат қилса ким бахтни зиёд айлар,
Ажойиб кўрсатиб ҳар толасила бир ҳунар пахта.

1962

ДЕҲҚОНЛАР

**Баҳор айёми келди, кетди ердан қор, деҳқонлар,
Очиб сизларга юмшоқ кўксини шудгор, деҳқонлар,
Бўлайлик ҳар маҳал меҳнат учун тайёр, деҳқонлар,
Муҳаббат бирла яқлил ишламоқ даркор, деҳқонлар,
Ғанимат вақт олтин ўтмасин бекор, деҳқонлар.**

**Қачонким белга боғлаб чиқдингиз ғайрат билан белбоғ,
Шарафли меҳнатингиз бирла зар бўлди қаро тупроқ.
Бино бўлди заводларда оқ олтин бирла сунъий тоғ,
Мулоим жомангизга авра-астар ҳам ўрнш арқоқ,
Мамуғлар, пахталар бизларда беҳад бор, деҳқонлар.**

**Тиниқ сувлар, Ҳабибий, мўътадил шаббода ёз ўлди,
Қарам, картошка, бодринг, лавлаги, сабзи, пиёз ўлди.
Қовун-тарвуз, помидор, хандалаклар тўлди — соз ўлди,
Шарафли иш билан ҳар туп ғўза бир сарвиноз ўлди,
Кўринг, ўлкам оқ олтин конию гулзор, деҳқонлар.**

1933

МЕҲМОНЛАР

Ассалом, эй муҳтарам, ўртоқлар, хуш келдингиз,
Яшнади гуллар, безанди боғлар, хуш келдингиз,
Соябон фирузаранг япроқлар, хуш келдингиз,
Кўнглимиз ўсмоқда, бўлди тоғлар, хуш келдингиз,
Боғладик хизмат учун белбоғлар, хуш келдингиз:

Бизда меҳмон кутмоқ узра ҳафталар, ойлар ўтар,
Богимизда токимиз олтин қадаҳлар май тутар,
Шарбатин тайёр этиб ноку анор анжир кутар,
Бизнинг илму фан билан шавкатли зўр ишлар битар,
Таъбимиз бу шеваимиздан чоғлар, хуш келдингиз.

Тинч-омон бўлмоқ жаҳонда энг муқаддас муддао,
Бир тилак, бир йўлдамиз бир қанча холис ошино,
Расм эрур эрларга қилмоқ аҳду паймонга вафо,
То абад диллар ҳақиқат нуридан топгай зиё,
Қалбимизда зарра бўлмас доғлар, хуш келдингиз.

Эй Ҳабибий, ёру дўстларга очиқ дарбозамиз,
Халқпарвар, бағри кенг, ҳимматда беандозамиз,
Илму фан авж олди, оламини тутиб овозамиз,
Қаҳрамон, меҳнаткаш элмиз, соф юракмиз, тозамиз,
Бўлди зар меҳнат билан тушроқлар, хуш келдингиз.

1959

ЕР УЗГАЧА

Кўринди бу менга ёр ўзгача,
Дилим ўйнади беқарор ўзгача.
Вафо бўйи кўнглида бор ўзгача,
Қилиб илтифот ошикор ўзгача,
Бўлиб менга ҳам бахт ёр ўзгача.

Қулоч ёзди кўрган замон ёр ўзи,
Тўлин ой каби шуъла ташлаб юзи,
Бошимдан аёқ боқди шахло кўзи,
Демасман кўзи балки бахт юлдузи,
Замонлар эдим интизор ўзгача.

Ўзи бирла айлаб мени ҳамнафаст,
Чунон қилди сўз бодаси бирла маст,
Бўлибман ниҳоятда масту аласт,
Киши бўлмагай мен каби майпараст,
Нигоримда бордур шиор ўзгача.

Қўлимдан тутиб турфа айлаб савол,
Деди, меҳр ила, қандоғ аҳволу ҳол,
Бўлурму киши мунча ширин мақол,
Ҳабибий, тиларманки топсин камол,
Юрак тозаю бегубор ўзгача.

1942

ВАФО КҰРДИМ

Кулиб кўзинг қирини ташладинг, вафо кўрдим,
Ишорат этти қошинг қайрилиб, имо кўрдим,
Муҳаббатингни сезиб, айни муддао кўрдим,
Дилингни ишқ элига холис ошно кўрдим,
Кўнгилини оразинг акси билан зиё кўрдим.

Замона хўбларидан келдинг, эй моҳим, мумтоз,
Тамоми бошдан-оёғинг қамоли ғамзаю ноз,
Тароват узра тароват бўлиб нахуш пардоз,
Тилингда ялла, ширин жўр этиб, қўлингдаги соз,
«Баёт» у, «Роҳат» у «Ушшоқ» ила наво кўрдим.

Бу кеча базм элини суҳбатингга вола қилиб,
Шароби ноб ичиб, аввал юзингни лола қилиб,
Ўз илгинг ила тутиб, лоладан пиёла қилиб,
Бир-икки косада маст айладинг ҳавола қилиб,
На десам арзим эшит, маст ўзим раво кўрдим.

Қачонки гулшани васлингга айладинг маҳрам,
Ҳабибийнинг шарафидур бу илтифоту карам,
Юракда қолмай асар, кетди барча қоҳишу ғам,
Синиқ дилимга ширин сўзларинг бўлиб малҳам
Лаб остида қора холингни мумиё кўрдим.

1939

МУЯССАР БҮЛДИ

Муяссар бўлди базминг, суҳбатинг, васлинг, зафар топдим,
Табассум қилдингу оҳишта бир боқдинг, назар топдим,
Ниҳон ишқим билиб огоҳ экансан, хушхабәр топдим,
Малоҳатли юзингда меҳру шафқатдан асар топдим,
Карашманг бирла дилбарликда ранго-ранг ҳунар топдим.

Жаҳон боғида битмас қоматинг янглиғ расо қомат,
Тўкилгай мевайи қоматки, нозу ғамза ҳар соат,
Расо қадлар расо қадман демакка қолмади ҳожат,
Дамо-дам, завқу шавқим мавж урарда ўзгарур ҳолат,
Севинчим ҳаддин ошди кимнè топдим, гуҳар топдим.

Лабингдан гунчалар кулгуни таълим олди гулшанда,
Сочилди гул аёгинг остига, бўлди пароканда,
Жўнундек кабки тоғ ичра қилиб ўз-ўзидан ханда,
Хиромингдан қаландар бўлди товуслар кийиб жанда,
Юракда қолмади ҳасрат, учарга болу пар топдим.

Мунаввар бўлди дил мулки жаҳоноро жамолингдан,
Етиб жонимга роҳат гулузору хатту ҳолингдан,
Кўзим равшан бўлиб, айниқса, ҳусни баркамолингдан,
Ҳабибий, завқ этарман ҳар нафас фикру хаёлингдан,
Нечук ҳам тарк этай фикрингни мен, шаҳду шакар топдим.

1939

УЙНАБ КЕЛИНГ

Эй севикли, жондин ортиқ дилрабо, ўйнаб келинг,
Нозанинлар сарвар, нозик адо, ўйнаб келинг,
Бўлди гулзору чаман роҳатфизо, ўйнаб келинг,
Дилда бўлса айламоқ касби ҳаво, ўйнаб келинг,
Рашк этиб қолсин рақиблар беибо, ўйнаб келинг.

Гулшанимда раста-раста кулди гуллар сарбасар,
Сайр этиб кирганда қилсам ранг-баранг гулга назар,
Ҳар очилган гулда бўлгай гул юзингиз жилвагар,
Кўз юмолмай ишқ достонин ўқиб шому саҳар,
Айлагай хуш нағма булбуллар наво, ўйнаб келинг.

Олмай ором, айланур кўнглим қуши парвоз этиб,
Бошингиз ҳаққи, унутманг бизни дилдан ноз этиб,
Соз ила қилганда мутриб ялла, жўр овоз этиб,
Жонга лаззат бахш этинг, «Ушшоқ» ила «Шаҳиоз» этиб,
Кўкка чиқсин чирмашиб савту садо, ўйнаб келинг.

Қалбингизга айласа таъсир умиду илтижо,
Қилсалар бир йўл карам деб истагим шому сабо,
Мақдамингиз тупроги бўлсин кўзимга тўғиё,
Бўлса деб ҳосил Ҳабибийга бу олий муддао,
Кўз тутарман кунда холис ошино ўйнаб келинг.

1958

МУСАДДАСЛАР

ОТАХОНЛАР

Бу кўҳна жаҳон боғида боғбон отахонлар,
Авлоди башар тухмига деҳқон отахонлар,
Инсонлар аро энг улуғ инсон отахонлар,
Зўр тарбиячи, уста билимдон отахонлар,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Иўқ сизда ғаму, ҳасрату армон отахонлар.

Бўлганда азиз ёшлар ила ҳамдаму йўлдош,
Ахлоқу одоб ўргатиб, иш узра бўлиб бош,
Меҳнаткаш элим бирла бўлиб қавму қариндош,
Қилгансиз оғир ишлар уза тоқату бардош,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Иўқ сизда ғаму, ҳасрату армон отахонлар.

Нуроний, қизил юз била сиз пири бадавлат,
Юзларда кулиб мавж урадур дилдаги ғайрат,
Қилгай ўғилу қизларингиз завқ ила хизмат,
Ҳар миллату ҳар ерда қилур иззату ҳурмат,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Иўқ сизда ғаму, ҳасрату армон отахонлар.

Меҳнатда ўғил-қизларингиз эркину озод,
Ҳар бирлари ўз фазлида бир Ширину Фарҳод.
Илму ҳунари ўсди қилиб янгилик ижод,
Сизлардан улуғ ҳисса эрур тоза бу авлод,

Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Йўқ, сизда ғаму, ҳасрату армон отахонлар.
Меҳнатларингиз ҳосили роҳат мана энди,
Қўрдингиз улуг бахту саодат мана энди,
Умр ичра Ҳабибийда ҳаловат мана энди,
Юзларга киринг, соғу саломат мана энди,
Эй бир-бирига ёру қадрдон отахонлар,
Йўқ сизда ғаму, ҳасрату армон отахонлар!

1959

СЕН КАБИ ЁР

Бўлғайму жаҳонда сен каби ёр,
Кулгу била кўз учида бир бор —
Боқдинг менга турфа, сезмас ағёр.
Махфий сирим энди айлай изҳор —
Чин меҳр ила жону дил харидор —
Э менга севикли, яхши дилдор.

Гул-гул очилиб бўлиб хиромон,
Сайр айлаганингда боғу бўстон,
Ҳидлар била қарши олса райҳон,
Гуллар сочилур, бўлур паришон,
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

Сенсиз гулу боғ хору саҳро,
Кўнглим тиламайди саҳбо,
Васлинг мен учун нахуш тамошо,
Кўз олмайин ой юзингдан асло,
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

Кўзимни қилиб юзинг мунаввар,
Бўлди менга суҳбатинг муяссар,
Э соҳиби лутфу кимийёгар,
Хок эрди вужудим айладинг зар,

Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

Маҳбуби замона хўбу танноз,
Дилбарлар ичида ишва пардоз,
Кўп қилма Ҳабибий ташнага ноз.
Ошиқларинг ичра қил сарфароз,
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Э менга севикли, яхши дилдор.

1943

МЕҲНАТ ЯЛЛАСИ

Бизларга бўлиб шиор меҳнат,
Халқим учун эътибор меҳнат,
Ҳар дилдаки ихтиёр меҳнат,
Қилгай ани бахтиёр меҳнат,
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону, шарафу мадор меҳнат.

Меҳнатда эрур камоли инсон,
Ҳам илму фунунга маъдану кон.
Ҳам боғу чаман, китоб, дoston,
Ҳал бўлгуси барча аҳду паймон,
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону, шарафу мадор меҳнат.

Меҳнатга ким айласа муҳаббат,
Тўлқин урадур юракда ғайрат.
Бўлгай ани ёри бахту давлат,
Ҳар жойда олур ҳамиша раҳмат,
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону шарафу мадор меҳнат.

Меҳнат ила бўлди қуллар озод,
Вайронаю ташна чўллар обод,

Иш устида янги-янги ижод,
Халқ энди, Ҳабибий, то абад шод.
Қилмайди жаҳонда хор меҳнат,
Шону, шарафу мадор меҳнат.

1945

РУБОИЙЛАР

* * *

Элга сарвар бўлай десанг хизмат қил,
Дастурхоннинг холис бўлсин ҳиммат қил,
Адаб қонунидан чиқма, камтар бўл,
Одам аҳли шарафли деб ҳурмат қил.

* * *

Ақли бирла инсон бўлув ҳар инсон,
Инсон бўлмас мажнун, бадмаст ҳам нодон.
Инсон бўлсанг инсонликни исбот эт,
Бўйсунди таҳсин деб ер ҳам осмон.

* * *

Яхшиларнинг суҳбатидан баҳра ол,
Яхши йўл тут, яхши сўзга қулоқ сол.
Яхши ҳамдам тополмаган чоғларда
Яхши китоб яхши ҳамдам бемалол.

* * *

Халқ ичида кўрмай десанг бир шикаст,
Кибру ҳаво бодасидан бўлма маст.

Кибру ҳаво қилганлардан ибрат ол,
Бугун кўкда баланд, эрта ерда паст.

* * *

Билмай келдим, дўстлар, недур бу дунё,
Йиллар ўтиб ҳал бўлур ҳар муаммо:
Бошдан-оёқ ташвиш, хоҳиш, меҳнат, ғам,
Кеча-кундуз ойлар, йиллар ҳоказо.

Танда жон бор кўринмайди кўзимга,
Билинмайди не ранг, не шакл ўзимга,
Инкор этай десам йўқ деб ҳайронман,
Кимлар қулоқ солгай менинг сўзимга.

* * *

Бўлгай меҳнат билан юрту эл обод,
Инсон яшар эркин, бардам, тўқ, озод,
Сайқал топиб дил кўзгуси эрта-кеч,
Йўқчиликдан қилмайди ҳеч дод-фарёд.

* * *

Дунёда ҳеч одам беғам эмасдур,
Ақли бор ҳар одам хуррам эмасдур.
Беғам бўлса ёки одам эмасдур
Ё ул одам ақли олам эмасдур.

ТУЮҚЛАР

* * *

Кўп садо бергай чолинса катта занг,
Мўл узум қилмасму бўлса катта занг.
Лекин инсон зийнати — камтарлиги,
Элга ёқмайдур керилган кагтазанг.

* * *

Боғбон қиз боғ аро кўрсатди юз,
Элга берган ваъдаларни қилди юз,
Бир кулимсиб боқди ҳеч ким билмади,
Боғ аро бор эди бир-икки юз.

* * *

Ош берур, ким иш билан тўйдирса ер,
Ишламас ким, қайга борса дакки ер,
Ишлаган яйраб фаровонлик билан
Яхши кийгай, яхши юргай, яхши ер.

* * *

Тол ёғочдан овчилар ё қилмагай,
Ҳўл ўгин тургай тутаб, ёқилмагай,
Иш буюрма кимки иш ёқмас экан,
Муддаодек ё қилур, ё қилмагай.

* * *

Яхши дер қишнинг ёқилган норини,
Андижон ноки, Қуванинг норини.
Дўстларин қилса зиёфат меҳр ила
Турфа ҳам лаззатли Тошкент норини.

* * *

Ёр топдим энди бўлдим ёрлиқ,
Ёр қилгай меҳрибонлик ёрлиқ.
Номалар келгай дамо-дам ёрдан
Мен учун бўлгай муборак ёрлиқ.

* * *

Кимиким шум, бедона, майна қилгай,
Кулиб эл қайда бўлса майна қилгай.
Кимиким ўйламай кўп ичса майни,
Билурсиз, кўп ичилган май, на қилгай!

* * *

Тиларсан таъби чоғликни не чоғлиқ,
Не чоғлиқ истасанг, қил таъби чоғлиқ,
Ва лекин таъби чоғлиқ чоғда чоғлаб,
Қил ўйлаб таъби чоғлиқ, қилма чоғлиқ.

* * *

Нигорим зулфидир мушки Хито-Чин,
Кулиб ноз этса, бўлгай қош уза чин,
Қиши ёлғончиликда бўлса машҳур,
Сўзин ёлғон дегай эл, бўлса ҳам чин.

ДЕВОН ТАРИХИ

Ғазалхон, ёру дўстим, жонажоним,
Бўлур сизларга девоним нишоним.
Ажабким арзимас девонга тарих
Бўлибдур (бу шарафли армуғоним).

1970

МАСНАВИЙЛАР

8 МАРТ

Кўринди қай куни март офтоби,
Сурилди ҳар томон зулмат ниқоби.

Хотиң-қизлар бошига нур сочидди,
Чаман раъносидек юзлар очилди.

Еруғлик келди-ю, кетди қоронғу,
Кўнгилларга тўлибдур завқу туйғу.

Ҳуқуқин топди, олди ўз қўлига,
Кириб озоду эркинлик йўлига.

Адолатнинг йўли бўлган учун кенг,
Очилди, бўлдилар эрлар билан тенг.

Бирини меҳнатда қилса қаҳрамонлик,
Бирини илм узра қилди нуктадонлик.

Бирини санъат аро бўлса ягона,
Бирини бўлди ҳунарманди замона.

Бирини Бу Али Синою Луқмон,
Шифо бахш айламоқда элга ҳар он.

Бири ёшларга ҳурматли муаллим,
Кимиким кўрса дер таҳсину таслим.

Бири раққосаликда бўлди мумтоз,
Бўлиб зийнат ярашгай ғамзаю ноз.

Бири ижод этар ҳикматли ашъор,
Бири таҳрир этиб қилмоқда тайёр.

Бири атлас тўқиб кўрсатгай ўзни,
Бири нақш устида узмайди кўзни.

Бири деҳқончилик илмида устоз,
Хаёли ўз иши узра қишу ёз.

1941

ХАЗИНА

Ўзбекистон ери кону хазина,
Халқи олим, деҳқон камтар камана.

Ости нефту кўмир, газу қора ёғ,
Усти пахта, ҳар хил дону гулзор боғ.

Меҳнат билан турли ҳосил олади,
Олганига дунё ҳайрон қолади.

Ҳур ўлкамиз қирқ ёз ила қирқ баҳор
Жабру жафо чекди, турди барқарор.

Қилди ҳужум ички, ташқи ёвуз ёв,
Ҳурлик деган кенг йўл учун бўлди ғов.

Партияга бўлди нусрат, зафар ёр,
Душманларни урди, қилди тор-мор.

Кучга тўлган йигит энди навқирон,
Жанговару марди майдон қаҳрамон.

Деҳқончилик илмида ҳам миришкор,
Ер юзида топди шуҳрат, эътибор.

Қатта-кичик анҳор ила сойи кўп,
Колхозларнинг миллион ери, бойи кўп.

Ҳарна экин экса богбон, деҳқони,
Истаганча олгай, қолмас армони.

Айниқса шўх ўзбек халқи паловхўр,
Иш вақтида бир-биридан чайир, зўр.

Шоликори ишлаб қизғин шолида
Сув ётқизгай балиқ сирти полида.

Шоли пишиб гуруч бўлди, келди куз,
Деҳқончилик ҳар соҳада бўлди юз.

Шоли билан уйга киргай баракат,
Баракатни келтирган чин ҳаракат.

Ҳар хонада қозон, чўмич, мой, байрам,
Меҳнаткашлар соғлом, тоза, тўқ, бардам.

Халқ ичида борди-келди, зиёфат,
Авж олмоқда меҳру шафқат, мурувват.

Тўйхонанинг базми кечки паллалар,
Хонандалар, созандалар, яллалар.

Шоли деган, қизил олтин деган гап,
Элни масрур этмоғида йўқ ажаб.

Фаровонлик тўкин-сочин бўлиб тўй,
Ешу қариларга тўлиб кўча-кўй.

Қатта қозонларда тўла паловлар,
Лаззат бериб остидаги оловлар.

Элга тортиб чинни табоқларда ош,
Шоду хуррам дўсту, қавму қариндош.

Хуш келибсиз, қадрдонлар, меҳмонлар,
Қувнаб ўйнанг, кулинг, қизлар, жувонлар.

1964

УҒЛИМГА

Эй жонажон ўғлим, ному нишоним,
Умрим ичра битган боғим-бўстоним.

Яхши ўқи, олга бос, оч кўзингни,
Файратли бўл, маҳкам тутиб ўзингни.

Дунё ҳаёт учун кураш майдони,
Узоқ, оғир, лекин бёрдир имкочи.

Мақтаб зўр боғ, илму ҳунар меваси,
Файратингга чоғлик бермоқ шеваси.

Билим олки халқим кўнгли тўлгундек,
Тенгдошлардан илғор, устун бўлгундек.

Урганишга интил, қочма, бекинма,
Олимларга эргаш, четга чекинма.

Адаб, ахлоқ илму ҳунар зийнати,
Илми безийнатни бўлмас қиймати.

Бахт очқичи илму ҳунар, жасорат,
Тўғри сўзлик, тоза виждон, садоқат.

Оби ҳаёт, агар бўлса чин талаб,
Ўзбекчаси илму ҳунар деган гап.

Елга берма ёшлик фаслинг ғанيمات,
Қадам ташла, қудратинг бор, қил ҳиммат,

Ишла, ўқи, асар қолсин оламда,
Меҳринг бўлсин оламдаги одамда.

Қўнглинг бўлсин ҳар фанда зўр хазина,
Тут ўзингни аммо камтар камина.

Мирзо Улугбекдек ҳикматшунос бўл,
Шеър мулкида Навойдек асос бўл.

Ҳимматли бўл, очиқ бўлсин дарвозанг,
Илмингни соч, чиқсин балад овозинг.

Бир яхшилик кўрсанг кимдан унутма,
Яхшилик қил, ўз ризқингни қуритма.

Яхшиликка раво кўрма ёмонлик,
Ёмонликдан кўз тутмагил омонлик.

Керак ишни буюрмасдан бурун қил,
Буюрганни ҳар киши ҳам қилгай, бил.

Кексалардек ётма, ғамга ботарсан,
Қартаярсан, ёнбошларсан, ётарсан.

Ялқов бўлма, меҳнаткаш бўл, чаққон бўл,
Қўрқма ишдан, довиурак бўл, полвоп бўл.

Бебахт этар эринчоқлик, ялқовлик,
Оғмачилик, майда сўзлик, мижғовлик.

Ёз ишини қишга, қишни ёз учун
Қўйма, бажар, дилда қолмай кир-тугун.

Бу кунги иш эртасига қолмасин,
Қўнглинг тинчиб турсин, қайғу солмасин.

Сен ўзингга нени раво кўрмасанг,
Ўзгага ҳам кўрма раво, қилма танг.

Бебаҳрага, беадабга ёндашма,
Тўғри йўлдан чиқма, зинҳор адашма.

Ўз ҳаддингни билиб, ўйлаб сўзлагин,
Сўзлаганда оқибатни кўзлагин.

Қўриқчи бўл юртингга ҳам ўзингга
Сўз берганда эга бўл ўз сўзингга.

Ифлос бўлма, озода бўл, четин бўл,
Дадил, ишчан, эпчил, чайир, метин бўл.

Ватанпарвар, жанговар бўл, ҳушёр бўл,
Баҳадир бўл, халқинг билан ҳамкор бўл.

Ғалабалар бўлсин доим қўлдошинг,
Жиловдорниг зафар, нусрат йўлдошинг.

Шижоатни рус халқидан сабоқ ол,
Хаёлингга турсин доим истиқбол.

Душманингни яхши сўзлаб дўст қилгин,
Дўст қилганда бир жону бир пўст қилгин.

Бўлма енгил, ҳовлиқмаю мақтанчэқ,
Хижолатга солгай охир бу ахлоқ.

Келса бошга ҳар оғирлик, воҳ дема,
Бардош қилиб чидам кўрсат, оҳ дема.

· Қалқон қилсанг тоқатингни, сабрингни,
Беҳуда ғам ўқи тешмас бағрингни.

Оламга боқ, ҳар томонга назар сол,
Яхшилардан, ёмонлардан ибрат ол.

Бир мақсадни кўзла, бўлсин ироданг,
Келгусида қилма афсусу аттанг.

Ҳар иш қилсанг узоқни қил андиша,
Андишали эл қизармас ҳамиша.

Сендан илми ортиқларни иззат қил,
Ўўлда кўрсанг салом бериб, ҳурмат қил.

Ҳурмат кўзи билан қара инсонга,
Тошу тупроқ, ўсимликка, ҳайвонга.

Кўзни бўяб, мисни сотма олтин деб,
Ёлгон, найранг билан ўзга берма зеб.

Бўлма беор, икки юзли, мунофиқ,
Ўйла-сўйла андозангга мувофиқ.

Саёқ юрма, саёқ юрган таёқ ер,
Бу сўзларни мен демадим, бобом дер.

Меҳнат билан муҳаббатни боғлагин,
Сўнгра ҳарна тилак бўлса чоғлагин.

Ишга асло енгилма, сен ишни енг,
Қанча оғир-енгил бўлса бўлсин гениг.

Асалари қандай меҳнат қилади,
Ўз меҳнати ҳосилни билади.

Умринг узун бўлсин, очиқ пешонанг,
Бахту толе рафиқ, иқбол ҳамхонанг.

Йўл бошловчи раҳбаринг бор бошингда,
Отанг-онанг мададкоринг қошингда.

1956

ИҚЛИМ БАҲОРИ

Келди иқлим уза насими баҳор,
Кетди буткул тамоми ердан қор.

Хайр-маъзур этиб йўл олди қиш,
Бошланиб ер юзида қўзғалиш иш.

Сочди ҷур офтоб, очди жамол,
Супуриб ерни тоза қилди шамол.

Сув сепиб ҳар булут бўлиб соққо,
Безалиб барча манзилу маъво.

Қиш бўйи ухлаб эрди гулшану боғ,
Қўрпаси эрди қор ила тупроқ.

Кундан-кунга қуёш ҳарорат ила,
Ерга тобиш бериб маҳорат ила.

Жон бағишлаб ўликка берди ҳаёт,
Уйғониб бош кўтардилар ҳайҳот.

Ранг-баранг ранг билан бериб оро,
Кунда бир ўзгача безайди ҳаво.

Лаҳза-лаҳза ўсиб ўсимлик ҳам
Баҳр олиб ердан улғаюр ҳар дам.

Ер шари сабзадан бўлиб зангор,
Қўйнида ҳарна бўлса қилди нисор.

Санъатин кўрсатиб табнат ҳам,
Гулга айланди саҳнаи олам.

Сув ариқлар аро лабо-лаб оқиб,
Икки қирғоғига бинафша тақиб.

Ўзга гулларда ҳам вилоят учун
Тухфаси қўлларида гунча тугун.

Ҳар тугун ичра ёширин сирин бор,
Гул эмас, хилма-хил жавоҳири бор.

Яйрашиб, турфа шодиёна қилиб,
Тоза шаббодани баҳона қилиб.

Тебратиб кунда-кунда бодни сабо
Лаҳза-лаҳза бериб ёқимли ғизо.

Тарбият шеваси билан чоғлаб
Еткурир воясига ардоғлаб.

Ҳар гул ўз фаслида қилур ханда,
Шаҳру, қишлоғу, боғу гулшанда.

Лолалар ҳам тутиб қизил байроқ,
Ҳар дарахтда чапак чалиб япроқ.

Турфа ҳангомали намойиш бу,
Халқаро мақсаду талаб эзгу.

Ер қизиқ, кун қизиқдур, иш қизгин,
Ҳар йигит-қизлар ўз ишида четин.

Қурту қумурсқалар ҳам ўрмалашиб,
Юргай ўз ризқин изламоқда шошиб.

Ҳар ким ўз касбу корини излаб
Ғайрату завқи дилда гизгизлаб.

Чиқди майдонга жумла меҳнаткаш
Иш талаб ўртада бўлиб каш-каш.

Баъзилар қирга сочгали бугдой,
Юргаю бўлгай онча ғаллаға бой.

Богни кўзлайди бўлса ким богбон,
Пахта майдонга йўл олур деҳқон.

Ўлканинг қудрати шараф-шонни,
Қадри олий оқ олтини кони.

Баъзи деҳқон палов учун шолни
Сеймоқ излайди, бу талаб олий.

Сабз ободи била қовун-тарвуз
Бу сахийлик бўлур нишонан куз.

Ҳоказо бошқа кўп зиротлар
Ҳал қилур элда бўлса ҳожатлар.

Тўлди яйловга қўзилар, қўйлар,
Жо-бажо бўлди орзу-ўйлар.

Эртаки мевалар пишиб етилиб,
Тортилур элга армуғон этилиб.

Улкамизда бўлиб фаровонлик,
Халқаро авж олиб қадрдонлик,

Бошланиб тўю қўзғалиб ҳиммат,
Борди-келди, зиёфату ҳурмат.

Нозу неъматга тўла дастурхон,
Бўлгай атрофида азиз меҳмон.

Ҳар ким ўз ризқини олур ердан,
Шонли деҳқону қаҳрамон эрдан.

1964

ЗАМОН ФАРҲОДЛАРИ

(*Мирзачўл достони*)

Кел эй, ёрим, мададкорим, қалам, сен,
Ҳар иш қилганда ҳамкорим, қалам, сен.
Ҳамиша мен билан ёнимда йўлдош,
Бўлиб келдинг оғир ишларда қўлдош.
Яна мен Мирзачўлдан бошладим иш,
Курашмоқ чўл билан бу — кага ташвиш.
Мадад бер, не десам қилгил қаламлик,
Қўйиб армонда то қилма аламлик.
Шу саҳро саҳнида бир боғ тузарман,
Даранда уйларин қўймай бузарман.
На ҳосил бўлса, асли, тухми меҳнат,
Дилимга тўлди меҳнатга муҳаббат,
Шўр остида гўзал бир янги олам,
Кўзимга жилвагар бўлди мужассам.
Шўр эрмас ёки оппоқ қатма-қат қор,
Аритмоқликка озод эл учун зор.
Шамол қаттиқ гувиллаб, қору бўрон
Қуюн кезмоқда, ғир-ғир чангу тўзон
Гувиллаб, зарб ила қўкракка, кўзга
Урар, йўқ чора энкаймоқдан ўзга.
Ва ёким қўзғалибдир чўлда тўфон,
Туман зулмату қўрқинчли биёбон.
Совуқ ел чирқираб, ҳайбатли саҳро,
Оч аждардек ютар, овози бежо,

Тупругнинг ерга тушмас туп деганда,
Елишгай лабларинг ҳам уф деганда.
Бўлур муз чайнасанг оғзингдаги ош
Эритмас, оҳ десанг, балким, бўлур
Неча муз қўнғироқ отлар думида
Юролмас шўру, тупроғу қумида
Дарахтлар шохи синган, қайрилган,
Ётар ер узра, тандан айрилишган.
У ёнда — Волгада душманни урмоқ,
Бу ёнда — Мирзачўлга Сирни бурмоқ.
Нечоғлик бу курашлар бўлса душвор,
Бажаргаймиз зафар бизлар билан ёр.
Кучайган чоғ эди даҳшатли зўр жанг,
Гоҳи куч кўрсатиб ёв, гоҳи найранг.
Ватанга чанг солиб йиртқиш даранда,
Учар гўёки ўқ тўп-тўп паранда.
Йигитлар жон олиб, гоҳи бериб жон,
Уруш қилмоқда тинмасдан, кечиб қон.
Ватан душманларин барбод этишда,
Ватанда қолди кимлар ёд этишда.
Билимдон партия ҳар нарсани бор,
Деди бўлсин ҳамниша жангга тайёр.
Югургай урра деб тобора олға,
Кўринмас кўзга жон, келмас хаёлга.
Саноқсиз ҳар томондан ўқ отилган,
Бориб осмонга юлдуздек қотилган.
Қизишган жангда, жанггоҳ қочга тўлди,
Қизиллик кўкдаги қон акси бўлди.
Келибдир Волга узра қонхўр итлар,
Жаҳонда энг разил, ифлос палидлар.
Туну кун Волгада ҳеч тўхтамай жанг,
Бўлиб дарёда сув қон бирла ҳамранг.
Қилиш қон, найза қон, кўз қон, бадан ҳам,
Шаҳид бўлганга қон гўру кафан ҳам.
Қириб майдонда жавлон қилди эрлар,
Эзиб душманни, ҳайқирмоқда шерлар.

Бериб ўмгани ерга, гоҳ эмаклаб,
Тикиб кўз, ун чиқармай, лабни тишлаб,
Уриб ҳар ўқда бир босқинчи ёвни,
Нечук ёв, жони бир ўққа гаровни,
Ураб урмоқда ердан ҳам ҳаводан,
Қутулсин деб жаҳон бундай балодан.
Пачақлаймиз қириб, шўришли ёв бу,
Жаҳонга ўт қўювчи зўр олов бу.
Яқин фурсатда ёв шарманда бўлгай,
Палид жисми титилгай, ганда бўлгай.
Қасос олмоқда шерлар, қон учун қон,
Қасосин олмагунча чиқмас армон.
У ерда қаҳрамонлар, қайпаган жанг,
Тутиб осмонни тўнлар зарбидан чанг.
Огирдан ҳам оғир эрди шароит
Ва лекин халқимиз турмайди жимжит.
Юрак пайванди, ўғлонлар у ерда,
Қуруқ тан бундаю, жонлар у ерда.
Евуз ёв ўтмасин деб Волгадан ҳам,
Уриб, жилдирмайин, қилмоқда барҳам.
Урушга не керакдур бор этишга,
Мўлу кўл еткизиб тайёр этишга
Кўринди Мирзачўл ҳосил учун бой.
Ва лекин оқса тинмай Сир каби сой...
Бўлиб Сирни бўғиш элнинг қарси,
Кўнгилларга тўлиб номусу ори.
Мадад бермоқ учун ғайратга миндик,
Етиб келдик шу Сир узра чақиндек.
Бўлурмиз биз бақувват орқадошлар,
Қирар албатта ёвни жангчи ёшлар.
Фалокатлардан олам тоза бўлгай,
Совет халқин иши овоза бўлгай.
Олур бизлардан ибрат аҳли одам,
Баҳодирларни олқишлайди олам.

СИРГА ЮРИШ

Халойиқ жангчилар устида ғам еб,
Қурол, қудрат, мадад қўлдош керак деб,
Ҳамият, ориятдан қайнади қон,
Деди ғайрат билан бизлар ҳам инсон.
Нечоғлик бўлса биздан совға, ёрдам,
Шу чоғлик жангда бўлғай марду бардам.
Баробар қўзғалиб юзланди Сирга,
Деманг Сир, аждаҳодек бир гажирга.
Курашмоққа ўжар дарё билан эл,
Ғазабли чиқди бирдан, боғлади бел.
Юриш қилди қалин карвону гелдек.
Дам олмай тезлади Сир узра елдек.
Хотин-қизлар чиқиб, ёрдамчи биз деб,
Борурмиз бирга-бирга изма-из деб.
Ташаббус Мирзачўлни гуллатишга,
Бутун гул шохини булбуллатишга,
Етиб Сир устида тўпланди, ҳайҳот,
Юраклар жўш уриб иш бошламоқ бот,
Халойиқ ҳар төмондан тўда-тўда,
Келур фикру хаёли чўлда, сувда.
Қўтарган елкаларда ўз ётоғи,
Қўзида Бекобод саҳроси, тоғи.
Самарқанду Бухоро, Андижондан,
Наманган, Хоразм, Уш, Марғилондан,
Қўқон, Тошкент эли, кўп шаҳру қишлоқ,
Келиб минглаб қўшилди, бўлди ўртоқ.
Хусусан Москва, ленинградлик,
Мадад бермоқ учун тун-кун шу элдек,
Қозоқ, қирғиз, тожик ҳам қорақалпоқ,
Биродар: қон-қариндош қўшни, ўртоқ
Етиб келди, штаб олдида турди,
Штаб ҳар тўдани ҳар ёнга бурди.
Етоқлар белгилаб, меҳмонларим деб,
Отам, синглим, укам полвонларим, деб.

Отам деб қонли жангин Зумрад ўйлаб
Кўзи жиқ ёшу, ёш қиз гоҳи сўйлаб,
Қорахат олган эрди, уйда йиғлаб,
Алам дилда, ғазаб ҳар дам қитиқлаб
Штаб олдида турган эрди Зумрад,
Халойиқ ҳар томондан келди рад-рад,
Хаёлига тушиб Фарҳоду Ширин,
Деди:— Афсоналар энди бўлур чин.
Йигит-қизлар бари таннозу кўркам.
Булар Фарҳоду Шириндан эмас кам.
Тушиб Фарҳоду Ширинлик дилига,
Ололмай турди ҳеч кимни тилига.
Назар айлаб ҳама келганга бир-бир,
Кўнгилда янги тушган орзу сир,
Ўзин Ширин деса Фарҳод излар,
Баҳодир, қаҳрамон авлод излар.
Гўзал, гул юзли Зумрад бекободлик,
Юзида мавж урар ҳар лаҳза шодлик.
Ёши ўн саккиз-ўн тўққизга тўлган,
Ҳаёти илму меҳнат бирла бўлган.
Очиқ чеҳра, етук, чаққону ҳушёр,
Адаб, ахлоқ ила меҳнатда илгор.
Кўринди бир йигит фарғоналикдан,
Юракка тушди бир ўт, бўлди гулхан.
Йигитнинг ҳам кўзи якбора тушди,
Баҳона топди, гап ташлаб кўришди,
Қизарди, боқди Зумрад бир кулимсиб,
Ҳаёдан кўзни олди юзни артиб.
Хаёлига тушиб Фарҳоду Ширин,
Деди, ҳозирги Фарҳодларга таҳсин.
Булар Фарҳод, ўзин Ширин қилиб ҳис,
Йўқ энди ўртамизда Хисрав иблис.
Деди, ҳар кимнинг эрки ўз қўлида,
На гов, на тўсқовул бордир йўлда.
Йигитни билди Зумрад, номи Одил,
Келишган, хушбиним меҳнатга қобил.

Тўлибдир Зумрад-Одилларга саҳро:
Менинг ҳам шартим албатта шу дарё.
Бугунги сирга сир китмон этолмас,
Сирин мен бирла очмасдан кетолмас,
Дебон йўл олди, бир-бир босди-кетди,
Кўнгил қолди йигитда, уйга кетди.
Гаҳи ўз даврида ҳурликни сўйлаб,
Гаҳи Фарҳоду Ширинларни ўйлаб,
Гаҳи тўлгонди, турди, гоҳи ётди,
Лаб очмай сирни сақлаб, боши қотди.
Гаҳи беихтиёр оҳиста уф, деб,
Йигитнинг таъбин ўйлаб, турди ҳам еб,
Хаёл саҳроси бепоёну зулмот,
Кўнгил кезди паришонликда, ҳайҳот.
Тонг отди, кўз юмилмай, келмай уйқу,
Кўз олдида турар саҳро, йигит, сув.
Штаб олдига келди эрталаб эл,
Қани иш кўрсатинг деб боғлаган бел.
Кутиб келган эди Зумрад ҳам аввал,
Йигитни жон кўзи бирла мукамал,
Атоқли кексалар бардам, бақувват,
Билувчи иш кўзин, кўзчил, бағайрат;
Асад полвон, Умар, Усмонмироб бош.
Шокир, Қурбонтажанг, Холтожи, Йўлдош,
Неча мингларча ёшлар — комсомоллар,
Баҳодир, чарчамас, қудратли қўллар,
Жўра, Шерматпасон, Шавкат, Ғанишер,
Ҳасан, Қобил ака, тургай тепиб ер.
Йўгон Усмонмироб барваста, белдор,
Соқол кўксида, кўзлар катта, ҳушёр.
Асадполвон ёполдош, кўкраги кенг,
Тўши дўнги, кучи арслон билан тенг.
Қоши пайваста, танноз, дилкаш Одил.
Ўзи ёш, паҳлавон, ҳар ишга қобил.
Забардаст, кўркаму тосма келишган,
Вужуди пай, чайир, меҳнатда пишган.

Ганишер гурдалик, андак бўйи паст,
Бикирполвон дадил, ҳар ишга чаптаст.
Гажир Қурбонтажанг бор, шошқалангроқ,
Узун бўйли, соқол сийракина, оқ.
Тетик, озода, саксон ёшли бир чол,
Жиловдори ҳамиша бахту иқбёл.
Оти Рустам бобо, ҳурмати пурдон,
Туғилган Беқободда, эски деҳқон.
Салобатли, дадил нуруний, доно,
Ёқимли, серҳикоя суҳбат оро.
Қабоғин ёпган андак иккала қош,
Очиқ пешонаси кенг, каттароқ бош.
Қўрингай жабҳасидан ишқу ғайрат,
Ватанга, элга, меҳнатга муҳаббат.
Соқол оппоқ, асо қўлда, кутар иш,
Азиз Фарҳодларим деб тилда олқиш.
Штаб элга боқиб, сўз бошлаб аввал,
Деди биз иш усули айладик ҳал.
Штаб чизган чизиқдан боргай ишлар,
Унумли бўлгай олға интилишлар.
Қулиб, сингдирди сўзни элга бир дам,
Деди:— Рустам бобо, сўзланг-чи сиз ҳам.
Билурмиз сиз шу ерлик кекса шерсиз,
Қўп ишларни кечиргансиз, на дерсиз.
Деди: Рустам бобо,— меҳмонларимсиз,
Замон Фарҳодлари — полвонларимсиз!
Бугун Сир узра халқим қудрати бор,
Улуғ шавкатли, одил давлати бор.
Уятсиз сеҳргар Хисрав эмас халқ.
Хиёнат, макр ила бир сўз демас халқ.
Нечук шоҳу, нечук шаҳзодалик у,
Очилса бўйрадек оламга обрў.
Биз эрмиз, кўз бўяшдан ор этармиз,
Жаҳонни ҳийлагарга тор этармиз.
Ҳақиқатга кўчар билган фасонам,
Ҳақиқатпарварим — янги замолам.

Бериб фарҳодларим деб қўлни қўли
Штабимсан штоб эт, йўлла йўлга.
Бобо Фарҳод деганда ўзни Одил,—
Буриб Зумрадга боқди, бўлди қойил.
Кўриб Зумрад табассум қилди, кулди,
Кўзин ерга тикиб андак букилди.
Штаб аввал элим деб қилди таъзим,
Канални қилдик областларга тақсим.
Баҳодир, ишда қайрилмас темирлар,
Берур сизларга ишни инженерлар.
Қазайлик ертўла аввал ётоққа,
Деди сўнг ишга ҳар ким ҳар қаёққа.
Қазилди ертўла бир қанча юзлаб,
Эшитганлар яна келмоқда кўзлаб.
Планли, раста-раста кўчалар, кенг,
Тўла ер остида, том ер билан тенг.
Ётишгай икки юз, юз эллик одам,
Қоронғу кечаси ҳамқору ҳамдам.
Ер остида шаҳар бунёд бўлди,
Муқаррар энди чўл обод бўлди.
Шаҳар деб Зумрад Одилжонга боқди,
Бу маъноли қараш Одилга ёқди.
Тўзон бирла келур тун, изғирин ел,
Ер узра ел юрар, ер остида эл.
Шиғирлаб йўргалайди майда тешилар,
Тўлиб ду-ду тўкилгай кўздан ёшлар.
Липиллаб йилтираб лампа чироқлар
Гаҳи ёнса, гаҳи бўлмайдди ёғлар.
Одамнинг қонидир бир қатрача сув,
Турар ҳар каллада сув узра қайғу.
Таомга орқалаб келгай узоқдан,
Биров сойдан, биров олгай булоқдан.
Ювилса қўл, ювилса ҳафталаб юз,
Кўрингай юзда зўрға йилтираб кўз.
Чироқ келтирди Одил чол қошига,
Ўзи ўлтирди чолнинг ёнбошига.

Юрак дукиллаган Зумрадни ўйлаб,
 Бобога ўйноқи сир — куйни куйлаб,
 Штаб олдида бир афсонадан сўз
 Дедингиз, бир эшитсак дер, тикиб кўз.
 Шу сўз устида бирдан кирди Зумрад,
 Булар меҳмон деди, қилманг сўзин рад.
 Келиб юзлаб йнгитлар, қаҳрамонлар,
 Йнгитлар бирла тенг қизлар, жувонлар.
 Ураб атрофини, зўр давра олди,
 Уринсиз барча шов-шувлар йўқолди.
 Билимдонларга сўз майдонидир бу,
 Томошабинга ибрат конидир бу.
 Кириб Рустам бобо бошлаб фасона,
 Қилиб майдонда жавлон рустамона,
 Бобо ибратнамо афсона бошлаб,
 Сўзи қийматбаҳо дурдона бошлаб.
 Деди:— Бир бор экан, аммо йўқ эркан,
 Яна бир оч экан, аммо тўқ эркан,
 Ажойиб воқеа ўтмиш замонда,
 Ёзилмишдур китобу дostonда.

Рустам бобонинг биринчи ҳикояси: Навоий, «Фарҳод ва Ширин»
 нинг негизи, Фарҳод тоғи, Ширин сойи ва ниҳоят Фарҳод билан
 Шириннинг халқ орзуси эканлигию яна шу ерли бир киши ҳақида:

Улуғ бир шоҳ ўтибдир, бу фасона,
 Маҳинбону гўзалликда ягона.
 Маҳинбону хотину подшоҳга,
 Гумон йўқ ўртада бўлган вафога.
 Қазоси етди, бир кун шоҳ ўлди,
 Гадодир, шоҳдир, ўлди-кўмилди.
 Туриб тахт узра топган ҳарна бахти,
 Хотинга қолди мулку, тожу тахти.
 Улуғ, шавкатли шоҳдан қолди бир қиз,
 Қаро кўз, оташин юз, худди юлдуз.
 Бўлолмас ўзга қизлар унга тенгдош,
 Ярашган қайрилиб каклик каби қош.

Кумушдек оқ билак, ширмой каби юз,
Майинликда ўрилган сочи қундуз.
Еқимли хулқи ширин, номи Ширин,
Бўлур Ширин деса ким коми Ширин.
Бу гавҳар қай садаф кўксида бутмиш,
Баҳоси ўзга гавҳарлардан ўтмиш.
Қуёш кундуз бошида соябондир,
Тун оқшом айланиб ой посбондир.
Адиба, оқила, озода, маҳваш,
Дилором, дилкушо, дилдору дилкаш.
Туну кун хизматин кутган канизлар.
Четин, ҳушёр, чевар, гулчеҳра қизлар.
Равоқ устида ўлтирса мунаввар,
Тўлин ойдир, канизлар бўлса ҳулкар.
Ўсиб-улғайди — етди воясига,
Биров кўз ташлаёлмас соясига.
Канизлар ҳар маҳал ёнида бўлғай,
Ширин меҳри дилу жонида бўлғай.
Етилмоқдан жамолининг камоли,
Тўлин ойдек тиниқ тўлди жамоли,
Жамолин шуҳрати овоза бўлди,
Нечук овоза, беандоза бўлди.
Бор эрди Сирнинг ул ёнида бир тоғ,
Бу ёнда яшнаган кенг шаҳру қишлоқ.
Утар Сир шаҳр ила тоғ ўртасидан,
Самимий икки ўртоқ ўртасидан.
Қучайди кун сайин овоза такрор,
Ёрилди ҳар буюк тоғлар бўлиб ғор.
Баҳодир бир йигит хушқадду полвон,
Юрарди тоғнинг атрофида чўпон.
Бу шуҳратдан хабар топди йигит ҳам,
Кўринди нақшу сурат кўзга кам-кам.
Келиб шўришли бир ўт тушди жонга,
Утиб жондан туташмоққа жаҳонга.
Чекиб чексиз алам бечораликдан,
Етимлик, кимсасиз, овораликдан

Кириб гор ичра ургай бошни тошга,
Гаҳи тошларни ургай сўққабошга.
Юракда ўт, дамо-дам оҳу воҳ деб,
Баробар ишқ учун шоҳу гадо деб,
Мақол бор орзуга айб эмасдур,
Йигитман, менга сен тенгсиз демасдир...
Шу ерда қисса бўлди бир ажаброқ,
Очилди йўл, кўнгил ҳам бўлди перлоқ.
Кўзин Зумрадга Одил ташлади бир,
Деди кўнгида Зумрад, ўртада Сир.
Еши эрди йигирма бешга чоғлик,
Баҳодирликда ҳар ишга яроғлак.
Қизил юз, рўта бўйли, кўзи шаҳло,
Тўлиқ, барвастаю, салмоқли, доно.
Дадил, арслон тўшу ҳам кўкраги кенг,
Оғирликда оғир тоғлар билан тенг.
Кийикдек сергагу хушёр, чапчодоз,
Қадам қўйганда тоғлар қилгай овоз.
Очиқ чехра, диловар, марду хушгап,
Кўзи ўйнаб турар кулганда сўзлаб.
Қиши ҳар кифтида ўлтирса бўлгай,
Агар қасд этса ваҳшийлар тутилгай.
Бақувват панжалар чанг солса шерга,
Бўкиртар ағдариб урганда ерга.
Юзида мавж урар ғайрат, шижоат,
Кураш қилганда, фил қилмайди тоқат...
Кўриб Одилни Зумрад худди Фарҳод,
Қувонди, боқди Шириндек бўлиб шод.
Кўзи Одилда-ю, чолда қулоғи,
Яна яшнаб кўрингай чўлда боғи.
Ширин жонига жон қилмоққа гайванд,
Кўпаймоқда эмиш тобора дитбанд.
Шаҳарда ишқу, оҳу сўз кўпайди,
Умиду орзули кўз кўпайди.
Сипоҳу, саркару, шаҳзодаю шоҳ,
Амиру бою боёнлар демиш оҳ.

Тушиб ўт, совчилар бозори қизгин,
Баробар чанг солиб бургутми лочин.
Давом этмоқда тун-кун келди-кетди.
На ором олди, на бир ерга етди.
Кезиб тоғ бағрида фарзона Фарҳод,
Овинтиргай ўзин мардона Фарҳод.
Боқиб тоғларга, арз эткай дам-дам,
Ширин меҳрин кўпайтир, қилма деб кам.
Юракка тушган учқунини олов қил,
Рақиблар кирмасин шаҳр ичра, гов қил.
Балад эт, сўзласам акси садони,
Нигорим кўнглига солгил вафони.
Кишим йўқ, давлатим йўқ, камбағалман,
Яроғ йўқ, мансабим йўқ, беамалман.
Қўлимда нарса йўқ жонимдан ўзга,
Кўнгилда ишқу жононимдан ўзга.
Суянган сенга Фарҳоднинг эрурман,
Керак бўлса агар жоним берурман.
Бор эрди бир ўжар Хисрав деган шоҳ,
Кўп эрди мамлакат ҳам катга даргоҳ.
Сипоҳу, лашкару эл сондин ортиқ,
Хазина, мулку моли сондин ортиқ.
Жаҳонда давлати зўр, қудрати зўр,
Танилган ер юзига, шуҳрати зўр.
Буюк тахти фалакка етқуриб бопи,
Урар тожи жавоҳирлар билан топи.
Ғазабли юрса, ерга ларза солгай,
Наким олмоқчи бўлса, қўлга олгай.
Шаҳаншоҳлар турар қошида қулдек,
Назар гоҳида чўк тушгай ўғилдек.
Агар саҳрога тортиб чиқса лашкар,
Бўлолмас қум ҳисобиға баробар.
Халойиқ оғзида Ширин деган сўз,
Дегай — бундоқ башарни кўрмаган кўз.
Оғизлардан оғизга кўчди мақтов,
Бу мақтовлардан огоҳ бўлди Хисрав.

Юракка тушди ўт, кетди уёги,
Оғиздан тушмади Шириннинг оти.
Агар лаб очса сўзга, тилда Ширин,
Агар фикр этса нени, дилда Ширин.
Юборди совчи мағрурона йўллаб,
Шараф-шону шаҳаншоҳликни қўллаб.
Ширин бу совчиларни билди бир-бир,
Кўнгилда бор эди бир сақлаган сир.
Қачон тахт узра чиқса, ташна саҳро,
Кўрингай эрдию бир ёнда дарё.
Бу чўлга келтириб бир катта анҳор,
Кўнгилга тушди қилмоқ боғу гулзор,
Бу чўлни чўл демасмиз, турли кондир,
Ер остида туганмас кон аёндир.
Чиқар сув бўлса, кон ерининг юзига,
Кўрингай ҳарна бўлса эл кўзига.
Қизикмоқда ҳавас тобора ортиб,
Олиб кетгай хаёли чўлга тортиб.
Тузиб қишлоғу шаҳар обод этишма,
Неча нақшин бино бунёд этишга.
Ичида сақлаган қутлуғ ҳавасни,
Тутиб дамни чиқармасдан нафасни.
Йўл ўйлаб, режа ўйлаб, топди тadbлар,
Мақом ўтқай, деди, гар бўлса таъхир. ^а
Тутиб пешонани маъюс ўйлаб,
Ўзи танҳо ўй ичра чўлга сўйлаб,
Сизиб тобора ранги ўз-ўзидан,
Билинди анча зафарли юзидан.
Маҳинбону кўриб ҳайрону гирён,
Деди: Не бўлди, аҳволинг паришоу?
Хазинам, тожу тахтим, қудратим, айт,
Улуғ ному нишоним, ҳурматим, айт.
Қувончим, обрўйим, давлатим, айт.
Фуруру, бахту, шону шавкагим, айт.
Не бўлди, эй қўзим, жоним қизим, айт,
Чирогим, офтобим, юлдузим, эйт.

Деди Ширин: Ширин жоним, онам сен,
Ишонган яхши сирдошим — онам сен.
Қўзи ёш, хўрсиниб, бечораман деб,
Чуқур қайғуда, бахти қораман деб.
Хижилман, мен учун бир шўру савдо,
Тушар бошингга зўр ортиқча раво.
Кечир, шарту сирим бор, сир қилур ҳал,
Юзимни заъфарон қилган шу ишқал...

Бобо сўзни тугатди, қилди қойил,
Қизиқди ҳамма ишга, бўлди мойил.
Ботиб юлдуз, хабарчи келди кувдуз,
Ёйилди чўл уза эл худди юлдуз.
Тўлиб меҳнаткаш эл бирла биёбон,
Штабдан иш уза кутмоқда фармон,
Штаб ҳар бир шаҳарни ҳар томонга,
Буюрди белгилаб қўйган нишонга.
Жасоратли халойиқ тушди йўлга,
Метип, кетмону белни олди қўлга.
Олиб ҳар бир шаҳар ўз ҳисса, қисмин,
Шу ерга қўйдилар ўз шаҳрин исмин.
Қўшилди инженерлар, бошлади йўл,
Аниқланди ҳар иш, энди бўлар мўл.
Тўғон бошига юрди андижонлик,
Қўрингай, қилгай ишда қаҳрамонлик.
Буюк тоғ бағридан мўлжалга олди,
Ариқни бошлаб, ишни йўлга солди.
Ариқ қазмоққа тушди эл баробар,
Қўнгиллар тўлдию бўлди мунаввар.
Юракда завқ ўти, пешонада тер,
Метип, кетмон билан мумдек эрир ер.
Машина, ҳамма куч ишлар урушда,
Бор имконлар билан биз иш кўришда.
Қизиқ кетди кураш майдоннда иш,
Совуқликни қилолмай энг совуқ қиш.
Қазиб тоғ бағрин Одил, қўлда кетмон,

Отиб тупроқни бир ён, тошни бир ён.
Отилган тошу тупроқ — икки қирғоқ,
Буюк тоғ ёнида иккинчи бир тоғ.
Узин Фарҳод атаб, кўргапта тоғни,
Юракда ишқ ила сезганда доғни,
Уриб тошга метинни, чақнатиб барқ,
Кўринг Фарҳод ила Одилда йўқ фарқ.
Ҳамиша дилда Зумрад, тилда Зумрад,
Бўлиб Зумрад деса бир ўзгача мард.
Қилолмас биз учун Сир энди говлик,
Ва ё Хисрав чиқиб сеҳр ила ёвлик.
Шу тоғдан топди Фарҳоднинг китобин,
Варақлаш истади ҳар фаслу бобин.
Ўқиб бир-бир метин бирла варақлаб,
Варақ очса варақ тошдек шарақлаб.
Ажаб дoston эрурки қатма-қат тош,
Очилди бермайин кетмонга бардош.
Кўриб ҳар бир варақ — бир бошқа қисса,
Муҳаббатдан олиб ҳар сўзда ҳисса.
Келиб Ширин деса Зумрад кўзига,
Олиб Фарҳод ўқилганда ўзига.
Ариғ ичра дамо-дам қийқурувлар,
Тутиб саҳрони ҳайбатли ғулулар,
Метин, болта, курак, кетмону замбил,
Тинимсиз ҳамманинг оғзида ҳа, кел.
Замон фарҳодлари — авлоди Фарҳод,
Қилурмиз энди Фарҳод руҳини шод.
Етолмай кетди Фарҳод орзуга.
Ичолмай ташна бўлди қатра сувга.
Келиб Рустам бобо, Усмонмироб ҳам,
Йигит, қиз, қаҳрамонлар бўлмангиз кам,
Суриб ишларни Зумрад ҳар усулда,
Кумушранг ялтироқ кетмони қўлда.
Баҳодир қиз ҳамиша фикри меҳнат,
Агар лаб очса сўзга зикри меҳнат.
Қилур ҳар ишни қилса икки бошлиқ,

Бажаргай вақтида, қилмайди ёшлик.
Келиб Одил деди:— Ҳорманг, баҳодир,
Баҳодирдан ҳам ортиқ ишга қодир.
Отингиз Зумрад эрмас, тоза гавҳар,
Юзингиз мен учун моҳи муназвар!
Кўриб тоғни буюк Фарҳод отам деб,
Боқиб сойга азиз Ширин онам деб
Кўпайди дилда меҳнатга муҳаббат,
Қўшилди завқ ила ғайратга ғайрат.
Ҳама бир жону дил, ўртоқ топишди,
Тишу тирноқ билан ишга ёпишди.
Кучайди иттифоқ элнинг ҳужуми,
Ҳавога учди тупроқ, тошу қуми.
Қазишда тўхтамай сонсиз хотин, эр,
Ёрилмоқда каналдек ларзадан ер.
Юриб Усмонмироб, қирғоқда тинмай,
Кечиб тупроқни юз-кўз чанг, ачинмай,
Йингитларга кулиб, шер баччасиз, деб,
Кўриб Зумрадни, раҳмат, яхши қиз, деб.
Таниб бўлмайди, чанг, эр ким, аёл ким,
Урар кетмоқни гум-гум, ёшу чол ким.
Узундан ҳам узун кетгай халойиқ
Штоб этмоқда ҳар ким ўзга лоийқ.
Муқаддас бурчимиз деб комсомоллар,
Чидам кўп кўрсатиб қизлар, ўғиллар.
Бошида чамбарак сочлар, хотин-қиз,
Санаб бўлмайди, гўё чўлда юлдуз,
Кўрингай ташна чўл доим кўзига,
Қилиб ҳар кимса ташвиқ ўз-ўзига.
Юзида ялтироқ шўр худди кўзгу,
Ичолмай келди ёмғирдан бўлак сув,
Макон этган бутун ваҳший даранда,
Киролмас эрди одам ё паранда.
Заҳарли, турли тирноқлар изидан,
Жароҳат эрди, зарра соғи йўқ таи.
Кўриб чўлда тугалмас катта конни.

Керак сув бизга деб ўйлаб замонни,
Яна отланди эл ғайратга минди.
На ором олди, на бир лаҳза тинди.
Бу ғайрат кучга кирди, титради ер,
Метинлар урди гўё бир гуруҳ шер.
Салом, деб келди Одил, боқди Зумрад,
Бўлурму сиз каби қиз паҳлавон, мард.
Йироқдан тушди кўз кетмонингизга,
Билолмасман, келиб мен ёнингизга.
Замоннинг Ширини, Фарҳоди сиз деб.
Бобо айтди, улар авлоди сиз деб.
Бобонинг сўзларида бир сири бор,
Шу сири англамоқ албатта даркор.
Бу чўл сув бўлса, бўлгай ер учун кон,
Агар қасд этса инсон, қилгай осон.
Бўлиб ҳурлик, ҳануз бир ёшга тўлмай,
Ватанда ички душмандан қутулмай
Улуғ Ленин кўриб ўткир кўзида,
Шу Туркистонни зикр айлаб сўзида,
Қақир, поёни йўқ чўлларга боқди,
Бу шонли марҳамат халқимга ёқди,
Очилсин шунда ернинг кони бор, деб,
Етарли сувлари бор, жони бор, деб,
Муборак қўлни қўйди доҳий Ленин,
Бу имзога қилур илм аҳли таҳсин.
Бу имзо Мирзачўлга жон бағишлар,
Шарафли боғ ила бўстон бағишлар.
Бу имзо ташналарга қутлуғ имзо,
Бу имзодан бурилгай чўлга дарё.
Бу чўлни кўзлашиб ўтмиш замон ҳам,
Амиру, ҳокиму, султону хон ҳам.
Шу Сири чўлга боғлаб киргизишга,
Ўлик чўлга бериб жон, тиргизишга
Уринган ҳам курашган, бўлмаган ҳал,
Ҳавога учди меҳнат, қолди муҳмал.
Ариққа чиқмади сув арзигундек,

Юракда кетди ҳасрат кир тугундек.
Бугун бизларда сув чиқгай шариллаб,
Киран чўл қўйнига тезлаб, вариллаб.
На Хисрав бор, на хони, на сипоҳи,
На золим бор, на мазлумларнинг оҳи,
Азиз Фарҳодимиз айтган замона,
Келиб, кўчди ҳақиқатга фасона.
Бу Сирнинг қўйни лиммо-лим зару нур,
Бўлуру бу нуру зардан ўлка маъмур.
Билурмиз Сирда бўлса ҳар нечук сир,
Очармиз не қадар сир бўлса бир-бир.
Қуёш ботди ётоққа келди эл ҳам,
Тун-оқшом роҳат айлаб олгали дам.
Яна Сир узра келди бу оғир сир.
Кўпайтирган қўшиб ғам узра ғам сир.
Қўлида чой, ловуллаб кирди Зумрад,
Бобомсиз, эркалайман қилмангиз рад.
Чироқни олди Одил, келди дэрҳол,
Икковга бир қулиб боқди тетик чол.
Деди Одил:— Бобо, сиз менга бобо,
Билурман ертўла — гор, сиз — Суҳайло.
Кеча қолган чигал сирни очайлик,
Бу ўртоқларга Сир нурин сочайлик.
Бобо кулди, деди:— Ўғлим, қизимсан,
Қуёшим, тўлган ойнм, юлдузимсан.
Зерикмайман неча афсона айтсам,
Қулоқ солса биров мардона айтсам.
Ва лекин чарчагансиз, дам олинглар,
Ётиб уйқуда роҳат ҳам олинглар.
Деди якдил, баробар, бир оғиздан:
Чипқар ҳордиқ эшитсак ҳарна сиздан.
Гириш топди, йиғин ҳам бўлди қизғин,
Бобо қилгай бугун афсонани чин.
Биров ўрганса чолдан қаҳрамонлик,
Биров сўз юргизишда нуктадоплик.
Бобо афсонадан бошлаб ҳикоя,

Билим, ғайрат бағишлар бениҳоя.
Биров борким, бору бор бўлса ҳам йўқ,
Биров борким, йўғу бўлса ҳам тўқ.

Рустам бобонинг иккинчи ҳикояси: Ширин ҳар томондан келаётган совчилардан огоҳланиб, кимки Мирзачўлга Сирдарёни бурса, мен шуникиман, деган шартни Маҳинбонуга баён қилгани:

Чиқиб Ширин Маҳинбону қошида
Деди не орзу бўлса бошида:
Кўнгилда бўлди пайдо бир оғир нақш,
Бўлур майдонга чиқса менга жон бахш.
Кўринди ташна, чексиз, шўрли саҳро,
Енидан мавж уриб ўтмоқда дарё.
Бахилликда ўтар қайрилмайин ҳеч,
Ичолмас ташна таб чўл эртаю кеч.
Кўзимга чўл эмас, бўстон кўринди,
Тугалмас, хилма-хил, зўр кон кўринди.
Муҳаббат лофин урганлар кўпаймиш,
Бўлибдир мамлакатда турли миш-миш.
Азим дарёни ким саҳрога бурса,
Туну кун мавж уриб оқса, юурса,
Безаб гуллар билан, соз этса чўлни,
Қиши айланса, кўрса чўлда кўлни.
Сипоҳдур, хоҳи шоҳ, шаҳзода бўлсин,
Ғадодир, хоҳи деҳқонзода бўлсин,
Сиримни Сир билур, Сирдан сўрайсиз,
Сирим бир сирки, ҳал бўлмайди Сирсин.
Қулиб беихтиёр шартнинг сирига,
Қарашди Зумрад, Одил бир-бирига.
Деди йиғлаб:— юрак чоки сўкилди,
Юракда ҳарна сир бўлса, тўкилди.
Бажо қилса қачон менга раво у,
Узилмас, то тирикман ошно у.
Зару, молу амал менга керакмас,
Кўзим дарёни чўлда бир кўрса, бас.

Бу борлиқнинг вужуди сувга боғлиқ,
Нечоғлик сув, вужуд бўлмай шу чоғлик.
Вужуд бўлса ҳаёт ҳам сув талабдир,
Агар сув йўқ — ҳаёт йўқ, тўғри гапдир.
Жаҳонда сув деган сўз — жон деган сўз,
Томирларда югурган қон деган сўз.
Қақир чўлда гиёҳлар бош кўтармас,
Уншига ҳам, ўсишга бўлса сув, бас.
Сувни йўқ ерда бўлмас шаҳру қишлоқ,
На ҳайвон, на дарахту, балки янтоқ.
Фаровонлик учун эл сувга муҳтож,
Агар сув бўлса тўқ, сув бўлмаса оч.
Туғилган чоғдаёқ титраб-дириллаб,
Дегай сув, тамшаниб инсон чириллаб.
Хазон фасли келиб умри сўлишда,
Қуриб лаб, жон бериш чоғда — ўлишда
На нон еб, на ошу на бошқани дер,
Ўтиб сув дейди-ю, сув дейди, сув дер.
Еру сув бир-бирига жуфту ҳам дўст,
Мижози бир, бири жону бири рўст.
Усимлик бу иковдан ному фарзанд,
Жудолик йўқ, жаҳон борича пайванд.
Усимлик бўлди жинсу, жуфту бўлмай,
Кўпайган тоабат бўлмай, туғилмай.
Тузилган муҳташам ҳар бир бино ҳам,
Гўзал нақшу нигор, оқу қаро ҳам,
Ўтиштирган тотимли меваси бор,
Тотимли мева бермак шеваси бор.
Тамоми нозу неъмат, зебу зийнат,
Гуруру, шону шавкат, ҳарна қудрат,
Буларга сув керак ҳам тозалиққа,
Тушар ҳожат совуқ иссиқ-илиққа,
Бу турмуш хислати сиғмас басиға,
Баёни қўйки, ер ҳам осмонга.
Кел энди, жуфт этайлик сувни чўлга,
Қилиб равшан зиё бермай қўнғилга.

Қазиб турли ариқ, сув юргизайлик,
Уликка жон бағишлаб тиргизайлик.
Иковдан бир ширин турмуш тузилгай,
Бу турмуш на узилгай, на бузилгай.
Бурунги чўл букун тўйхона бўлгай,
Безалгай турли гулли сепга тўлгай.
Улуғ бу истагимни истагайман,
Адабсизликдан эрмас, қистагайман.
Қилай турмуш, башарти бўлса шартим,
Баробар менга майли бўлса ҳар ким.
Чин ошиқларга жонон жондан сртиқ,
Муҳаббатсизга жонондан жон сртиқ.
Тилисму конни бел боғлаб очайлик.
Келур албатта қўлга катта боғлик.
Қалиди ўйнаб ўтган ёнида бир,
Қалидки бўлса, гов бўлмас адир-қир...
Эшитди сўзни Бону, ғамга ботди,
Оғир шарту оғир иш, боши қотди.
Чиқиб тахт узра тездан берди фармон,
Шириннинг шартин элга қилди эълон.
Хабар тарқалди қишлоғу шаҳарда,
Талаб иш устида, на молу зарла.

Ёришди тонг, кўринди субҳи содиқ,
Туриб тўлқинли қўзғалди халойиқ.
Қоронғу битди, сўз охирга етди,
Баробар сакрашиб эл ишга кетди.
Кезиб айланди гир-гир тонг шамоли.
Ювилди чанг билан элнинг жамоли.
Чиқиб эл, елга эргашди баробар,
Штаб олдида санжоб турди яксар,
Қиличдан кескиру қирчиллаган эл,—
Юрар Сир устига, андоқки шўх сел.
Қуму тупроқча кўп эркак-аёллар,
Курашга тушди сонсиз ёшу чоллар.
Кураш зўр, бир томон халқ, бир томон Сир,

Йингит-қизлар дадил, бир-бирдин абжир.
Канални истаганча пухта ишлаб,
Битирдик ҳам қулочлаб, ҳам қаришлаб.
Садоқат кўрсатиб эл, неча кунлар,
Ечилди дилдаги ғамли тугунлар.
Шижоат бирла қайралган саросар,
Зафар ёр бизга, ғолиблик муқаррар.
Хотин-қизлар ёпишди ишга тинмай,
Дам олмай, тўхтамай, чарчашни билмай.
Хусусан Зумрад ўзни урди бирдак,
Чайир, эпчил, метин, чаққону сергак.
Ғарамлаб, тўдалаб шоҳу похолни.
Ёғоч, тош, сим, терак, ҳар катта толни,
Сепоя, чорпоя, сим бирла боғлаб,
Чунон ҳам боғлашиб, маҳкам қучоқлаб.
Ўзин юзларча одам сувга отди,
Қараб турмоққа виждондан уятди.
Яланғоч бўлди, аввал тушди Одил,
Баҳодир, ҳар оғир меҳнатга қобил.
Гаҳи бўлса балиқ, гоҳ бўлди ўрдак,
Тўғоннинг бир томонин қилдиғижжак.
Неча сепоя бўлса солди Сирга,
Терак, тол, шохни босди икки қирга.
Ўраб, ишғол этиб бирдан тўғонни,
Ёғочлар ташлаб, аввал ҳар йўғонни;
Босишди шох, похоллар катта боғлаб,
Оғир тошларни ташлаб, тепди чоғлаб.
Ҳавони тутди ҳа, бўл, қийқирувлар.
Бўқирди шарқираб, ҳайбатли суёлар.
Биров тошу биров шоҳу похол, сим,
Кўтаргай чангда, кўрмас бир-бирин, ким,
Ажойиб жонсараклик қилди Зумрад,
На иш, енгил-оғирдир, қилмади рад.
Боқиб Зумрадга Одил, дилда ғайрат,
Бажардим шартим деб қилди ишорат.
Бировларда қозик, болта, шошилган,

Паё-пай йўлда тўхтовсиз ташилган.
Умар, Усмонмироб, Холтожи, Акрам,
Асадполвон, Шокир, Қурбонтажанг ҳам
Тирав сепояларни, маҳкам ушлаб,
Гоҳи тош бирла урса, гоҳи муштлаб.
Келиб Рустам бобо, фарҳодларим деб,
Диловар, қаҳрамон авлодларим деб,
Қизим, деб Зумрадим, деб эркалатди,
Шу бахтингнинг боши деб бир қаратди.
Уриб бир-бирга парчинлаб, кашаклаб,
Тешикдан қатра ўтказмай, хашаклаб,
Халойиқ шу зайлда қаттиқ ишда,
Қийин аҳволу музлик сувда, қишда,
Ияклар қақраган, титраб қарилар.
Уриб қўлтиққа сув, қўлда харилар.
Уруш бормоқда, даҳшат бўлмайин кам,
Кам эрмас у курашдан бу кураш ҳам.
Бериб Усмонмироб белни тўғонга,
Тинимсиз кўзни ташлар икки ёнга.
Ўзи сувнинг пири ҳам уста сайёд.
Ҳамиша дилда эрди ташна чўл ёд.
Ғанишер тош босишга бўлса чаққон,
Одил сепояни тутмоқда полвон.
Оқиб катта-кичик муз, тахта-тахта,
Келиб кўкракка ургай лахта-лахта.
Тўғонни гоҳ узиб сув, гоҳи бузгай,
Ёпишгай комсомоллар, қайта тузгай.
Юракда ўт, баданларда ҳарорат,
Курашда кўрсатиб Сирга жасорат,
Ҳоврларки, тумандек тутди кўкни,
Жиловлаб кўрсатармиз кўргуликни.
Уриб музлар, оёғлар ҳам тилинган.
Кўкарган, қонлар оққан ҳам шилинган.
Давом этмас бу мушкуллик, оғирлик,
Нечунким, элда бор қудратли бирлик.
Йўғон тошларни шошқин орқалаб эл,

Эзилган гўшти, қотган елкаю бел.
Келиб тошларни иргитгай тўғонга,
Бобо Рустам бали, дер паҳлавонга,
Неча тош тушса комига тортиб,
Шарақлаб, иштаҳаси ҳаддан ортиб,
Ютар ҳар қанча бўлса чайнамасдан,
Иўл олгай кўрмагандек қайнамасдан.
Олиб кетгай уриб тошларга тошни,
Кўриб тош ташлаган чайқайди бошни.
Деманг, Сир, тўймагур, зўр аждаҳо бу.
Қилурмиз тошбўрон, қандай бало бу.
Кишанлаймиз бунингдек тўнг бўйинни,
Қани, бизларга кўрсатсин ўйинни.
Юрар энди элим кўрсатган издан,
Бурулмас то жаҳон бор, юзни биздан.
Бу чўл, бир чўлки, чексиз бениҳоят,
Киши билмас нечоғлик ҳадду ғоят.
Қилурмиз катта кўллар катта чўлда.
Балиқлар чайқалиб ўйнайди кўлда.
На ҳосил бўлса жангга йўллагаймиз,
Тирикмиз, жангчиларни қўллагаймиз.
Ютуқлар бизда, ғолибли зафар ҳам,
Адолат хилма-хил илму ҳунар ҳам,
Атоқли қаҳрамон, жанговар элмиз,
Ватанпарвар, ҳақиқатпарвар элмиз.
Чироғлар ёнди, ишдан келди мардум,
Ғувурлаб ертўла боз бўлди гавжум.
— Бобо, Зумрад билан бир шартимиз бор,
Билурман, ўртамизга тушмас ағёр —
Деди, келтирди Одилжон чироғни,
Ишорат қилди Зумраджонга тоғни,
Кўрармиз, деб кулиб ўлтирди Зумрад,
Бугун майдонда ким номарду ким мард.
Бобо лаб очди сўзга ошиқона,
Рақибу ишқу шўришдан нишона.

Рустам бобонинг учинчи ҳикояси Ширин Фарҳод иштиёқида номард, ҳийлагар Хисравнинг заҳарли чангалидан озод бўлиш учун ажал заҳрин ичиб, тан қафасидан жон қушини Фарҳод тоғига учиргани ҳақида:

Жаҳонга янги бир овоза тўлди,
Саройга Сир йўлу дарвоза бўлди.
Жаранглаб берди тоғ акси садолар,
Туташди, кўкка чиқди можаролар.
Хабардан бўлди воқиф тоғда Фарҳод,
Севинчи сиғмай ирғишлаб бўлиб шод.
Еқимли оқилона бу хабар деб,
Ҳамон Фарҳод учун айни зафар деб,
Юриб дарё билан саҳрони чоғлаб,
Шижоатдан белу пешона боғлаб,
Шимарди енгни, бар урди этакни,
Деди:— Бахт изламиш мен бедаракни.
Гаҳи тоққа муҳаббатдан сўз айтиб,
Эшитгай тоғдан у айтганин қайтиб.
Боқиб, мўлжаллаб, аввал сув юришни,
Қазиб тоғдан ариқни, бошлаб ишни,
Кўрингай, тоғни ғайратдан кемиргай,
Агар дарё келур бўлса, шимиргай.
Кесиб кетмон билан тошларни лойдек,
Кўринган қаттиқ ишлар ҳам қулайдек.
Ҳаволаб тоққа урганда метинни,
Киши кўрган эмас бундай четинни.
Туну кун тўхтамас акси садо ҳам,
Баҳодир ҳам бўлур тобора бардам.
Муҳаббатнинг майидан қаҳрамон маст,
Босиб иш олға, кайфи бўлмагай паст.
Ҳамиша ёри фикри-зикри ўртоқ,
Дам олмас, ҳордиқ, таъби ҳам чоғ.
Тушимда бир кўрай дер, йўқдир уйқу,
Сирин арз этса, еткурмай ютар сув.
Келиб Сирда ювар юз гардини ҳам,

Юварда айтиб-айтиб дардини ҳам.
Эл ичра топти шуҳрат қаҳрамон деб.
Кураш майдонида соҳибқирон деб.
Азим дарёга шердек панжа солмиш,
Бериб ўмган курашмоққа бел олмиш.
Тутиб маҳкам, камар боғлаб тўғондан,
Қисиб икки биқиндан, ҳар томондан.
Мажолин қўймас охир ким этарга
На бир ён силжимоққа путтепарга.
Агар қасд этса тоғларни кўчиргай,
Ҳавога парчалаб қирқиб учиргай.
Мисоли тўп отилгандек садолар,
Тўлиб учқунга саҳролар, ҳаволар.
Бу шуҳрат авж олиб ҳар ёнга кетди.
Ёйилди қалъаю кишварга етди.
Саройда бўлди сўз янги ғулудан,
Ғигитдан, тоғу чўлдан, доғи сувдан.
Ширин ҳам бўлди шов-шувдан хабардор,
Қилиб ков-ков аниқлаш бўлди такрор.
Биров сўз очса қадди-қоматидан,
Биров меҳнатга бўлган рағбатидан.
Биров тош йўнмагига қилса таҳсин,
Биров кўкка қилур деб тошни парчин,
Тўлиб сўз оғзига қайнаб кан излар,
Баробар энтикиб мақтайдн қизлар.
Тугалмасдан ширин сўз айта-айта,
Гириш топмоқда суҳбат қайта-қайта.
Биров ундоқ, биров бундоқ, топиб сўз,
Боқиб қиз унга-бунга ўйнатур кўз.
Ғигитга бўлди Ширин кўнгли пайванд,
Бўлак сўз бўлса бўлмаё зарра хурсанд.
Очилгай, сўзласа Фарҳодидан ким,
Қиришгай сўзга, йўқса ўлтирур жим.
Юракка бора-бора ўт туташди,
Томирлардан ўтиб бошига ошди.
Гапирса келгай аввал тилга Фарҳод,

Билур қизлар Ширин Фарҳод ила шод.
Бошида айланиб ёрин хаёли,
Бўлолмас ўйламоқдан лаҳза холи.
Ивигит меҳрин кўнгилга нақш қилди,
Вужудин ғойибона бахш қилди.
Кўнгилда иштиёқи ҳаддан ортиб,
Қириб хилватга махфий оҳ тортиб,
Кўзига ёри келгай, келмас уйқу,
Бўлиб ҳўл қатма-қат ҳар кеча парқу.
Тиниб бир ерда бир дам ўлтиролмай,
Туни кунга, кунни тунга улаягай.
Сир ичра икки ошиқ сирри лим-лим,
Жимиб тундликда ўтгай шарп.сиз жим.
Кўролмас бир-бирин, бу ўртада ғов,
Ҳасадли ё олов, ёким ўжар ёв.
Кучайган эрди Хисравда ҳарорат,
Ғаширмоқ ўз-ўзидан бўлди одат.
Гаҳи кўзғалса шоҳлик бирла қаҳри,
Ғазабдан гаҳ сонилгай эрди заҳри,
Гаҳи айвонда ҳайқирса айиқдек,
Гаҳи ҳавз ичра чайқалгай қайиқдек.
Қилур андиша, Ширин ҳурмати бор,
Ишончи бору аммо муҳлати бор.
Юбормоқ кунда-кунда элчи — севчи,
Демаиғ элчи хиёнатчи, таловчи.
Хабар топдики, Ширин шарт этибдир,
Қарору аҳди бир жойга етибдир.
Узоқ фикр этди тезлатмоққа ишни,
Бажармоқ ишни жононга етишни.
Қилиб шармандалик, бетни сидирди,
Юмиб кўз, ҳийлаю найранг қидирди.
Қизикмоқдан, шошилмоқдан бўлиб танг,
Ариқдан қўлни ювди, топди найранг.
Деди:— Ҳикматли Сир, қудратли тадбир,
Қазиш ҳожат эмас, тоғу адир, қир.
Буюрди неча минг бўйра тўқшига,

Нечук бўйра тўқиш, найранг ўқишга.
Тўқишга тушди минглар бўйра бошлаб,
Шитоб этмоқда ҳар соат хятоблар.
Тўқилганларни топширмоқ паё-пай,
Тўқилмоқда яна тинмай гаянмай.
Ташиб саҳрога тоғ-тоғлаб, ғарамлаб,
Ҳисобдан ҳам яна ортиқча ғамлаб.
Қўйиб саҳрога қўрбошию миршаб,
Халойиқ билмасин деб сирин сақлаб.
Бирор инсон у саҳродан ўтолмас,
Учар қуш, нашшалар ҳам пир этолмас,
Келиб жилмайли Хисрав бўлди хурсани,
Бугун мақсадга етгандек, фараҳманд.
Буюрди бўйрадан дарё тузини, деб
Менинг ижодим элга кўргизинг деб.
Егочу тахта, бўйра судради эл,
Ададсиз уста келди, боғлади бел.
Биебон тўлди чангга, осмон ҳам
Қоронғуда қолиб балки жиҳон ҳам.
Ёзилди бўйра, сувсиз битди дарё,
Уятсиз шоҳи Хисрав мунча доно.
Қилиб пайваста, бир-бирларга боғлаб.
Кўринмас кўзга асло чок деган гап.
Битиб дарё, хабир Хисравга етди,
Очилди чеҳралар ҳам хапда етди,
Буюрди лашкарини, саҳрога етсин,
Тузилган сеҳр ила, дарёга етсин.
Саноқсиз чиқди лашкар, тўлди саҳро,
Кўринди ярқираб ҳайбагли дарё.
Тўлди ой шуъла ташлаб, кеча ойдин,
Кўрингай сохта дарё ҳам бўлиб чин.
Етиб остида лашкар раста-раста,
Жимирлаб тўлқин урди аста-аста.
Боқиб дарёга Хисрав бўлди мағрур,
Бўлар деб ғайратим жонинга манзур.
Аниқ билдики, мақсад келди қўлга,

Учар тулпорга минди, тушди йўлга.
Гаҳи от чопса йўлда, гаҳи йўртиб,
Томирлар қайнаган қон бирла бўртиб.
Бориб Бонуга сурлик бирла меҳмон
Бўлиб ўлтирди, аммо дилда жонон.
Бу кеча берди ой Хисравга ёрдам,
Мусаффо, сутдек ойдин бўлди олам.
Равоқдан кўрсатиб ойдинда ишни,
Деди Бонуга Хисрав тўй қилишни.
Кўринди тахт эса Бонуга саҳро,
Тиниқ тўлқин урар саҳрода дарё.
Ураб ғам, кетди бошдан ақл ила хуш,
Гулистонига гўё қўнди бойқуш.
Тўлиб кўз тиндириб тўлқинлаган сув,
Бировга тўй, бировларга азо бу.
Ширин ҳам рози бўлди чору ночор,
Нечунким чўлда Сир кўрсатди дийдор.
Улуғ даргоҳда Бону бошлади тўй,
Сўйилди бир неча оту сўқим, қўй.
Очиб ҳар ким муборакбод учун лаб,
Қизиқ базму ўйинлар бўлди тунлаб.
Бунингдек бўлмаган тўю тамошо,
Чимилдиқда Ширин кўз ёши дарё.
Кўтармас бошини, Фарҳодин ўйлаб,
Гаҳи тоғларга кўз ташлайди бўйлаб.
Ичида ўт ёниб оҳ деб тутунсиз,
Ҳароратдан куяр жисми ўтинсиз.
Қуёв келди, тузилди базми жамшид,
Булут ичра кириб беркинди хуршид.
Қизиб суҳбат, кучайди нўш уза нўш,
Қўшиқлар, яллалар мастона беҳуш.
Қуёв гўшангага кирди бўлиб маст,
Йиқилди, ётди-ю, ер бирла тенг паст.
Яна бир кўргали дарёни Ширин,
Тонг отмай иштиёқи бўлди қизгин.
Саҳар Ширин туриб юрди равоғда,

Кўзи саҳрода гаҳи, гаҳи тоғда.
Гаҳи кўзга кўринса тоғда Фарҳод,
Гаҳи сув бирла кўргай чўлни обод.
Бўлибдир чўлда тун даҳшатли бўрон,
Қуёнлар изғишиб тўлмиш биёбон.
Кўчирмиш бўйрадек дарёни чайқаб,
Учибдир сув, ётибдир чўл қуруқшаб.
Кўринди ташна, шўрлик эски саҳро,
На ой бор, на канал бору на дарё.
Тузилган сеҳру найрангларни билди,
Бошига худди зўр тоғ ағдарилди.
Вужуди титради, сочларин юлди,
Тўлиб кўз ёшлари дув-дув тўкилди.
Боқиб осмон узоқ, ер, кўрди, қаттиқ,
Жаҳон тору ширин ош бўлди аччиқ.
Кириб бир уйга беркитди эшикни,
Ва ё бир игнача қўймай тешикни.
Деди:— Эй ҳийлагар, номард фалак сен,
На қасдинг бор эди, қилдинг ҳалак сен.
Мени шўрликни келтирдинг жаҳонга,
Алам тўлган жаҳоннинг тегди жонга.
Қилиб зотингдаги найрангни зоҳир,
Хиёнатгарлигинг кўрсатдинг охир.
Туғилган чоғдаёқ ўлсам эди хўб,
Балолар кўрмас эрдим бунчалар кўп.
Кел эй золим фалак, кўрсат ишингни,
На қилмак истасанг, қил қилмашингни.
Бутун юлдузларингни тош қилиб от,
Пачақлаб ерга ур, чалпак қилиб қот.
Қуёшинг бирла куйдиргин танимни,
Совур кўкка кул айлаб гулханимни.
Булутлар тўкса селу, ёмғиру дўл,
Меннинг устимга тўксин оз эмас, мўл,
Чақинлар шарқираб тегсун бэшимга.
Даво қил, заҳру, оғу сол ошимга.
Ажал, раҳм айла, кел, қил ишни қойил,—

Деди, бирдан шимирди заҳри қстил.
— Кўриб жонимни жононим на бўлғай?
Жафокаш, марди майдоним на бўлғай?
Дегум жонон, бериб жон ўлдим охир,
Муҳаббатнинг шаҳиди бўлдим охир.
Пачақлаб тоғни отгай осмонга,
Ва ё оҳ этгай, ўт сочгай жаҳонга.
Жаҳонга келдимү рамга тутилдим,
Ажалга жонни топширдим, қутилдим,
Илондек тўлғаниб тор бу қафасда
Қочиб қоп, ранги ўчди бир нафасда.
Деди:— Эй жон, бу ерда турма, тез кет,
Қолурман бунда Фарҳодимга сен ет..
Жаҳон айвонига бир боқди, туф деб,
Юборди жонни жононига, уф деб,
Қириб яқбора Бону дод солди,
Уриб ўзни, юлиб, фарёд солди.
Қучоқлаб ўпди, ёнига йиқилди.
Тугалмас зўр фалокатга тиқилди.

Бобом шунда газабдан очди кўзни,
Табассум қилди, элга бурди юни.
Тўлини ой пардада уйқуга кирди,
Саҳар файзи хўрозлар ҳам чақирди.
Чиқар кетмон олиб ҳозир қуёш ҳам,
Халойиқ йўлга тушди, юрди илдам.
Бобом сўз гавҳарин бир кеча сочди,
Чиқиб эл ишга, юлдуз ўчди, қочди:
Ҳама тўлқинли дарёдек югурди,
Штаб гирдобида айланди турди.
Ботирлар чўлда жипслашди, топнишди,
Азим дарёга тирноқлаб ёнишди.
Фурури, завқи дилда, эртадан-кеч,
Совуқ қиш, сувда ишлар, поҳ демай ҳеч.

Ўтиб бир неча кушлар, ҳафталар ҳам,
Канал битди, тўғон ҳам бўлди байрам.
Метиндек ер, метинлаб ёрдик, ўйдик.
Каналга шодиёна сувни қўйдик.
Гулургай, мавж уриб саҳрога юргай,
У ерда боғланур билмай югургай.
Темирлардан ясалган турли асбоб,
Беролмас унлаги қудратга ҳеч тоб.
Ўйиб ковлаб, чуқур бир қанча ердан,
Плаллаб пухта ишланган темирдан,
Ҳаво ҳам, тўрт томон, ер ҳам темирдан,
Қашакланган бари маҳкам темирдан.
Азим саҳрода ишланган завод у,
Чиқаргай нур, чиқармас зарра — луд у.
Завод эрмасдир ул, саҳро тилисми,
Аталган Нуробод деб элди исми.
Темирдан бир тўқай дер кўрган одам,
Улуғ ҳикмат — ичи, бир бошқа олам.
Темирларни қилиб бир-бирга қавшар,
Билим, фан, қудратин қилди вунаввар.
Шу ерда боғланур маҳкам жиловлаб,
Узун, қисқа темирлар бирла боғлаб
Тутиб Сирининг сирин қўймай очармиз,
Қуёшдек нуру ерга зар сочармиз.
Темирлар ҳар бири бир бошқа оқич,
Очилмай қолмагай на тошу на ич.
Бўлур қишлоғу, майдон нуру чўл нур,
Шаҳарлар нуру, боғлар нуру, кўл нур;
Заводлар, уйлари ишхоналар нур,
Трамвай, кўча-кўй, чойхоналар нур.
Қилур турли касалларга даво нур,
Тараннум айлатай шому сабо нур.
Хабар олмоқ, хабар бермоқ та бу нур,
Жаҳонга қилди хизмат берди сув нур.
Хўжанд, Фарғона, Тошкенту Самарқанд,
Тутилган нурларин бир-бирга пайғанд.

Ажаб қувватли нур, ер нур, ҳаво нур,
Санаб бўлмайдн фазлиш ҳоказо нур.
Этаклаб Сирни сувдек чўлга сочиб,
Олурмиз катга бойлик конни очиб.
Бобом Лениннинг имзоси, қўли бу,
Таряққий узра кўрсатган йўли бу.
Этаклаб, тәнналаб, қоплаб саросар,
Шўр ўрнига шакър, ҳум ўрнига зар.
Берур лаззатли мева шаҳру бослар,
«Оқ олгинлар» бўлур хирмонда тоғлар.
Деди Одилга Зумрад, қай чаман бу?
Деди Одил, сизу бизга Ватан бу.
Қилур турмуш бу ташна чўл билан сув!
— Қачон бўлгай бу тўй,— деб қилди кулгу.
Кулиб Одил деди, бор меида бир ўй,
Яқин кунларда бўлса бизда ҳам тўй.

КАНАЛ ТУЛҚИНИ

Ҳар жойда ҳаёт учун асар сув,
Жондан берур ўйласанг хабар сув.
Ким истаса гуллатиш Ватанни,
Зўр бойлигу айни кону зар сув.
Чўл бағрига элтиб ишга солсақ,
Гулзор ила кўрсатар ҳунар сув.
Бир донани ерга кўмса деҳқон,
Уз вақтида бирга минг берар сув.
Парвоз ила кўкка учса қушлар,
Мақсадга етурга болу пар сув.
Кўз равшану дил бўлур мунаввар,
Кўз олдида бўлса жилвагар сув.
Ҳар ўлкаки бўлса сувга сероб,
Турмушни қилур ширин-шакар сув.

Скандар истаган обидайт бу,
 Улуғ Хисрабга келтирган уяғ бу.
 Бўлиб кўз кўрмаган тўю томошо,
 Аладсиз келди меҳмон, тўлди саҳро.
 Қақир саҳро бутун тўйхона бўлди,
 Ери зар, тошлари дурдона бўлди.
 Бериб тўлқин ҳавога қийқирузлар,
 Шошилган пишқириб дарёда сувлар.
 Халойиқ бирла тўлди икки қирғоқ,
 Бўлиб меҳнат сувидан юзлари оқ.
 Келиб санъатчилар юзлардан сўтиқ,
 Қилиб санъатларини бу тўйга тертиқ.
 Ҳама созандалар соз олди қўлга,
 Канал бўйлаб сарсбар юрди йўлга.
 Жаранглаб карнаю сурнай, ноғора,
 Кўтармасқда овозини бора-бора.
 Беш-ўн чирманда гижгилаб бўлиб пар,
 Қувиб дарёни ҳуркитмоқда яқсар.
 Дутору танбуру най, нижжагу чағ,
 На машқ этса бўлур тўлқин ҳамоҳанг.
 Канал бўйлаб Ҳалимахоиннинг ивжи,
 Тошиб тўлқинли сув авж олди мавжи.
 Чиқарди кўкка «Ушшоқ»ни Саодағ,
 Бериб сув пишқириб қайнаб ҳарорат.
 Кулиб шўх-шўх Назира қилса ялла,
 Ужар сув қилди тошқинликни алла.
 Фароғат ўйноқи куйлар «Чапандоз»,
 Шариллаб, шарқираб сув қилди овоз.
 Дамо-дам жўр этиб қилса тарона,
 Бўлур ҳайбатли сув сапчиб равона.
 Мукаррамхоним ўйнаб айлапур чоғ
 Гупурди сув, кўнгилда қолмади доғ.
 «Баёт»га Қумрижон ўйнатди қўлни,
 Шовиллаб юрди сув бузмай усулни.

Югурди йўргалаб, Қундуз буралди,
 Шошиб сувдек эшилди, гоҳ ўралди.
Кўриб қирғоқда ранго-ранг ўйинлар.
Ўйинга тушди Сирдек чўнг бўйинлар.
Баҳодир қанча меҳнаткашлар ўйнаб,
Қулоқларга тўлиб раҳмат деган гап.
Келиб завқи шарафли меҳнатига,
Боқиб, айниқса, элнинг ҳурматига
Каналга Зумрад ўзин олди олдин,
Кўринг, гўёки учди, тушди лочин.
Кўриб Зумрадни Одил қилди парвоз,
Етиб ёнига қўнди худди бир ғоз.
Асадполвон, Ғанишер, бир неча ёш,
Умар, Усмоириб, Холтожи, Йўлдош.
Булар ҳам тушди қилмай чапга парво,
Тўлиб завқ ичларига сирмай асло.
Қизиб Одил вужуди, жони, қони,
Кўтарди елкага Рустам бобони.
Булар олдинда юрди, орқала сув,
Бўлиб сув тўлқини ўлкамга кўзгу.
Ўйинда Зумрад олдин юрди бошлаб,
Гаҳи бир айлашиб, гаҳ қўлни ташлаб.
Кўриб раққослар ҳайратда қолди,
Алашди рақсдан, ҳатто уялди.

ИШҚ ТУЛҚИНИ

Урар сув дашти бисоёнда тўлқин,
 Кўриб сув тўлқинин ҳар жонда тўлқин.
 Юракларга тўлиб тўлқинли завқи,
 Томирларда югурган қонда тўлқин.
 Тиниқ рағҳар каби тушган шўлола,
 Кўрипгай ердаю осмонда тўлқин.
 Шувингдек тўлқин урғай сув жаҳонда,
 Топилса иттифоқ инсонда тўлқин.
 Шариллаб-йўлма-йўл, қайнаб лабо-лаб,
 Кириб чўлга урар майдонда тўлқин.

Бу тўлқин сув эмас, пешона тер бу,
Бўлур сувчи йигит, деҳқонда тўлқин.
Бераф тўлқинли лаззат меваларга,
Кўрармиз боғ била, бўстонда тўлқин.

* * *

Келиб сув етди эл мақсадга, қонди,
Бўлиб кеч ертўла шаҳрига ёнди.
Қолиб тўпдан кейинроқ Зумрад, Одил,
Деди Одил:— Тилаклар бўлди ҳосил.
На дерсан Зумрадим, жонону жоним,
Дегил тортинмайин, ширин забоним.
Тўғлини ой тенада кундуздек ойдин,
Тиниқ бир шуъла пасида янги сойдин,
Чиқармай дам узун дарёни бўйлаб,
Савол нозик, жавобин ўйлаб-ўйлаб.
Деди Зумрад:— Улим менга жудолик,
Ёниб аҳдимдан этмоқ бевафоялик.
Ватаи деб, Мирзачўл деб, ишладик биз,
Оғирликка чидаб, тиш тишладик биз.
Уриндик зўр бериб, сувни чиқардик,
Яшайлик Мирзачўлда нуру зардик.
Деди жононга Одил Андижонни,
Қабул этгин қўшайлик жонга жонни,
Тилак зўр, андижонлик комсомолман,
Бўлайлик иккимиз бир жону бир тан.
Нахуш Фарҳод ила Ширин бўлурмиз,
Қуруқ афсона эрмас, чин бўлурмиз.
Ҳамиша сеп билан бўлмоқ умидим,
Канал битгунча келдим индамай жим.
Ҳақиқий сув, бу сув, бўлди чўл сבוד,
Қуюн энди қилолмас сувни барбод.
Узеж йўл, Зумраду ой, Одилу сув,
Яқин икки юракда тўю қайғу:
Деди Зумрад шу сув ҳам, ташна чўл ҳам,
Ҳамиша бизники чекдик алам, ғам.

Бориб ишга солайлик сувни, ерни,
Яна бир қанча минг меҳнаткаш эрни.
Шу чўлни гуллатишлик ниятим бор,
Фидокорона қилган меҳнатим бор,
Онахоним — Ширин армонда кетган,
Замон йўл бермаган, дармонда кетган.
Бобом Фарҳод ишни-ку йўлга солдик,
На мақсад бўлса унда, қўлга олдик.
Онам — Шириндаги истакни ҳам биз,
Тилақдан ортиқ ишлаб қўллагаймиз.
Бобом Ленин сўзи доим дилимда,
Яшар балки ҳама юрту элимда.
Шу Туркистон деган сўз, Мирзачўл деб,
Билурман, қайтмағимни кўрмадим эп.
Деди Одил, мени қилди хижолат,
Кўринган сендаги ғайрат садоқат.
Бўроилар бирла бу дарё чувалмас,
Элимдан бошқа у доғни юволмас,
Бўлайлик иккимиз оламга кўзгу,
Ўчирмас номимизни чўлдаги сув.
Кулимсиб Зумрад ўйлаб, қилди мақбул,
Билниди яхши ният, бўлди маъқул.
Гулу, гулзору бўстон боғ этишга,
Иков дардли юракни соғ этишга
Берниди қўлни қўлга, аҳд этишди,
Қўнгилаар тинди, манзилга етишди.
Қиришди ертўла, зич элга, ялла,
Кўринди ҳамма шод, энг яхши палла.
Яна бир бошқача бўлди тарона,
Ёқимли, бошқача сўз, шодинена.

ШОДИЕНА ҚУШИҒИ

Мавж уриб юрди бу кун саҳрога дарё бошқача,
Қўйинга олди севиб дарёни саҳро бошқача.
Бир оғнздап айтишиб ёр-ёр, қўшиқлар, яллалар,
Еш куёв бирла келур тўю томошо бошқача.

Ранг-баранг гуллар-чечаклардан бу чўлга сеп ёзиб,
Тушмас ўрнига кўнгиллар қилмасак то бошқача.
Йўлма-йўл бахмал поёндози тўшалган сабзалар
Яшнагай, тўлгай бўлиб гулчеҳра зебо бошқача.
Зўр тилак, меҳнаткаш элмиз, боғу гулзор этгали,
Боғладик белни, қилурмиз тезда барпо бошқача.
Янги шаҳру янги қишлоқлар тузиб, обод этиб,
Хилма-хил ишлаб чиқаргаймиз хомашё бошқача.

Бўлиб меҳнат майнининг завқидан маст,
Бўлур тобора авжу бўлмагай паст,

Чирогни келтириб Одил бобога,
Деди:— Бошланг, келайлик мудлаога.
Бугунги бошқача суҳбат, ҳикоя,
Чуқур мазмунлигу ибратли ғоя.
Ғеча минг ташналарни қондириб чол,
Биёбонда шаҳар кўрсатди яққол.
Бобом сўзни қотирди, қилди манзур,
Букуи мўлжалга етдик, хайри маъзур.

Рустам бобоснинг тўртинчи ҳикояси: Фарҳод Шириннинг ҳийла-
гар Хисравнинг юзига туф деб бир уф билан жон берганини эшитиб,
қиличдан ўткир кетмонини ғазаб билан осмонга отиб, тосга бўйнини
мардона қўйиб бергани ва кетмон шиддат билан келиб, Фарҳод бўй-
нини шарт қирқиб, бошини тандан жудо қилгани ҳақида:

Эшитди шум хабарни тоғда Фарҳод,
Бўлиб идроку ақли, ҳуши барбод.
Кетиб дармон, баданлар ҳам увушди,
Метин ҳам, болта, кетмон ерга тушди.
Қотиб кўзлар, очик, ҳайратда қолди,
Нафас ичга тушиб, чиқмай йўқолди.
Бирор соатда қаттиқ оҳ тортиб,
Тутун чиқди қуюқ тоғни қорартиб.
Деди:— Эй чархи, маккору ситамгар,
Шиоринг зулму, касбинг сеҳрпарвар.
Жаҳонга келдиму, домингга тушдим,

Ҳаёт бу бўлса кўнглимни ушутгим.
Пигитликда белим букднинг, қайирдинг,
Қўролмай, рашиқ этиб ёрдан айирдинг.
Қазолмасдан кетарман бир ариқча,
Элимга фойда еткурмай тариқча.
Деди, тиш уйга, эй Ширин, етибсан,
Балоларга меши ташлаб кетибсан.
Мени қўйма ажал бу ерда, кеткиз,
Ғанимат ҳар нафас, жононга еткиз.
Сен, эй тоғ, бўлдинг ўртоғим, паноҳим,
Бўлурсан бир кун ишқимга гувоҳим.
Ўтар йиллар, асрлар, келгай авлод,
Яшар эл зулму хисравлардан озод.
Менинг ному нишоним сақлагайсан,
Гувоҳликни ўшанда оқлагайсан.
Не кўрдинг, кўрмадинг бир-бир баён қил,
Режамни, тузган ишларни аён қил.
Йўлимни, ёлғизим, деб йўллагайлар,
Давом этгай, ишимни қўллагайлар.
Ишқилдим, бўлмади мақсад муяссар,
Йўлимни тўсди номард сеҳргарлар.
Тишиб кўз қотти-ю, иш кетди қўлдан,
Борай жононга энди бошқа йўлдан.
Баҳодир деб бериб бағрингда кенг жой,
Тошингдан бердинг илгимга ўқу ёй.
Хижолатман жасорат кўрсатолмай,
Кетарман хайр, ғорингда ётолмай.
Сиримни айтайин, эй Сир, қулоқ сол,
Келур кунларки, бўлгай ёрим иқбол.
На мен, на қўл, на у Ширинга боқдинг,
Жимиб тундликда бир қайрилмай оқдинг.
Самимий икки ошиққа бўлиб гов,
Етиштирмай тугатдинг, гов эмас, ёв.
Топар Ширинни, сендан изласа ким,
Нишону номн сен бирла яшар жим.
Бўлур минг-миглаб авлодимда Фарҳод.

Келиб Фарҳоду Ширин деб қилур ёд.
Шикоят айладим сендан, кечиргин,
Қабул эт, сирни билдинг, заҳр ичиргин.
Етар жононга жоним, энди ёв йўқ,
Пачоқ бўлса жасад бўлмасми, гов йўқ,
Сиру тоғ бирла қилдим хайри маъзур,
Тушай йўлга кўзимдан кетмайин нур.
Ғазаб бирла олиб кетмонни қўлга,
Боқиб бир ерга, кўкка, ўнгу сўлга,
Деди:— Эй гумбази гардуни номард,
Юзингга чанг сочай, ерни қилиб гард.
Бугун маккоралликни кимга қилдинг,
Аниқ билки, пачоқландинг, йиқилдинг.
Қуёшингни бир оҳ деб ёндирай мен,
Ҳама қилмишларингдан тондирай мен.
Яна бир оҳ десам, парданг сўкилгай,
Бутун юлдузларинг тутдек тўкилгай.
Шафақ эрмас, этаклар қон ҳар оқишом,
Букун қурбон этилди қай гуландом?
Қўй, эй Фарҳод, тўхта, бос ўзингни,
Бас айла фитна қўзғовчи сўзингни.
Жаҳонда бўлмагай бир шўру ғавго,
Бу шўришга сабабгар бўлма асло.
Деди ростлаб ўзин, қаттиқ тутиб дам,
Кўринмай заррача осмону олам.
Ғазабдан отди кетмонни ҳавога,
Булутлардан ўтиб, етди самога!
Қуёш ўрнидан кетмон бир ярақлаб,
Тушар чоғда яшиндан тез, шарақлаб —
Етиб мардона тошга қўйди бўйнин,
Қучоқлаб тошни ўпди, очди қўйнин.
Яшиндан тезу олмосдек қирига,
Бўйинини тутди умрин охирига.
Келиб шарт қирқди, тан бошдан узилди,
Етиб уйқуга, роҳатда чўзилди.
Бу мотамдан фалак йиртиб ёқосин,

Суриб ҳар ёнга субҳи тун қаросин.
Бутун юлдузлари хилватга кўчди,
Югурди тонг насими, лампа ўчди.
Бобо ростлаб ўзин ўлтирди, кулди,
Лаб очди сўзга, сўз дурри тўкилди.
Деди:— Афсонадан қилдим ҳикоя,
Кўтардим ҳар кеча поя-бапоя.
Ҳақиқатларга айланди фасонам,
Қуёшдек бўлди равшан, кўрди олам.
Ҳақиқатни афсона бирла таққос
Қилайлик, бир-бирига келтириб мос.
Бугун бир қанча минг Фарҳоду Ширин,
Узим майдонда кўрдим, лоф эмас, чин.
Замона парвариш қилди, етишди,
Ададсиз кону сирлар кашф этишди.
Замон фарҳодлари, ширинлари сиз,
Бўлур Фарҳоду Ширин ҳар ўғил-қиз.
Адолатдан тугилгай ҳар ҳақиқат,
Адолат бўлмаса — бўлгай хиёнат.
Адолат бирла бўлгай чўллар обод,
Адолат бўлмаса — ободлик барбод.
Адолат бирла етдик бу шарафга,
Шарафли донг таратдик ҳар тарафга.
Тузиб Сирнинг бошида катта жанггоҳ,
Бўлиб бир-бирига эл ҳамкору ҳамроҳ.
Огир ишни огир кунларда бошлаб,
Курашди Сир билан, банд этди тошлаб.
Зўр эрди бу кураш, мушкул муаммо,
Одамхўр, аждаҳоваш телба дарё.
Чигаллар, барча мушукуллар бўлиб ҳал,
Ешилмай қолмади бир зарра мужмал.
На ишким қилди, қилди Мирзачўл деб,
Қидирди йўл, топилди Мирзачўл деб.
Ажойиб чиқди иқбол офтоби,
Сурилди ҳар томон зулмат ниқоби.
Сочилди Мирзачўлга нур ила зар,

Қоронғилик кетиб, бўлди мунаввар.
Қуриб иккинчи зўр дарвоза маҳкам,
Оқиздик Мирзачўлга, юрди илдам.
Очилди Сирдаги бор сир, эди нур,
Шу ерда, фан қўлида бўлди мажбур.
Бу бир кондирки нуру зар баробар,
Урар мавж устида нур, остида зар.
Шу ердур манзили ўлкам қуёшин,
Чиқар тун, кундузи буркайди бошин.
Қуёш жондир ўсимликларга, ерга,
Ажабки бу қуёш жондур темирга.
Симоб айлаб эритгай ҳар чўяни,
Қуяр ўз қалбига қўймай ўяни.
Металл бизларда қудрат узра қудрат,
Бутун фахру салобат, шону шавкат.
Ўтар бу ташна чўлнинг бахти шундан,
Қачон шундан ўтар ўтгай тугундан.
Тутиб гуллар кутиб чўл қўйнин очди,
Бошидан йўлма-йўл гулларни сочди.
Яшил зумрад каби эғнида кўйлак,
Муяссар бўлди деб турмушни кўрмак.
Қулоч ёзди, қучоғлашди, топашди,
Упишди, севди, чирмашди, ёпишди.
Яшар энди, шарафли жонидур сув.
Юрар жисм ичра тоза қонидур сув.
Деманг сув бахт ила иқбола келди,
Мижозига ёқимлик бол келди.
Келиб қўйнида ранго-ранг хазина,
Усинга бошлади зина-базина.
Муҳаббатли, тотимли бўлди турмуш,
Келиб шодлик, фараҳлик, кетди ташвиш.
Ҳамиша яйраган йиртқич-дарранда —
Йўқолди ҳар қаро қурту газанда.
Увиллаб бўрилар, ҳайбатли овоз,
Қўзи чўлнинг чироғидир қишу ёз.
У йиртқичларнинг ич, ўрда маконин,

Бузуқ ниятли бойқуш ошиёилн,
Босиб ҳар бир томондан, сув қўйилди,
Ўзига бўлди гўр, инлар ўйилди.
Жиловлаб Зумрад, Одил бирга келди,
Кутиб истакларин, охирга келди,
Севинчли бу хабар ҳар ёнга кетди,
Йўл олди қанча одам, парвоз этди,
Паё-пай келди-келди, кунда-кунда,
Ўзилмас охир на кун, нақи гунда,
Йигитлар қўлда кетмон, орқалаб юк,
Бўлиб дурдона тер пешонада тук,
Қучоғин очди Одил, келса ҳар ким,
На иш қилмоқчи бўлса берди таълим.
Чиқиб, иш бошлаб Одил, урди кетмон,
Деди:— Обод этай то танда бор жон.
Фидокорона, ҳар ишнинг бошлада,
Париллаб Зумрад ишлар ёнбошида,
Тузилди қанча колхоз, қанча совхоз,
Гуриллаб кетди иш, чўл тонди пардоз.
Шижоат кўрсатишди Андижондан,
Яна ҳар шаҳру миллат, ҳар томондан,
Самарқанду Бухоро, марғилонлик,
Наманган, Хоразм, Тошкент, қўқонлик —
Ўғил-қиз, Москва, Ленинграддан
Қўшилмоқда келиб ортиқ адазлан,
Хужум қаттиқ бўлиб, меҳнаткаш элда,
Борур ўзлаштириб ҳар ойла, йилда.
Тракторлар билан қўшни қозоқ ҳам
Кериб кўкрак, қисиб келмоқда илдам.
Бўшаштирмай хужумни бир тарафдан,
Олиб зўр ҳисса бу шону шарафдан,
Суриб, ишғол этиб, биз бир томонда,
Кураш кескинлашиб, ҳар икки ёнда
Йиғилди турли қосиб, турли деҳқон,
Хунарманду шакарпаз, турли боғбон.
Ювиб шўрларни, тирноқлаб, тўкиб тер,

Кўпайтирди, очиб ҳосилга мўл ер.
Ариқларни тараб, беш панжадек соз,
Қилиб ҳар икки қирғоқларни пардоз.
Хунарманд эл ариқ қазмоқни кўзлаб,
Иўлин топди, чиқарди неча юзлаб
Ажойиб, зўр машина, қилди ижод.
Наким қасд этса, қилгай одамизод,
Тишин қайраб тошу тупроққа солгай,
На олса лоақал бир тонна олгай.
Пўлат полвон дегай номин халойиқ,
Иши ҳам савлати номига лойиқ.
Яна иккинчи бир полвонимиз бор,
Буюк тоғлар унинг қошида ночор.
Суриб ернинг балаиди наст этар у,
Қилиб теккис, равон юрмоқ учун сув.
Қириштирдик қириб, қиртишлаб, ишлаб,
Қиришдик гуллатишга ёзу қишлаб,
Қўқон, Тошкент, Наманган, Андижондан,
Қува, Рошдон, Самарқанд, Марғилондан
Ўрик, олма, беҳи, анжир, анор, ток,
Дилафрузу, бодом, шафтолию нок —
Кўчатлар келтириб, қилдик чаман боғ,
Шакар бермоққа кўчди чўлда янтоқ
Ариқлар лабо-лаб, сувлар шариллаб,
Туну кун боғма-боғ юргай вариллаб.
Бу чўл меҳнат билан Фарғона бўлди,
Унинг тупроғи зар, дурдона бўлди.
Кўчатлар яшнади, ҳосилга кирди,
Пўқотди шўра, янтоғларни қирди.
Мулоҳим оқ ўрик — лаззатда қаймоқ,
Пиширгай олма, қиш фаслига сарёғ.
Дилафруз, нок берур қанду шакарни,
Ўриклар сап-сарёқ ҳалвойн гарни.
Ўзум олтин қадаҳларда тутиб май,
Қилур маст, нўш этар ким лаҳза ўтмай.
Қиёмга келтириб анжир қиёмин,

Берур бир неча ой ҳар кун давомин.
Анор ачкиқ-чучук, нордон — шифобахш,
Тиниқ, нозик терилган пардада нақш.
Шакарпазликда боғу боғбон ҳам,
Ҳунар кўрсатди, заргардан эмас кам.
Яна бир иш ажабдан ҳам ажабрёқ,
Тўқув артель тузилди, бир томон боғ.
Неча косиб-ҳунарманд Марғилондан
Ипак ишлашда ўтган имтиҳондан.
Тўқишмоқда ипакли, ипли ишлар,
Қудунг еб гуллаган, йўқдир тиришлар.
Жужунча, беқасам, шоҳи, банорас,
Майин, хушнусах саккиз тепки атлас.
Фаровонлик билан турмушлар эркин,
Ҳар иш, ҳар соҳада бормоқда қизгин.
Зиёфат, базм, тўйлар устига тўй,
Семиз говмуш сигир, ҳар хонада қўй,
Билимдон, кекса деҳқонлар миришкор,
Йигит-қизларки, чаққон, ишга тайёр.
Булар зар илмида энг уста заргар,
Бўлур, албатта, олган ҳосили зар.
Етиб келди бобо ҳам бўлди меҳмон,
Йиғилди бир неча эски қадрдон.
Бобога таъзим айлаб Зумрад, Одил,
Туриб, хуш келдингизни қилди қойил.
Езилди катта дастурхон хашамлик,
Топилмас хизмату ҳурматда камлик.
Зиёфат устида Усмонмироб ҳам,
Кириб келди яқин дўстлар эди жам.
Бўлиб файз узра файзу, нур уза нур,
Ҳама меҳмону мезбон бўлди масрур.
Бобо чин завқ ила лаб очди сўзга,
Кўринди янги қишлоқ, шаҳри кўзга.
Қадрдон, жоним ўғлим, қизларим, деб,
Чироғим, порлаган юлдузларим, деб,
Деди:— Бу шаҳар ила қишлоқ муборак,

Самимий дўсту ёр, ўртоқ муборак!
Шириннинг истагин майдонда кўрдим,
Бу ишни сиз каби инсонда кўрдим.
Гўзал Зумрад қизимга бирлашибсиз,
Сир узра ишлаганда сирлашибсиз.
Азиз Фарҳодимиз руҳин этиб шод,
Қилибсиз ташна, шўрли чўлни обод.
Келиб янги, тиниқ сув чўлни ювмиш,
Бу чўлдан барча ваҳшийларни қувмиш.
Бўлиб ер янгию деҳқони янги,
Тузилган боғио боғбони янги.
Бинолар янги, йўл янги, шаҳар ҳам,
Келибдур ҳар томондан янги одам.
Куёв янги, келин ҳам янги, тўй ҳам,
Ҳама сеп янгию сеп ёзган уй ҳам.
Бу янги боғдаги меҳмони янги,
Ёзилган бир неча дostonи янги.
Кўриб сизларда кўп шаклу шамойил,
Дедим:— Фарҳоду Ширин — Зумрад-Одил.
Туриб Одил талаб қилди фасона,
Бободан яхши-яхши, ошиқона.
Бобо завқ этди, кулди, гашлади кўз.
Деди:— То танда жон, оғзимда бор сўз,
Қилурман энди сизлардан ҳикоя,
Ҳамиша бахтингиз қилсин ҳимоя.
Бобо деб бошлаб эл янги яна тўй,
Сўйилди ҳар куни ҳар жойда бир қўй.

МИРЗАЧҶҶ ҚУШИҒИ

Янги ер, янги сув, ҳаво янги,
Келди сув чўл учун даво янги.
Янги сув бирла чўл ювилди тамом,
Бўлди иш айни муддао янги.
Кетди зангу ғубори сайқал ила,
Берди меҳнаткаш эл жило янги.

Шўрли тупроғи зарға айланди,
Бўлди ер тоза, кимё янги.
Кўрсангиз эски Мирзачўл эрмас,
Янги қишлоқ, шаҳар, бино янги.
Минглаб эркак аёлу, ёшу қарн,
Меҳрибон ёру ошно янги.
Истагандан зиёда майдонда,
Бўлса ҳар янги, жо-бажо янги.

* * *

Очилган ерни катта-катта тахта —
Қилиб, иш бошлади эжмакка пахта.
Тракторлар ёриб, ерларни йиртиб,
Кесак қўймайди, майда-майда қирқиб.
Ҳисоблаб, пухталаб аввалда ишни,
Кечиргай кўздан, ўйлаб сув юршни,
Пишиб ер, тобига келди, етилди,
Эгат ҳам ўқариқим тўғри тилди.
Чигитни ерга ташлаб дона-дэва,
Чигит эрмас, оқ олтиндан нишона!
Беш-ўн кун ичра шудгор бўлди зангор,
Очилди сир, қилиб чўл ерлик изҳор.
Яланғоч эрди, бакмал жома кийди,
Ясангайман яна, сув бўлса дейди.
Тўлиб пардоз ила оқу қизил гул,
Бу чўлнинг кўксидан шўр кетди буткул.
Кўсаклар совға тўплаб, қўйнида зар,
Этаклаб тергали совгани зарғар...
Кўсаклар кулди, оқ олтин очилди,
Бутун ер саҳинга олтин сочилди.
Бўлиб кенг, катта майдонда оқ олтин,
Этакда, қопда, хирмонда оқ олтин.
Қилурмиз янги шаҳру янги қишлоқ.
Келишган гулшану, гулзору гулбоғ.
Тузилгай кўчалар шахмат усулда,

Дарахтлар раста-раста ўнгу сўлда.
Завод ҳам фабрика, карвон саройлар,
Бинолар, бағри кеиғ, озода жойлар.
Кезиб шаҳр ичра ерга зар сочар Сир,
Сочар нур, устида ГЭСдан электр.
Жаҳон бор, ўчмагай Ильич чироғи,
Ҳамиша яшнагай гулзору боғи.
Тўғон боши — муқаддас Москвадир,
Муқаддас Москва бор — халқимиз ҳур.
Шарафли партия раҳбарлик этди,
Бутун меҳнаткаш эл мақсадга етди.

МИРЗАЧУЛ ЯЛЛАСИ

Оқин сув келиб топди жон Мирзачўл,
Оқ олтин учун бўлди кон Мирзачўл.
Жамол очди, кулди совет халқяга,
Ўтиб қанча асру замон Мирзачўл.
Озиқланса меҳнат билан, сув билан,
Берур истаса қанча дон Мирзачўл.
Бисотида ҳур эл учун сақлаган,
Не бор бўлса қилди аён Мирзачўл.
Тўғалмайдиган қанча кўп олса ҳам,
Тўлиқ турли кондан нишон Мирзачўл.
Топилди ҳур ўлкамга қудрат бўлиб
Жаҳон ичра ялғи жаҳон Мирзачўл.
Ҳабибий, тирикман ёзай мадҳини,
Бўлулур бир неча дoston Мирзачўл.

1957, апрель—июнь.

**ШУЛ ДЕВОНДА ЕЗИЛГАН АРУЗ ВАЗНИДАГИ
ШЕЪРЛАРНИНГ ҲИЖОЛАРИ, ШАҚЛЛАРИ
ВА БАҲРЛАРНИНГ ИСМЛАРИ**

Баҳри ражази мусаддаси мақтуъ
Ҳижола

Мен яйраган боғу гулзорим гўзал,
Гулзоримга лойиқ дилдорим гўзал.
Мустафилун мустафилун фаулун.

Баҳри мутақориби мусаммани маҳзуф
Менинг дил навозим нигорим келур,
Юзи лола, кўзи хуморим келур.
Фаулан фаулан фаулан фаал.

Баҳри рамали мусаддаси маҳзуф
Ҳар эшитганларни ювгил сув каби,
Ҳарна кўрсанг айтмагил кўзгу каби.
Фоилогун фоилогун фоилогун.

Баҳри сариғи матвии мавқуф
Келди ҳур ўлкам сари заргар баҳор,
Шабнам ила айлади гавҳар баҳор.
Муфтаилун муфтаилун фоилогун.

Баҳри ҳазажи мусаддаси мақсур
Дилоромимсан, эй фарзона, бир кел,
Юзинг нурига мен парвона, бир кел.
Мафоилун мафоилун мафоил.

Баҳри хафифи мусаддаси маҳбуни солим садр
Кенг совет ўлкаси азиз Ватаним,
Гуллагап-яшнаган гўзал чаманим.
Фоилотун мафоилун фаулун.

Баҳри рамали мусаддаси маҳбуни маҳзуф
Бахтимиз меҳру маҳи очди жамол,
Яшнади гулшанимиз, топди камол.
Фоилотун мафоилун фаалун.

Рамали мусаддаси маҳбуни маҳзуф
Талабим то абадий шафқатингиз,
Ҳавасим кунда ширин суҳбатингиз.
Фоилотун фоилотун фонлан.

Баҳри рамали мусаддаси мақсур
Бизнинг колхоз бой колхоз, илгор колхоз,
Пахтага кон, ғаллага омбор колхоз.
Фоулотун фоилотун фоилон.

Ҳазажи мусаддаси аҳраби мақбузу мақфуф
Чин меҳр ила жону дил харидор,
Эй менга севикли, яхши дилдор.
Мафъулу мафоилун мафоил.

Баҳри мутақориби мусаммани аслам
Гул-гул очилган бўстонларим бор,
Ширин, ғазалхон хушхонларим бор.
Фаълан фаулан фаълан фаулан.

Баҳри мутақориби мусаммани маҳзуф
Қизлар, юринг, келди баҳор, ўйнанг.

Кулгу билан очиб рухсор, ўйнанг,
Фаулан фаъал фаулан фаъал.

Хафифи мазбуни мақтуъ
Уралиб бунда юрмағим ночор,
Узилиб анда бормағим душвэр,
Фоилотун мафоилан фоъилон.

Баҳри мушокили мусаддаси солим
Қўлда кетмон ариғ бўйлаб юрганымда,
Пахтазорга сувлар тараб турганымда.
Фоилотун мафоилун мафоилун.

Музоре

Бу фабриканинг кўксида чевар қизлар,
Атлас тўқимоқ фанлари яксар қизлар.
Фоилотун мустафилун фоилистун.

Баҳри мутақориб

Жанобингга аҳди вафо қилмадимму,
Вафо расмини жон-бажо қилмадимму.
Фаулан фаулан фаулан фаулан.

Мутадорак баҳри

Яшнади ҳур диёр, соф ҳаво беғубор,
Бағри кенг пахтазор, халқимиз бахтиёр.
Фоилен фоилен фоилен фоилен.

Ҳазажи мусаммани уштури маҳзуф

Эй шаҳру диёрим ҳам кешу таборим,
Жисмига мадорим ҳам севгили ёрим.
Фоилен фаулан фоилен фаулан.

Мунсарех мусаммани матвийи маждў

Қимда бордур бизлардати завқи сафолар,
Жаннат нишон бечимизда касби ҳаволар,
Муфтаилун фоилоту муфтаилун фўо.

Баҳри ҳазажи аҳраб
Меҳнат била эл бахту саодаг топади,
Турмушларида завқу ҳаловат топади.
Мафулу мафоилун мафоилу фъаал.

Мунсараҳи мусаммани солим
Толмас билак полвон бизлар,
Ҳур Ватанга дармон бизлар.
Мустафилун мафулоту.

Мунсарехи мусаммани аҳраб
Пешоналарда терлар меҳнатда дона-дона,
Меҳнатга жалб этибдур ҳурматли ота-она.
Мафулу фоилотун мафулу фоилотун.

Ҳазажи мусаммани уштур
Эй қаро кўзим, ул кун ўзни ошкор этдинг,
Кўз учнда бир боқдинг, дил қушин шикор этдинг.
Фоилун мафонлун фонлун мафоилун.

Баҳри мужтасси мусаммани маҳбуни мақсур
Кулиб кўзинг қирини ташладинг, вафо кўрдим,
Ишорат эгди қошинг қайрилиб имо кўрдим.
Мафонлун фанлоту мафоилун фоилот.

Музорни мусаммани аҳраби макфуф
Кўпдур ҳақиқат айласа меҳнат шарофати —
Қилмоқ шарифу соҳиби ҳурмат аломати,
Мафулу фоилоту мафонлу фоилат.

Баҳри мадини солим
Давлат бизга ёр бўлди — ҳарна тилак бор бўлди.
Душманларнинг кўзига бу кенг жаҳон тор бўлди.
Фоилотун фоилун фоилотун фонлун.

Ҳазажи мусаммани аҳраб
Ҳар лаҳза менинг кўнглим ёр истару боғ истар,
Ёр илгида боғ ичра май тўлган аёғ истар.
Мафулу мафоилун мафулу мафонлун.

Мунсарихи мусаммани матвийи макфуф
Бўлмагай инсон азиз яхши ҳунар қилмаса,
Еки вужудин ўқиб илм ила зар қилмаса.
Муфтаилун фоилон муфтаилун фоилон.

Рамали мусаммани маҳбуни мақтў
Маҳвашим чеҳра очиб соғу саломат келди,
Мен учун айни шараф, айни саодат келди.
Фонлотун файлотун файлотун фаъалай.

Ҳазажи мусаммани аҳраби макфуфу мақсур
Ўлкамда ажаб дашту биёбонларимиз бор,
Ҳар қайсида ҳар турли неча конларимиз бор.
Мафулу мафонлу мафонлу мафонл.

Рамали мусаммани садру нбтидой солим
Яна кулбам сари ул қомати зебо келса,
Егар эрди бошим осмонга ҳамона келса,
Фонлотун файлотун фонлотун фаъалан.

Ҳазажи мусаммани аҳраби макфуфу маҳзуф
Эй шавкати зўр, олим деҳқон азаматлар,
Арбоби ҳунар энг улур инсон азаматлар.
Мафулу мафонлу мафонлу фаулан.

Ҳазажи мусаммани аҳраби, макфуфи маҳзуфи мустазод
Жопо, караминг бирла шарафли назаринг бор, менам
хабаринг бор.
Кўйингда неча волаю шайдо башаринг бор, кўп ғамзаларинг
бор.

Мафулу мафонлу мафонлу фаулан мафулу фаулан.

Рамали мусаммани маҳзуф
Яшнади бўлди шинам боғу гулистоним менинг,
Ранг-баранг гуллар билан роҳат топар жоним менинг.
Фонлотун фонлотун фонлотун фонлан.

Баҳри мужтасси мусаммани маҳбун
Чаман-чаман очилиб тоза кенг фазо чаманим,

Бўлибсан ўзгача хушбахра, хушҳаво чаманим.
Мафонлун файлотун мафонлун файлат.

Рамали мусаммани маҳбуни мақтуъ
Пахтазор ичра кирар эрта саҳар қизларимиз,
Халқ учун, давлат учун тергали зар қизларимиз.
Файлотун файлотун файлотун файлан.

Баҳри рамали мусаммани маҳбуни мақсур
Сени, эй хаста кўнгил, сўргали жонон келадур.
Тили зикринг била банду дили сўзон келадур.
Файлотун файлотун файлотун файлон.

Ҳазажи мусаммани солим
Бу гулшан соз экан, соз устига соз этгали келдик,
Қадрдонларни шод айлаб, сарафроз этгали келдик.
Мафоилун мафоилун мафоилун мафоилун.

Ражази мусаммани матвийи маҳбун
Мунча латифу мунча соз лола узорини кўринг,
Лола узори қирмизи фасли баҳорини кўринг.
Муфтаилун мафоилун муфтаилун мафоилун.

Ҳазажи мураббаъ
Кўринг, поёни йўқ чўллар бўлибдур боғу бўстонлар,
Очилмуш хилма-хил гуллар топиб зийнат хиёбонлар.
Мафоилун мафоилун мафоилун мафоилун.

Ражази мусаммани солим
Келди насими навбаҳор, ўлкамни пардээ айлади,
Саҳронини қилди лолазор, ер кўксини соз айлади.
Мустафилун мустафилун мустафилун мустафилун.

Рамали мусаммани машкул
Ҳама бахтиёр, эркин на ажаб гўзал замона,
Ҳама дилда бир муҳаббат, ҳама тилда шўх тарона,
Файлотун файлоту файлотун.

Ҳазажи мусаммани мақбуз

Юзинг висолидин саҳар севинч олиб сабо келур,
Нахуш димоғ учун яна ширин-шакар ҳаво келур,
Мафоилун мафоилун мафоилун мафоилун.

Баҳри комили муссамани солим

Нахуш ўргулай караминг била қарасанг кулиб, назар
айласанг.

Юрагингдаги ғаразингни ҳам билайин надур хабар айласанг.
Мутафоилун мутафоилун мутафоилун мутафоилун.

МҮНДАРИЖА

Мавлоно Ҳабибий (<i>Уйғун</i>)	3
Муаллифдан	8
Ғазаллар	11
Таржеъбанд	307
Таржеъбанд	312
Мураббаълар	317
Мухаммаслар	323
Мусаддаслар	408
Рубойлар	414
Туюқлар	416
Маснавийлар	419
Замон фарҳодлари (<i>Достон</i>)	432
Баҳрларнинг исмлари	480

На узбекском языке

ХАБИБИ ЗАКИРДЖАН ХАЛМУХАММАД УГЛИ

ДИВАН

Третье издание

Редактор *Р. Абдурашидов*

Рассом *А. Бобрэв*

Расмлар редактори *И. Қирилкиди*

Техн. редакторлар *В. Барсукова, Т. Смирнова*

Корректор *Ш. Софирова*

ИБ № 1624

Босмахонага берилди 26.02 80. Босишга рухсат этилди 27.5.80. Формати 70X108/32. Босмахона қоғози № 1. Адабий гарнитура. Юқори босма. Шартли босма л 21.35. Нашр листи 12,77. Тиражи 25000. Заказ № 1308. Баҳоси 1 с. 50 т.

Гафур Гулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти. 700129, Тошкент, Навоий кўчаси, 30.

Ўзбекистон ССР Нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат Комитетининг Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмаси. Тошкент, Навоий кўчаси, 30.